

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ

ΑΣΗΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΒΑΘΥΛΑΚΗΣ ΜΑΡΚΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ ΝΙΚΗ

**Το εργασιακό καθεστώς των αλλοδαπών
Στην Ελλάδα**

Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ

**ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

Σπουδαστές:

Ασήμου Νικόλαος

Βαθυλάκης Μάρκος

Επιβλέπουσα καθηγήτρια:

Γεωργιάδου Νίκη

Πάτρα, 2011

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εργασία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας στο τμήμα **Λογιστικής** της σχολής **Διοίκησης και Οικονομίας** του **Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Πάτρας**. Έχει ως θέμα το «εργασιακό καθεστώς των αλλοδαπών στην Ελλάδα».

Σκοπός της αποτελεί και σύμφωνα με τον τίτλο της, η ανάλυση του εργασιακού καθεστώτος των αλλοδαπών στη χώρα μας. Συγκεκριμένα τα θέματα που πραγματεύεται η εργασία είναι η αποσαφήνιση των βασικών εννοιών που αφορούν τους αλλοδαπούς, οι κοινωνικο-δημογραφικοί παράγοντες της μετανάστευσης, η νομοθεσία για την είσοδο και η διαμονή των αλλοδαπών στην Ελλάδα, οι διαδικασίες για την έκδοση άδειας παραμονής και εργασίας, οι διμερείς συμφωνίες για την παροχή εργασίας από αλλοδαπούς, η σύναψη της σύμβασης εξαρτημένης εργασίας και οι συνέπειες ακυρότητας της σύμβασης.

Τέλος υπάρχει παράρτημα με τη νομοθεσία που καλύπτει τα παραπάνω ζητήματα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η πτυχιακή εργασία έχει ως θέμα το εργασιακό καθεστώς των αλλοδαπών στην Ελλάδα. Αποτελείται από την εισαγωγή, επτά (7) κεφάλαια και ένα παράρτημα που περιέχει τη νομοθεσία.

Στην εισαγωγή αναφέρονται βασικές έννοιες και ορισμοί, το δίκαιο των αλλοδαπών όπως και οι πηγές δικαίου αυτών.

Το πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζει τους κοινωνικο-δημογραφικούς παράγοντες της μετανάστευσης. Αναφέρεται στα δημογραφικά χαρακτηριστικά των μεταναστών όπως είναι η χώρα προέλευσης, ο τόπος διαμονής στην Ελλάδα, το φύλο, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, το επίπεδο εκπαίδευσης, η επαγγελματική κατάσταση και η διάρκεια παραμονής στη χώρα.

Το δεύτερο κεφάλαιο αποτελείται από στοιχεία που αφορούν την είσοδο και την διαμονή των αλλοδαπών στην Ελλάδα. Το δικαίωμα και τα σημεία εισόδου – εξόδου, την άσκηση ελέγχου εισόδου όπως και την θεώρηση ή άρνηση της εισόδου, γενικές προϋποθέσεις δικαιώματος διαμονής, τους τύπους αδειών και τη διαδικασία χορήγησης και ανανέωσης αυτών.

Στο επόμενο κεφάλαιο, τρίτο, αναφέρονται θέματα όσο αναφορά την άδεια παραμονής και τους λόγους χορήγησης και ανάκλησης αυτής. Ακόμα ο έλεγχος της παραμονής, οι υποχρεώσεις των αλλοδαπών και των άμεσα εμπλεκόμενων προσώπων και υπηρεσιών και η νομιμοποίηση της.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται ρυθμίσεις που αφορούν την εργασία του αλλοδαπού και συγκεκριμένοι λόγοι χορήγησης της άδειας εργασίας όπως ασκήσεως εξαρτημένης εργασίας, ανεξαρτήτου οικονομικής δραστηριότητας, άδεια εργασίας σε αθλητές και προπονητές, σε στελέχη επιχειρήσεων και άλλους.

Το πέμπτο κεφάλαιο αναφέρεται στη σύμβαση εργασίας και προϋποθέσεις έγκυρης σύναψης, στην άκυρη σύμβαση εργασίας και στην παράνομη απασχόληση αλλοδαπού.

Στο κεφάλαιο έξι και επτά αναφέρονται θέματα των ομογενών και της προστασίας τους και αντίστοιχα θέματα των υπηκόων των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο αναφορά στο δικαίωμα εγκατάστασης, στην είσοδο και διαμονή τους, στην άσκηση δραστηριοτήτων μισθωτών ή μη, συνταξιούχους, σπουδαστές, στη διευκόλυνση εγκαταστάσεως και ελεύθερας παροχής υπηρεσιών από ορισμένες κατηγορίες προσώπων και ακόμα και την κοινωνική ασφάλιση των υπηκόων.

Στο τέλος της εργασίας υπάρχει ένα παράρτημα που αποτελείται από τη νομοθεσία που αφορά την εργασία των αλλοδαπών στην Ελλάδα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή

1. Βασικές έννοιες.σελ. 8
2. Το δίκαιο των αλλοδαπών..... σελ. 9
3. Οι πηγές του δικαίου των αλλοδαπών..... σελ. 10
 - i. Οι δ.δ.δ. πηγές..... σελ. 10
 - ii. Εθνικές πηγές δικαίου..... σελ. 12

Κεφάλαιο 1

1. Κοινωνικο-δημογραφικοί παράγοντες της μετανάστευσης.....σελ. 14
 - 1.1. Εισαγωγή..... σελ. 14
 - 1.2. Δημογραφικά χαρακτηριστικά των μεταναστών..... σελ. 14
 - 1.2.1. Χώρα προέλευσης.....σελ. 15
 - 1.2.2. Τόπος διαμονής στην Ελλάδα..... σελ. 16
 - 1.2.3. Φύλο.....σελ. 17
 - 1.2.4. Ηλικία..... σελ. 17
 - 1.2.5. Οικογενειακή κατάσταση..... σελ. 17
 - 1.2.6. Επίπεδο εκπαίδευσης..... σελ. 18
 - 1.2.7. Επαγγελματική κατάσταση..... σελ. 19
 - 1.2.8. Διάρκεια παραμονής στην Ελλάδα..... σελ. 22
 - 1.3. Κίνητρα μετανάστευσης και λήψη της απόφασης.....σελ. 23
 - 1.3.1. Κίνητρα.....σελ. 23
 - 1.3.2. Λήψη απόφασης.....σελ. 24
 - 1.4. Συζήτηση – Συμπέρασμα.....σελ. 25

Κεφάλαιο 2

2.	Η είσοδος και η διαμονή των αλλοδαπών στην Ελλάδα.....σελ.	28
2.1.	Δικαίωμα εισόδου – εξόδου.....σελ.	28
2.2.	Σημεία εισόδου – εξόδου... ..σελ.	29
2.3.	Άσκηση ελέγχου εισόδου.....σελ.	29
2.4.	Θεώρηση εισόδου.....σελ.	30
2.5.	Άρνηση εισόδου.....σελ.	30
2.6.	Γενικές προϋποθέσεις δικαιώματος διαμονής.....σελ.	32
2.7.	Τύποι αδειών διαμονής.....σελ.	33
2.8.	Διαδικασία χορήγησης και ανανέωσης άδειας διαμονής.....σελ.	35
2.9.	Δικαίωμα διαμονής.....σελ.	35

Κεφάλαιο 3

3.	Η διαμονή των αλλοδαπών.....σελ.	39
3.1.	Η άδεια παραμονής.....σελ.	39
3.1.1.	Παραμονή για εργασία.....σελ.	44
3.1.2.	Παραμονή για σπουδές.....σελ.	51
3.1.3.	Η ανάκληση της άδειας παραμονής.....σελ.	54
3.2.	Περιορισμοί στη διαμονή.....σελ.	54
3.3.	Ο έλεγχος της παραμονής.....σελ.	54
3.3.1.	Οι υποχρεώσεις του αλλοδαπού.....σελ.	54
3.3.2.	Υποχρεώσεις των προσώπων που παρέχουν στέγη στον αλλοδαπό.....σελ.	55
3.3.3.	Υποχρεώσεις υπηρεσιών και υπαλλήλων.....σελ.	55
3.3.4.	Υποχρεώσεις συμβολαιογράφων.....σελ.	56
3.4.	Η νομιμοποίηση της παραμονής.....σελ.	57
3.4.1.	Λευκές και πράσινες κάρτες παραμονής.....σελ.	57
3.5.	Προσωρινές άδειες παραμονής.....σελ.	60

Κεφάλαιο 4

4.	Η εργασία του αλλοδαπού.....	σελ. 61
4.1.	Διεθνείς ρυθμίσεις.....	σελ. 61
4.1.1.	Πολυμερείς διεθνείς Συμβάσεις – Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Εγκαταστάσεως (1955).....	σελ. 61
4.2.	Διμερείς διεθνείς Συμβάσεις	σελ. 62
	i. Ελληνο-αιγυπτιακή Σύμβαση.....	σελ. 62
	ii. Εποχιακή απασχόληση.....	σελ. 62
	iii. Η προστασία του αλλοδαπού εργαζόμενου.....	σελ. 62
4.3.	Εθνικές ρυθμίσεις.....	σελ. 63
4.4.	Άδεια εργασίας.....	σελ. 63
	i. Άδεια ασκήσεως εξαρτημένης εργασίας.....	σελ. 63
	ii. Άδεια ασκήσεως ανεξαρτήτου οικονομικής δραστηριότητας.....	σελ. 67
	iii. Άδεια εργασίας αθλητών και προπονητών.....	σελ. 68
	iv. Άδεια εργασίας στελεχών επιχειρήσεων.....	σελ. 68
	v. Άδεια εργασίας σπουδαστών.....	σελ. 69
	vi. Άδεια εργασίας σε μέλη της οικογένειας του αλλοδαπού.....	σελ. 69
4.4.1.	Κατάργηση παλαιότερων ειδικών ρυθμίσεων.....	σελ. 69
4.5.	Η κοινωνική ασφάλιση του αλλοδαπού.....	σελ. 69
4.5.1.	Εθνικές ρυθμίσεις.....	σελ. 69
4.5.2.	Διεθνείς ρυθμίσεις.....	σελ. 71

Κεφάλαιο 5

5.	Σύμβαση εργασίας & προϋποθέσεις έγκυρης σύναψης – συνέπειες παράνομης απασχόλησης αλλοδαπού.....	σελ. 74
5.1.1.	Η (ατομική) σύμβαση εργασία.....	σελ. 74
5.1.2.	Τα στοιχεία της σύμβασης εξαρτημένης εργασία.....	σελ. 75
5.1.3.	Η σχέση εργασίας.....	σελ. 76
5.1.4.	Προϋποθέσεις για την έγκυρη σύναψη της συμβάσεως εργασία..	σελ. 77
5.2.	Άκυρη σύμβαση εργασίας – παράνομη απασχόληση αλλοδαπού.....	σελ. 78

Κεφάλαιο 6

- 6. Οι ομογενείς.....σελ. 81
- 6.1. Γενικά.....σελ. 81
- 6.2. Η προστασία των ομογενών.....σελ. 81

Κεφάλαιο 7

- 7. Οι υπήκοοι των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....σελ. 84
- 7.1. Ελεύθερη εγκατάσταση και ελεύθερη παροχή υπηρεσιών.....σελ. 84
- 7.1.1. Δικαίωμα εγκατάστασης.....σελ. 84
 - i. Οι κοινοτικές ρυθμίσεις.....σελ. 84
 - ii. Η προσαρμογή του ελληνικού δικαίου.....σελ. 85
- 7.1.2. Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών.....σελ. 88
- 7.2. Είσοδος και διαμονή των κοινοτικών υπηκόων στην Ελλάδα.....σελ. 89
- 7.2.1. Οι ασκούντες μη μισθωτή δραστηριότητα.....σελ. 89
- 7.2.2. Οι ασκούντες μισθωτή δραστηριότητα.....σελ. 92
- 7.2.3. Συνταξιούχοι.....σελ. 93
- 7.2.4. Σπουδαστές.....σελ. 94
- 7.2.5. Άλλα πρόσωπα.....σελ. 94
- 7.3. Η απομάκρυνση από την Ελλάδα.....σελ. 94
- 7.4. Η κοινωνική ασφάλιση.....σελ. 96
- 7.5. Άσκηση δικαιωμάτων δημοσίου δικαίου.....σελ. 97
- 7.6. Διευκόλυνση της ασκήσεως του δικαιώματος εγκαταστάσεως και ελευθέρας παροχής υπηρεσιών από ορισμένες κατηγορίες προσώπων.....σελ. 97

- Βιβλιογραφία.....σελ. 98**

Παράρτημα

- Νομοθεσία.....σελ. 99

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βασικές έννοιες

A. Αλλοδαπά και ημεδαπά φυσικά πρόσωπα

Αλλοδαπό φυσικό πρόσωπο είναι εκείνο που έχει άλλη (εκτός από την ελληνική) ιθαγένεια ή που δεν έχει την ιθαγένεια κανενός Κράτους (ανιθαγενής).

Ημεδαπό φυσικό πρόσωπο είναι εκείνο που έχει την ελληνική ιθαγένεια.

Γενικότερα, έναντι συγκεκριμένου Κράτους ημεδαπός είναι αυτός που έχει την ιθαγένεια του συγκεκριμένου αυτού Κράτους, ενώ αλλοδαπός εκείνος που έχει την ιθαγένεια άλλου Κράτους ή δεν έχει την ιθαγένεια κανενός Κράτους .

Επομένως στη βάση της διακρίσεως μεταξύ ημεδαπού και αλλοδαπού (φυσικού προσώπου) βρίσκεται η ιθαγένεια, δηλ. ο δεσμός δημοσίου δικαίου του φυσικού προσώπου με ένα Κράτος, δυνάμει του οποίου δεσμού το πρόσωπο αυτό ανήκει στο λαό του συγκεκριμένου Κράτους.

Αν κάποιος έχει περισσότερες από μία ιθαγένειες, είναι αλλοδαπός, εφ' όσον καμία από τις πολλές ιθαγένειές του δεν είναι η ελληνική. Αν μεταξύ των πολλών ιθαγενειών έχει και την ελληνική, θεωρείται ημεδαπός.

B. Ομογενείς και αλλογενείς

Ενώ η ιθαγένεια αποτελεί τη βάση της διακρίσεως μεταξύ ημεδαπού και αλλοδαπού φυσικού προσώπου, η εθνικότητα, αντιθέτως, δηλ. ο πραγματικός δεσμός μεταξύ ενός φυσικού προσώπου και ενός έθνους (ή μιας εθνότητας), αποτελεί τη βάση της διακρίσεως μεταξύ ομογενούς και αλλογενούς. Ομογενής είναι αυτός που ανήκει στο ελληνικό έθνος, ενώ αλλογενής εκείνος που δεν ανήκει σ' αυτό. Επειδή δε ο αλλογενής ενδέχεται να είναι ημεδαπός και ο ομογενής συχνά είναι αλλοδαπός, από πλευράς δικαίου αλλοδαπών ενδιαφέρει ιδιαίτερως η κατηγορία των αλλοδαπών ομογενών.

Γ. Αλλοδαπά και ημεδαπά νομικά πρόσωπα

Ιθαγένεια έχουν μόνον τα φυσικά πρόσωπα. Τα νομικά πρόσωπα δεν έχουν και δεν είναι δυνατόν να έχουν κατά κυριολεξία ιθαγένεια. Εν τούτοις και τα νομικά πρόσωπα διακρίνονται σε ημεδαπά και αλλοδαπά και θεωρούνται κατ' αυτόν τον τρόπο ότι έχουν μια (όχι πολλές) «ψευδοιθαγένεια». Βάση της διακρίσεως

μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών νομικών προσώπων αποτελεί η έδρα τους. Ημεδαπό νομικό πρόσωπο είναι αυτό που έχει την έδρα του στην ημεδαπή, ενώ αλλοδαπό εκείνο που έχει την έδρα του στο έδαφος ξένου Κράτους. Ως έδρα νοείται για τα περισσότερα νομικά πρόσωπα η «πραγματική» έδρα (κατά την έννοια του ΑΚ 10). Για ορισμένες όμως ναυτιλιακές εταιρίες κρίσιμη είναι η «καταστατική» έδρα τους (ν. 791/1978, ν. 27/1975 άρθρο 25 παρ. 9, όπως τροποποιήθηκε με το ν. 2234/1994 άρθρο 4).

Ιθαγένεια δεν έχουν ούτε τα πλοία. Τα πλοία έχουν σημαία. Ο νομοθέτης πολλές φορές διαφοροποιεί τις ρυθμίσεις, αναλόγως του αν το πλοίο φέρει σημαία ελληνική ή σημαία άλλου Κράτους.

2. Το δίκαιο των αλλοδαπών

Το λεγόμενο δίκαιο των αλλοδαπών, που για λόγους διδακτικούς αντιμετωπίζεται αυτοτελώς, αποτελεί (κατά παράδοση στην Ελλάδα αλλά και Π.χ. στη Γαλλία) τμήμα του εν ευρεία έννοια ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, του κλάδου δηλ. εκείνου του δικαίου που ρυθμίζει (αμέσως ή εμμέσως) σχέσεις, οι οποίες εμφανίζουν στοιχεία αλλοδαπότητας.

Σήμερα, στην προσπάθεια του δικαίου να αντιμετωπίσει και να διαμορφώσει προσηκόντως την κατάσταση των αλλοδαπών, παρατηρούνται αντίρροπες τάσεις. Π.χ. τάση αυξήσεως της προστασίας του αλλοδαπού στο χώρο του δημοσίου διεθνούς δικαίου, ενώ αντιθέτως, τάση περιορισμού της στο πεδίο των εθνικών ρυθμίσεων (π.χ. ορισμένα επαγγέλματα δεν μπορούν να ασκηθούν από αλλοδαπούς, ενώ για άλλα απαιτούνται ειδικές άδειες). Ειδικότερα όμως όσον αφορά το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, φαίνεται ότι σε γενικές γραμμές το δίκαιο αυτό, ανταποκρινόμενο στα κελεύσματα της διεθνούς κοινωνίας και στις επιταγές του διεθνούς δικαίου, δεν επιφυλάσσει συνήθως δυσμενή μεταχείριση στον αλλοδαπό. Αντίθετα η ζυγαριά γέρνει καταφανώς υπέρ της προστασίας του, πλην ελαχίστων ειδικών εξαιρέσεων». Η καθιέρωση διακρίσεων σε βάρος των αλλοδαπών από τους εθνικούς νομοθέτες επιχειρείται να εξηγηθεί (αλλά δεν δικαιολογείται πάντοτε) κυρίως από τα προβλήματα στην αγορά εργασίας, που οι μαζικές μετακινήσεις προσώπων και εισροές αλλοδαπών προκαλούν και από την αυξημένη εγκληματικότητα που θεωρείται ότι εμφανίζουν. Φαίνεται όμως ότι συχνά οφείλεται και σε προκαταλήψεις της κοινωνίας που βρίσκουν έκφραση στις νομοθετικές ρυθμίσεις. Θα ήταν όχι μόνο νοητό αλλά και ευκαταίο, ο έλεγχος μεν να είναι αυξημένος αλλά οι περιορισμοί λιγότεροι και η προστασία ευρύτερη. -Από την άλλη πλευρά, ενώ στο χώρο των αστικών αλλά και των δημοσίων ατομικών δικαιωμάτων η άρνηση ορισμένων από αυτά αποτελεί την εξαίρεση, στο πεδίο των πολιτικών δικαιωμάτων η άρνησή τους αποτελεί τον κανόνα.

3. Οι πηγές του δικαίου των αλλοδαπών

i. Οι δ.δ.δ. πηγές

Οι κανόνες του δικαίου των αλλοδαπών πηγάζουν από το δημόσιο διεθνές δίκαιο και από το εθνικό (εσωτερικό) διπαιϊκό σύστημα.

1. Οι διεθνείς συμβάσεις

Ορισμένη αντιμετώπιση (μεταχείριση) του αλλοδαπού στο πεδίο του ουσιαστικού δικαίου επιβάλλεται (και) από το συμβατικό διεθνές δίκαιο. Συνήθεις είναι σε διεθνείς Συμβάσεις ορισμένες ρήτρες (που, ανάλογα με την έκταση που καλύπτουν, διακρίνονται σε γενικές και -πιο συχνά- ειδικές), μέσω των οποίων διαμορφώνεται η νομική κατάσταση των αλλοδαπών (υπηκόων των Συμβαλλομένων Κρατών). Τέτοιες ρήτρες είναι ιδίως η ρήτρα εθνικής μεταχειρίσεως, η ρήτρα του μάλλον ευνοουμένου Κράτους και η ρήτρα αμοιβαιότητας. Ειδικότερα:

Η ρήτρα εθνικής μεταχειρίσεως (ή ρήτρα εξομοιώσεως προς τους ημεδαπούς, *clause de l'assimilation aux nationaux*) σημαίνει, ότι οι υπήκοοι του κάθε Συμβαλλομένου Κράτους στα συγκεκριμένα θέματα αντιμετωπίζονται από το άλλο Συμβαλλόμενο Κράτος, όπως οι ημεδαποί. Αν και θεωρητικώς η ρήτρα αυτή φαίνεται να ικανοποιεί, στην πράξη εμφανίζει προβλήματα, όσο η προστασία του ημεδαπού σε ένα από τα Συμβαλλόμενα Κράτη δεν βρίσκεται σε αρκετά υψηλό επίπεδο.

Η ρήτρα συνήθως είναι ειδική, αφορά δηλ. σε ορισμένες πράξεις (π.χ. άσκηση ορισμένου επαγγέλματος) ή στην απόλαυση ορισμένων δικαιωμάτων (π.χ. πρόσβαση στα δικαστήρια του ξένου Κράτους).

Με τη ρήτρα του μάλλον ευνοουμένου Κράτους (*clause de la nation la plus favorisee*), το παρέχον Κράτος (*Etat concedant*) εξασφαλίζει στους υπηκόους του λαμβάνοντος (ασφαλιζομένου, ωφελουμένου) Κράτους (*Etat assure* ή *beneficiaire*), την πιο ευνοϊκή μεταχείριση που παρέσχε ήδη ή θα παράσχει στο μέλλον σε υπηκόους άλλου, τρίτου, Κράτους (του ευνοουμένου Κράτους, *Etat favorise*). Χαρακτηριστική είναι η διατύπωση του άρθρου 24 παρ. 2 της Συνθήκης φιλίας, εμπορίου και ναυτιλίας μεταξύ Ελλάδος και ΗΠΑ της 3.8.1951 (ν. 2893/1954): «ο όρος μεταχείρισης του μάλλον ευνοουμένου Κράτους σημαίνει μεταχειρίσιν παρεχομένην εντός των εδαφών ενός των Συμβαλλομένων Μερών υπό όρους ουχί ολιγώτερον ευνοϊκούς από την μεταχειρίσιν την παρεχομένην εντός της Χώρας ταύτης, εις παρομοίας περιπτώσεις, εις πολίτας, εταιρίας, προϊόντα, πλοία ή άλλα αντικείμενα κατά την περίπτωσιν, οιασδήποτε άλλης Χώρας».

Η ρήτρα αυτή, που συνήθως συμφωνείται διμερής, δηλ. προς όφελος των υπηκόων και των δύο Συμβαλλομένων Κρατών, μπορεί να είναι απλή (χωρίς αντιπαροχή του ανταλλάγματος που το ευνοούμενο τρίτο Κράτος προσφέρει στο «παρέχον» τη ρήτρα Κράτος, προκειμένου να επιτύχει την ευνοϊκή συμβατική ρύθμιση για τους υπηκόους του) ή επαχθής (με τον όρο παροχής ομοίου ανταλλάγματος), γενική (για όλα τα θέματα που καλύπτει η Σύμβαση) ή ειδική (για ορισμένα μόνον θέματα). Μπορεί ακόμη να είναι περιορισμένη, δηλ. να αποκλείεται η παροχή ευεργετημάτων που έχουν παραχωρηθεί σε υπηκόους ορισμένων Κρατών. Π.χ. τα ευεργετήματα των υπηκόων Κρατών-μελών μιας τελωνειακής ενώσεως δεν παρέχονται μέσω της ρήτρας στους υπηκόους του λαμβάνοντος (ασφαλιζομένου, ωφελουμένου) Κράτους. Ο περιορισμός της ρήτρας μπορεί να γίνεται και με προηγούμενη ρήτρα που το παρέχον Κράτος έχει ήδη συμφωνήσει με το τρίτο, το ευνοούμενο.

Η ρήτρα αμοιβαιότητας προβλέπεται όχι μόνο σε διεθνείς συμβάσεις (διπλωματική αμοιβαιότητας) αλλά και σε κείμενα του εσωτερικού (εθνικού) δικαίου (νομοθετική αμοιβαιότητας). Π.χ. κατ' άρθρο 28 παρ. 1 εδ. 2 Συντάγματος, "η εφαρμογή των κανόνων του διεθνούς δικαίου και των διεθνών συμβάσεων στους αλλοδαπούς τελεί πάντοτε υπό τον όρο της αμοιβαιότητας" -Το άρθρο 2 παρ. 3 ν. 2910/2001 ορίζει, ότι «ευνοϊκότερες [εκείνων του ν. 2910] ειδικές ρυθμίσεις κρατικών διμερών ή πολυμερών συμφωνιών υπερισχύουν υπό τον όρο της αμοιβαιότητας». -Κατ' άρθρο 3 παρ. 3 εδ. 2 ν. 393/1976 περί ιδρύσεως και λειτουργίας τουριστικών γραφείων όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 π.δ. 288/1991, «η ... άδεια [λειτουργίας τουριστικού γραφείου σε πρόσωπα που δεν έχουν ελληνική ιθαγένεια ούτε ιθαγένεια Κράτους-μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων] χορηγείται υπό την προϋπόθεση, ότι κατά τη νομοθεσία της Πολιτείας της ιθαγενείας ή της έδρας αυτών αναγνωρίζεται το αυτό δικαίωμα και για τους Έλληνες πολίτες και τα νομικά πρόσωπα που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα». -Κατ' άρθρο 3 Υ.Α. 3011/2/11(Εξωτερικών, Δημ. Τάξεως) της 24.6./12.8.1998, «οι αλλοδαποί που προέρχονται από Χώρες, οι οποίες υποχρεώνουν τους Έλληνες να προβαίνουν σε ρευστοποίηση του συναλλάγματός τους κατά την είσοδό τους σ' αυτές, για λόγους αμοιβαιότητας, έχουν την ίδια υποχρέωση».

Η αμοιβαιότης χαρακτηρίζεται άλλοτε ως τυπική και άλλοτε ως ουσιαστική, ανάλογα με το αν στο ξένο Κράτος υπάρχουν κανόνες του αυτού περιεχομένου με εκείνο των ημεδαπών κανόνων ή αν οι ημεδαποί απολαύουν εκεί δικαιωμάτων απλώς ισοδυνάμων με αυτά που παρέχονται από την Ελλάδα είτε στους υπηκόους του ξένου εκείνου Κράτους είτε στους αλλοδαπούς γενικώς.

2. Γενικές αρχές δικαίου

Η θεωρία της εξομοίωσης του αλλοδαπού προς τον ημεδαπό, προκειμένου να εξασφαλισθεί η όσο το δυνατόν ευρύτερη προστασία του, δεν επιτυγχάνει το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, όταν η θέση του ημεδαπού στην ημεδαπή δεν βρίσκεται σε ικανοποιητικό επίπεδο. Διατυπώθηκε λοιπόν και ευρύτατα διαδόθηκε η αντίληψη, ότι το δημόσιο διεθνές δίκαιο αναγνωρίζει και παρέχει στον αλλοδαπό ορισμένα ελάχιστα όρια προστασίας, ώστε τα Κράτη να μη μπορούν να αντιμετωπίσουν τον αλλοδαπό δυσμενέστερα ούτε να μειώσουν κάτω από αυτά τα όρια την προστασία που θα του παράσχουν, ακόμη και αν ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουν τους δικούς τους υπηκόους βρίσκεται κάτω από τα όρια αυτά. Θεωρείται δηλ. ότι το Κράτος δεν υπέχει διεθνή ευθύνη, αν η προστασία που εξασφαλίζει στον αλλοδαπό είναι όση ή μεγαλύτερη από ένα *minimum standard* που εξασφαλίζουν τα «πολιτισμένα» Κράτη, δηλ. από τα ελάχιστα όρια που οι αρχές του ανθρωπισμού, του σεβασμού της προσωπικότητας και της παρουσίας του ανθρώπου κλπ επιβάλλουν.

Τα ελάχιστα όρια της ανωτέρω προστασίας (το *minimum standard*) εκφράζονται στους ακόλουθους κανόνες: (α) Ο αλλοδαπός πρέπει να αναγνωρίζεται ως πρόσωπο (να έχει δηλ. ικανότητα δικαίου) και να απολαύει (υπό τις συνήθεις προϋποθέσεις σωματικής και διανοητικής ωριμότητας) ικανότητας προς δικαιοπραξία. (β) Ο αλλοδαπός πρέπει να απολαύει δικαστικής προστασίας. (γ) Ο αλλοδαπός πρέπει να προστατεύεται από κάθε άδικη επίθεση ή επέμβαση στη ζωή, θρησκεία, περιουσία και αξιοπρέπειά του, στον ιδιωτικό και οικογενειακό του βίο. (δ) Ο αλλοδαπός δεν πρέπει να υπέχει υποχρεώσεις και βάρη πολιτικής ή εθνικής μορφής ασυμβίβαστα με την ιδιότητά του ως αλλοδαπού.

Σήμερα πάντως, «οι γενικές αρχές του ΔΔΔ που αφορούν την προστασία των αλλοδαπών δεν στηρίζονται αποκλειστικά στο «ελάχιστο όριο έννομης προστασίας» που το Κράτος υποδοχής πρέπει να αναγνωρίζει στους αλλοδαπούς ή στη διπλωματική προστασία αντίστοιχα του Κράτους ιθαγένειας προς τους υπηκόους του, αλλά κυρίως και, πρωταρχικά, στηρίζονται στις αρχές της διεθνούς προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου».

ii. Εθνικές πηγές δικαίου

Η νομική ρύθμιση της καταστάσεως των αλλοδαπών γίνεται και με εθνικούς κανόνες ουσιαστικού (κατ' αντιδιαστολή προς το ιδ.δ.δ.) δικαίου.

Τέτοιοι κανόνες ανευρίσκονται στο Σύνταγμα, στους νόμους και σε πολυάριθμα διατάγματα καθώς και σε αποφάσεις υπουργών κλπ.

Π.χ. κατά το άρθρο 5 παρ. 2 εδ. β' Συντ. «απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού που διώκεται για τη δράση του υπέρ της ελευθερίας».

Κατ' άρθρο 4 ΑΚ «ο αλλοδαπός απολαύει των και ο ημεδαπός αστικών δικαιωμάτων».

Κατ' άρθρο 3 παρ. 1 ν.δ. 3026/1954 (όπως τροποποιήθηκε με το π.δ. 172/1989), «ουδείς διορίζεται δικηγόρος, αν μη κέκτηται την ελληνική ιθαγένεια ή την ιθαγένεια Κράτους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ... Κατ' εξαίρεσιν έλληνες το γένος αλλά μη κεκτημένοι την ελληνικήν ιθαγένειαν δύνανται να διορισθώσι δικηγόροι μετά προηγουμένην ειδικήν άδειαν του Υπουργού της Δικαιοσύνης κατόπιν γνώμης του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου ... ».

Ο Διευθυντής ενός Ερευνητικού Κέντρου ή Κέντρου Τεχνολογικής Έρευνας (του δημοσίου τομέως, που εποπτεύεται από το Κράτος) πρέπει να έχει την ιθαγένεια Κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Ανάπτυξης μπορεί, κατ' εξαίρεση, ο Διευθυντής να έχει την ιθαγένεια τρίτου Κράτους (άρθρο 9 παρ. 6 ν. 1514/1985, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 8 παρ. 7 ν. 2919/2000).

Με την ΥΑ. Γ1/219 (Παιδείας)/2001 ορίσθηκε, ότι στη διαδικασία επιλογής σημαιοφόρων, παραστατών και υπευθύνων για την κατάθεση στεφάνου, μπορούν να συμμετέχουν και αλλοδαποί μαθητές, οι οποίοι φοιτούν τουλάχιστον δύο χρόνια σε ελληνικό σχολείο.

1.ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

1.1. Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό θα μελετήσουμε τους κοινωνικούς – δημογραφικούς παράγοντες της μετανάστευσης, με βάση έρευνα του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής (ΙΜΕΠΟ) που παρουσιάζεται στο βιβλίο «Μετανάστες στην Ελλάδα: Επιπολιτισμός και ψυχοκοινωνική προσαρμογή» το έτος 2008 υπό την επιμέλεια του Κου Ηλία Γ. Μπεζεβέγκη και του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η μελέτη των κοινωνικο-δημογραφικών παραγόντων που συνδέονται με την μετανάστευση μας δίνει τη δυνατότητα να σκιαγραφήσουμε το προφίλ των συμμετεχόντων στην έρευνα όσον αφορά τις παραμέτρους αυτές. Γνωρίζοντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων, σε ομαδικό και ατομικό επίπεδο, ουσιαστικά προδιαγράφουμε τον πληθυσμό στον οποίο είναι δυνατή η γενίκευση των ερευνητικών πορισμάτων, καθώς και η σύγκριση τους με τα αποτελέσματα προηγούμενων μελετών σε Ελλάδα και διεθνώς.

Στην παρούσα έρευνα, η παρουσίαση του κοινωνικο-δημογραφικού προφίλ των μεταναστών ξεπερνά τους σκοπούς της σκιαγράφησης των χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων και τον ορισμό του πληθυσμού για τη γενίκευση των ευρημάτων. Μια απλή επισκόπηση των στοιχείων που ακολουθούν, οδηγεί στη διαπίστωση ότι όλοι οι μετανάστες δεν είναι ίδιοι. Η αποσαφήνιση των δημογραφικών μεταβλητών συμβάλλει στην άμβλυση των, αρνητικών ως επί των πλείστων, στερεοτύπων και θέτει τις βάσεις για καλύτερη διομαδική επαφή. Η Κοινωνική Ψυχολογία έχει δείξει ότι οι στερεότυπες αντιλήψεις θεμελιώνονται πάνω στην ψευδαίσθηση ομοιογένειας της εξω-ομάδας (Fiske, 1998). Η διαπίστωση του μεγάλου εύρους που εμφανίζει το προφίλ των μεταναστών δυσκολεύει σημαντικά οποιαδήποτε απόπειρα αντιμετώπισης τους ως ενιαίας και αδιαφοροποίητης ομάδας.

1.2. Δημογραφικά χαρακτηριστικά των μεταναστών

Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των μεταναστών για τα οποία υπήρχαν διαθέσιμες πληροφορίες ήταν η χώρα προέλευσης, ο τόπος διαμονής στην Ελλάδα, το φύλο, η οικογενειακή κατάσταση, το επίπεδο εκπαίδευσης, η επαγγελματική κατάσταση και η διάρκεια παραμονής στη χώρα υποδοχής. Ο συνδυασμός των παραπάνω στοιχείων είναι διαφωτιστικός για την καλύτερη κατανόηση της κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης των μεταναστών στην Ελλάδα, η οποία συνιστά σημαντικό παράγοντα της προσαρμογής τους. Τα αποτελέσματα που αφορούν τις δημογραφικές μεταβλητές έχουν αναλυτικά ως εξής:

1.2.1. Χώρα προέλευσης

Το δείγμα της έρευνας συγκροτούν μετανάστες που προέρχονται από 35 χώρες. Ασφαλώς η εκπροσώπηση αυτή κατανέμεται με εξαιρετικά άνισο τρόπο, ο οποίος όμως αντανακλά μια οικολογική πραγματικότητα στην Ελλάδα σήμερα. Έτσι, έγινε προσπάθεια ομαδοποίησης της χώρας προέλευσης, με κριτήρια τη γεωγραφική και την πολιτιστική μεταξύ τους εγγύτητα, με σκοπό τη συγκρότηση ομάδων που να διαθέτουν επαρκές μέγεθος για έγκυρη εφαρμογή στατιστικών κριτηρίων σε περαιτέρω στατιστικές αναλύσεις.

Σχεδόν οι μισοί συμμετέχοντες (n=277, 46,1%) έχουν Αλβανική υπηκοότητα. Αν σε αυτούς προστεθούν οι μετανάστες από την Βουλγαρία (n=62, 10.3%), στη Ρουμανία (n=18, 3,0%) και την πρώην Γιουγκοσλαβία (Σερβία και FYROM) (n=9, 1,5%), οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το 14,8% του συνολικού δείγματος, τότε προκύπτει ότι το 60,9% των μεταναστών στη παρούσα έρευνα προέρχεται στην Ελλάδα βαλκανικές χώρες. Μια δεύτερη σε μέγεθος ομάδα (18,0% του δείγματος) συγκροτείται από άτομα που κατάγονται από της ανατολικής Ευρώπης και της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, με βασικό κοινό χαρακτηριστικό την πολιτική και πολιτειακή συγκρότηση (κομμουνιστικό σύστημα) και τις δραματικές αλλαγές που σημειώθηκαν την τελευταία δεκαετία του περασμένου αιώνα. Η σύνθεση της ομάδας αυτής αναλυτικά έχει ως εξής: Ρωσία (n=38, 6,3%), άλλες Δημοκρατίες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης (Ουκρανία, Γεωργία, Αρμενία) (n=52, 8,7%), χώρες της ανατολικής Ευρώπης (Πολωνία, Ουγγαρία) (n=18, 3,0%). Ποσοστό 8,3% (50 άτομα) του δείγματος είναι αραβικής καταγωγής ή/και και μουσουλμανικού θρησκευματος, προερχόμενο από περιοχές της Βόρειας Αφρικής, της Μέσης Ανατολής και της Ασίας, όπως η Αιθιοπία, το Κογκό και η Νιγηρία, αποτελούν το 7,7% των συμμετεχόντων (n=46). Ασιατική καταγωγή (Άπω Ανατολή) έχουν 20 (3,3%) μετανάστες (π.χ. Κίνα, Μπαγκλαντές, Σρι Λάνκα). Επτά άτομα (1,2%) προέρχονται από την Λατινική Αμερική (Βενεζουέλα, Βραζιλία, Αργεντινή) και τις Φιλιππίνες. Τέλος, 4 συμμετέχοντες (0,7%) κατάγονται από τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης (Γερμανία, Σουηδία) και τις ΗΠΑ.

Συνοπτικά στοιχεία για τη χώρα προέλευσης, καθώς και για άλλα βασικά δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος (φύλο, ηλικία, διάρκεια παραμονής στην Ελλάδα και επίπεδο εκπαίδευσης), δίνονται στον πίνακα 1. Στον πίνακα αυτόν, όπως επίσης στη συνέχεια του κεφαλαίου, καταβλήθηκε προσπάθεια να περιοριστεί η ομαδοποίηση των εθνοπολιτισμικών ομάδων στις περιπτώσεις που αυτό ήταν απολύτως απαραίτητο λόγω περιορισμένης αριθμητικής εκπροσώπησης. Όπου κρίθηκε σκόπιμο να δημιουργηθούν σύνθετες εθνοπολιτισμικές ομάδες, αυτό έγινε λαμβάνοντας υπόψη ένα συνδυασμό γεωγραφικών και κοινωνικο-πολιτισμικών κριτηρίων, όπως το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης

και το κυρίαρχο θρήσκευμα, σύμφωνα με τα προτεινόμενα μοντέλα στη διαπολιτισμική έρευνα (Georgas & Berry, 1995. Georgas, van de Vijver, & Berry, 2004).

Πίνακας 1

Δημογραφικά χαρακτηριστικά των μεταναστών (N=601)

Χώρα προέλευσης N	Γυναίκες %	Ηλικία Μ.Ο.	Διάρκεια Παραμονής Μ.Ο.	Επίπεδο εκπαίδευσης Μ.Ο.	
Αλβανία	277	39,4	35,2	9,4	3,6
Βουλγαρία	62	72,6	40,0	6,7	3,9
Πρώην ΕΣΣΔ	52	63,5	37,2	6,6	3,9
Μουσουλμανικές χώρες	50	14,0	36,5	10,4	3,8
Υποσαχάρια Αφρική	46	2,2	24,5	1,7	2,6
Ρωσία	38	76,3	36,4	6,9	5,0
Ασιατικές χώρες	20	10,0	30,1	5,0	4,1
Ρουμανία	18	55,6	34,2	4,7	3,2
Ανατολική Ευρώπη	18	55,6	33,8	8,3	4,5
Πρώην Γιουγκοσλαβία	9	77,8	30,9	5,5	4,3
Λατινική Αμερική	7	57,1	43,6	14,6	4,3
Δυτικές χώρες	4	50,0	33,5	13,9	5,8
Σύνολο	601	43,1	35,0	7,9	3,8

Σημείωση: Η μέτρηση της ηλικίας και της διάρκειας παραμονής στην Ελλάδα είναι σε έτη. Η μέτρηση του επιπέδου εκπαίδευσης έγινε με 7/θμια κλίμακα, από 1=«Λίγες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου» έως 7=«Τίτλος μεταπτυχιακών σπουδών».

1.2.2. Τόπος διαμονής στην Ελλάδα

Όσον αφορά τον τόπο διαμονής, 337 (56,1%) μετανάστες διέμεναν σε δήμους της Αθήνας και του Πειραιά, 35 (5,8%) σε πόλεις και χωριά της Στερεάς Ελλάδας (π.χ. Καρπενήσι, Θήβα, Χαλκίδα), 28 (4,7%) στην Πελοπόννησο (π.χ. Άργος, Επίδαυρος, Κορινθία, Καλαμάτα, Πύλος), 91 (15,1%) στη Μακεδονία (οι περισσότεροι από τους οποίους στη πόλη της Θεσσαλονίκης), 10 (1,7%) στην Ήπειρο (κυρίως, στα Ιωάννινα και στη γύρω περιοχή) και 100 (16,6%) στη νησιωτική χώρα (Χίο, Λέσβο, Σάμο, Ρόδο, Ηράκλειο Κρήτης).

1.2.3. Φύλο

Στην έρευνα συμμετείχαν 259 (43,1%) άνδρες και 342 (56,9%) γυναίκες. Αυτή η εικόνα της μικρής αριθμητικής υπεροχής των γυναικών είναι αντίστοιχη με τις επίσημες στατιστικές για τους μετανάστες στην Ελλάδα (IOM, 2007), δεν αντιπροσωπεύει όμως επιμέρους ομάδες του δείγματος ως προς την προέλευση. Όπως προκύπτει από μια απλή επισκόπηση του πίνακα 1, ορισμένες χώρες/ γεωγραφικές περιοχές εκπροσωπούνται κυρίως από γυναίκες (πρώην Γιουγκοσλαβία 77,8%, Ρωσία 76,3%, Βουλγαρία 72,6%, πρώην Σοβιετική Ένωση 63,5%), άλλες κυρίως από άνδρες (υποσαχάρια Αφρική 97,8%, Ασία 90%, μουσουλμανικές χώρες 86%, Αλβανοί 60,6%), ενώ μεταξύ των μεταναστών από Δυτικές χώρες, Ανατολική Ευρώπη, Ρουμανία και Λατινική Αμερική υπάρχει σχετική ισορροπία μεταξύ των δύο φύλων. Οι διαφορές των ποσοστών είναι στατιστικώς σημαντικές, όπως έδειξε ο έλεγχος με το κριτήριο χ^2 (11, n=601)=114,40, $p<0,001$. Το σημαντικό εύρος της διακύμανσης του φύλου ως προς την εθνική καταγωγή είναι ένα εύρημα που, όπως θα δούμε, επαναλαμβάνεται σταθερά και ως προς άλλα δημογραφικά χαρακτηριστικά των μεταναστών, γι' αυτό η σημασία του θα αποτιμηθεί συνολικά στα συμπεράσματα της ενότητας αυτής.

1.2.4. Ηλικία

Η ηλικία των συμμετεχόντων κυμαίνεται ανάμεσα σε 18-70 έτη, με μέση τιμή 35,0 έτη και τυπική απόκλιση 11,2 έτη. Η μορφή της κατανομής προσεγγίζει την κωδωνοειδή συμμετρική, τα οποία σημαίνει ότι υπάρχει κανονική διασπορά της ηλικίας των μεταναστών γύρω από το συνολικό μέσο όρο. Ωστόσο, η ανάλυση διακύμανσης για τη σύγκριση των μέσων όρων ηλικίας ως προς την καταγωγή ανέδειξε στατιστικώς σημαντικές διαφορές, $F(11, 588)=6,52$, $p<0,001$. Οι πολλαπλές συγκρίσεις των μέσων όρων με το κριτήριο του Scheffe έδειξαν ότι οι μετανάστες από την υποσαχάρια Αφρική έχουν το χαμηλότερο μέσο όρο ηλικίας (Μ.Ο.=24,5 έτη), ενώ τα άτομα από Λατινική Αμερική (Μ.Ο.=43,6 έτη) και Βουλγαρία (Μ.Ο.=40,0 έτη) έχουν το υψηλότερο. Οι μέσοι όροι ηλικίας για τις υπόλοιπες ομάδες καταγωγής τοποθετούνται σε ενδιάμεσο επίπεδο, περίπου μεταξύ 30-37 ετών, χωρίς να διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους. Οι αντίστοιχες μέσες τιμές παρουσιάζονται και στον πίνακα 1.

1.2.5. Οικογενειακή κατάσταση

Η οικογενειακή κατάσταση των μεταναστών που συμμετείχαν στην έρευνα έχει, κατά δήλωσή τους, ως εξής: 308 (51,2%) είναι έγγαμοι, 229 (38,1%) άγαμοι, 42 (7,0%) διαζευγμένοι και 15 (2,5%) είναι σε χηρεία. Δεν υπάρχουν στοιχεία για 7 (1,2%) συμμετέχοντες. Από όσους δήλωσαν ότι είναι έγγαμοι, το 70,1%

ζει μαζί με τον/τη σύζυγό τους στην Ελλάδα, ενώ ποσοστό 29,9% δεν ζουν μαζί. Πάντως, σε ερώτημα σχετικά με το αν έχουν αφήσει μέλη της οικογένειας τους στη χώρα προέλευσης, το 77,9% απάντησε καταφατικά και μόνο το 22,1% αρνητικά. Καθώς δεν υπάρχουν πληροφορίες για τη συγγενική σχέση με τα άτομα αυτά, είναι πιθανόν να αποτελούν μέλη της πυρηνικής, αλλά και της ευρύτερης εκτεταμένης οικογένειας, ή ακόμα και της πατρικής οικογένειας (για τους άγαμους). Όσον αφορά τα τέκνα, 109 (18,1%) άτομα έχουν ένα παιδί, 70 (11,6%) έχουν δύο και 22 (3,7%) έχουν τρία ή περισσότερα παιδιά, ενώ το υπόλοιπο 66,6% των μεταναστών δεν έχουν κανένα παιδί.

Οι διαφορές στο φύλο και την ηλικία μεταξύ των ομάδων μεταναστών ανάλογα με την καταγωγή, οι οποίες εντοπίστηκαν ήδη παραπάνω, είναι αναμενόμενο να οδηγούν σε αντίστοιχη διαφοροποίηση όσον αφορά την οικογενειακή κατάσταση. Έτσι, για παράδειγμα, το 65% των Ασιατών, το 62,9% των Αλβανών και το 59,7% των Βουλγάρων είναι έγγαμοι, ενώ το 73,8% των προερχόμενων από την υποσαχάρια Αφρική και το 61% των Ρουμάνων είναι άγαμοι. Τα υψηλότερα ποσοστά διαζευγμένων ατόμων απατώνται μεταξύ των Λατινοαμερικάνων (28,6%), των Ρουμάνων (27,8%), των Ρώσων (23,7%) και των Βουλγάρων (21,0%). Οι διαφορές αυτές των ποσοστών της οικογενειακής κατάστασης ως προς την καταγωγή είναι στατιστικώς σημαντικές, $\chi^2(22, n=601)=92,71, p<0,001$.

Ενδιαφέρον, επίσης, παρουσιάζει η συμβίωση με τον/τη σύζυγο στην Ελλάδα ανάλογα με την προέλευση, εφόσον η μεταβλητή αυτή δηλώνει εμμέσως κατά πόσον η μετακίνηση στην Ελλάδα αφορά ολόκληρη την πυρηνική οικογένεια ή μεμονωμένα μέλη της. Και εδώ εντοπίστηκε στατιστικώς σημαντική συσχέτιση με την χώρα καταγωγής, $\chi^2(11, n=601)=47,21, p<0,001$. Μαζί με τον/τη σύντροφο τους δήλωσαν ότι ζουν το 88,9% των μεταναστών από χώρες της ανατολικής Ευρώπης, το 82,6% των Αλβανών, το 75% των Λατινοαμερικάνων, το 71,4% των Αράβων / Μουσουλμάνων και το 69,6% των Ρώσων. Αντιθέτως, χωρίς τον/τη σύντροφο τους δήλωσαν ότι ζουν στην Ελλάδα το 66,7% των Ρουμάνων και το 61,5% των μεταναστών ασιατικής και αφρικανικής προέλευσης.

1.2.6. Επίπεδο εκπαίδευσης

Η μελέτη του εκπαιδευτικού επιπέδου των συμμετεχόντων στην παρούσα έρευνα φαίνεται ότι καταρρίπτει το στερεότυπο του «αμόρφωτου» μετανάστη, εφόσον η κατανομή της σχολικής και ακαδημαϊκής τους εκπαίδευσης δεν διαφέρει ιδιαίτερα από την αντίστοιχη που συναντάμε σε έρευνες με δείγματα Ελλήνων γηγενών. Σύμφωνα με τις αυτοαναφορές, και αποδεχόμενοι τους περιορισμούς που απορρέουν από τη δυσκολία αντιστοίχισης των εκπαιδευτικών συστημάτων μεταξύ χωρών, 48 άτομα (8,0%) έχουν ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (περίπου 6

χρόνια φοίτησης), 120 (20,0%) έχουν παρακολουθήσει λίγες τάξεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 82 (13,6%) είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τεχνικής ή επαγγελματικής κατεύθυνσης (σε αναλογία με το τεχνικό/επαγγελματικό Λύκειο), 145 (24,1%) έχουν ολοκληρώσει το επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που αντιστοιχεί στο Γενικό Λύκειο, 60 (10,0%) έχουν φοιτήσει σε ίδρυμα ανωτέρας εκπαίδευσης χωρίς να ολοκληρώσουν τον κύκλο σπουδών, 116 (19,3%) είναι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και 24 (4,0%) διαθέτουν μεταπτυχιακό δίπλωμα. Δεν υπάρχουν στοιχεία για 6 (1%) άτομα.

Τα παραπάνω επίπεδα εκπαίδευσης μπορούν, με ένα μικρό βαθμό «αυθαιρεσίας», να θεωρηθούν ότι συνιστούν μία διαβαθμιστική κλίμακα τύπου Likert από 1=«πρωτοβάθμια εκπαίδευση» μέχρι 7=«μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών». Σε αυτή την περίπτωση είμαστε σε θέση να συγκρίνουμε τους μέσους όρους εκπαίδευσης ως προς τα διαφορετικά επίπεδα άλλων δημογραφικών μετρήσεων. Διευκρινίζεται ότι μια τέτοια σύγκριση έχει περιγραφικό μόνο χαρακτήρα και λαμβάνει υπόψη ότι παραβιάζονται ορισμένες από τις στατιστικές προϋποθέσεις. Ακόμη κι έτσι, ωστόσο, το αποτέλεσμα της σύγκρισης αυτής δεν στερείται ενδιαφέροντος για πρακτικούς σκοπούς.

Διαπιστώνεται, για μία ακόμα φορά, ότι οι εθνικές ομάδες μεταναστών διαφέρουν σε αρκετές, σημαντικές, δημογραφικές παραμέτρους πέραν της ίδιας της καταγωγής. Στην ενότητα που μας αφορά, προκύπτει ότι οι μετανάστες από τις Δυτικές χώρες (Μ.Ο.=5,8) και, σε μικρότερο βαθμό, από τη Ρωσία (Μ.Ο.=5,0) διαθέτουν το υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης, ενώ προερχόμενοι από την υποσαχάρια Αφρική έχουν το χαμηλότερο (Μ.Ο.=2,6), $F(11, 583)=4,48$, $p<0,001$ (Sheffe post-hoc έλεγχος). Οι υπόλοιπες ομάδες του πίνακα 2 κυμαίνονται σε ενδιάμεσο επίπεδο, χωρίς να διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους.

Στατιστικώς σημαντική, αν και μικρότερου μεγέθους, είναι η συσχέτιση της εκπαίδευσης με το φύλο. Ειδικότερα, οι γυναίκες (Μ.Ο.=4,1%) ανέφεραν ελαφρώς υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης από ότι οι άνδρες (Μ.Ο.=3,6%), $F(11, 538)=4,48$, $p<0,001$. Προφανώς και αυτό το εύρημα δε μπορεί να ερμηνευτεί χωρίς να συνεκτιμηθούν άλλα χαρακτηριστικά των ανδρών και των γυναικών του δείγματος, όπως η χώρα καταγωγής και η ηλικία.

1.2.7. Επαγγελματική κατάσταση

Στην ενότητα αυτή εξετάζεται η εργασιακή κατάσταση των μεταναστών, αφενός, δηλαδή το καθεστώς απασχόλησης και η θέση τους στο χώρο εργασίας, και αφετέρου η επαγγελματική

απασχόληση τους, η οποία αναφέρεται στο περιεχόμενο της ειδίκευσης που έχουν. Τα σχετικά στοιχεία δίνονται στους Πίνακες 2 και 3.

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 2, δεν προκύπτουν αξιολογες μεταβολές στην εργασιακή κατάσταση των μεταναστών στην Ελλάδα, συγκριτικά με τη χώρα προέλευσης. Οι περισσότεροι είναι υπάλληλοι (44,9% στη χώρα προέλευσης, 57,1% στην Ελλάδα) είτε αυτοαπασχολούμενοι (11,3% στη χώρα προέλευσης, 13,8% στην Ελλάδα). Δική τους επιχείρηση δηλώνουν ότι έχουν 16 μετανάστες (2,7%). Το ποσοστό των ανέργων στην Ελλάδα (9,0%) φαίνεται μειωμένο σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό στη χώρα προέλευσης (15,8%), ωστόσο η διαφορά αυτή ενδέχεται να οφείλεται εν μέρει στα ελλιπή στοιχεία, ο αριθμός των οποίων ήταν σχετικά υψηλός στις ερωτήσεις αναφορικά με την επαγγελματική κατάσταση (βλ. σημειώσεις των Πιν. 2 και 3). Η διαφοροποίηση ως προς την επαγγελματική κατάσταση των μεταναστών από την χώρα προέλευσης στην Ελλάδα εντοπίζεται στις επιμέρους εργασιακές ομάδες υπαλλήλων (μεγάλη αύξηση μετά την μετανάστευση), αυτοαπασχολούμενων (αύξηση μετά τη μετανάστευση) και ανέργων (μεγάλη μείωση μετά τη μετανάστευση), καθώς το σχετιζόμενο στατιστικό κριτήριο χ^2 (5) βρέθηκε ίσο με 26,23 και στατιστικό σημαντικό ($p < 0,001$).

Πίνακας 2

Κατανομή (%) της εργασιακής κατάστασης των μεταναστών (N=601) στη χώρα προέλευσης και στην Ελλάδα

	Χώρα προέλευσης		Ελλάδα	
	f	%	f	%
Εργοδότες	16	2,7	16	2,7
Υπάλληλοι	270	44,9	343	57,1
Αυτοαπασχολούμενοι	68	11,3	83	13,8
Απασχόληση σε οικογενειακή επιχείρηση	14	2,3	9	1,5
Άνεργοι	95	15,8	54	9,0
Άλλο	5	0,8	17	2,8

Σημείωση: Ελλιπή στοιχεία για την εργασιακή κατάσταση στη χώρα προέλευσης: 133 (22,1%), και στην Ελλάδα: 79 (13,1%).

Στον Πίνακα 3 παρουσιάζεται η κατανομή της επαγγελματικής απασχόλησης των μεταναστών στη χώρα προέλευσης και στην Ελλάδα. Παρά τον περιορισμό που αναπόφευκτα θέτουν τα ελλιπή στοιχεία και σε αυτή την ερώτηση, ορισμένες μεταβολές που οφείλονται στη μετανάστευση μπορούν να ανιχνευθούν με σχετική ασφάλεια. Για παράδειγμα, το ποσοστό των ανειδίκευτων εργατών – μεταναστών στην Ελλάδα (27,8%) είναι σχεδόν τριπλάσιο συγκριτικά με αυτό της χώρας προέλευσης (9,0%). Περισσότεροι, επίσης, είναι οι εργαζόμενοι ως πωλητές στον τομέα της παροχής υπηρεσιών στην Ελλάδα (19,8%). Παρά στη χώρα που ζούσαν πριν (11,6%). Από το άλλο μέρος, παρατηρείται σημαντική μείωση των ατόμων που εργάζονται ως ειδικοί επιστήμονες (1,2%) και τεχνολόγοι (2,2%) στην Ελλάδα, σε σχέση με τη χώρα προέλευσης, όπου τα ποσοστά για τους δύο τομείς είναι 8,7% και 6,8%, αντίστοιχα.

Η συγκριτική μελέτη της επαγγελματικής κατάστασης των μεταναστών στην Ελλάδα, σε σχέση με τη χώρα προέλευσης, μας δίνει χρήσιμες πληροφορίες που ξεπερνούν την απλή καταγραφή μιας κοινωνικο-δημογραφικής μεταβλητής και μπορούν να αξιοποιηθούν για την καλύτερη κατανόηση της ποιότητας της προσαρμογής των ατόμων αυτών στη χώρα μας. Για παράδειγμα, ερευνητικά δεδομένα δείχνουν ότι οι μετανάστες που είχαν υψηλότερο μορφωτικό και επαγγελματικό επίπεδο στη χώρα προέλευσης ενδέχεται να συναντήσουν μεγαλύτερες δυσκολίες στην ψυχολογική προσαρμογή τους στη χώρα υποδοχής (Aycan & Berry, 1996), εξαιτίας της αναπόφευκτης διάψευσης των υψηλών προσδοκιών τους και της υποβάθμισης της κοινωνικής θέσης, την οποία πιθανώς να βιώσουν.

Πίνακας 3

Κατανομή (%) της επαγγελματικής απασχόλησης των μεταναστών (N=601) στη χώρα προέλευσης και στην Ελλάδα

	Χώρα προέλευσης		Ελλάδα	
	f	%	f	%
Διοικητικά και διευθυντικά στελέχη	9	1,5	3	0,5
Ειδικοί επιστήμονες	52	8,7	7	1,2
Τεχνολόγοι	41	6,8	13	2,2
Υπάλληλοι γραφείου	41	6,8	29	4,8
Παροχή υπηρεσιών, πωλητές	70	11,6	119	19,8
Γεωργοί, κτηνοτρόφοι, ψαράδες	17	2,8	13	2,2
Ειδικευμένοι τεχνίτες	59	9,8	73	12,1
Χειριστές μηχανημάτων	10	1,7	3	0,5
Ανειδίκευτοι εργάτες	54	9,0	167	27,8
Ένοπλες δυνάμεις	10	1,7	-	-
Φοιτητές	14	2,3	7	1,2
Άλλο	17	2,8	4	4,0

Σημείωση: Ελλιπή στοιχεία για την επαγγελματική απασχόληση στη χώρα προέλευσης: 207 (34,4%) και στην Ελλάδα: 143 (23,8%).

1.2.8. Διάρκεια παραμονής στην Ελλάδα

Το μαζικό ρεύμα μετανάστευσης προς τη σύγχρονη Ελλάδα έχει μικρή μόνο ιστορία εφόσον συνδέεται κυρίως με τις πρόσφατες πολιτικές αλλαγές στην ανατολική Ευρώπη και με την αστάθεια στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων και της Μέσης Ανατολής. Το παραπάνω γεγονός, σε συνδυασμό με το κριτήριο αποκλεισμού των μεταναστών δεύτερης γενιάς από την έρευνα, συνέβαλε στο σχετικά μικρό μέσο όρο παραμονής των μεταναστών του δείγματος στη χώρα μας (Μ.Ο.=7,9 έτη). Οι ακραίες τιμές που εντοπίζονται στο άνω άκρο της κλίμακας προκαλούν αριστερή ασυμμετρία της κατανομής της διάρκειας παραμονής.

Η ανάλυση της διάρκειας παραμονής σε σχέση με τη χώρα προέλευσης αναδεικνύει σημαντικές διαφορές, οι οποίες αποτυπώνονται καθαρά στον Πίνακα 1. Ειδικότερα, βρέθηκε ότι οι μετανάστες από την υποσαχάρια Αφρική (Μ.Ο.=1,7 έτη) και, εν συνεχεία, από τη Ρουμανία (Μ.Ο.=4,7), ασιατικές χώρες (Μ.Ο.=5,0) και την πρώην Γιουγκοσλαβία (Μ.Ο.=5,5) βρίσκονται στην Ελλάδα για μικρότερο χρονικό διάστημα, ενώ το αντίθετο

ισχύει για άτομα από τη Λατινική Αμερική (M.O.=14,6) και Δυτικές χώρες (M.O.=14,0 έτη), $F(11, 588)=11,86$, $p<0,001$ (Scheffe post-hoc έλεγχος).

1.3. Κίνητρα μετανάστευσης και λήψη της απόφασης

Στο υποκεφάλαιο αυτό εξετάζονται ψυχολογικοί παράγοντες που προηγούνται της μεταναστευτικής διαδικασίας. Αυτοί αφορούν τα κίνητρα της μετακίνησης και τον τρόπο λήψης της απόφασης για μετανάστευση.

1.3.1. Κίνητρα

Η πλειοψηφία των μεταναστών που συμμετείχαν στην έρευνα (66,2%) αναφέρουν ως κίνητρο μετανάστευσης γενικούς οικονομικούς ή εργασιακούς λόγους (π.χ. «να βγάλω περισσότερα χρήματα», «να βρω δουλειά με περισσότερα χρήματα»). Ορισμένοι μετανάστες (14,6%) αναφέρουν συγκεκριμένους στόχους που συνδέονται με τον οικονομικό τομέα (π.χ. «να αποταμιεύσω χρήματα για τη μόρφωση των παιδιών μου», «να αγοράσω σπίτι μετά την επιστροφή μου στην πατρίδα», «να αγοράσω οικιακές συσκευές», «να εξοφλήσω χρέη»). Σημαντικός αριθμός συμμετεχόντων (18,8%) δηλώνουν κίνητρα που επικεντρώνονται στην προσωπική βελτίωση και ανάπτυξη (π.χ. «να μάθω καινούργιες γλώσσες», «να αποκτήσω νέες δεξιότητες», «να κερδίσω τον σεβασμό των άλλων στη κοινότητα», «για περιπέτεια»). Οι διεργασίες κοινωνικής επιρροής αναδύονται ως κίνητρο της μετακίνησης για 99 (16,5%) άτομα (π.χ. «έφυγα επειδή έφυγαν και οι άλλοι», «για να μείνω με μέλη της οικογένειας ή φίλους»). Άλλους λόγους επικαλέστηκε το 14,5% του δείγματος. Τέλος, να σημειώνεται ότι, εφόσον η σχετική ερώτηση ήταν πολλαπλών επιλογών, 217 (36,1%) άτομα επέλεξαν περισσότερους από έναν από τους παραπάνω λόγους για να δηλώσουν τα κίνητρα της δικής τους μετανάστευσης (το συνολικό άθροισμα των σχετικών συχνοτήτων υπερβαίνει το 100% κατά πολύ).

Τα κίνητρα της μετανάστευσης δεν είναι ίδια για όλες τις εθνοπολιτιστικές ομάδες των μεταναστών. Οι συμμετέχοντες από την Αλβανία και τις Βαλκανικές χώρες αναφέρουν συχνότερα από τις υπόλοιπες ομάδες τους γενικούς / οικονομικούς εργασιακούς λόγους, $\chi^2(7, n=594)=38,62$, $p<0,001$, και τους ειδικούς οικονομικούς στόχους, $\chi^2(7, n=594)=34,64$, $p<0,001$. Οι προερχόμενοι από Δυτικές και λατινοαμερικάνικες χώρες τείνουν να προκρίνουν την προσωπική ανάπτυξη, $\chi^2(7, n=594)=28,91$, $p<0,001$. Τέλος, οι Άραβες / Μουσουλμάνοι και οι Αφρικανοί δηλώνουν σε μεγαλύτερο ποσοστό από ό,τι άλλοι μετανάστες ως

κίνητρο τους την προσφυγιά ή τον διωγμό, $\chi^2 (7, n=594)=55,16$, $p<0,001$.

Πίνακας 3.4

Κατανομή (%) των κινήτρων της μετανάστευσης (N=601)

	f	%
Γενικοί οικονομικοί / εργασιακοί λόγοι	398	66,2
Ειδικό οικονομικοί λόγοι	88	14,6
Προσωπική ανάπτυξη	113	18,8
Κοινωνική επιρροή	99	16,5
Προσφυγιά / διωγμός	53	8,8
Πολλαπλά κίνητρα	217	36,1
Άλλο	87	14,5

1.3.2. Λήψη απόφασης

Με τα κίνητρα της μετακίνησης συνδέεται θεωρητικώς και ο τρόπος λήψης της απόφασης για μετανάστευση. Στη σχετική ερώτηση, 287 (47,8%) άτομα δήλωσαν ότι πρόκειται για ατομική, αποκλειστικά δική τους επιλογή, 202 (33,6%) επικαλούνται τη συνειδητή απόφαση ολόκληρης της οικογένειας, 63 (10,5%) ακολούθησαν άλλα μέλη της οικογένειας, 16 (2,7%) ανέφεραν ότι ήταν τα μόνα πρόσωπα στην οικογένεια που μπορούσαν να φύγουν, ενώ σε 19 (3,2%) περιπτώσεις η απόφαση ελήφθη από τον/τη σύντροφο. Δεν υπάρχουν στοιχεία για 14 (2,3%) άτομα.

Στη διεθνή βιβλιογραφία γίνεται λόγος για εκούσια ή ακούσια μετακίνηση των μεταναστών κατ' αναλογία με τους παράγοντες «ώθησης» από τη χώρα καταγωγής και «έλξης» προς τη χώρα εγκατάστασης. Έχει βρεθεί ότι τα κίνητρα «ώθησης», τα οποία συνδέονται με την ακούσια λήψη της απόφασης και με την προσφυγιά, οδηγούν σε περισσότερα προβλήματα προσαρμογής (Pernice & Brook, 1994). Στη δική μας έρευνα, προκύπτει ότι σαφώς εκούσια ήταν η απόφαση για το 47,8% του δείγματος, ενώ το 49,9% διαφαίνονται εμμέσως εξωτερικοί παράγοντες που παραπέμπουν σε ακούσια μετακίνηση.

1.4. Συζήτηση – Συμπεράσματα

η μελέτη του κοινωνικο-δημογραφικού προφίλ των μεταναστών είναι σημαντική εφόσον (α) οριοθετεί τον πληθυσμό στον οποίο δύνатаι να γενικευθούν τα ερευνητικά συμπεράσματα, (β) προσφέρει το πλαίσιο εντός του οποίου θα εξεταστούν οι ψυχολογικές μεταβλητές, διευκολύνοντας έτσι την κατανόηση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων, και (γ) οδηγεί από μόνη της στην εξαγωγή ορισμένων διαπιστώσεων σχετικά με το φαινόμενο της μετανάστευσης στην Ελλάδα σήμερα και στην άμβλυνση των σχετικών στερεοτύπων. Από τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στην ενότητα αυτή, προκύπτουν τα εξής:

- α. Οι μετανάστες δεν είναι ένας ομοιογενής πληθυσμός. Διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους όσον αφορά πλείστες δημογραφικές παραμέτρους (χώρα προέλευσης, τόπος και διάρκεια παραμονής στη χώρα υποδοχής, φύλο, ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης, οικογενειακή και επαγγελματική κατάσταση, κίνητρα μετανάστευσης). Επομένως, οποιεσδήποτε προτάσεις αναφέρονται στους «αλλοδαπούς» ή στους «ξένους», γενικά, έχουν αφοριστικό χαρακτήρα και δεν λαμβάνουν υπόψη τις ατομικές διαφορές, με αποτέλεσμα να ενισχύουν στερεότυπες αντιλήψεις και να δυσχεραίνουν τις διομαδικές σχέσεις. Χρειάζεται κάθε φορά να διευκρινίζεται σε ποια ομάδα αναφερόμαστε και εντός τίνος πλαισίου την εξετάζουμε.
- β. Η παραπάνω επισήμανση συνδέεται, επίσης, με τη συνειδητοποίηση ότι η ιδιότητα του μετανάστη είναι μόνο από τα πιθανά γνωρίσματα, με βάση τα οποία μπορούμε να κατηγοριοποιήσουμε τα άτομα αυτά, αλλά δεν είναι το μοναδικό. Σύμφωνα με τη θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας (Tajfel, 1982. Tajfel & Turner, 1986), η ταυτόχρονη ένταξη σε πολλαπλές ομάδες επιτρέπει στο άτομο να χειρίζεται με δημιουργικό τρόπο τα στοιχεία που θεμελιώνουν την ταυτότητα του και να αντλεί ψυχοκοινωνικούς πόρους για την αντιμετώπιση απειλητικών καταστάσεων. Ένας μετανάστης μπορεί να είναι συγχρόνως, π.χ. άνδρας, πατέρας, εργάτης, Αλβανός, κ. λπ. Οπωσδήποτε, ορισμένες φορές η ιδιότητα του μετανάστη είναι αναγνωρίσιμη λόγω φυλετικών χαρακτηριστικών, της ομιλούμενης γλώσσας ή πολιτισμικών συνηθειών. Η ευλογοφάνεια της διαφορετικότητας είναι μια παράμετρος που συνδέεται με τον κοινωνικό στιγματισμό, δηλαδή με την υποτίμηση της κοινωνικής ταυτότητας μιας ομάδας με κριτήριο ένα χονδροειδές χαρακτηριστικό, το οποίο αξιολογείται αρνητικά σε συγκεκριμένο πλαίσιο (Παυλόπουλος, 2006^α). η παραπάνω διαδικασία ενισχύεται από το αναφερόμενο ως «ύστατο σφάλμα» κατά την απόδοση αιτιών της συμπεριφοράς (Nisbett & Ross, 1980), σύμφωνα με το οποίο οι εξωτερικοί παρατηρητές τείνουν να

υποβαθμίσουν τον πόλο των εξωτερικών παραγόντων και να αποδίδουν τη συμπεριφορά των δρώντων προσώπων σε εσωτερικά αίτια. Επίσης, έχει βρεθεί (Χρυσόχοου, 2005) ότι τα μέλη της κοινωνίας υποδοχής επικαλούνται συχνότερα την εθνική ταυτότητα των μεταναστών κατά τη διαδικασία απόδοσης αιτιών συμπεριφοράς τους, ενώ οι ίδιοι οι μετανάστες τείνουν να αναφέρουν επιπλέον παράγοντες όπως η οικονομική κατάσταση και η κοινωνική θέση.

Η επίγνωση ότι οι μετανάστες διαθέτουν πολλαπλές όψεις κοινωνικής ταυτότητας, όπως εξάλλου κάθε κοινωνική οντότητα, μπορεί να οδηγήσει σε εναλλακτικούς τρόπους κοινωνικής κατηγοριοποίησής τους και, κατ' επέκταση, σε διαφορετική αξιολόγηση και οι θετική αντιμετώπιση (π.χ. η ιδιότητα του πατέρα ή της μητέρας αποτελεί πιο ελκυστική κοινωνική κατηγορία από αυτήν ενός «ξένου» ή μιας «ξένης»).

- γ. Οι μετανάστες δεν είναι τόσο «διαφορετικοί» από τα μέλη της ελληνικής κοινωνίας, όσο στερεότυπα θα πίστευε κάποιος. Πολλοί από αυτούς έχουν οικογένεια, αρκετοί διαθέτουν μέσο ή υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, ενώ απασχολούνται με παρόμοιο ποσοστό με τους Έλληνες – αν και φαίνεται ότι εντάσσονται σε χαμηλότερα κοινωνικο-οικονομικά στρώματα. Επομένως, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι η βελτίωση πολλών θεσμικών ζητημάτων της ελληνικής κοινωνίας, όπως η υγεία, η παιδεία και η κοινωνική ασφάλιση, αναμένεται να οδηγήσει σε αντίστοιχη βελτίωση της ποιότητας ζωής και των μεταναστών.
- δ. Είναι φανερό ότι οι περισσότεροι μετανάστες στην Ελλάδα σήμερα είναι οικονομικοί μετανάστες. Αυτό προκύπτει τόσο από τα κίνητρα της μετακίνησης τους, όσο και από την επαγγελματική κατάσταση και την εργασιακή τους θέση. Ωστόσο, αυτό δε σημαίνει ότι ο οικονομικός τομέας μονοπωλεί τα ενδιαφέροντα τους. Δεν είναι χωρίς σημασία ότι αρκετοί από αυτούς έχουν τη δική τους οικογένεια, ενώ ορισμένοι δήλωσαν ως λόγο της μετακίνησης τους την προσωπική ανάπτυξη. Επίσης, η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης είναι πιθανό ότι θα συνοδεύεται από παράλληλη κοινωνική ανέλιξη.
- ε. Η ταξινόμηση της μετακίνησης σε εκούσια και ακούσια δεν είναι εύκολη υπόθεση. Ορισμένοι από τους λόγους που επικαλούνται οι μετανάστες μπορεί να μοιάζουν εκούσιοι (π.χ. ομόφωνη απόφαση της οικογένειας) αλλά είναι πιθανόν να υποκρύπτουν κάποιο βαθμό εξαναγκασμού (π.χ. την αδυναμία να μείνει κανείς πίσω μόνος του). Επιπλέον, στη βιβλιογραφία επισημαίνεται ότι η απόδοση των κινήτρων της μετακίνησης σε εσωτερικούς ή εξωτερικούς παράγοντες

συχνά είναι συγκεχυμένη διαδικασία για τα μέλη της χώρας υποδοχής, αλλά ακόμα και για τον ίδιο τον μετανάστη που μπορεί να βιώνει έντονη αμφιθυμία σχετικά με το θέμα αυτό (Γιωτσίδη & Σταλίκας, 2004). Η διαπίστωση αυτή έχει σημασία, εφόσον τα αντιλαμβανόμενα κίνητρα της μετακίνησης ενδέχεται να δημιουργήσουν θετικά ή αρνητικά συναισθήματα στον μετανάστη, καθώς και να προκαλέσουν θετικές ή αρνητικές στάσεις συμπεριφοράς απέναντι του από τη σκοπιά της κοινωνικής υποδοχής. Στην προκειμένη περίπτωση, η υποκειμενική θεώρηση των αιτιών μπορεί να έχει μεγαλύτερη σημασία από την ίδια την «αντικειμενική» πραγματικότητα – αν υποθέσουμε ότι η αντικειμενικότητα είναι εφικτή σε τέτοιες περιστάσεις.

- στ. Οι παράγοντες που καθορίζουν τις ιδιαιτερότητες στη δημογραφική σύνθεση των μεταναστών είναι πολλαπλοί και ποικίλλουν. Αναμφίβολα, η γεωγραφική εγγύτητα συμβάλει στην παρουσία μεγάλου αριθμού ατόμων από τα Βαλκάνια και την Ανατολική Ευρώπη / πρώην Σοβιετική Ένωση. Σε αυτό πρέπει κανείς να συνεκτιμήσει την κακή οικονομική κατάσταση και τις συνθήκες αβεβαιότητας που επικρατούν στις χώρες αυτές μετά την κατάρρευση του πολιτικού συστήματος πριν από δύο μόλις δεκαετίες. Από το άλλο μέρος, το γεγονός ότι η Ελλάδα είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και χαρακτηρίζεται από πολιτική σταθερότητα και οικονομική ανάπτυξη, λειτουργεί αναμφίβολα ως πόλος «έλξης». Πάντως, έχει επισημανθεί ότι ορισμένος αριθμός μεταναστών ή προσφύγων θεωρούν την Ελλάδα ως προσωρινό σταθμό στη μετακίνηση τους προς άλλες ευρωπαϊκές χώρες (Πετράκου, Ξανθάκου, & Καϊλα, 2006). Η αίσθηση αυτή της προσωρινότητας, η οποία μπορεί όμως να κρατήσει για μεγάλο χρονικό διάστημα ή ακόμα και για πάντα, δημιουργεί προβλήματα στην προσαρμογή των ατόμων αυτών.
- ζ. Η σχετικά μικρή διάρκεια παραμονής των μεταναστών στην Ελλάδα δηλώνει ότι βρισκόμαστε στην αρχή μιας διαδικασίας, η οποία οδηγεί σταδιακά στη μετεξέλιξη της ελληνικής κοινωνίας από μια χώρα αποστολής μεταναστών – όπως ήταν τις περισσότερες δεκαετίες του περασμένου αιώνα – σε χώρα υποδοχής μεταναστών, με χαρακτήρα πολυπολιτισμικότητας και πλουραλισμού. Η διαδικασία αυτή δε πρέπει να αφεθεί σε ένα καθεστώς αυτορύθμισης, εφόσον γνωρίζουμε από την Κοινωνική Ψυχολογία ότι η απλή επαφή δεν αρκεί για την διαμόρφωση θετικών διομαδικών σχέσεων. Αντιθέτως, απαιτούνται συνδυασμένες δράσεις με θεσμική στήριξη, οι οποίες πρέπει να αντιληφθούν (Smith & Bond, 2005).

2. Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΜΟΝΗ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1. Δικαίωμα εξόδου-εισόδου

A. Με την επιφύλαξη των ισχυουσών για τους εθνικούς συνοριακούς ελέγχους διατάξεων, που αφορούν τα ταξιδιωτικά έγγραφα, όλοι οι πολίτες της Ένωσης οι οποίοι φέρουν ισχύον δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο καθώς και τα μέλη της οικογένειας τους, τα οποία είναι υπήκοοι τρίτης χώρας και φέρουν ισχύον διαβατήριο, δικαιούνται να εγκαταλείπουν το έδαφος της Ελλάδας προκειμένου να μεταβούν σε άλλο κράτος μέλος. Στα πρόσωπα αυτά δεν επιβάλλεται καμία θεώρηση εξόδου ή άλλη ισοδύναμη διατύπωση.

B. Με την επιφύλαξη των διατάξεων που αφορούν τα ταξιδιωτικά έγγραφα, τα οποία ισχύουν για τους εθνικούς συνοριακούς ελέγχους, επιτρέπεται η είσοδος στην ελληνική επικράτεια:

(α) σε κάθε πολίτη της Ένωσης, ο οποίος φέρει ισχύον δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο, χωρίς να απαιτείται καμία θεώρηση εισόδου ή άλλη ισοδύναμη διατύπωση και

(β) στα μέλη οικογένειας που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, εφόσον φέρουν ισχύον διαβατήριο. Στα πρόσωπα αυτά επιβάλλεται μόνο θεώρηση εισόδου, όταν απαιτείται σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 539/2001, όπως ισχύει, ή ενδεχομένως σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Επίσης παρέχεται κάθε διευκόλυνση, προκειμένου να αποκτήσουν τις απαιτούμενες θεωρήσεις. Οι θεωρήσεις αυτές εκδίδονται, ατελώς, το συντομότερο δυνατόν, και βάσει ταχείας διαδικασίας.

Η κατοχή ισχύοντος δελτίου διαμονής μέλους οικογένειας πολίτη της Ένωσης, απαλλάσσει τα πρόσωπα από την υποχρέωση θεώρησης εισόδου.

Όταν ο πολίτης της Ένωσης ή μέλος της οικογένειας του, που είναι υπήκοος τρίτης χώρας, δεν διαθέτει τα απαιτούμενα ταξιδιωτικά έγγραφα ή, ανάλογα με την περίπτωση, την αναγκαία θεώρηση, οι ελληνικές αστυνομικές αρχές, πριν λάβουν εις βάρος του το μέτρο της απέλασης, του παρέχουν κάθε εύλογη δυνατότητα είτε για την απόκτηση και την προσκόμιση ή την αποστολή των προαναφερομένων στοιχείων, το αργότερο εντός μηνός από την είσοδο του στην ελληνική επικράτεια, δυνάμει του παρόντος, είτε για να αποδείξει, με οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέσο, ότι καλύπτεται από το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής.

2.2. Σημεία εισόδου-εξόδου

Σε κάθε πρόσωπο επιτρέπεται να εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος και να εξέρχεται από αυτό μόνον από τις ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις.

Η είσοδος και η έξοδος εκτός των μεθοριακών διαβάσεων της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να επιτραπεί κατά περίπτωση, για εξαιρετικούς λόγους, με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, που καθορίζει και τον τρόπο διενέργειας του ελέγχου.

Με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης, είναι δυνατόν να καθορίζονται στα σύνορα της Χώρας προσωρινά σημεία διέλευσης προσώπων, για λόγους δημόσιου συμφέροντος, υπό την προϋπόθεση ότι θα πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την άσκηση ελέγχου της κυκλοφορίας των διερχόμενων προσώπων. Οι ώρες και ο συνολικός χρόνος λειτουργίας αυτών των σημείων καθορίζονται με βάση τις ιδιαίτερες συνθήκες που επιβάλλουν την ανάγκη λειτουργίας τους και σε καμία περίπτωση δεν θα υπερβαίνει τους οκτώ μήνες, εκτός και αν εξαιρετικοί λόγοι δημόσιου συμφέροντος επιβάλλουν τη λειτουργία τους για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

2.3. Άσκηση ελέγχου εισόδου

Κάθε πρόσωπο που εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχεται από αυτό υποβάλλεται σε έλεγχο κατά την άφιξη και την αναχώρηση του.

Ο έλεγχος των προσώπων που εισέρχονται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχονται από αυτό ανήκει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και ενεργείται από τις κατά τόπους αρμόδιες, για το σκοπό αυτόν, αστυνομικές αρχές.

Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Δικαιοσύνης, Μεταφορών και Επικοινωνιών, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας καθορίζονται οι αερολιμένες, οι λιμένες και τα χερσαία σημεία στα σύνορα της Χώρας, μέσω των οποίων επιτρέπεται η είσοδος προσώπων στο ελληνικό έδαφος και η έξοδος από αυτό, καθώς και το περιεχόμενο του κάθε μορφής ελέγχου, τα όργανα ελέγχου και η διαδικασία εφαρμογής των δικαστικών και διοικητικών πράξεων, που έχουν σχέση με την είσοδο και την έξοδο προσώπων από τη Χώρα. Με όμοια απόφαση είναι δυνατόν να καθορίζεται απλούστερη διαδικασία ελέγχου προσώπων που μετέχουν περιηγητικού πλου (κρουαζιέρας) ή επιβαίνουν πλοίων αναψυχής ή αεροσκαφών ειδικά ναυλωμένων, καθώς και οι προϋποθέσεις και η διαδικασία εισόδου και εξόδου των υπό ναυτολόγηση ή απόλυση ναυτικών.

2.4. Θεώρηση εισόδου

Υπήκοος τρίτης χώρας, ο οποίος εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος οφείλει να έχει διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που αναγνωρίζεται από διεθνείς συμβάσεις. Τα έγγραφα αυτά πρέπει να φέρουν, εφόσον αυτό απαιτείται από τις ισχύουσες διεθνείς συμβάσεις, το κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές ρυθμίσεις, Θεώρηση εισόδου (VISA). Η Θεώρηση εισόδου χορηγείται από την προξενική αρχή, στην οποία υπάγεται ο τόπος κατοικίας του υπηκόου τρίτης χώρας, αφού ληφθούν υπόψη λόγοι που αφορούν ιδίως στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της Χώρας και τη δημόσια υγεία και διακρίνεται σε θεώρηση βραχείας διαμονής (θεώρηση "Σένγκεν") και σε θεώρηση μακράς διαμονής (εθνική θεώρηση). Η εθνική θεώρηση εκδίδεται βάσει των αντίστοιχων για την άδεια διαμονής νομοθετικών ρυθμίσεων του παρόντος και η διάρκεια της συναρτάται, κατά περίπτωση, με εκείνη της προβλεπόμενης διαμονής.

Υπήκοοι τρίτων χωρών, που δεν έχουν υποχρέωση θεώρησης εισόδου, επιτρέπεται να εισέρχονται και να παραμένουν στην Ελληνική Επικράτεια μέχρι τρεις μήνες συνολικά ή τμηματικά εντός διαστήματος έξι μηνών από την ημερομηνία της πρώτης εισόδου.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, Θεώρηση εισόδου επιτρέπεται να χορηγηθεί από τις υπηρεσίες ελέγχου διαβατηρίων κατά την άφιξη του υπηκόου τρίτης χώρας στο σημείο εισόδου, ύστερα από απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

Με απόφαση του Υπουργού Εξωτερικών καθορίζονται οι προϋποθέσεις, τα δικαιολογητικά και η διαδικασία χορήγησης των θεωρήσεων εισόδου.

2.5. Άρνηση εισόδου

Οι αποφάσεις απόρριψης αιτημάτων χορήγησης θεώρησης εισόδου, που λαμβάνονται από τις διπλωματικές και προξενικές αρχές, δεν χρήζουν ειδικής αιτιολογίας, εκτός από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στις ακόλουθες κατηγορίες υπηκόων τρίτων χωρών και υπό την επιφύλαξη της συνδρομής λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας:

(α) Υπηκόους τρίτων χωρών, Μέλη οικογένειας Έλληνα.

(β) Υπηκόους τρίτων χωρών, Μέλη οικογένειας πολίτη άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(γ) Υπηκόους τρίτων χωρών, των οποίων η είσοδος, διαμονή, εγκατάσταση και απασχόληση στην Ελλάδα ζητείται κατ'εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου.

(δ) Αναγνωρισμένους πρόσφυγες και τα μέλη της οικογένειας τους.

(ε) Υπηκόους τρίτων χωρών, που απασχολούνται σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μετακινούνται στην Ελλάδα για την εκτέλεση εργασίας ή έργου, στο πλαίσιο σχετικής συμβατικής υποχρέωσης.

Οι ελληνικές αρχές ελέγχου μπορούν να απαγορεύσουν, αιτιολογημένα, την είσοδο στην Ελλάδα υπηκόου τρίτης χώρας που έχει Θεώρηση εισόδου, εφόσον διαπιστώσουν ότι στο πρόσωπο αυτού συντρέχει μία, τουλάχιστον, από τις παρακάτω περιπτώσεις:

(α) Περιλαμβάνεται στον κατάλογο των υπηκόων τρίτων χωρών, για τους οποίους υπάρχει απαγόρευση εισόδου σύμφωνα με το άρθρο 82 του νόμου 3386/2005.

(β) Η είσοδος του μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία.

(γ) Το διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που κατέχει δεν εξασφαλίζει την επάνοδο του στη Χώρα προέλευσης ή ιθαγένειας του ή σε τρίτη χώρα.

(δ) Έρχεται με σκοπό να παραμείνει στην Ελλάδα για λόγο, ως προς τον οποίο απαιτείται η έκδοση άδειας διαμονής και δεν έχει την απαιτούμενη ειδική Θεώρηση εισόδου.

(ε) Δεν κατέχει τα απαραίτητα έγγραφα για να δικαιολογήσει το σκοπό του ταξιδιού του και τα αναγκαία για τη συντήρηση του οικονομικά μέσα. Είναι, όμως, δυνατόν ημεδαπός, με δήλωση υποδοχής που συντάσσεται σε ειδικό προς τούτο έντυπο και κατατίθεται ως δικαιολογητικό στις αρμόδιες για το διαβατηριακό έλεγχο αρχές, να αναφέρει το σκοπό του ταξιδιού του υπηκόου τρίτης χώρας και να εγγυηθεί, με την κατάθεση στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ποσού που καλύπτει τις δαπάνες επαναπροώθησής του ή απέλασής του και ποσού ίσου με τριμηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη για την κάλυψη μέρους ή του συνόλου των αναγκών για τη συντήρηση του εξόδων.

(στ) Εμπλέκεται με οποιονδήποτε τρόπο σε παράνομη διακίνηση μεταναστών από οργανωμένη εγκληματική ομάδα, οπότε ανακαλείται η Θεώρηση εισόδου που έχει χορηγηθεί.

Σε περίπτωση συνδρομής μίας εκ των ανωτέρω περιπτώσεων επιδίδεται στον υπήκοο τρίτης χώρας το προβλεπόμενο από τις διεθνείς συμβάσεις και κανονισμούς σχετικό έντυπο άρνησης εισόδου.

Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης μπορεί, με απόφαση του, να επιτρέψει στις ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις και στα προσωρινά σημεία διέλευσης προσώπων την είσοδο υπηκόου τρίτης χώρας, παρά την ύπαρξη απαγορευτικού λόγου της παραγράφου αυτής, εφόσον τούτο επιβάλλεται για σπουδαίους λόγους δημόσιου συμφέροντος ή ανωτέρας βίας ή διευκόλυνσης κίνησης ελληνικού πλοίου, η οποία δεν μπορεί να εξυπηρετηθεί με άλλο τρόπο.

Υπήκοος τρίτης χώρας, που έχει εισέλθει στην Ελλάδα από τη ζώνη διερχομένων και δεν του επιτρέπεται η είσοδος στη Χώρα προορισμού, δεν γίνεται δεκτός για επανείσοδο, εάν δεν πληροί εκ νέου τις προϋποθέσεις του παρόντος, εφόσον κατά την επιστροφή του μεσολάβησε είσοδος του σε τρίτη, ενδιάμεση, χώρα.

Δεν απαγορεύεται η είσοδος στην Ελλάδα προσώπου που αποδεικνύεται ότι έχει την ελληνική ιθαγένεια ή την ιθαγένεια κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αν ακόμη στερείται διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου.

Οι ελληνικές αρχές ελέγχου εφόσον, κατά την είσοδο στην Ελλάδα υπηκόου τρίτης χώρας που είναι κάτοχος άδειας διαμονής, διαπιστώσουν τη συνδρομή λόγων που δικαιολογούν την ανάκληση της, οφείλουν να το γνωστοποιήσουν αμέσως στην αρμόδια Υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης, προκειμένου να κινηθεί η σχετική διαδικασία.

2.6. Γενικές προϋποθέσεις δικαιώματος διαμονής

Το δικαίωμα διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται νόμιμα στην Ελλάδα, για έναν από τους λόγους του νόμου 3386/2005, τελεί υπό τις εξής προϋποθέσεις:

(α) Να είναι κάτοχοι ισχύοντος διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου που αναγνωρίζεται από διεθνείς συμβάσεις.

(β) Να μη συντρέχει κίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια.

Η εξέταση λόγων που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της Χώρας αποτελεί προαπαιτούμενο στοιχείο κατά την αρχική χορήγηση της άδειας διαμονής του υπηκόου τρίτης χώρας, για την υπαγωγή στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος και για τη χορήγηση άδειας διαμονής αόριστης διάρκειας. Οι αρμόδιες Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Περιφερειών υποχρεούνται στο τέλος κάθε μήνα να αποστέλλουν στις κατά τόπους αστυνομικές διευθύνσεις ή διευθύνσεις ασφάλειας της Ελληνικής Αστυνομίας καταστάσεις με τα ακριβή στοιχεία των υπηκόων τρίτων χωρών, των οποίων ανανεώθηκαν οι άδειες διαμονής.

"Εφόσον συντρέχουν λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η έκδοση τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης για κακούργημα ή πλημμέλημα σε ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός (1) έτους, η αρμόδια υπηρεσία μπορεί να αρνηθεί τη χορήγηση ή ανανέωση της άδειας διαμονής. Η συνδρομή λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας που ανακύπτουν μετά τη χορήγηση της άδειας διαμονής συνιστούν λόγο ανάκλησης της. Εάν στο πρόσωπο του υπηκόου τρίτης χώρας συντρέχουν λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας, για τους οποίους δεν υφίσταται τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση ή εγγραφή του στον κατάλογο ανεπιθύμητων που προβλέπεται στο άρθρο 49 του ν.2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α`), τότε οι λόγοι αυτοί θα πρέπει να μνημονεύονται ειδικώς και αιτιολογημένως στη σχετική απόφαση."

(γ) Να μην αποτελούν κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Οι μόνες ασθένειες που μπορούν να δικαιολογήσουν άρνηση εισόδου ή του δικαιώματος διαμονής είναι εκείνες που προβλέπονται από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, καθώς και άλλες λοιμώδεις, μεταδοτικές ή παρασιτικές ασθένειες, οι οποίες επιβάλλουν τη λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας. Η διαπίστωση, μετά την έκδοση της αρχικής άδειας διαμονής, ότι ο ενδιαφερόμενος πάσχει από ασθένεια, από την οποία προσεβλήθη μετά την είσοδο του στη Χώρα, δεν αποτελεί λόγο για τη μη ανανέωση της άδειας διαμονής του ή την απομάκρυνση του από το έδαφος της Χώρας.

(δ) Να διαθέτουν πλήρη ασφάλιση ασθένειας, για το σύνολο των κινδύνων που καλύπτονται για τους ημεδαπούς.

(ε) Να διαθέτουν πόρους για την κάλυψη των εξόδων επιστροφής τους στη Χώρα προέλευσης. Σε περίπτωση που για την επιστροφή τους προκαλείται δημόσια δαπάνη, υποχρεούνται να την καλύψουν.

2.7. Τύποι αδειών διαμονής

Υπήκοος τρίτης χώρας, που έχει λάβει Θεώρηση εισόδου στην Ελλάδα για έναν από τους λόγους που προβλέπονται από τις διατάξεις του ν. 3386/2005, οφείλει να ζητήσει άδεια διαμονής για τον ίδιο λόγο, εάν πληρεί τις προβλεπόμενες από το νόμο αυτόν προϋποθέσεις.

Οι κατηγορίες αδειών διαμονής, καθώς και οι τύποι αδειών που περιλαμβάνονται σε αυτές. Οι Τύποι αδειών διαμονής παρέχουν στον κάτοχο το δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας.

A) Άδεια διαμονής για εργασία:

- A1. Εξαρτημένη εργασία ή παροχή υπηρεσιών ή έργου
- A2. Εποχιακή εργασία
- A3. Στελέχη εταιριών
- A4. Προσωρινή μετακίνηση για παροχή υπηρεσίας
- A5. Αθλητές Προπονητές
- A6. Μέλη καλλιτεχνικών συγκροτημάτων
- A7. Πνευματικοί δημιουργοί
- A8. Μέλη ξένων αρχαιολογικών σχολών

B) Άδεια διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα:

- B1. Ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα
- B2. Ανάπτυξη επενδυτικής δραστηριότητας

Γ) Άδεια διαμονής για ειδικούς λόγους:

- Γ1. Σπουδές
- Γ2. Επαγγελματική κατάρτιση
- Γ3. Υπότροφοι Ειδικά προγράμματα
- Γ4. Σπουδές σε στρατιωτικές σχολές
- Γ5. Απόκτηση ιατρικής ειδικότητας
- Γ6. Οικονομικά ανεξάρτητα άτομα
- Γ7. Ενήλικα τέκνα διπλωματικών υπαλλήλων
- Γ8. Υπηρετικό προσωπικό διπλωματικών αποστολών
- Γ9. Ανταποκριτές ξένου τύπου
- Γ10. Λειτουργοί γνωστών θρησκειών
- Γ11. Αθωνιάδα Σχολή
- Γ12. Σπουδή, γνωριμία και άσκηση του μοναχικού βίου
- Γ13. Αρχηγοί οργανωμένων ομάδων τουρισμού
- Γ14. Ερευνητές

Δ) Άδεια διαμονής για εξαιρετικούς λόγους:

- Δ1. Ανθρωπιστικοί
- Δ2. Δημόσιο Συμφέρον
- Δ3. θύματα εμπορίας

E) Άδεια διαμονής για οικογενειακή επανένωση:

- E1. Μέλη οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας
- E2. Αυτοτελής άδεια διαμονής μελών οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας
- E3. Μέλη οικογένειας Έλληνα ή πολίτη E.E.

ΣΤ) Άδεια διαμονής αόριστης διάρκειας.

Z) Άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος.

Οι παραπάνω άδειες εκδίδονται με τη μορφή αδειών διαμονής ενιαίου τύπου κατ' εφαρμογή του Κανονισμού ΕΚ 1030/2002, με εξαίρεση τις άδειες τύπου E3, οι οποίες εκδίδονται με τη μορφή Δελτίου Διαμονής και Δελτίου Μόνιμης Διαμονής. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και

Αποκέντρωσης, Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης καθορίζεται η μορφή και το περιεχόμενο των ανωτέρω Δελτίων.

Σε κάθε άδεια διαμονής αναγράφεται εάν επιτρέπεται στον κάτοχο η πρόσβαση στην αγορά εργασίας, με επιφύλαξη των ειδικών ρυθμίσεων του νόμου 3386/2005.

2.8. Διαδικασία χορήγησης και ανανέωσης άδειας διαμονής

Η Περιφέρεια, αφού λάβει υπόψη της λόγους που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της Χώρας, μπορεί να καλέσει, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 12 του ν. 3386/2005, τον υπήκοο τρίτης χώρας για συνέντευξη σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης. Εάν δεν εμφανισθεί προς συνέντευξη, η αίτηση απορρίπτεται. Η σχετική απόφαση εκδίδεται από την Περιφέρεια μέσα σε δύο μήνες από την περιέλευση σε αυτήν του συνόλου των απαιτούμενων δικαιολογητικών.

Η κλήση του υπηκόου τρίτης χώρας για συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης γίνεται με απόδειξη. Μη εμφάνιση του δικαιολογείται μόνο για λόγους ανωτέρας βίας. Στην περίπτωση αυτή, ο υπήκοος τρίτης χώρας καλείται εκ νέου για συνέντευξη κατά την ανωτέρω διαδικασία και, εφόσον δεν εμφανισθεί, η αίτηση απορρίπτεται.

Η Επιτροπή Μετανάστευσης παρέχει τη γνώμη της για κάθε περίπτωση που της ζητηθεί από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

Η άδεια διαμονής χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

Η ισχύς της αρχικής άδειας διαμονής, με την επιφύλαξη ειδικών ρυθμίσεων του νόμου αυτού, είναι ετήσια και η εκάστοτε ανανέωση της διετής, έως την πλήρωση των προϋποθέσεων για τη Χορήγηση άδειας διαμονής αόριστης διάρκειας ή για την υπαγωγή στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος.

Σε κάθε περίπτωση δεν επιτρέπεται η αλλαγή σκοπού για τους κατόχους αδειών διαμονής για τους λόγους που προβλέπονται στα άρθρα 16 έως και 23, 28, 30, 32, 33, 34, 36 έως και 43 και 45 του νόμου 3386/2005.

2.9. Δικαίωμα διαμονής

A. Δικαίωμα διαμονής έως τρεις μήνες

Δικαίωμα διαμονής έως τρεις μήνες έχουν:

1) Οι πολίτες της Ένωσης και τα μέλη της οικογένειας τους, που είναι επίσης πολίτες της Ένωσης χωρίς κανένα όρο ή διατύπωση εφόσον κατέχουν ισχύον δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο.

2) Τα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, που είναι υπήκοοι τρίτης χώρας, χωρίς κανένα όρο ή διατύπωση, εφόσον είναι κάτοχοι ισχύοντος διαβατηρίου ή θεώρησης, όπου απαιτείται και συνοδεύουν ή πηγαίνουν να συναντήσουν τον πολίτη της Ένωσης.

3) Οι πολίτες της Ένωσης και τα μέλη της οικογένειας τους, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, εφόσον δεν αποτελούν υπέρμετρο βάρος για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της Ελλάδος.

B. Δικαίωμα διαμονής άνω των τριών μηνών

1. Οι πολίτες της Ένωσης έχουν δικαίωμα διαμονής στην Ελλάδα για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών, εφόσον:

(α) είναι μισθωτοί ή ασκούν ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, ή

(β) διαθέτουν επαρκείς πόρους για τον εαυτό τους και τα μέλη των οικογενειών τους, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 του νόμου 3386/2005, ούτως ώστε να μην επιβαρύνουν κατά τη διάρκεια της περιόδου διαμονής τους το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της Χώρας, καθώς και πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθένειας, ή

(γ) έχουν εγγραφεί σε ιδιωτικό ή δημόσιο εκπαιδευτικό ίδρυμα, εγκεκριμένο ή χρηματοδοτούμενο από το Ελληνικό κράτος, βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας ή διοικητικής πρακτικής, για να παρακολουθήσουν κατά κύριο λόγο σπουδές, συμπεριλαμβανομένων μαθημάτων επαγγελματικής κατάρτισης και διαθέτουν πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθένειας στην Ελλάδα, βεβαιώνουν δε την αρμόδια αστυνομική αρχή, με δήλωση ή ισοδύναμα αποδεικτικά της επιλογής τους, ότι διαθέτουν επαρκείς πόρους για τον εαυτό τους και τα μέλη της οικογένειας τους, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 του νόμου 3386/2005, ώστε να μην επιβαρύνουν το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της Χώρας κατά τη διάρκεια της παραμονής τους, ή

(δ) είναι μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, που πληροί τους αναφερόμενους στις περιπτώσεις (α), (β) ή (γ) όρους, τα οποία τον συνοδεύουν ή έρχονται να τον συναντήσουν.

2. Τα μέλη οικογένειας πολίτη της Ένωσης που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών και τον συνοδεύουν ή πηγαίνουν να τον συναντήσουν εφόσον ο πολίτης της Ένωσης διαμένει νόμιμα στην

Ελλάδα σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 περιπτώσεις (α), (β) και (γ) του νόμου 3386/2005 (όπως αναφέρθηκαν παραπάνω).

3. Για τους σκοπούς της περίπτωσης (α), η ιδιότητα του μισθωτού ή του ασκούντος ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα διατηρείται για τον πολίτη της Ένωσης που δεν είναι πλέον μισθωτός ή δεν ασκεί ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

(α) αν ο ενδιαφερόμενος είναι προσωρινά ανίκανος για εργασία εξαιτίας ασθενείας ή ατυχήματος,

(β) αν ο ενδιαφερόμενος έχει καταγραφεί αρμοδίως ως ακουσίως άνεργος, έχοντας ασκήσει επαγγελματική δραστηριότητα άνω του ενός έτους, και έχει καταγραφεί ως πρόσωπο το οποίο αναζητεί εργασία στην αρμόδια υπηρεσία απασχόλησης,

(γ) αν ο ενδιαφερόμενος έχει καταγραφεί αρμοδίως ως ακουσίως άνεργος μετά τη λήξη ισχύος της σύμβασης εργασίας ορισμένου χρόνου με διάρκεια μικρότερη του ενός έτους ή αφού κατέστη ακουσίως άνεργος κατά τη διάρκεια των πρώτων δώδεκα μηνών και έχει καταγραφεί στην αρμόδια υπηρεσία απασχόλησης ως πρόσωπο το οποίο αναζητεί εργασία. Στην περίπτωση αυτή, η ιδιότητα του εργαζομένου διατηρείται επί ένα εξάμηνο.

(δ) αν ο ενδιαφερόμενος παρακολουθεί μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης, εκτός της περιπτώσεως που ο ενδιαφερόμενος είναι ακουσίως άνεργος, οπότε η διατήρηση της ιδιότητας του εργαζομένου προϋποθέτει την ύπαρξη σχέσης μεταξύ της προηγούμενης επαγγελματικής δραστηριότητας και της κατάρτισης.

4. Όταν ο πολίτης της Ένωσης διαμένει στην Ελλάδα, δικαίωμα διαμονής στην ελληνική επικράτεια, ως μέλη της οικογένειάς του, έχουν μόνο ο [η] σύζυγος και τα συντηρούμενα τέκνα, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 παρ. 2 του νόμου 3386/2005.

5. Το δικαίωμα διαμονής των πολιτών της Ένωσης και των μελών της οικογένειάς τους, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, διατηρείται για όσο διάστημα πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 7 του νόμου 3386/2005. Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει εύλογη αμφιβολία για το κατά πόσο πληρούνται οι όροι αυτοί, διενεργούνται σχετικοί έλεγχοι από τις αρμόδιες για το χειρισμό θεμάτων αλλοδαπών αστυνομικές αρχές του τόπου κατοικίας τους, όταν πρόκειται για πολίτη της Ένωσης ή μελών της οικογένειάς του που είναι επίσης πολίτες της Ένωσης ή τις αρμόδιες Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας Περιφέρειας, όταν πρόκειται για μέλη οικογένειας πολίτη της Ένωσης που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών. Οι έλεγχοι αυτοί δεν μπορεί να είναι συστηματικοί.

6. Εφόσον ο πολίτης της Ένωσης διαμένει στην ελληνική επικράτεια για λόγους σπουδών, ως μέλη της οικογένειάς του, που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, νοούνται μόνον οι σύζυγοι και τα συντηρούμενα τέκνα.

Γ. Δικαίωμα μόνιμης διαμονής

1. Οι πολίτες της Ένωσης οι οποίοι έχουν διαμείνει νομίμως για συνεχές χρονικό διάστημα πέντε ετών στην Ελλάδα και τα κατά την παρ. 2 άρθρου 2 του νόμου 3386/2005 μέλη οικογένειάς που διαμένουν νομίμως με τον πολίτη της Ένωσης για συνεχές χρονικό διάστημα πέντε ετών έχουν δικαίωμα μόνιμης διαμονής.

2. Το αδιάλειπτο της διαμονής της περίπτωσης 1 δεν θίγεται από προσωρινές απουσίες που δεν υπερβαίνουν συνολικά τους έξι μήνες ετησίως, ούτε από απουσίες μεγαλύτερης διάρκειας για την εκπλήρωση υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας ή από μία απουσία δώδεκα συναπτών μηνών κατ' ανώτατο όριο, για σοβαρούς λόγους, ιδίως εγκυμοσύνη και μητρότητα, σοβαρή ασθένεια, σπουδές ή επαγγελματική κατάρτιση ή τοποθέτηση σε άλλο κράτος μέλος ή τρίτη χώρα.

3. Μετά την απόκτηση του δικαιώματος της μόνιμης διαμονής η απώλεια αυτού επέρχεται μόνο σε περίπτωση απουσίας του ενδιαφερόμενου από την Ελλάδα, για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τα δύο συναπτά έτη.

3. Η ΔΙΑΜΟΝΗ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

3.1. Η άδεια παραμονής

Α. Κατ' αρχήν ο αλλοδαπός μπορεί να παραμείνει στη Χώρα μας, εφ' όσον εφοδιασθεί με άδεια παραμονής.

Μόνο κατ' εξαίρεση και μόνο για σύντομη παραμονή (κατά το νόμο «ολιγοήμερη», στην πραγματικότητα συχνά «ολιγόμηνη») δεν απαιτείται τέτοια άδεια. Ειδικότερα, κατ' άρθρο 38 ν. 2910/2001 (όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 21 παρ. 1 ν. 3013/2002) «αλλοδαπός που εισέρχεται στη Χώρα για τουρισμό, συνέδρια, πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις και γενικά για ολιγοήμερη παραμονή, μπορεί να παραμείνει προσωρινά χωρίς άδεια παραμονής, για όσο χρόνο ισχύει η προξενική θεώρηση ή για χρονικό διάστημα τριών μηνών, εάν πρόκειται για αλλοδαπό στον οποίο επιτρέπεται η είσοδος χωρίς προξενική θεώρηση. Παράταση του χρόνου παραμονής μέχρι έξη μήνες μπορεί να χορηγηθεί σε αλλοδαπό για λόγους εξαιρετικούς, ιδιαίτερα λόγω ανωτέρας βίας, ανθρωπιστικών, επαγγελματικών ή σοβαρών προσωπικών λόγων, εφ' όσον διαθέτει επαρκείς πόρους διαβίωσης. Η αίτηση υποβάλλεται πριν τη λήξη της θεώρησης ή του ελεύθερου χρόνου διαμονής στην Αστυνομική Αρχή του τόπου διαμονής και καταχωρείται στο διαβατήριό του υπό μορφή σφραγίδας». Πρόκειται για περίπτωση στην οποία κατ' εξαίρεση ο νέος ν. 2910/2001 προβλέπει ότι η αίτηση παρατάσεως του χρόνου παραμονής υποβάλλεται στην Αστυνομική Αρχή.

Β. Εκτός από την άνω εξαίρεση, για όλες τις άλλες περιπτώσεις η νόμιμη παραμονή του αλλοδαπού στην Ελλάδα προϋποθέτει ότι εκείνος έλαβε άδεια παραμονής και μάλιστα (κατ' αρχήν) για συγκεκριμένο σκοπό από αυτούς που προβλέπονται στο νόμο, αφού προηγουμένως είχε λάβει θεώρηση εισόδου του στην Ελλάδα για τον ίδιο λόγο (άρθρο 8 παρ. 1 ν. 2910/2001).

Αντίθετα από τη ρύθμιση του παλαιότερου ν. 1975/91, που προέβλεπε χορήγηση της αδειας παραμονής κατ' αρχήν από την Αστυνομική Αρχή, σήμερα η άδεια παραμονής χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέως της Περιφέρειας, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Μετανάστευσης (άρθρο 8 παρ. 7 ν. 2910/2001). Η σχετική αίτηση του ενδιαφερομένου αλλοδαπού υποβάλλεται (μαζί με τα απαιτούμενα κατά περίπτωση δικαιολογητικά) στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του δύο τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη της ισχύος της θεωρήσεως εισόδου (άρθρο 8 παρ. 3-4 ν. 2910/2001). Ο δήμος ή η κοινότητα εξετάζει την πληρότητα των δικαιολογητικών και τα διαβιβάζει μαζί με την αίτηση του αλλοδαπού στην αρμόδια κατά περίπτωση Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης. Η Υπηρεσία αυτή εξετάζει την αίτηση εντός μηνός από τότε που θα περιέλθει σε αυτήν και αφού λάβει υπ' όψη τους λόγους που

αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της Χώρας, καλεί τον αλλοδαπό σε συνέντευξη σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης (άρθρο 8 παρ. 5 ν. 2910/2001).

Ο αλλοδαπός που διαμένει νομίμως στην Ελλάδα και εξέρχεται προσωρινά από το ελληνικό έδαφος δικαιούται επανεισόδου, εφόσον η άδεια παραμονής του εξακολουθεί να ισχύει κατά το χρόνο της επανεισόδου του (άρθρο 39 παρ. 5 ν. 2910/2001).

Γ. Αλλοδαπός, στον οποίο δεν εγκρίθηκε η παραμονή ή ανανέωση της αδειάς παραμονής του, υποχρεούται να εγκαταλείψει αμέσως το ελληνικό έδαφος χωρίς άλλες διατυπώσεις (άρθρο 41 παρ. 4 ν. 2910/2001' βλ. και άρθρο 18 παρ. 5 του παλαιότερου ν. 1975/91).

Αλλοδαπός, κάτοχος αδειάς παραμονής, οφείλει, χωρίς άλλη ειδοποίηση, να αναχωρήσει μέχρι την τελευταία ημέρα ισχύος της αδειάς, εκτός αν πριν από τη λήξη της έχει υποβάλει αίτηση για ανανέωσή της (άρθρο 41 παρ. 3 ν. 2910/2001' πρβλ. άρθρο 18 παρ. 3 ν. 1975/91).

Αλλοδαπός, που παραμένει στη Χώρα μας για χρονικό διάστημα μέχρι τριάντα ημερών από τη λήξη της αδειάς παραμονής του ή παραβιάζει, για το ίδιο χρονικό διάστημα, τη διάρκεια του αναγραφόμενου στην κατεχόμενη θεώρηση εισόδου ή του δικαιουμένου ελεύθερου χρόνου παραμονής του, καθώς και την προβλεπόμενη στην ομοιόμορφη θεώρηση Schengen διάρκεια παραμονής ή τον δικαιούμενο ελεύθερο χρόνο παραμονής του στον ενιαίο χώρο, υποχρεούται, κατά την αναχώρηση, να καταβάλει το τετραπλάσιο του προβλεπόμενου για άδεια παραμονής ετησίας διαρκείας παραβόλου. Εάν ο χρόνος της παράνομης παραμονής είναι μεγαλύτερος των τριάντα ημερών, υποχρεούται να καταβάλει το οκταπλάσιο του προβλεπόμενου για ετήσια άδεια παραμονής παραβόλου (άρθρο 41 παρ. 5 ν. 2910/2001' πρβλ. άρθρο 33 παρ. 10 του παλαιότερου ν. 1975/91).

Η ακυρωτική διαφορά που γεννάται από την προσβολή ατομικής διοικητικής πράξεως η οποία εκδίδεται κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας περί αλλοδαπών και αφορά άρνηση χορηγήσεως, άρνηση ανανέωσης ή ανάκληση αδειάς παραμονής αλλοδαπού στην Ελλάδα, υπάγεται στην αρμοδιότητα του τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου και κατ' έφεση στο Συμβούλιο της Επικρατείας (άρθρο 15 παρ. 1 στοιχ. γ και παρ. 2 ν. 3068/2002 σε συνδυασμό).

Οι λόγοι χορηγήσεως αδειάς παραμονής

Η άδεια παραμονής κατ' αρχήν δίδεται για ορισμένο λόγο και μόνον στον αλλοδαπό που έχει θεώρηση εισόδου για τον

συγκεκριμένο αυτό λόγο.

A. Χορήγηση αδείας παραμονής χωρίς ειδικότερο λόγο.

1. Μόνον κατ' εξαίρεση (που όμως μπορεί να είναι πολύ συχνή) δεν απαιτείται ειδικός λόγος για τη χορήγηση αδείας παραμονής: Το άρθρο 37 παρ. 1 ν. 2910/2001, υπό τον παράτιτλο «άλλες περιπτώσεις χορήγησης άδειας παραμονής», ορίζει ότι «επιτρέπεται να χορηγείται άδεια παραμονής σε αλλοδαπό για ένα έτος, που μπορεί να ανανεώνεται για ίσο χρονικό διάστημα, εφ' όσον: (α) Αποδεικνύει ότι διαθέτει πόρους για την κάλυψη των δαπανών διαβίωσής του χωρίς να παρέχει εξαρτημένη εργασία ή να ασκεί ανεξάρτητη δραστηριότητα και ότι η προέλευση των πόρων αυτών είναι νόμιμη, (β) έχει εξασφαλίσει κατάλυμα, (γ) είναι υγιής και είναι ασφαλισμένος για κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης». Μάλιστα, σ' αυτόν τον αλλοδαπό, «ύστερα από δεκαετή συνολική παραμονή στην Ελλάδα και υπό τις αυτές προϋποθέσεις μπορεί, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, να χορηγείται άδεια παραμονής αόριστης διάρκειας» (άρθρο 37 παρ. 3 εδ. 1 ν. 2190/2001).

2. Εκτός από τη γενική αυτή εξαίρεση, επιτρέπεται (άρθρο 37 παρ. 4 ν. 2910/2001, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το άρθρο 20 παρ. 1 ν. 3013/2002) να χορηγείται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, χωρίς να υπάρχει κάποιος συγκεκριμένος λόγος, άδεια παραμονής μέχρις ενός έτους, που μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά μέχρι ένα έτος, σε ορισμένους αλλοδαπούς: «(α) Σε πρόσωπα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις νόμιμης παραμονής και για λόγους ανθρωπιστικής ιδίως φύσεως καθίσταται αδύνατη η αναχώρηση ή η απομάκρυνσή τους από την ελληνική επικράτεια. (β) Σε αλλοδαπούς οι οποίοι εξαναγκάζονται για λόγους ανωτέρας βίας να μετακινηθούν από τη Χώρα ιθαγένειάς τους. Η άδεια είναι προσωρινή και διαρκεί μέχρις ότου εξαλειφθούν οι λόγοι για τους οποίους χορηγήθηκε. (γ) Σε αλλοδαπούς επιστήμονες, οι οποίοι έχουν ιδιαίτερα διακριθεί για την προσφορά τους στην έρευνα και την επιστήμη. (δ) Σε αλλοδαπούς επιστήμονες των νέων τεχνολογιών και ιδίως της πληροφορικής. Οι άδειες παραμονής της παραγράφου αυτής, καθώς και όσες έχουν εκδοθεί σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν. 2713/1999 και είναι σε ισχύ, επέχουν και θέση άδειας εργασίας. Ειδικά για τις άδειες παραμονής που χορηγούνται για ανθρωπιστικούς λόγους δεν απαιτείται η καταβολή των παραβόλων του άρθρου 71".

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης χορηγείται άδεια παραμονής σε αλλοδαπούς, η οποία επέχει και θέση αδείας εργασίας, εφ' όσον αιτιολογημένα συντρέχει δημόσιο συμφέρον. Η

άδεια παραμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται για ισόχρονο διάστημα. Η αίτηση για τη χορήγηση της αδειάς παραμονής της περιπτώσεως αυτής υποβάλλεται στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και εξετάζεται χωρίς να εφαρμόζεται η διαδικασία του άρθρου 8 ν. 2910/2001 (άρθρο 37 παρ. 7 ν. 2910/2001, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 20 παρ. 2 ν. 3013/2002, άρθρο 37 παρ. 7 στοιχ. α' ν. 2910/2001, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 20 παρ. 2 ν. 3013/2002).

4. Τέλος, προβλέπονται επίσης εξαιρέσεις για ορισμένες κατηγορίες αλλοδαπών, λόγω της συγκεκριμένης ιδιότητός τους: Έτσι, με απόφαση του Γενικού Γραμματέως της Περιφέρειας επιτρέπεται να χορηγείται άδεια παραμονής:

(1) Σε αλλοδαπούς, γονείς ημεδαπών, ή γονείς ημεδαπών που απέκτησαν την ελληνική ιθαγένεια με προϋπόθεση την ιδιότητά τους ως ομογενών. Η άδεια αυτή, διάρκειας μέχρι πέντε ετών, μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά με τη λήξη της για ισόχρονο διάστημα και επέχει θέση αδειάς εργασίας (άρθρο 37 παρ. 5 ν. 2910/ 2001, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 20 παρ. 2 ν. 3013/2002 και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 11 παρ. 2 ν. 3074/2002).

(2) (α) Σε αλλοδαπούς που προσλαμβάνονται για να εργασθούν, ως διοικητικό και υπηρετικό προσωπικό σε διπλωματικές αποστολές που είναι διαπιστευμένες στην Ελλάδα, καθώς και στους συζύγους και τα ανήλικα τέκνα τους (β) στα ενήλικα τέκνα διπλωματικών υπαλλήλων που είναι διαπιστευμένοι στην Ελλάδα. -Η άδεια παραμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα ίσο με το χρόνο που διαρκεί η σχέση του αλλοδαπού με τη διπλωματική αποστολή και επέχει και θέση αδειάς εργασίας μόνο για το διοικητικό και υπηρετικό προσωπικό των διπλωματικών αποστολών της άνω υπό (α) περιπτώσεως. Η αίτηση για την χορήγηση αυτής της αδειάς παραμονής υποβάλλεται στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας Αττικής και εξετάζεται κατά παρέκκλιση της διαδικασίας του άρθρου 8 ν. 2910/2001 (άρθρο 37 παρ. 6 ν. 2910/2001, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 20 παρ. 2 ν. 3013/2002).

(3) Στους ανταποκριτές ξένου τύπου που έχουν διαπιστευτεί στο Υπουργείο Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, καθώς και στα κατ' άρθρο 28 παρ. 2 ν. 2910/2001 μέλη των οικογενειών τους. Η άδεια παραμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα μέχρι ένα έτος και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για ισόχρονο διάστημα. Η αίτηση για τη χορήγηση αυτής της αδειάς παραμονής υποβάλλεται στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας στην οποία διαμένει ο αλλοδαπός και εξετάζεται κατά παρέκκλιση της διαδικασίας του άρθρου 8 ν. 2910/2001. Η αίτηση συνοδεύεται από αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού

εγγράφου του αλλοδαπού με τη θεώρηση εισόδου και βεβαίωση του Υπουργείου Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης για την ιδιότητα του αλλοδαπού και το χρονικό διάστημα της διαπίστευσής του.

5. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να προστεθεί ακόμη μία περίπτωση, κατά την οποία χορηγείται άδεια παραμονής σε αλλοδαπό που έχει συγκεκριμένη ιδιότητα. είναι δηλ. σύζυγος ημεδαπού ή ομογενούς κλπ. Σε πολλά Κράτη παρατηρείται (και στην Ελλάδα δεν είναι άγνωστο) το φαινόμενο της συνάψεως γάμου αλλοδαπού με ημεδαπό, με μοναδικό σκοπό την εξασφάλιση ή τη διευκόλυνση -στην πράξη- της χορηγήσεως (ανανεώσεως κλπ) στον αλλοδαπό αδείας (εισόδου και) παραμονής. Προκειμένου να αποτραπεί αυτή η κατάσταση ή να εξουδετερωθούν τα αποτελέσματά της, τα Κράτη λαμβάνουν διάφορα μέτρα. Μάλιστα, το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με απόφασή του της 4.12.1997 [εις 97/C 382/01] αντιμετώπισε το ζήτημα αυτών των «εικονικών» ή καταστρατηγικών γάμων (*mariages de complaisance*, *mariages of convenience*), δηλ. των γάμων υπηκόων Κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ενώσεως [ή υπηκόων άλλου Κράτους (μη μέλους) που διαμένουν κανονικώς σε ένα Κράτος-μέλος] με υπηκόους τρίτου (μη κοινοτικού) Κράτους, που συνάπτονται με μοναδικό σκοπό την καταστρατήγηση των κανόνων περί εισόδου και παραμονής αλλοδαπών υπηκόων τρίτων (μη κοινοτικών) Κρατών και την απόκτηση εκ μέρους των τελευταίων αδείας παραμονής στο Κράτος-μέλος (σημ. 1 της άνω αποφάσεως του Συμβουλίου). Όταν συντρέχει περίπτωση που επιτρέπει τη συναγωγή τεκμηρίου, ότι ο γάμος είναι «εικονικός» (καταστρατηγικός), η άδεια παραμονής (*permis de séjour* ou *autorisation de residence*) λόγω γάμου δεν χορηγείται, μέχρις ότου οι αρμόδιες Αρχές διαπιστώσουν ότι δεν πρόκειται για τέτοιο γάμο και ότι πληρούνται και οι λοιποί όροι εισόδου και διαμονής του προσώπου (σημ. 3 της αποφάσεως). Αν οι Αρχές διαπιστώσουν ότι ο γάμος είναι «εικονικός» (καταστρατηγικός) υπό την άνω έννοια, η τυχόν χορηγηθείσα άδεια αφαιρείται, ανακαλείται ή δεν ανανεώνεται (σημ. 4). Η απόφαση του Συμβουλίου (σημ. 2) απαριθμεί ενδεικτικώς ορισμένους παράγοντες, από τη συνδρομή των οποίων τεκμαίρεται (μαχητά βεβαίως) η «εικονικότητα» (ή το καταστρατηγικόν) του γάμου: Μη ύπαρξη συμβιώσεως, έλλειψη συμμετοχής στις ευθύνες του γάμου, το ότι προ του γάμου οι σύζυγοι δεν είχαν ποτέ συναντηθεί, το ότι οι σύζυγοι πλανώνται περί το όνομα, τη διεύθυνση, την εργασία του άλλου ή περί τις συνθήκες υπό τις οποίες γνωρίσθηκαν κλπ, το ότι δεν μιλούν γλώσσα κατανοητή και από τους δύο, το ότι για τη σύναψη του γάμου καταβλήθηκε ορισμένο ποσό (όχι ως προίκα), το ότι το ιστορικό του ενός ή και των δύο συζύγων επιτρέπει ενδείξεις για προηγούμενους τέτοιους γάμους ή για παρανομίες στη διαμονή τους.

Σήμερα, ο νέος νόμος προβλέπει, ότι ενώ στον αλλοδαπό, σύζυγο

ημεδαπού ή πολίτη Χώρας της Ευρωπαϊκής Ενώσεως χορηγείται άδεια παραμονής διάρκειας τουλάχιστον πέντε ετών, χωρίς να απαιτείται άδεια εργασίας, η οποία άδεια ανανεώνεται αυτοδικαίως για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών, δεν χορηγείται άδεια ή, αν έχει ήδη χορηγηθεί, ανακαλείται, εφόσον διαπιστωθεί ότι ο γάμος τελέστηκε με κύριο σκοπό την καταστρατήγηση των διατάξεων του ν. 2910/2001, προκειμένου ο αλλοδαπός να αποκτήσει άδεια παραμονής ή την ελληνική ιθαγένεια. Ο γάμος θεωρείται ότι έχει τελεσθεί για τον σκοπό αυτόν ιδίως όταν δεν υπάρχει συμβίωση των δύο συζύγων ή δυνατότητα επικοινωνίας ή όταν ο ένας σύζυγος αγνοεί στοιχεία της ταυτότητας του άλλου συζύγου. Στις περιπτώσεις αυτές η Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης προβαίνει στους αναγκαίους ελέγχους για να διαπιστώσει τα στοιχεία ή άλλα περιστατικά από τα οποία αποδεικνύεται ή τεκμαίρεται ο ανωτέρω σκοπός τελέσεως του γάμου. Τα στοιχεία αυτά γνωστοποιούνται και στη Διεύθυνση Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Στην ίδια ρύθμιση υπάγονται και οι αλλοδαποί που είναι σύζυγοι επαναπατρισθέντος ή παλιννοστήσαντος ή ομογενούς, καθώς και οι αλλοδαποί που βρίσκονται σε κατάσταση χηρείας, ως και τα ανήλικα τέκνα τους, εφ' όσον ο αποβιώσας σύζυγος είχε την ελληνική ιθαγένεια ή την ιθαγένεια Κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ενώσεως ή ήταν επαναπατρισθείς ή παλιννοστήσας ή ομογενής (άρθρο 33 ν. 2910/2001, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 19 παρ. 5 ν. 3013/2002).

Ο/η σύζυγος ημεδαπού ή πολίτη της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, τα τέκνα τους και οι γονείς του/της συζύγου εφ' όσον εξακριβωμένα συνοικούν με αυτούς μπορούν (σύμφωνα με μία κακότεχνη προσθήκη που έγινε με το άρθρο 11 παρ. 3 του ν. 3074/2002) να αποκτήσουν αυτοτελή άδεια παραμονής για ένα από τους λόγους που προβλέπονται στο ν. 2910/2001, εφ' όσον α) υπερβούν το 21ο έτος της ηλικίας τους [προφανώς τα τέκνα] β) ο έλληνας ή ο πολίτης της Ευρωπαϊκής Ενώσεως ασκεί βία στα πρόσωπα αυτά γ) εκδοθεί απόφαση διαζυγίου (άρθρο 33 παρ. 4-5 ν. 2910/2001, που προστέθηκαν με το άρθρο 11 παρ. 3 ν. 3074/2002).

Β. Πέραν των ανωτέρω πολυαρίθμων εξαιρέσεων, ο νόμος προσδιορίζει συγκεκριμένους λόγους για τους οποίους χορηγείται στον αλλοδαπό άδεια παραμονής του στη Χώρα μας. Ειδικότερα:

3.1.1. Παραμονή για εργασία

Ο νέος ν. 2910/2001 διακρίνει την είσοδο και παραμονή αλλοδαπών στην Ελλάδα για παροχή εξαρτημένης εργασίας, για παροχή ανεξαρτήτων υπηρεσιών ή έργου. και για άσκηση ανεξαρτήτου οικονομικής δραστηριότητας.

(i) Παροχή εξαρτημένης εργασίας. Ο παλαιός ν. 1975/1991 διέκρινε μεταξύ της προεγκρίσεως εργασίας (η οποία αποτελούσε προϋπόθεση της χορηγήσεως αδειάς παραμονής για εργασία) και της αδειάς εργασίας. Ο νέος ν. 2910/2001 αντικαθιστά την προέγκριση με την άδεια εργασίας, που χορηγείται πριν ακόμη ο αλλοδαπός έλθει στην Ελλάδα και που είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να χορηγηθεί σ' αυτόν θεώρηση εισόδου και άδεια παραμονής. Όστε σήμερα, για να χορηγηθεί σε αλλοδαπό άδεια παραμονής λόγω εργασίας, θα πρέπει αυτός (α) να έχει ήδη λάβει (όχι απλή προέγκριση αλλά) άδεια εργασίας από τον Νομάρχη (άρθρο 19 παρ. 1 ν. 2910/2001) (βλ. κατωτέρω). και (β) να έχει λάβει θεώρηση εισόδου για εργασία από την οικεία ελληνική Προξενική Αρχή.

Προκειμένου να χορηγηθεί σε αλλοδαπό θεώρηση εισόδου στη Χώρα μας για την απασχόλησή του με σχέση εξαρτημένης εργασίας, απαιτείται να συγκεντρωθούν στην ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου κατοικίας του τα εξής έγγραφα: (α) Διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο και πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών Αρχών, που προσκομίζει ο αλλοδαπός και (β) άδεια εργασίας για το συγκεκριμένο αλλοδαπό, την οποία διαβιβάζει ο Νομάρχης (άρθρο 20 ν. 2910/2001).

Στον αλλοδαπό που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για την παροχή εξαρτημένης εργασίας στην Ελλάδα χορηγείται άδεια παραμονής, εφόσον αυτός (σωρευτικώς) (α) έχει άδεια εργασίας, (β) έχει συνάψει σύμβαση εργασίας, από την οποία να προκύπτει ότι η αμοιβή του είναι τουλάχιστον ίση με τις μηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη, (γ) είναι υγιής και ασφαλισμένος για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περιθάλψεως και για την κάλυψη εργατικού ατυχήματος ή έχει υποβάλει σχετική αίτηση, (δ) έχει εξασφαλίσει κατάλυμα (άρθρο 21 παρ. 1 ν. 2910/2001, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 19 παρ. 4 ν. 3013/2002).

Η άδεια παραμονής για την παροχή εξαρτημένης εργασίας χορηγείται για ένα έτος και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για όσο χρόνο ισχύει η άδεια εργασίας. Για την ανανέωση ο αλλοδαπός οφείλει δύο τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη της να υποβάλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας του αίτηση και δικαιολογητικά από τα οποία να προκύπτει ότι: (α) έχει άδεια εργασίας, (β) έχει εκπληρώσει τις φορολογικές και ασφαλιστικές του υποχρεώσεις, (γ) εξακολουθούν να πληρούνται οι ανωτέρω προϋπ"θέσεις που προβλέπονται για τη χορήγηση της αδειάς παραμονής. Μετά την πάροδο έξη ετών, η ανανέωση της αδειάς παραμονής γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και έχει διετή διάρκεια. Ύστερα από δεκαετή συνολική παραμονή στην Ελλάδα και υπό τις αυτές προϋποθέσεις μπορεί, πάλι με απόφαση του ίδιου Υπουργού, να χορηγείται άδεια παραμονής αορίστου διάρκειας.

Κατά τη διάρκεια ισχύος της αδειάς εργασίας και της αδειάς παραμονής του ο αλλοδαπός επιτρέπεται να συνάπτει σύμβαση εργασίας με άλλο εργοδότη. Για τη μεταβολή αυτή οφείλει να ενημερώνει αμέσως τον οικείο Νομάρχη (άρθρο 22 ν. 2910/2001).

(ii) Παροχή ανεξαρτήτων υπηρεσιών ή έργου. Τα ανωτέρω εφαρμόζονται αναλόγως και στους αλλοδαπούς που επιθυμούν να εισέλθουν στην Ελλάδα για την παροχή ανεξαρτήτων υπηρεσιών ή έργου. Όμως για την ανανέωση της αδειάς εργασίας και της αδειάς παραμονής των αλλοδαπών αυτών, αντί της συμβάσεως παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών ή έργου μπορεί να προσκομίζεται δήλωση του εργοδότη ότι θα απασχολήσει τον αλλοδαπό σε συγκεκριμένη εργασία για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα ή βιβλιάριο ενσήμων ασφαλιστικού οργανισμού, από το οποίο να προκύπτει ότι ο αλλοδαπός έχει πραγματοποιήσει αριθμό ημερομισθίων ίσο τουλάχιστον με το μισό των εργασίμων ημερών που αντιστοιχούν στο χρονικό διάστημα από την έκδοση της αδειάς εργασίας μέχρι την υποβολή της αιτήσεώς του για την ανανέωσή της (άρθρο 23 ν. 2910/2001).

(iii) Άσκηση ανεξαρτήτου οικονομικής δραστηριότητας. Ο νόμος διευκρινίζει, ότι εισόδος του αλλοδαπού για άσκηση ανεξαρτήτου οικονομικής δραστηριότητας είναι η είσοδος του στη Χώρα μας με σκοπό την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας χωρίς εξάρτηση από κάποιον εργοδότη (άρθρο 25 παρ. 1 ν. 2910/2001).

Στον αλλοδαπό, που έχει λάβει θεώρηση εισόδου στην Ελλάδα για άσκηση ανεξαρτήτου οικονομικής δραστηριότητας, χορηγείται άδεια παραμονής, εφόσον: (α) είναι υγιής και ασφαλισμένος για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περιθάλψεως και (β) έχει εξασφαλίσει κατάλυμα (άρθρο 26 παρ. 1 ν. 2910/2001).

Η άδεια παραμονής χορηγείται για δύο έτη και μπορεί να ανανεώνεται για ισόχρονο διάστημα ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου αλλοδαπού, που υποβάλλεται δύο τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη της, στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου της κατοικίας του (άρθρο 27 παρ. 1 και 3 ν. 2910/2001). Η ανανέωση χορηγείται εφόσον: (α) η εγκεκριμένη δραστηριότητα εξακολουθεί πράγματι να ασκείται, (β) πρόκειται για την ίδια δραστηριότητα ή συνέχεια ή εξέλιξη της αρχικής δραστηριότητας και (γ) ο αλλοδαπός έχει εκπληρώσει τις φορολογικές και ασφαλιστικές του υποχρεώσεις (άρθρο 27 παρ. 2 ν. 2910/2001).

Μετά την πάροδο έξη ετών, η ανανέωση της αδειάς παραμονής γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και έχει διετή διάρκεια. Ύστερα από δεκαετή συνολική παραμονή στην Ελλάδα και υπό τις αυτές

προϋποθέσεις μπορεί, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης να χορηγείται άδεια παραμονής αορίστου διάρκειας. Και στις δύο αυτές περιπτώσεις κατά τα λοιπά έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των παραγράφων 3 έως 6 του άρθρου 8 (άρθρο 27 παρ. 4 ν. 2910/2001). Αν η άδεια παραμονής ανακληθεί ή δεν ανανεωθεί, επιτρέπεται να χορηγηθεί στον αλλοδαπό προθεσμία μέχρις έξη μηνών για την αναχώρησή του από την Ελλάδα, εφ' όσον αυτό κρίνεται αναγκαίο για την εκκαθάριση της επιχειρήσεώς του (άρθρο 27 παρ. 5 ν. 2910/2001).

Ειδική ρύθμιση μπορεί να προβλεφθεί για τους υπηκόους συγκεκριμένου Κράτους με διεθνή Σύμβαση. Έτσι Π.χ., «οι Ελβετοί υπήκοοι, οι οποίοι αποδεδειγμένα διαμένουν κανονικώς και αδιαλείπτως στην Ελλάδα επί πέντε έτη, έχουν αφ' ενός μεν το άνευ όρων και αορίστου διάρκειας δικαίωμα διαμονής σε όλη την Ελληνική επικράτεια και αφ' ετέρου το δικαίωμα αλλαγής κατοικίας, εργοδότη και επαγγέλματος, πλην εκείνων των οποίων η άσκηση επιφυλάσσεται κατά το νόμο εις τους Έλληνες υπηκόους, και του δικαιώματος να μεταπηδούν ελεύθερα από εξαρτημένη εργασία σε ελεύθερο επάγγελμα και αντιστρόφως. - Αποκτούν, μετά από αίτησή τους, άδεια διαμονής διάρκειας ισχύος δέκα ετών, που ανανεώνεται αυτομάτως για όμοιες χρονικές περιόδους».

(iv) Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών αθλητών και προπονητών.

Η είσοδος στη Χώρα αλλοδαπών αθλητών και προπονητών αθλήματος, που έχει αναγνωρισθεί από τις ελληνικές αθλητικές Αρχές, για την εγγραφή, μεταγραφή ή πρόσληψή τους σε αναγνωρισμένο αθλητικό σωματείο, σε Αθλητική Ανώνυμη Εταιρία (Α.Α.Ε.) ή σε Τμήμα Αμειβομένων Αθλητών (Τ.Α.Α.), επιτρέπεται, εφ' όσον εγκριθεί από την ελληνική αθλητική ομοσπονδία του οικείου αθλήματος και χορηγηθεί θεώρηση εισόδου (άρθρο 34 παρ. 1 ν. 2910/2001).

Αλλοδαπός αθλητής ή προπονητής, που έχει λάβει σχετική θεώρηση εισόδου, μπορεί να ζητήσει άδεια παραμονής, εφόσον (σωρευτικώς): (α) έχει εγγραφεί, μεταγραφεί ή προσληφθεί σε ελληνικό αθλητικό σωματείο, Α.Α.Ε. ή Τ.Α.Α: (β) είναι υγιής και ασφαλισμένος για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περιθάλψεως και (γ) έχει εξασφαλίσει κατάλυμα (άρθρο 34 παρ. 3 ν. 2910/2001).

Η άδεια παραμονής χορηγείται για όσο χρονικό διάστημα διατηρείται σε ισχύ η έγγραφη συμφωνία συνεργασίας ή η σύμβαση εργασίας του αλλοδαπού. Αν η συμφωνία αυτή παραταθεί ανανεώνεται ισόχρονα και άδεια παραμονής (άρθρο 34 παρ.5 ν. 2910/2001).

(v) Είσοδος και παραμονή μελών διοικητικού συμβουλίου, διαχει-

ριστών και προσωπικού εταιριών. Ορισμένα στελέχη και μέλη του προσωπικού εταιριών μπορούν, αφού προηγουμένως λάβουν ειδική θεώρηση εισόδου, να εισέλθουν στη Χώρα μας και να παραμείνουν σ' αυτήν. Πρόκειται (α) για αλλοδαπούς, μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές και ανώτατα διευθυντικά στελέχη (γενικούς διευθυντές και διευθυντές) θυγατρικών εταιριών και υποκαταστημάτων αλλοδαπών εταιριών που ασκούν νομίμως εμπορική δραστηριότητα στην Ελλάδα' (β) για το αλλοδαπό υπαλληλικό προσωπικό που απασχολείται αποκλειστικώς σε εταιρίες οι οποίες έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του α.ν. 89/1967, του α.ν. 378/1968 και του άρθρου 25 του ν. 27/1975, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 2234/1994, καθώς και σε επιχειρήσεις του ν.δ. 2687/1953. (γ) για αλλοδαπούς τεχνικούς που απασχολούνται σε βιομηχανίες ή μεταλλεία υπό τους όρους που προβλέπονται στον α.ν. 448/1968. (δ) για αλλοδαπούς, προερχομένους από τρίτες Χώρες, οι οποίοι εργάζονται σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε άλλο Κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποσπώνται στην Ελλάδα σε θυγατρικές εταιρίες ή υποκαταστήματα αυτών των επιχειρήσεων' και (ε) για άλλες κατηγορίες αλλοδαπών που θα καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού (άρθρο 35 παρ. 1 ν. 2910/2001).

Στους ανωτέρω αλλοδαπούς χορηγείται άδεια παραμονής, εφ' όσον (α) έχουν σύμβαση εργασίας με την εταιρία ή, αν πρόκειται για μέλη διοικητικού συμβουλίου ή διαχειριστές, εφ' όσον προσκομίσουν απόφαση του αρμοδίου οργάνου της εταιρίας για την ιδιότητά τους (β) είναι κατ' αρχήν ασφαλισμένοι για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περιθάλψεως (βλ. όμως άρθρο 8 παρ. 11 ν. 2166/1993)' (γ) προσκομίσουν αφ' ενός πιστοποιητικό υγείας που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του ΙΚΑ., ότι δεν πάσχουν από νόσημα, το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία και αφ' ετέρου δήλωση στην οποία να αναγράφεται η διεύθυνση του καταλύματός τους (άρθρο 35 παρ. 3 ν. 2910/2001).

Η άδεια παραμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται για ίσο χρονικό διάστημα (άρθρο 35 παρ. 4 ν. 2910/2001). Για την ανανέωση αυτής της αδείας παραμονής ο αλλοδαπός δεν καλείται σε συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης (άρθρο 35 παρ. 4 εδ. 2 ν. 2910/2001, που προστέθηκε με το άρθρο 19 παρ. 7 ν. 3013/2002).

(νί) Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών πνευματικών δημιουργών και μελών καλλιτεχνικών συγκροτημάτων και τσίρκων. Αλλοδαποί

πνευματικοί δημιουργοί (όπως συγγραφείς, λογοτέχνες, σκηνοθέτες, ζωγράφοι, γλύπτες, ηθοποιοί, χορογράφοι, σκηνογράφοι), καθώς και μέλη καλλιτεχνικών συγκροτημάτων και τσίρκων και οι εργαζόμενοι σε αυτά επιτρέπεται να εισέλθουν στην Ελλάδα, εφ' όσον αποδεικνύουν τη συγκεκριμένη δραστηριότητά τους και λάβουν σχετική θεώρηση εισόδου (άρθρο 36 παρ. 1 ν. 2910/2001).

Στα πρόσωπα αυτά χορηγείται άδεια παραμονής, εφ' όσον (σωρευτικώς) (α) είναι υγιείς και ασφαλισμένοι για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περιθάλψεως και (β) έχουν εξασφαλίσει κατάλυμα και διαθέτουν τα οικονομικά μέσα για τη διαβίωσή τους (άρθρο 36 παρ. 2 ν. 2910/2001).

Η άδεια παραμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα μέχρι ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για χρονικό διάστημα επίσης μέχρι ενός έτους (άρθρο 36 παρ. 4 ν. 2910/2001). Ειδικώς για τα μέλη καλλιτεχνικών συγκροτημάτων, που έρχονται στην Ελλάδα στο πλαίσιο πολιτιστικών ή μορφωτικών ανταλλαγών υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, προβλέπεται ότι επιτρέπεται να εισέρχονται στη Χώρα, αφού λάβουν θεώρηση εισόδου που χορηγείται για όσο χρονικό διάστημα πρόκειται να διαρκέσουν οι εκδηλώσεις (άρθρο 36 παρ. 5 ν. 2910/2001).

Παραμονή μελών οικογενείας του αλλοδαπού

(i) Άδεια παραμονής παράλληλη προς εκείνη του εργαζομένου [στις ανωτέρω υπό (i), (ii) και (iii) περιπτώσεις] μπορεί να χορηγηθεί και σε μέλη της οικογενείας του (παραμονή για οικογενειακή συνένωση). Συγκεκριμένα, ο αλλοδαπός που κατοικεί νομίμως στην Ελλάδα επί δύο τουλάχιστον έτη μπορεί να ζητήσει την είσοδο και την εγκατάσταση στη Χώρα μελών της οικογενείας του (αλλοδαπών επίσης), εφ' όσον: (α) αυτά πρόκειται να κατοικήσουν μαζί του, (β) ο αιτών αλλοδαπός αποδεικνύει ότι διαθέτει προσωπικό εισόδημα σταθερό και επαρκές για τις ανάγκες της οικογενείας του, το οποίο δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το ημερομίσθιο του ανειδίκευτου εργάτη, καθώς και κατάλληλο κατάλυμα και ασφάλιση υγειονομικής περιθάλψεως, που μπορεί να καλύψει και τα μέλη της οικογενείας του τα οποία θα συντηρούνται από αυτόν (άρθρο 28 παρ. 1 ν. 2910/2001· πρβλ. υπό το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς άρθρο 2 π.δ. 5/98). Ως μέλη της οικογενείας του αλλοδαπού που εισέρχονται στη Χώρα στο πλαίσιο της οικογενειακής συνενώσεως νοούνται: (α) ο/η σύζυγός του, (β) τα κάτω των 18 ετών άγαμα τέκνα του, (γ) τα κάτω των 18 ετών άγαμα τέκνα του/της συζύγου του, εφόσον του έχει ανατεθεί η άσκηση της γονικής μέριμνας (άρθρο 28 παρ. 2 ν. 2910/2001).

Για την έλευση στη Χώρα μας των άνω μελών της οικογενείας αλλοδαπού, ο τελευταίος υποβάλλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας του αίτηση συνοδευόμενη από ορισμένα δικαιολογητικά. Ο δήμος ή η κοινότητα εξετάζει την πληρότητα των δικαιολογητικών αυτών και τα διαβιβάζει μαζί με την αίτηση του αλλοδαπού στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας αποφαινεται, ύστερα από γνώμη της Αστυνομικής Αρχής, για θέματα που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της Χώρας, για τη χορήγηση θεωρήσεως εισόδου. Αν αποφανθεί θετικά, η οικεία ελληνική Προξενική Αρχή χορηγεί στα μέλη της οικογενείας του αλλοδαπού τη θεώρηση εισόδου για οικογενειακή συνένωση (άρθρο 28 παρ. 4-5 ν. 2910/2001' πρβλ. υπό το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς άρθρο 3 παρ. 3-4 Π.δ. 5/98).

Μετά την άφιξή τους στην Ελλάδα, τα εφοδιασμένα με την προσήκουσα θεώρηση εισόδου για οικογενειακή συνένωση μέλη της οικογενείας του αλλοδαπού, υποβάλλουν αίτηση για τη χορήγηση αδείας παραμονής για οικογενειακή συνένωση, η οποία πρέπει να συνοδεύεται από πιστοποιητικό υγείας, που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του ΙΚΑ., ότι δεν πάσχουν από νόσημα, το οποίο μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία, σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας. Για τα ανήλικα τέκνα του αλλοδαπού η αίτηση υποβάλλεται από εκείνον που ασκεί τη γονική μέριμνα (άρθρο 29 παρ. 1 ν. 2910/2001' πρβλ. υπό το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς άρθρο 4 Π.δ. 5/98).

Στους ανηλίκους αλλοδαπούς, οι οποίοι έχουν συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας τους, χορηγείται ατομική άδεια παραμονής, που λήγει με τη λήξη της αδείας παραμονής εκείνου ο οποίος ασκεί τη γονική μέριμνα. Για όσους δεν έχουν συμπληρώσει το ανωτέρω έτος της ηλικίας τους, καθώς και για τέκνα αλλοδαπών που γεννώνται στην Ελλάδα, η παραμονή τους καλύπτεται από την άδεια παραμονής εκείνου ο οποίος ασκεί τη γονική μέριμνα (άρθρο 29 παρ. 2 ν. 2910/2001).

Η άδεια παραμονής του μέλους της οικογενείας χορηγείται για χρονικό διάστημα μέχρι ενός έτους, μπορεί να ανανεώνεται για χρονικό διάστημα επίσης μέχρι ενός έτους και ακολουθεί την τύχη της αδείας παραμονής του αλλοδαπού. Εκείνος που επιθυμεί την ανανέωση της αδείας παραμονής για λόγους οικογενειακής συνενώσεως υποχρεούται, δύο τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη της, να υποβάλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας του σχετική αίτηση. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 2910/2001 (άρθρο 30 ν. 2910/2001).

Πρόσωπα που έχουν γίνει δεκτά για λόγους οικογενειακής συνενώσεως μπορούν να αποκτήσουν αυτοτελές δικαίωμα παραμονής στην Ελλάδα: (α) όταν ενηλικιωθούν (β) αν αποβιώσει ο αλλοδαπός (γ) αν ο αλλοδαπός ασκεί βία στα πρόσωπα αυτά (δ) όταν εκδοθεί απόφαση διαζυγίου του αλλοδαπού. -Η σχετική αίτηση συνοδεύεται, κατά περίπτωση, από ληξιαρχική πράξη γεννήσεως ή θανάτου ή από δικαστική απόφαση διαζυγίου. -Η διάρκεια της αυτοτελούς αδειας παραμονής δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος και μπορεί να ανανεωθεί δύο φορές για ένα ακόμη έτος κάθε φορά και πάντως μέχρι και τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας τους. Περαιτέρω ανανέωσή της επιτρέπεται μόνο για λόγο που προβλέπεται από το νόμο. Σε περίπτωση που η ανωτέρω άδεια ανανεωθεί για σπουδές, ο αλλοδαπός μπορεί, μετά το πέρας των σπουδών του, να την ανανεώσει σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου. Εάν η άδεια παραμονής δεν ανανεωθεί μετά την πάροδο έξη μηνών ο αλλοδαπός υποχρεούται να εγκαταλείψει το ελληνικό έδαφος (άρθρο 32 ν. 2910/ 2001, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 11 παρ. 4 ν. 3074/2002).

(ίι) Οι αλλοδαποί αθλητές και προπονητές που έχουν λάβει άδεια παραμονής, μπορούν να συνοδεύονται και από τα μέλη των οικογενειών τους, στα οποία χορηγείται ατομική άδεια παραμονής που λήγει με τη λήξη της αδειας παραμονής των άνω αλλοδαπών (άρθρο 34 παρ. 6 ν. 2910/2001, που προστέθηκε με το άρθρο 19 παρ. 6 ν. 3013/2002).

(ίιι) Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και τα στελέχη των εταιριών, στα οποία χορηγείται άδεια παραμονής σύμφωνα με όσα εξετέθησαν ανωτέρω [υπό 1 (ν)], μπορούν να συνοδεύονται και από τα μέλη της οικογενείας τους, στα οποία χορηγείται ατομική άδεια παραμονής που λήγει με τη λήξη της αδειας παραμονής των αλλοδαπών (άρθρο 35 παρ. 5 ν. 2910/2001).

3.1.2. Παραμονή για σπουδές

Χορήγηση ειδικής θεωρήσεως εισόδου και αδειας παραμονής για σπουδές προβλέπεται για αλλοδαπούς που θέλουν να σπουδάσουν σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι), σε Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι), σε Ανώτερες Εκκλησιαστικές Σχολές και Εκκλησιαστικές Σχολικές Μονάδες, στην Ανωτέρα Σχολή Εκπαιδευτικών Τεχνολόγων Μηχανικών της Σχολής Εκπαιδευτικών Λειτουργιών Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαιδεύσεως (Α.Σ.Ε.Τ.Ε.Μ./Σ.Ε.Λ.Ε.Τ.Ε.), στην Ανωτέρα Σχολή Τουριστικών Επαγγελματιών του Ε.Ο.Τ., σε Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.), σε σχολείο ελληνικής γλώσσας των Πανεπιστημίων Αθηνών ή Θεσσαλονίκης ή στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας Θεσσαλονίκης» (άρθρο 10 παρ. 1 εδ. α' ν. 2910/2001, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 19 παρ. 1 εδ.

β' ν. 3013/2002). Στις σπουδές περιλαμβάνονται προπτυχιακές και μεταπτυχιακές, καθώς και η απόκτηση ειδικότητας στην περίπτωση ιατρικών σπουδών (άρθρο 10 παρ. 1 εδ. βν. 2910/2001).

Προκειμένου να χορηγηθεί στον αλλοδαπό θεώρηση εισόδου για σπουδές, πρέπει να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις: (α) Να έχει γίνει δεκτός σε ένα από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που αναφέρονται ανωτέρω και (β) να μπορεί να εξασφαλίσει τα έξοδα των σπουδών και της διαβίωσής του στην Ελλάδα (άρθρο 10 παρ. 3 ν. 2910/2001).

Αλλοδαπός που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για σπουδές στην Ελλάδα, μπορεί να ζητήσει άδεια παραμονής για τον σκοπό αυτό, εφ' όσον (σωρευτικώς): (α) έχει εγγραφεί στο οικείο εκπαιδευτικό ίδρυμα, (β) διαθέτει επαρκείς πόρους για την κάλυψη των εξόδων παραμονής και σπουδών για τον χρόνο που καλύπτει η άδεια παραμονής, (γ) είναι υγιής και ασφαλισμένος για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περιθάλψεως και (δ) έχει εξασφαλίσει κατάλυμα (άρθρο 11 παρ. 1 ν. 2910/2001).

Η χορηγουμένη άδεια παραμονής για σπουδές είναι ετησίας ισχύος «και μπορεί να ανανεώνεται για ισόχρονο διάστημα» (άρθρο 12 εδ. α' ν. 2910/2001). Όμως ο συνολικός χρόνος παραμονής δεν μπορεί να υπερβεί την προβλεπόμενη από τις οικείες διατάξεις συνολική διάρκεια σπουδών προσαυξημένη κατά το ήμισυ. Στον χρόνο αυτό προστίθεται ένα επί πλέον έτος για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας (άρθρο 12 εδ. β'- γ ν. 2910/2001). Κατ' εξαίρεση, «αλλοδαποί που έχουν γίνει δεκτοί για φοίτηση στις Σχολές των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας ή Ακαδημίες του Εμπορικού Ναυτικού λαμβάνουν άδεια παραμονής για όσο χρόνο διαρκεί η φοίτησή τους σε αυτές» (άρθρο 17 ν. 2910/2001).

Αλλοδαπός που έχει λάβει άδεια παραμονής για σπουδές στην Ελλάδα, μπορεί να αλλάξει κατεύθυνση σπουδών ή επαγγελματικής κατάρτισεως, υπό την προϋπόθεση ότι η παραμονή του δεν θα υπερβεί τον συνολικό χρόνο παραμονής που προβλεπόταν για τις αρχικές σπουδές του (άρθρο 15 ν. 2910/2001).

Ειδικώς προβλέπεται από το νόμο η δυνατότης εισόδου ομοδόξου αλλοδαπού για φοίτηση στην Αθωνιάδα Εκκλησιαστική Ακαδημία του Αγίου Όρους, η οποία επιτρέπεται, εφ' όσον προηγουμένως ο αλλοδαπός λάβει θεώρηση εισόδου για το λόγο αυτόν. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί τη χορήγηση θεώρησης εισόδου θα πρέπει να προσκομίσει στο ελληνικό Προξενείο του τόπου κατοικίας του: (α) διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο: (β) βεβαίωση της Αθωνιάδος Εκκλησιαστικής Ακαδημίας ότι τον δέχεται για φοίτηση σε αυτή και ότι θα του παρέχει τροφή και

κατάλυμα στο οικοτροφείο της (γ) βεβαίωση Ιεράς Μονής ή Ιδρύματος ή ιδιώτη ότι αναλαμβάνει την κηδεμονία, τα έξοδα σπουδών και διαβίωσής του στο Άγιο Όρος (δ) βεβαίωση της Ιεράς Επιστοπίας ή της Ιεράς Μονής ή του Ιδρύματος ή του ιδιώτη, που έχει αναλάβει την κηδεμονία του, ότι αναλαμβάνει την κάλυψη της ιατροφαρμακευτικής περιθάλψεως και των εξόδων νοσηλείας του' και (ε) πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών Αρχών (άρθρο 37 παρ. 8 στοιχ. αν. 291012001, που προστέθηκε με το άρθρο 20 παρ. 2 ν. 3013/2002).

Δύο τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη της θεωρήσεως εισόδου, ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός θα πρέπει να υποβάλει στην Ιερά Επιστοπία του Αγίου Όρους αίτηση για τη χορήγηση αδείας παραμονής. Η άδεια χορηγείται (για τη διάρκεια των ετών φοιτήσεως, δυναμένη να ανανεώνεται για ένα ακόμη έτος) με απόφαση του Γενικού Γραμματέως της Περιφέρειας, ύστερα από εισήγηση της Ιεράς Επιστοπίας, κατά παρέκκλιση των διατάξεων των παραγράφων 5 έως 8 του άρθρου 8 και των άρθρων 10 έως 18 του ν. 2910/2001 (άρθρο 37 παρ. 8 στοιχ. γ' και δ' ν. 2910/2001, που προστέθηκαν με το άρθρο 20 παρ. 2 ν. 3013/2002).

3.1.3. Η ανάκληση της αδείας παραμονής

Η άδεια παραμονής μπορεί να ανακληθεί με απόφαση του Γενικού Γραμματέως της Περιφέρειας, μετά από εισήγηση των αρμοδίων Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως ή Υγείας και Πρόνοιας αντιστοίχως, πέρα από τους γενικούς λόγους ανακλήσεως σύμφωνα με την κειμένη νομοθεσία, και για τους εξής λόγους: (α) Για λόγους εθνικής ασφαλείας και δημοσίας τάξεως. (β) για λόγους προστασίας της δημοσίας υγείας, εφ' όσον ο αλλοδαπός πάσχει από νόσημα που μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο γι' αυτήν σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και τη Π.Ο.Υ. και αρνείται να συμμορφωθεί προς τα μέτρα που καθορίζονται από τις ιατρικές Αρχές για την προστασία της, αν και του έχει παρασχεθεί η απαραίτητη πληροφόρηση- (γ) σε περίπτωση παραβιάσεως από τον αλλοδαπό των υποχρεώσεων που προκύπτουν γι' αυτόν από το ν. 2910/2001' ή (δ) σε περίπτωση που υποβάλει πλαστά δικαιολογητικά (άρθρο 43 παρ. 1 ν. 2910/2001).

Η ανάκληση της αδείας παραμονής συνεπάγεται την υποχρεωτική ανάκληση της αδείας εργασίας και της αδείας ασκήσεως ανεξαρτήτου οικονομικής δραστηριότητας (άρθρο 43 παρ. 2 ν. 2910/2001) .

3.2. Περιορισμοί στη διαμονή

Κατ' αρχήν, ο νομίμως ευρισκόμενος και παραμένων στο ελληνικό έδαφος αλλοδαπός μπορεί ελευθέρως να κυκλοφορεί και να επι-

σκέπτεται οποιοδήποτε σημείο της Χώρας, εξομοιούμενος ως προς αυτό το σημείο με τους Έλληνες. Εν τούτοις, ορισμένοι περιορισμοί είναι δυνατόν να επιβληθούν στους αλλοδαπούς. Πρώτα-πρώτα, «με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορεί να επιβάλλονται σε συγκεκριμένο αλλοδαπό, για λόγους εθνικής ασφάλειας, δημόσιας τάξης ή δημόσιας υγείας, περιορισμοί που αναφέρονται ιδίως στην εγκατάσταση, παραμονή, μετάβαση σε ορισμένους τόπους, την άσκηση ορισμένου επαγγέλματος ή υποχρέωση εμφανίσεώς του στις αστυνομικές Αρχές» (άρθρο 42 παρ. 2 ν. 2910/ 2001). Η ακυρωτική διαφορά που γεννάται από την προσβολή ατομικής διοικητικής πράξεως η οποία εκδίδεται κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας περί αλλοδαπών και αφορά επιβολή σε αλλοδαπό περιορισμών που ανάγονται στην εγκατάσταση, την παραμονή σε ορισμένη περιοχή της Χώρας, την άσκηση ορισμένου επαγγέλματος ή την υποχρέωση εμφανίσεώς του στις αστυνομικές Αρχές, υπάγεται στην αρμοδιότητα του τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου και κατ' έφεση στο Συμβούλιο της Επικρατείας (άρθρο 15 παρ. 1 στοιχ. θ' και παρ. 2 ν. 3068/2002 σε συνδυασμό). Κατά ΣτΕ 2397/1966, που είχε εκδοθεί υπό την αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 14 παρ. 3 ν. 43,10/1929, τέτοιες πράξεις, που αφορούν περιορισμούς των αλλοδαπών, δεν απαιτείται να μνημονεύουν αιτιολογία' όμως τα πραγματικά περιστατικά, που δικαιολογούν τη λήψη των περιοριστικών μέτρων, πρέπει να προκύπτουν από τα στοιχεία, στα οποία οι πράξεις στηρίχθηκαν, για να καθίσταται εφικτός ο έλεγχος της ορθής εφαρμογής του νόμου.

Εξ άλλου είναι δυνατή η λήψη γενικών περιοριστικών μέτρων, που αναφέρονται σε ορισμένη κατηγορία αλλοδαπών ή στους αλλοδαπούς εν γένει. Έτσι Π.χ., με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Εθνικής Αμύνης και Δημοσίας Τάξεως, μπορεί να απαγορεύεται η παραμονή ή η εγκατάσταση αλλοδαπών σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές της Χώρας (άρθρο 42 παρ. 1 εδ. β' ν. 2910/2001).

3.3. Ο έλεγχος της παραμονής

Η ελληνική νομοθεσία θεσπίζει ορισμένες υποχρεώσεις που βαρύνουν τον ίδιο τον αλλοδαπό, αλλά και άλλα πρόσωπα, ιδιώτες και δημοσίους υπαλλήλους.

3.3.1. Οι υποχρεώσεις του αλλοδαπού

Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στην Ελλάδα, ο αλλοδαπός υποχρεούται να δηλώνει εντός μηνός στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης (α) κάθε μεταβολή της κατοικίας του, (β) κάθε

μεταβολή της προσωπικής του καταστάσεως, ιδίως δε την αλλαγή της ιθαγενείας του, τη σύναψη, λύση ή ακύρωση γάμου ή τη γέννηση τέκνου, (γ) την απώλεια ή ανανέωση ή μεταβολή του διαβατηρίου του ή άλλου ταξιδιωτικού του εγγράφου, (δ) την απώλεια της αδείας παραμονής του και (ε) κάθε μεταβολή στην απασχόλησή του, όπως μεταβολή εργοδότη, καταγγελία της συμβάσεως εργασίας κλπ. (άρθρο 41 παρ. 1 ν. 2910/2001' πρβλ. άρθρο 32 παρ. 1 του προγενεστέρου ν. 1975/91).

Αλλοδαποί που δεν έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους, δηλώνονται στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης από εκείνον που ασκεί τη γονική μέριμνα. Σε περίπτωση που αυτός, δεν διαμένει στην Ελλάδα, η δήλωση γίνεται από εκείνον με τον οποίο κατοικούν (άρθρο 41 παρ. 1-2 ν. 2910/2001' πρβλ. άρθρο 32 παρ. 2 του προγενεστέρου ν. 1975/91).

3.3.2. Υποχρεώσεις των προσώπων που παρέχουν στέγη στον αλλοδαπό

Απαγορεύεται η εκμίσθωση ακινήτων σε αλλοδαπούς που δεν έχουν διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο ή θεώρηση εισόδου ή άδεια παραμονής. -Οι διευθυντές ξενοδοχείων, παραθεριστικών κέντρων, κλινικών και θεραπευτηρίων οφείλουν να ενημερώνουν την Αστυνομική Υπηρεσία ή την Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης για την άφιξη και την αναχώρηση των αλλοδαπών που φιλοξενούν (άρθρο 54 παρ. 1-2 ν. 2910/2001).

Όποιος διευκολύνει την παράνομη παραμονή αλλοδαπού ή δυσχεραίνει τις έρευνες των αστυνομικών Αρχών για τον εντοπισμό, τη σύλληψη και την απέλασή του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον 3 μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον 500.000 δρχ. (άρθρο 54 παρ. 6 ν. 2910/2001' πρβλ. άρθρο 33 παρ. 9 του προγενεστέρου ν. 1975/91, που αντί των 500.000 δρχ. απειλούσε ποινή 100.000 δρχ.).

3.3.3. Υποχρεώσεις υπηρεσιών και υπαλλήλων

1. Το άρθρο 31 παρ. 2 του προγενεστέρου ν. 1975/91, χρησιμοποιώντας, αστόχως, υπερβολικώς ευρεία διατύπωση, όριζε [με εξαίρεση τους αλλοδαπούς που είχαν εφοδιασθεί με την Κάρτα Προσωρινής Αδείας Παραμονής ή με την Κάρτα Παραμονής Περιορισμένης Χρονικής Διάρκειας (άρθρο 4 παρ. 3 Π.δ. 358/97 και άρθρο 6 παρ. 2 Π.δ. 359/97)] ότι «οι υπηρεσίες του δημόσιου τομέα, καθώς και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, υποχρεούνται να μη δέχονται για εξέταση αίτημα αλλοδαπού που βρίσκεται στο ελληνικό έδαφος, αν, δεν είναι κάτοχος άδειας παραμονής ή δεν είναι σε θέση να αποδείξει ότι παραμένει νόμιμα στην Ελλάδα. -Από την ανωτέρω υποχρέωση εξαιρούνται τα θεραπευτήρια και οι κλινικές, προκειμένου περί αλλοδαπών που εισάγονται έκτακτα για νοσηλεία".

Σήμερα, ο ν. 2910/2001 διορθώνοντας εν μέρει την παλαιά άστοχη διατύπωση, ορίζει (άρθρο 51 παρ. 1), ότι «οι δημόσιες υπηρεσίες, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης υποχρεούνται να μη παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε αλλοδαπούς, οι οποίοι δεν έχουν διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο ή θεώρηση εισόδου ή άδεια παραμονής ή γενικά δεν αποδεικνύουν ότι παραμένουν νόμιμα στην Ελλάδα, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα νόμο. Εξαιρούνται τα νοσοκομεία, θεραπευτήρια και κλινικές, όταν πρόκειται για αλλοδαπούς που εισάγονται εκτάκτως για νοσηλεία και για ανήλικα παιδιά».

2. Από την άλλη πλευρά «οι διευθυντές φυλακών και κρατητηρίων υποχρεούνται να παραλαμβάνουν και να φυλάσσουν διαβατήρια ή άλλα έγγραφα που αποδεικνύουν την ταυτότητα των κρατούμενων αλλοδαπών, καθώς και τις άδειες παραμονής και εργασίας τους. Τα έγγραφα αυτά επιστρέφονται κατά την απόλυση του αλλοδαπού. Αν ο αλλοδαπός δεν έχει τα έγγραφα αυτά ή δεν έχει άδεια παραμονής ή εργασίας, οι ως άνω υπάλληλοι οφείλουν να το γνωστοποιήσουν αμέσως στην πλησιέστερη αστυνομική Αρχή ή στην πλησιέστερη Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης» (άρθρο 51 παρ. 2 ν. 2910/2001' πρβλ. άρθρο 31 παρ. 1 του προγενεστέρου ν. 1975/91).

Οι ανωτέρω υπάλληλοι που παραβαίνουν τις διατάξεις αυτές διώκονται πειθαρχικώς και τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα για παράβαση καθήκοντος (άρθρο 51 παρ. 3 ν. 2910/2001).

3.3.4. Υποχρεώσεις συμβολαιογράφων

Κατά την κατάρτιση συμβολαιογραφικών πράξεων στις οποίες συμβαλλόμενοι ή συμμετέχοντες καθ' οιονδήποτε τρόπο είναι αλλοδαποί, που παρίστανται αυτοπροσώπως ή δηλώνουν κατοικία ή διαμονή στην ημεδαπή, οι συμβολαιογράφοι υποχρεούνται να διαπιστώνουν ότι οι τελευταίοι έχουν θεώρηση εισόδου ή άδεια παραμονής και να κάνουν σχετική μνεία στην πράξη τους. Εξαιρούνται οι περιπτώσεις συντάξεως πληρεξουσίων προς δικηγόρους, προκειμένου αυτοί να εκπροσωπήσουν τους αλλοδαπούς ενώπιον δικαστηρίων ή και άλλων Αρχών. Οι συμβολαιογράφοι που παραβαίνουν τις διατάξεις αυτές διώκονται πειθαρχικώς και τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα για παράβαση καθήκοντος (άρθρο 52 ν. 2910/2001).

3.4. Η «νομιμοποίηση» της παραμονής

3.4.1. Λευκές και πράσινες Κάρτες παραμονής

Στη Χώρα μας διαμένουν (και εργάζονται) παρανόμως πολυάριθμοι αλλοδαποί. Με σκοπό την «καταγραφή των αλλοδαπών που διαμένουν παράνομα στην Ελλάδα και είτε απασχολούνται είτε αναζητούν απασχόληση, καθώς και [τ]η[ν] έναρξη της διαδικασίας που θα οδηγήσει στην νομιμοποίησή τους, υπό ορισμένες προϋποθέσεις» εκδόθηκε το π.δ. 358/97 (βλ. άρθρο 1 παρ. 1). Οι διατάξεις του διατάγματος αυτού «εφαρμόζονται σε κάθε αλλοδαπό, ο οποίος, χωρίς να πληροί τις νόμιμες προϋποθέσεις είτε εισόδου είτε παραμονής είτε απασχόλησης στη Χώρα, βρίσκεται στην Ελληνική Επικράτεια κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του ... [διατάγματος], εργαζόμενος ή με την επιθυμία να εργαστεί στην Ελλάδα σε οποιονδήποτε εργοδότη και με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή αυτοαπασχολούμενος ή με την επιθυμία να αυτοαπασχοληθεί...» (άρθρο 1 παρ. 2, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 73 παρ. 1 εδ. στ'ν. 2676/1999 και τελικώς με το άρθρο 17 παρ. 1 ν. 2713/1999). Δεν εφαρμόζεται όμως σε υπηκόους Κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ούτε στα μέλη των οικογενειών τους (άρθρο 1 παρ. 3) ούτε σε «αλλοδαπούς ναυτικούς που απασχολούνται επί πλοίων υπό Ελληνική σημαία» (άρθρο 1 παρ. 4).

Ο αλλοδαπός λοιπόν που υπαγόταν στο Π.δ. 358/97, υποχρεούται εντός ορισμένης προθεσμίας (αρχικώς μέχρι τέλους Μαΐου 1998) να εμφανισθεί στο πλησιέστερο γραφείο απασχολήσεως του Ο.Α.Ε.Δ. του τόπου διαμονής του και να ζητήσει, υποβάλλοντας ορισμένα δικαιολογητικά (που απαριθμούνται στο άρθρο 2 παρ. 2, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο μόνο παρ. 1 π.δ. 241/1998), την προσωρινή νομιμοποίηση της παραμονής και εργασίας του στη Χώρα μας και τη χορήγηση Κάρτας Προσωρινής Αδείας Παραμονής (άρθρο 2 παρ. 1). Αν δεν το έκανε, θα απελαυνόταν (άρθρο 2 παρ. 7). Στον υποβάλλοντα την αίτηση αλλοδαπό οι υπηρεσίες του Ο.Α.Ε.Δ. χορηγούσαν έγγραφο πιστοποίησης της υποβολής της αιτήσεως, που εκκαλείτο «Κάρτα Προσωρινής Αδείας Παραμονής Αλλοδαπού» (πρόκειται για τη λεγόμενη «λευκή» κάρτα), η οποία ίσχυε μέχρι 31.12.1998 (άρθρο 2 παρ. 3-4) και η οποία επέιχε θέση και προσωρινής αδείας εργασίας (άρθρο 2 παρ. 3 εδ. 1 περ. α'). Η Κάρτα αυτή δεν εχορηγείτο σε όσους είχαν καταδικασθεί τελεσιδικώς στην Ελλάδα για κακούργημα ή πλημμέλημα σε ποινή φυλακίσεως τουλάχιστον τριών μηνών (εξαιρουμένων όσων είχαν καταδικασθεί για παράνομη είσοδο και εργασία σε ελληνικό έδαφος προ της ενάρξεως ισχύος του διατάγματος) ούτε σε όσους αναγράφονταν στον κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών (άρθρο 2 παρ. 4 εδ. 2 περ. γ'). -Κατά τη διάρκεια ισχύος της αδείας δεν μπορούσαν να απελαθούν η σύζυγος και τα ανήλικα τέκνα του κατόχου της (άρθρο 2 παρ. 3

εδ. 2 περ. β'). Ειδικώς τα ανήλικα τέκνα του κατόχου της Κάρτας Προσωρινής Αδείας Παραμονής Αλλοδαπού, τα οποία ενηλικιώνονταν κατά τη διάρκεια ισχύος της, δεν απελαύνονταν μέχρι τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας τους (διάταξη που προστέθηκε στο τέλος του άρθρου 2 παρ. 3 π.δ. 358/1997 με το άρθρο 17 παρ. 4 ν. 2713/1999).

Σ' αυτόν που είχε υποβάλει την άνω αίτηση, εφ' όσον προσκόμιζε και μερικά πρόσθετα δικαιολογητικά εντός ορισμένης προθεσμίας (αρχικώς μεν μέχρι 30.7.1998, αλλά και η αρχική αυτή προθεσμία παρατάθηκε, καθώς η ελληνική διοίκηση δείχθηκε -για άλλη μια φορά- ανέτοιμη και ανίκανη να αντιμετωπίσει την κατάσταση που η ίδια εν πολλοίς είχε δημιουργήσει ή είχε αφήσει να δημιουργηθεί), μπορούσε να χορηγηθεί «Κάρτα Παραμονής Περιορισμένης Χρονικής Διάρκειας» (πρόκειται για τη λεγόμενη «πράσινη» κάρτα), κατά τους όρους του π.δ. 359/1997 (όπως τροποποιήθηκε με το π.δ. 242/ 1998), το οποίο σκοπό είχε (άρθρο 1 παρ. 1) την «αντιμετώπιση του προβλήματος της παράνομης οικονομικής μετανάστευσης». Την Κάρτα αυτή χορηγούσε η αρμοδία Υπηρεσία του Ο.Α.Ε.Δ. μετά από σύμφωνη γνώμη Επιτροπής (άρθρο 2 παρ. 2). Η χρονική ισχύς της Κάρτας κυμαινόταν από ένα έως τρία έτη. Στοιχεία που λαμβάνονταν υπ' όψη για τη χρονική κλιμάκωση της αρχικής ισχύος της Κάρτας ήταν το είδος της παρεχομένης εργασίας και η διάρκεια παραμονής και εργασίας του αλλοδαπού στην Ελλάδα, η κατάσταση της αγοράς εργασίας και το γενικότερο συμφέρον της εθνικής οικονομίας (άρθρο 3 παρ. 1-2).

Ο αρχικός χρόνος ισχύος της Κάρτας μπορούσε να ανανεώνεται μία ή περισσότερες φορές, για δύο ακόμη έτη κάθε φορά, εφ' όσον ο αλλοδαπός είχε πραγματοποιήσει εισόδημα ανειδίκευτου εργάτη που αντιστοιχούσε στο ήμισυ τουλάχιστον των εργασίμων ημερών για το χρονικό διάστημα από την χορήγηση της «Κάρτας Παραμονής Περιορισμένης Χρονικής Διάρκειας» έως την υποβολή της αίτησης για την ανανέωσή της (άρθρο 3 παρ. 3 π.δ. 359/1997).

Σύζυγος και ανήλικα τέκνα του κατόχου της Κάρτας Παραμονής Περιορισμένης Χρονικής Διάρκειας ή εκείνου στον οποίο είχε χορηγηθεί από την αρμοδία Υπηρεσία του Ο.Α.Ε.Δ. σχετική βεβαίωση καταθέσεως των προβλεπομένων δικαιολογητικών για την έκδοση της Κάρτας αυτής, δεν απελαύνονταν κατά τη διάρκεια της ισχύος τους. -Ειδικά τα ανήλικα τέκνα του κατόχου των εγγράφων αυτών, δηλ. της Κάρτας ή της βεβαιώσεως, τα οποία ενηλικιώνονταν κατά τη διάρκεια της ισχύος τους, δεν απελαύνονταν μέχρι τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας τους. Τα πρόσωπα αυτά από την ενηλικίωσή τους και μέχρι τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας τους μπορούσαν να ζητήσουν με αίτηση-δήλωσή τους τη χορήγηση Κάρτας Περιορισμένης Χρονικής Διάρκειας (π.δ. 359/1997 άρθρο 2 παρ.

4, που προστέθηκε με το άρθρο 17 παρ. 5 ν. 2713/1999).

Αλλοδαπός που κατά το χρόνο υποβολής της αρχικής αιτήσεως διέμενε αποδεδειγμένως στην Ελλάδα τουλάχιστον επί πέντε χρόνια και διέθετε τους αναγκαίους πόρους προς κάλυψη των αναγκών στεγάσεως και συντηρήσεώς του, μπορούσε να λάβει Κάρτα παραμονής μιας πενταετίας έπειτα από σύμφωνη γνώμη Επιτροπής (άρθρο 3 παρ. 5 π.δ. 359/97). Ο αλλοδαπός που λάμβανε μια τέτοια Κάρτα 5ετούς ισχύος, μπορούσε να ζητήσει, χάριν της ενότητος της οικογενείας του την μη απέλαση ή την έλευση και εγκατάσταση πλησίον του των μελών της οικογενείας του, σύμφωνα με τους όρους του νόμου (άρθρο 3 παρ. 6 π.δ. 359/97). -Ειδική Επιτροπή (άρθρο 5 π.δ. 359/97) αποφάσιζε για την κατ' εξαίρεση χορήγηση της Κάρτας (και μόνο για σοβαρούς ανθρωπιστικούς λόγους, ακόμη και αν δεν συνέτρεχαν όλες οι νόμιμες προϋποθέσεις χορηγήσεώς της) και αποφαινόταν τελεσιδικώς επί προσφυγών των ενδιαφερομένων μερών κατά των σχετικών αποφάσεων του Ο.Α.Ε.Δ. κλπ (προσφυγών που ασκούντο εντός αποκλειστικής προθεσμίας 15 ημερών από την κοινοποίηση στους ενδιαφερομένους των αποφάσεων του Ο.Α.Ε.Δ.).

Ο κάτοχος της Κάρτας Παραμονής Περιορισμένης Χρονικής Διάρκειας, εδικαιούτο να εξέλθει προσωρινώς από το Ελληνικό έδαφος και να επιστρέψει, εφ' όσον από την έξοδό του δεν είχε παρέλθει συνολικώς χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δύο μηνών [ετησίως], εξαιρουμένων των σοβαρών περιπτώσεων υγείας και εφ' όσον εξακολουθούσε να ισχύει η Κάρτα του. Διαφορετικά, η Κάρτα αυτή ανακαλείτε. Το ίδιο δικαίωμα είχαν και τα μέλη της οικογενείας τους (άρθρο 2 παρ. 3 π.δ. 359/97)¹⁴⁷. Η διάταξη αυτή καταργήθηκε με τον ν. 2910/2001 (άρθρο 65 παρ. 2 εδ. β').

Σε συγκεκριμένο κάτοχο είτε Κάρτας Προσωρινής Αδείας Παραμονής Αλλοδαπού (του π.δ. 358/97) είτε Κάρτας Παραμονής Περιορισμένης Χρονικής Διάρκειας (του π.δ. 359/97), ο Υπουργός Δημοσίας Τάξεως μπορούσε να επιβάλει -για λόγους εθνικής ασφαλείας-περιορισμούς, αναφερομένους στην εγκατάσταση, διαμονή, μετάβαση σε ορισμένους τόπους, την άσκηση ορισμένου επαγγέλματος ή την υποχρέωση εμφανίσεώς του στις αστυνομικές Αρχές (π.δ. 358/97 άρθρο 2 παρ. 5, π.δ. 359/97 άρθρο 4 παρ. 1). Αυτό μπορούσε να γίνει προκειμένου περί Κάρτας Προσωρινής Αδείας Παραμονής Αλλοδαπού- και για λόγους δημοσίας υγείας (άρθρο 2 παρ. 5 π.δ. 358/97).

Σύμφωνα με τα άνω π.δ., τόσο η πρώτη όσο και η δεύτερη Κάρτα μπορούσαν να μη χορηγηθούν ή να ανασταλούν ή να ανακληθούν, εφ' όσον συνέτρεχαν λόγοι γενικότερου δημοσίου συμφέροντος, με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Δημοσίας Τάξεως. Αν επρόκειτο για λόγους δημοσίας τάξεως και ασφαλείας ή δημοσίας υγείας,

αρκούσε η απόφαση του Υπουργού Δημοσίας Τάξεως (π.δ. 358/97 άρθρο 4 παρ. 2, π.δ. 359/97 άρθρο 4 παρ. 2).

3.5. Προσωρινές άδειες παραμονής

α. «Οι βεβαιώσεις και οι προσωρινές άδειες παραμονής που χορηγούνται με βάση τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 76 του ν. 2910/2001 [σε ομογενείς που έχουν έλθει στην Ελλάδα μέχρι τη δημοσίευση του ν. 2910/2002, δηλ. μέχρι 2.5.2001, με θεώρηση εισόδου, διαμένουν στη Χώρα μας (ανεξαρτήτως χρόνου λήξεως του διαβατηρίου ή της θεωρήσεως εισόδου) και υπέβαλαν αίτηση κτήσεως ελληνικής ιθαγενείας ή χορηγήσεως ειδικού δελτίου ταυτότητας] αντικαθίστανται από προσωρινές άδειες παραμονής εξάμηνης διάρκειας, οι οποίες επέχουν και θέση άδειας εργασίας, εφόσον τα πρόσωπα στα οποία χορηγήθηκαν οι βεβαιώσεις της ανωτέρω παραγράφου κριθούν αλλογενείς αλλοδαποί και εξακολουθούν να διαμένουν στην Ελλάδα. Η ανανέωση των ανωτέρω αδειών παραμονής γίνεται με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία των διατάξεων των παραγράφων 6, 7 και 8 του άρθρου 66 του ν. 2910/2001, όπως αυτές ισχύουν, οι οποίες εφαρμόζονται ανάλογα. -Ομογενείς, οι οποίοι ζητούν τη διαπίστωση της ελληνικής ιθαγένειας, εφ' όσον έχουν καταθέσει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, λαμβάνουν, από το αρμόδιο, για την έκδοση της οικείας διαπιστωτικής πράξης, όργανο, βεβαίωση εξάμηνης διάρκειας, η οποία επέχει θέση άδειας εργασίας και παραμονής, που μπορεί να ανανεώνεται, ισόχρονα, μέχρι την έκδοση της σχετικής διαπιστωτικής πράξης» (άρθρο 24 ν. 3013/2002).

β. Σε αλλοδαπούς, που υπέβαλαν αιτήσεις, σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν. 2713/1999, οι οποίες είναι εκκρεμείς ή που έχουν άδειες οι οποίες χορηγήθηκαν, κατ' εφαρμογή της ίδιας διατάξεως και έληξαν ή λήγουν εντός του τρέχοντος έτους, χορηγείται με διαπιστωτική πράξη του αρμοδίου Γενικού Γραμματέως της Περιφέρειας, άδεια παραμονής, η οποία επέχει και θέση αδειας εργασίας, ισχύος μέχρι 31.12.2002. Στους αλλοδαπούς αυτούς, εφ' όσον δεν υπάγονται στην αμέσως κατωτέρω αναφερόμενη ρύθμιση και για το χρονικό διάστημα από 1.1.2003 και εφεξής, χορηγείται άδεια παραμονής, σύμφωνα με τις προβλέψεις των διατάξεων του ν. 2910/2001. Εφ' όσον στους ανωτέρω αλλοδαπούς έχουν χορηγηθεί, στο παρελθόν, άδειες παραμονής, οι οποίες, αποδεδειγμένως, υπερβαίνουν τη δεκαετία, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, παρέχεται άδεια παραμονής αορίστου διάρκειας (άρθρο 25 παρ. 1 ν. 3013/2002).

4. Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ

4.1. Διεθνείς ρυθμίσεις

4.1.1. Πολυμερείς διεθνείς Συμβάσεις - Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Εγκαταστάσεως (1955)

Κατά τη Σύμβαση αυτή (κυρ. ν.δ. 4429/1964), «έκαστον των Συμβαλλομένων Μερών θέλει επιτρέψη εις τους υπηκόους των λοιπών Μερών την επί του εδάφους αυτού άσκησιν, επί ίσοις όροις μετά των γηγενών, πάσης δραστηριότητος επικερδούς χαρακτήρος, εφ' όσον δεν συντρέχουσι λόγοι σοβαροί οικονομικής ή κοινωνικής φύσεως εμποδίζοντες την παροχήν της τοιαύτης αδείας. Το μέτρον ισχύει άνευ περιοριστικής τίνος εννοίας [«sans y etre limitee»] προκειμένου περί βιομηχανικής, εμπορικής, οικονομικής, αγροτικής και βιοτεχνικής δραστηριότητος ως και ελευθερίων επαγγελματών, είτε το υπ' όψιν άτομον εργάζεται δι' ίδιον λογαριασμόν, είτε προσφέρει τας υπηρεσίας του παρά τινι εργοδότη» (άρθρο 10).

«Οι υπήκοοι των Συμβαλλομένων Μερών, εις ους επετράπη η επί τι χρονικόν διάστημα άσκησις επικερδούς δραστηριότητος, δεν θα υπόκεινται κατά το διάστημα τούτο, εις επιβολήν περιορισμών μη προβλεφθέντων κατά την παροχήν της αδείας, ήτις ήθελε τοις χορηγηθή, εφ' όσον οι περιορισμοί ούτοι δεν θα επεβάλλοντο επίσης και επί των υπό αναλόγους συνθήκας τελούντων γηγενών» (άρθρο 11).

«Οι υπήκοοι των Συμβαλλομένων Μερών, οι νομίμως διαμένοντες επί του εδάφους ετέρου Μέρους, θα τύχωσιν αδείας ασκήσεως οιασδήποτε δραστηριότητος επικερδούς χαρακτήρος, ως και οι γηγενείς, μη υποκείμενοι εις τους υπό του άρθρου 10 της παρούσης Σύμβασεως προβλεπόμενους περιορισμούς, εφ' όσον συντρέχη μία των κατωτέρω προϋποθέσεων: α) Εφ' όσον ήσκησαν νομίμως επί πέντε συνεχή έτη επικερδή δραστηριότητα επί του εδάφους τούτου. β) Εφ' όσον διέμειναν νομίμως επί του εδάφους τούτου επί δέκα συνεχή έτη. γ) Εφ' όσον επετράπη εις τούτους η μόνιμος παραμονή ... » (άρθρο 12).

«Παν Συμβαλλόμενο Μέρος δύναται να επιφυλάσση εις τους υπηκόους αυτού τας δημοσίας θέσεις και τας αφορώσας εις την εθνικήν ασφάλειαν ή την εθνικήν άμυναν δραστηριότητας ή να υποβάλη την, υπό αλλοδαπών ενάσκησιν τούτων εις ειδικούς όρους» (άρθρο 13).

4.2. Διμερείς διεθνείς Συμβάσεις

i. Ελληνο-αιγυπτιακή Σύμβαση

1. «Από τις διατάξεις της διά του ν. 1453/1984 κυρωθείσης Συμφωνίας μεταξύ Ελλάδος και Αιγύπτου προκύπτει, ότι αν λυθεί η σύμβαση εργασίας του αλλοδαπού ή διακοπεί καθ' οιονδήποτε τρόπο η εργασιακή του σχέση χωρίς να συναφθεί νέα, η άδεια παραμονής του αλλοδαπού παρατείνεται για χρονικό διάστημα τριών μηνών από τη διακοπή της εργασίας μετά δε την πάροδο του χρονικού αυτού διαστήματος θα έχουν εφαρμογή επ' αυτού οι ισχύουσες γενικές διατάξεις περί αδειών παραμονής των απασχολουμένων αλλοδαπών».

ii. Εποχιακή απασχόληση

Τα Κράτη επιχειρούν μερικές φορές να καλύψουν εποχιακής φύσεως ανάγκες της εγχώριας αγοράς εργασίας, με διμερείς Συμβάσεις. Βλ. π.χ την από 17.5.1996 Συμφωνία μεταξύ των Κυβερνήσεων Ελλάδος και Αλβανίας (κυρ. ν. 2482/1997).

«Εποχιακή εργασία» αλλοδαπού είναι η απασχόλησή του στην Ελλάδα για χρονικό διάστημα μέχρις έξι μηνών συνολικώς ανά ημερολογιακό έτος «σε τομέα δραστηριότητας που συναρτάται με το ρυθμό των εποχών, με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου για συγκεκριμένο εργοδότη και είδος απασχόλησης και υπό την προϋπόθεση ότι ο αλλοδαπός δεν διατηρεί μόνιμη κατοικία στην Ελλάδα». Ο εργοδότης που επιθυμεί να απασχολήσει αλλοδαπό για εποχιακή εργασία οφείλει να λάβει προηγουμένως έγκριση του Ο.Α.Ε.Δ., ύστερα από αίτησή του προς την αρμόδια Υπηρεσία εργασίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως τουλάχιστον τρεις μήνες πριν από την έναρξη των εργασιών του, η οποία αίτηση διαβιβάζεται στον Ο.Α.Ε.Δ. (άρθρο 24 ν. 2910/2001).

iii. Η προστασία του αλλοδαπού εργαζομένου

Με διεθνείς συμβάσεις επιδιώχθηκε ειδικότερα η προστασία του αλλοδαπού εργαζομένου. Η Ελλάς, ως μέλος της Διεθνούς Οργανώσεως Εργασίας, υποχρεούται να παρέχει στους υπηκόους των Συμβαλλομένων Κρατών, που θα έπιπταν θύματα εργατικών ατυχημάτων στο έδαφός της, ή σε όσους έλκουν δικαιώματα από αυτούς τους ίδιους όρους αποζημιώσεως, τους οποίους εξασφαλίζει και στους έλληνες υπηκόους κατά την αποζημίωση των εργατικών ατυχημάτων. Μάλιστα η ισότητα αυτή θα εξασφαλίζεται στους αλλοδαπούς εργάτες και τους έλκοντες δικαιώματα από αυτούς «άνευ όρου διαμονής» [άρθρο 1 της από 5.6.1925 διεθνούς Συμβάσεως της Δ.Ο.Ε., περί εξομοιώσεως των αλλοδαπών και ιθαγενών εργατών εν τη αποζημιώσει των ατυχημάτων της εργασίας (κυρ. ν.δ. της 30.10.1935)].

Κατά το Παράρτημα του Προσθέτου Πρωτοκόλλου στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη (Στρασβούργο 5.5.1988) που κυρώθηκε με το ν. 2595/1998, «στα άτομα που αναφέρονται στα άρθρα 1-4 [τα άρθρα αυτά αφορούν το δικαίωμα για ισότητα ευκαιριών και μεταχειρίσεων στον τομέα της απασχολήσεως και του επαγγέλματος, χωρίς διάκριση λόγω φύλου, το δικαίωμα για ενημέρωση και διαβούλευση, το δικαίωμα συμμετοχής στον καθορισμό και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και του εργασιακού περιβάλλοντος και το δικαίωμα των ηλικιωμένων ατόμων για κοινωνική προστασία] δεν περιλαμβάνονται οι αλλοδαποί, εκτός εάν είναι υπήκοοι άλλων Μερών και διαμένουν νόμιμα και εργάζονται κανονικά στο έδαφος του ενδιαφερόμενου Μέρους...», οπότε και έχουν τα άνω δικαιώματα.

4.3. Εθνικές ρυθμίσεις

Όπως ήδη έχει εκτεθεί ανωτέρω, ο νέος ν. 2910/2001, μετέβαλε το σύστημα που υιοθετούσε ο προγενέστερος ν. 1975/91 και το οποίο διέκρινε μεταξύ της προεγκρίσεως εισόδου στην Ελλάδα του αλλοδαπού για εργασία, της αδείας εργασίας και της αδείας παραμονής για εργασία. Σύμφωνα με τη νέα ρύθμιση, η νομιμότητα της παροχής εργασίας στην Ελλάδα από αλλοδαπό εξαρτάται από το αν ο αλλοδαπός αυτός έχει άδεια παραμονής για εργασία στη Χώρα μας. Για να του χορηγηθεί όμως τέτοια άδεια παραμονής, αλλά και για να μπορέσει να εισέλθει νομίμως στο ελληνικό έδαφος προς τον σκοπό αυτό, για να του χορηγηθεί δηλ. θεώρηση (visa) για εργασία, προϋποτίθεται ότι έχει ήδη λάβει άδεια εργασίας.

4.4. Άδεια εργασίας

Όπως και κατά το παρελθόν, έτσι και σήμερα, η άσκηση οποιουδήποτε επαγγέλματος ή η ανάληψη οποιασδήποτε εργασίας από αλλοδαπό στο ελληνικό έδαφος απαγορεύεται, εκτός αν ο ενδιαφερόμενος έχει εφοδιασθεί με σχετική άδεια (βλ. και άρθρο 23 παρ. 1 του προγενεστέρου ν. 1975/91). Ως εργασία ο νόμος νοεί κάθε απασχόληση προσώπου από εργοδότη αντί μισθού.

ι. Άδεια ασκήσεως εξαρτημένης εργασίας

Η χορήγηση της αδείας

Επιτρέπεται λοιπόν η είσοδος αλλοδαπού στην Ελλάδα για απασχόληση με σχέση εξαρτημένης εργασίας σε συγκεκριμένο εργοδότη και για συγκεκριμένο είδος απασχολήσεως, αν του χορηγηθεί άδεια εργασίας από το Νομάρχη, ύστερα από γνώμη της αστυνομικής Αρχής του νομού για θέματα που αφορούν τη δημόσια τάξη και ασφάλεια της Χώρας (άρθρο 19 παρ. 1 και 7 ν. 2910/2001).

Ο Ο.Α.Ε.Δ., μέσα στο τελευταίο τρίμηνο κάθε έτους καταρτίζει έκθεση, στην οποία καταχωρούνται οι υπάρχουσες ανάγκες σε εργατικό δυναμικό στην επικράτεια και οι κενές θέσεις εργασίας κατά ειδικότητα και περιφέρεια που μπορούν να καλυφθούν από αλλοδαπούς. Η διάταξη αυτή «επιτρέπει στην κανονιστικής δρώσα Διοίκηση τη θέσπιση μέτρων περιορισμού, που αποσκοπούν στην προστασία των ημεδαπών εργαζομένων και τον περιορισμό της ανεργίας του εγχώριου εργατικού δυναμικού».

Κατά την κατάρτιση της εκθέσεως αυτής λαμβάνονται υπ' όψη το συμφέρον της εθνικής οικονομίας, η προσφορά εργασίας από ημεδαπούς και αλλοδαπούς και η ζήτηση. Με βάση αυτή την έκθεση καθορίζονται, με απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εξωτερικών, ο ανώτατος αριθμός αδειών εργασίας που χορηγούνται κάθε έτος σε αλλοδαπούς κατά ιθαγένεια, νομό, είδος και διάρκεια απασχολήσεως, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Η απόφαση αυτή διαβιβάζεται στις ελληνικές Προξενικές Αρχές και στα Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας που λειτουργούν στο εξωτερικό και στις υπηρεσίες εργασίας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων (άρθρο 19 παρ. 2 ν. 2910/2001). Τα Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας εξωτερικού καλούν με ανακοινώσεις τους, που μπορεί να δημοσιεύονται στα τοπικά μέσα μαζικής ενημερώσεως, τους ενδιαφερόμενους αλλοδαπούς να υποβάλλουν αιτήσεις για εργασία στην Ελλάδα. Με βάση τις αιτήσεις αυτές καταρτίζουν ονομαστικές καταστάσεις αλλοδαπών που επιθυμούν να εργασθούν ως μισθωτοί στην Ελλάδα και τις αποστέλλουν στον Ο.Α.Ε.Δ. και στις Υπηρεσίες εργασίας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων (άρθρο 19 παρ. 3 ν. 2910/2001).

Ο εργοδότης, για να προσλάβει προσωπικό με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, υποβάλλει αίτηση στην αρμόδια Υπηρεσία Εργασίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Αν οι θέσεις που ζητούνται δεν καλύπτονται από ημεδαπούς ή αλλοδαπούς που διαμένουν νομίμως στην Ελλάδα, ο Ο.Α.Ε.Δ. μπορεί να εγκρίνει την κάλυψη των θέσεων αυτών από αλλοδαπούς που δεν διαμένουν στην Ελλάδα. Αν ο Ο.Α.Ε.Δ. εγκρίνει την κάλυψη των θέσεων αυτών από το εξωτερικό, ο εργοδότης επιλέγει από τις ανωτέρω ονομαστικές καταστάσεις τους αλλοδαπούς που τον ενδιαφέρουν και υποβάλλει αίτηση στο Νομάρχη για τη χορήγηση αδείας εργασίας σε αυτούς (άρθρο 19 παρ. 4-5 ν. 2910/2001).

Η άδεια εργασίας χορηγείται από το Νομάρχη για περίοδο μέχρι ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για χρονικό διάστημα μέχρι ενός έτους. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανανέωση είναι η ύπαρξη συμβάσεως εργασίας και η εκπλήρωση των φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων εκ μέρους του αλλοδαπού. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί την ανανέωση οφείλει, πριν από τη λήξη της αδείας εργασίας, να υποβάλει σχετική

αίτηση στο Νομόρχη με τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Εάν η σύμβαση εργασίας έχει καταρτισθεί για χρονικό διάστημα μικρότερο του ενός έτους, η άδεια εργασίας αρχικώς θα χορηγείται για ένα έτος, αλλά μετά την πάροδο έξη ετών, η άδεια εργασίας που θα χορηγείται θα έχει διάρκεια διετή. Ύστερα δε από συνολική δεκαετή παραμονή στην Ελλάδα, μπορεί να χορηγείται άδεια εργασίας αορίστου διάρκειας (άρθρο 19 παρ. 8 ν. 2910/2001, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 19 παρ. 3 ν. 3013/2002). Ο Νομόρχης διαβιβάζει την άδεια εργασίας στο ελληνικό Προξενείο, για να δοθεί θεώρηση εισόδου και την κοινοποιεί στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης (άρθρο 19 παρ. 9 ν. 2910/2001).

Κυρώσεις

Δεν επιτρέπεται η πρόσληψη και η απασχόληση αλλοδαπών, εφ' όσον δεν έχουν άδεια παραμονής (άρθρο 53 παρ. 1 εδ. α' ν. 2910/2001). Οι εργοδότες που απασχολούν αλλοδαπούς εργαζομένους οφείλουν να ενημερώνουν αμέσως την Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, τα Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας της έδρας τους και την αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για κάθε πρόσληψη αλλοδαπού και για κάθε μεταβολή στο καθεστώς εργασίας του (π.χ. παράταση της συμβάσεως, καταγγελία της, αποχώρηση από την εργασία) (άρθρο 53 παρ. 2 ν. 2910/2001).

Στους εργοδότες που παραβιάζουν τις άνω διατάξεις, πέραν άλλων κυρώσεων που προβλέπονται από τη νομοθεσία, επιβάλλεται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέως της Περιφέρειας, χρηματικό πρόστιμο που μπορεί να κυμαίνεται από ένα εκατομμύριο έως πέντε εκατομμύρια δραχμές για κάθε παράνομο αλλοδαπό (άρθρο 53 παρ. 3 ν. 2910/2001). Όποιος απασχολεί αλλοδαπό που στερείται αδείας παραμονής, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Σε περίπτωση υποτροπής επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον έξη μηνών (άρθρο 53 παρ. 4 εδ. α' ν. 2910/2001). Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας μπορεί επί πλέον, συνεκτιμώντας και τις εν γένει περιστάσεις, να διατάξει το κλείσιμο του καταστήματος ή της επιχειρήσεως για χρονικό διάστημα από ένα μέχρις έξη μήνες και για τρεις έως δώδεκα μήνες σε περίπτωση δεύτερης καταδίκης, ενώ αν πρόκειται για κέντρα διασκεδάσεως από δύο μέχρι δώδεκα μήνες και από έξη μέχρι είκοσι τέσσερις μήνες αντιστοίχως. Αν υπάρξει και τρίτη καταδίκη, το κατάστημα ή η επιχείρηση κλείεται οριστικά και δεν χορηγείται στο ίδιο πρόσωπο τέτοια άδεια για χρονικό διάστημα πέντε ετών (άρθρο 53 παρ. 4 εδ. γ'- δ' ν. 2910/2001). Με ποινή φυλακίσεως τιμωρείται και ο αλλοδαπός, ο οποίος παρέχει εξαρτημένη εργασία ή ανεξάρτητες υπηρεσίες ή έργο ή ασκεί επάγγελμα ή άλλη ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα χωρίς να έχει άδεια παραμονής (άρθρο 53 παρ. 1,4 και 6 ν. 2910/2001).

Όταν όμως η παραβίαση των διατάξεων του νόμου γίνεται με σκοπό την προαγωγή αλλοδαπών σε πορνεία, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον δύο εκατομμυρίων δραχμών. Σε περίπτωση που το θύμα είναι ανήλικος ή ανήλικη, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον πέντε εκατομμυρίων δραχμών. Το παραπάνω αδίκημα θεωρείται σε κάθε περίπτωση αυτόφωρο και εκδικάζεται με τη σχετική διαδικασία. Η έκδοση τελεσιδίκου καταδικαστικής αποφάσεως γνωστοποιείται με μέριμνα της αρμοδίας Εισαγγελίας στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας εντός μηνός από της εκδόσεώς της. Ο τελευταίος υποχρεούται, εντός μηνός από της γνωστοποιήσεως της αποφάσεως, να αφαιρέσει την άδεια λειτουργίας του καταστήματος ή της επιχειρήσεως στην οποία τελέστηκε το αδίκημα, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον δώδεκα μηνών, μπορεί δε, συνεκτιμώντας και τις εν γένει περιστάσεις, να προβεί σε οριστική αφαίρεση της αδείας λειτουργίας. Οι προβλεπόμενες στο σημείο αυτό ποινές δεν αποκλείουν τη σωρευτική επιβολή άλλων ποινών σε περίπτωση συνδρομής άλλων διατάξεων της ποινικής νομοθεσίας (άρθρο 53 παρ. 5 ν. 2910/2001).

Για την απασχόληση αλλοδαπών από φυσικά ή νομικά πρόσωπα που συμβάλλονται με το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης, για την κατασκευή έργων ειδικής φύσεως - υποδομής και εκείνων που προβλέπονται από το άρθρο 12 του π.δ. 378/1987, απαιτείται έγκριση της στρατιωτικής Αρχής που προϊσταται του έργου (άρθρο 53 παρ. 7 ν. 2910/2001).

Ακυρωτικές διαφορές

Η ακυρωτική διαφορά που γεννάται από την προσβολή ατομικής διοικητικής πράξεως η οποία εκδίδεται κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας περί αλλοδαπών και αφορά άρνηση χορηγήσεως ή άρνηση ανανεώσεως ή ανάκληση αδείας εργασίας αλλοδαπού, υπάγεται στην αρμοδιότητα του τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου και κατ' έφεση στο Συμβούλιο της Επικρατείας (άρθρο 15 παρ. 1 στοιχ. δ' και παρ. 2 ν. 3068/2002 σε συνδυασμό). Όμως η διάταξη αυτή δεν καταλαμβάνει τις διαφορές που γεννώνται από την προσβολή πράξεων που αφορούν την άρνηση χορηγήσεως σε αλλοδαπό αδείας ασκήσεως εξαρτημένης εργασίας, την άρνηση ανανεώσεως ή την ανάκληση τέτοιας αδείας, όταν οι πράξεις αυτές δεν εκδίδονται κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας περί αλλοδαπών αλλά κατ' εφαρμογή ειδικής νομοθεσίας, που ισχύει και για ημεδαπούς και με την οποία η άσκηση της συγκεκριμένης δραστηριότητας έχει υπαχθεί σε καθεστώς προηγούμενης αδείας (άρθρο 15 παρ. 4 ν. 3068/2002).

ii. Άδεια ασκήσεως ανεξαρτήτου οικονομικής δραστηριότητας

Επιτρέπεται η είσοδος αλλοδαπού στη Χώρα, προκειμένου αυτός να ασκήσει ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, αν (α) διαθέτει επαρκείς πόρους για την άσκηση της δραστηριότητας αυτής και αν (β) η εν λόγω δραστηριότητα συμβάλλει στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας (άρθρο 25 παρ. 2 ν. 2910/2001).

Η χορήγηση της αδειάς

Η αίτηση για τη χορήγηση αδειάς ασκήσεως ανεξαρτήτου οικονομικής δραστηριότητας υποβάλλεται στην ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου κατοικίας του αλλοδαπού και συνοδεύεται από τα εξής έγγραφα: (α) οικονομοτεχνική μελέτη, στην οποία περιλαμβάνονται τουλάχιστον το είδος και το ύψος της επενδύσεως, καθώς και οι πηγές χρηματοδότησεως (β) πιστοποιητικό φορολογικής ενημερότητας της Χώρας προελεύσεως (γ) στοιχεία που αποδεικνύουν την επιστημονική ή τεχνική ή επαγγελματική κατάρτιση του αλλοδαπού, ως προς τη δραστηριότητα που επιθυμεί να ασκήσει· και (δ) πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών Αρχών (άρθρο 25 παρ. 3 ν. 2910/2001).

Η αίτηση αυτή μαζί με τα δικαιολογητικά διαβιβάζεται στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης στην περιφέρεια της οποίας βρίσκεται ο δήμος ή η κοινότητα, όπου προτίθεται να εγκατασταθεί και να ασκήσει τη δραστηριότητά του ο αλλοδαπός (άρθρο 25 παρ. 4 ν. 2910/2001). Η Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης εξετάζει την σκοπιμότητα ασκήσεως της συγκεκριμένης οικονομικής δραστηριότητας, μπορεί δε να απαιτήσει από τον αλλοδαπό να προσκομίσει και πρόσθετα δικαιολογητικά. Αν η Υπηρεσία κρίνει σκόπιμη την άσκηση της συγκεκριμένης δραστηριότητας, διαβιβάζει την αίτηση μαζί με τα σχετικά έγγραφα στο αρμόδιο κατά περίπτωση όργανο ή Υπηρεσία, το οποίο, αφού προβεί στον προβλεπόμενο από το νόμο έλεγχο, χορηγεί στον αλλοδαπό την προβλεπόμενη άδεια ασκήσεως της συγκεκριμένης ανεξαρτήτου οικονομικής δραστηριότητας. Αν από το νόμο δεν προβλέπεται χορήγηση τέτοιας αδειάς, η άδεια αυτή χορηγείται από την Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του τόπου, στον οποίο ο αλλοδαπός προτίθεται να ασκήσει τη δραστηριότητά του (άρθρο 25 παρ. 5 ν. 2910/2001).

Η ανωτέρω άδεια ασκήσεως ανεξαρτήτου οικονομικής δραστηριότητας αποστέλλεται στην ελληνική Προξενική Αρχή, η οποία τη γνωστοποιεί στον ενδιαφερόμενο (άρθρο 25 παρ. 6 ν. 2910/2001).

Ακυρωτικές διαφορές

Η ακυρωτική διαφορά που γεννάται από την προσβολή ατομικής διοικητικής πράξεως η οποία εκδίδεται κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας περί αλλοδαπών και αφορά άρνηση χορηγήσεως ή άρνηση ανανεώσεως ή ανάκληση αδείας ασκήσεως από αλλοδαπό ανεξαρτήτου οικονομικής δραστηριότητας, υπάγεται στην αρμοδιότητα του τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου και κατ' έφεση στο Συμβούλιο της Επικρατείας (άρθρο 15 παρ. 1 στοιχ. ε' και παρ. 2 ν. 3068/2002 σε συνδυασμό). Όμως η διάταξη αυτή δεν καταλαμβάνει τις διαφορές που γεννώνται από την προσβολή πράξεων που αφορούν την άρνηση χορηγήσεως σε αλλοδαπό αδείας ασκήσεως ανεξαρτήτου οικονομικής δραστηριότητας, την άρνηση ανανεώσεως ή την ανάκληση τέτοιας αδείας, όταν οι πράξεις αυτές δεν εκδίδονται κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας περί αλλοδαπών αλλά κατ' εφαρμογή ειδικής νομοθεσίας, που ισχύει και για ημεδαπούς και με την οποία η άσκηση της συγκεκριμένης δραστηριότητας έχει υπαχθεί σε καθεστώς προηγούμενης αδείας (άρθρο 15 παρ. 4 ν. 3068/2002).

iii. Άδεια εργασίας αθλητών και προπονητών

Στους αλλοδαπούς αθλητές και προπονητές που έχουν λάβει θεώρηση εισόδου για εγγραφή, μεταγραφή ή πρόσληψή τους σε αναγνωρισμένο αθλητικό σωματείο κλπ., χορηγείται άδεια εργασίας από το Νομάρχη, έπειτα από επίδειξη της θεωρήσεως εισόδου. Η άδεια εργασίας κοινοποιείται στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης (άρθρο 34 παρ. 2 εδ. β', που προστέθηκε με το άρθρο 19 παρ. 6 ν. 3013/2002). -Οι αλλοδαποί αθλητές και προπονητές είχαν ειδική μεταχείριση και υπό το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς, διότι απαλλάσσονταν από την υποχρέωση «προεγκρίσεως» [άρθρο 22 παρ. 3 ν. 1975/91 και Υ.Α. (Εργασίας και Δημοσίας Τάξεως)αρ. 4803/13/9-α/1992 (άρθρο 1 παρ. 1), που είχε εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση νόμου (άρθρο 22 παρ. 6 ν. 1975/91)].

iv. Άδεια εργασίας στελεχών επιχειρήσεων

Στους αλλοδαπούς που, ως μέλη διοικητικού συμβουλίου εταιριών κλπ. (εκτός από εκείνους που, προερχόμενοι από τρίτα Κράτη, εργάζονται σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε Κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και αποσπώνται στην Ελλάδα σε θυγατρικές εταιρίες ή υποκαταστήματα αυτών των επιχειρήσεων), έχουν λάβει την ειδική θεώρηση εισόδου του άρθρου 35 ν. 2910/2001, χορηγείται άδεια εργασίας από το Νομάρχη, έπειτα από επίδειξη της θεωρήσεως εισόδου. Η άδεια εργασίας κοινοποιείται στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης (άρθρο 35 παρ. 2 εδ. β', ν. 2910/2001, που προστέθηκε με το άρθρο 19 παρ. 7 ν. 3013/2002).

v. Άδεια εργασίας σπουδαστών

«Αλλοδαποί που έχουν λάβει άδεια παραμονής για λόγους σπουδών, σύμφωνα με τα άρθρα 8 έως 16 του νόμου αυτού, επιτρέπεται να ασκούν μόνο μερική απασχόληση, αφού λάβουν άδεια εργασίας για μερική απασχόληση από το Νομόρχη, που χορηγείται με την επίδειξη της άδειας παραμονής τους. Στην περίπτωση αυτήν εφαρμόζονται σε αυτούς οι διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας για τη μερική απασχόληση» (άρθρο 18 ν. 2910/2001).

vi. Άδεια εργασίας σε μέλη της οικογένειας του αλλοδαπού

Τα πρόσωπα που έχουν άδεια παραμονής για λόγους οικογενειακής συνενώσεως επιτρέπεται να εργάζονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ή να παρέχουν ανεξάρτητες υπηρεσίες ή έργο ή να ασκούν ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα. Προς το σκοπό αυτόν απαιτείται να λαμβάνουν άδεια εργασίας ή άδεια ασκήσεως ανεξαρτήτου οικονομικής δραστηριότητας, προσκομίζοντας την άδεια παραμονής λόγω οικογενειακής συνενώσεως. Ως προς τη διαδικασία και τα λοιπά απαιτούμενα δικαιολογητικά, βλ. άρθρα 31 και 66 παρ. 6.ί, 7.ί και 8.ί ν. 2910/2001).

4.4.1. Κατάργηση παλαιότερων ειδικών ρυθμίσεων

Ον. 2910/2001 (άρθρο 72 στοιχ. στ') κατήργησε «κάθε γενική ή ειδική διάταξη, που αντίκειται στις διατάξεις του ... ή ρυθμίζει διαφορετικά τα θέματα που αποτελούν αντικείμενο αυτού». Επομένως, θα πρέπει να θεωρηθεί κατηρημένη, μεταξύ άλλων, η διάταξη του άρθρου 1 παρ. 1 α.ν. 448/1968, κατά την οποία επιτρεπόταν, κατ' εξαίρεση, η χωρίς προηγούμενη άδεια απασχόληση αλλοδαπών τεχνικών σε βιομηχανίες ή μεταλλεία και η εκ των υστέρων χορήγηση αδείας εργασίας, (α) αν η απασχόληση ήταν επείγουσα και θα διαρκούσε επί βραχύ χρονικό διάστημα, όχι ανώτερο των τριών μηνών, για επιδιόρθωση βλαβών μηχανημάτων, συσκευών ή εγκαταστάσεων και (β) αν ο απασχολούμενος αλλοδαπός τεχνικός διέθετε τεχνικές ή επιστημονικές γνώσεις, των οποίων υστερούσαν ημεδαποί άνεργοι (εκτός αν υπήρχε εγγύηση του ξένου οίκου από τον οποίον είχαν αποκτηθεί τα μηχανήματα κλπ για την εγκατάσταση, συντήρηση ή καλή λειτουργία τους).

4.5. Η κοινωνική ασφάλιση του αλλοδαπού

4.5.1. Εθνικές ρυθμίσεις

Με την εργασία του αλλοδαπού συνδέεται και το ζήτημα της κοινωνικής ασφαλίσεώς του.

Ήδη με τα π.δ. 358/97 και 359/97, με τα οποία είχε επιχειρηθεί η νομιμοποίηση των παρανόμως ευρισκομένων στη Χώρα μας αλλοδαπών, είχε ληφθεί μέριμνα για την ασφαλιστική κάλυψη των προσώπων αυτών. Ο αλλοδαπός που εφοδιαζόταν με την Κάρτα Προσωρινής Αδείας Παραμονής είχε τα ίδια εργασιακά δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις με τον έλληνα εργαζόμενο από πλευράς αμοιβής, όρων και συνθηκών εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ασφαλιστικών του δικαιωμάτων και των λοιπών οικονομικών υποχρεώσεων και εισφορών που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία (π.δ 358/97 άρθρο 4 παρ.1). Το ίδιο συνέβαινε, όπως είναι φυσικό, και με τους κατόχους Κάρτας Παραμονής Περιορισμένης Χρονικής Διάρκειας (π.δ. 359/97 άρθρο 6 παρ. 1 εδ. 1). Μάλιστα για τους τελευταίους προβλεπόταν επί πλέον, ότι «τελούν υπό την επιφύλαξη των ειδικών ρυθμίσεων που προβλέπονται σε διακρατικές κοινωνικοασφαλιστικές συμβάσεις που έχει υπογράψει και κυρώσει η Ελλάδα. -Ασφαλιστικές εισφορές που τυχόν καταβλήθηκαν πριν από- την έναρξη της ισχύος του [π.δ. 359/97] αναγνωρίζονται από τους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς και προσμετρώνται στη θεμελίωση των αντιστοίχων ασφαλιστικών δικαιωμάτων» (π.δ. 359/97 άρθρο 6 παρ. 1 εδ. 2-3).

Κατ' άρθρο 3 παρ. 1 εδ. 1 π.δ. 358/97, εργοδότης, ο οποίος απασχολούσε αλλοδαπό κατά την έναρξη ισχύος του διατάγματος αυτού ή θα απασχολούσε αλλοδαπό μέχρι τέλους Μαΐου 1998 με οποιαδήποτε σχέση εργασίας και χωρίς να έχουν τηρηθεί οι διατάξεις του ν. 1975/91, όφειλε να δηλώσει την απασχόληση αυτή και τα στοιχεία ταυτότητας του αλλοδαπού στην αρμόδια Υπηρεσία του Ο.Α.Ε.Δ. Ο εργοδότης που παρέλειπε τη δήλωση αυτή, είχε έναντι του αλλοδαπού και των ασφαλιστικών ταμείων όλες τις εργασιακές και κοινωνικοασφαλιστικές υποχρεώσεις, «ως εάν η εργασία παρεχόταν με βάση νόμιμη σύμβαση εργασίας» (π.δ. 358/97 άρθρο 3 παρ. 2). Για το προηγούμενο της δηλώσεως διάστημα οι αξιώσεις των ασφαλιστικών ταμείων κατά του εργοδότη παραγράφονταν (π.δ. 358/97 άρθρο 3 παρ. 3 εδ. 1), ο εργοδότης όμως δεν απαλλασσόταν, έναντι του αλλοδαπού, των υποχρεώσεων του που απέρρεαν από την εργατική νομοθεσία (π.δ. 358/97 άρθρο 3 παρ. 3 εδ. 2 περ. β).

Σήμερα, οι αλλοδαποί που διαμένουν νομίμως στην Ελλάδα ασφαλίζονται στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς και απολαμβάνουν των ιδίων ασφαλιστικών δικαιωμάτων με τους ημεδαπούς. -Οι διατάξεις του ν.δ. 57/1973, όπως κάθε φορά ισχύει, για την κοινωνική προστασία, εφαρμόζονται και σ' εκείνους (άρθρο 39 παρ. 1-2 ν. 2910/2001).

Ειδικότερα οι αλλοδαποί οι οποίοι ήταν κάτοχοι πράσινης ή λευκής κάρτας που έχει λήξει χωρίς να έχει ζητηθεί η ανανέωσή της και οι οποίοι μετά τη λήξη αυτή διαμένουν αποδεδειγμένως στη Χώρα μας καθώς και όσοι έχουν υποβάλει αίτηση για

χορήγηση πράσινης κάρτας για σοβαρούς ανθρωπιστικούς λόγους ή μπορούν να αποδείξουν ότι διαμένουν στη Χώρα μας -νομίμως ή παρανόμως- συνεχώς επί ένα έτος πριν από την έναρξη ισχύος του νέου ν. 2910/2001, μπορούν να αναγνωρίσουν ασφαλιστική προϋπηρεσία για μικτή ασφάλιση, για το απαιτούμενο χρονικό διάστημα του ενός έτους με ελάχιστο αριθμό ημερών ασφάλισης διακοσίων πενήντα, χωρίς προσαύξηση για το διάστημα αυτό [βλ. άρθρο 66 παρ. 1 και 2 (ίί) ν. 2910/2001 σε συνδυασμό].

4.5.2. Διεθνείς Συμβάσεις

A. Η κοινωνική ασφάλιση αλλοδαπών έγινε αντικείμενο διμερών και πολυμερών διεθνών συμβάσεων. Τέτοιες διμερείς Συμβάσεις συνήψε η Ελλάς π.χ, με την Αίγυπτο, το Βέλγιο, τη Βενεζουέλα, τη Βραζιλία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ελβετία, τις Η.Π.Α., τον Καναδά, την Κύπρο, τη Λιβύη, τη Ν. Ζηλανδία, την Ουρουγουάη, τη Ρουμανία, τη Σουηδία, τη Συρία, τη Φιλανδία. -Η Σύμβαση μεταξύ της Ελλάδος και της Γερμανικής Λαϊκής Δημοκρατίας για ιατρική περίθαλψη κοινωνικά ασφαλισμένων προσώπων σε περίπτωση προσωρινής διαμονής (Βερολίνο 6.7.1984, ν. 1608/1986), η Συμφωνία για την εφαρμογή της Συμβάσεως αυτής (Αθήνα 8.1.1988) και το Πρωτόκολλο μεταξύ του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας της Ελλάδος και του Υπουργείου Εξωτερικού Εμπορίου της Γερμανικής Λαϊκής Δημοκρατίας στη Συμφωνία της 6.7.1984 για τη ρύθμιση συνταξιοδοτικών θεμάτων κ.λπ. (Βερολίνο 1.10.1985) έπαυσαν να ισχύουν από 3.10.1990.

B. Στις 11.12.1953, με αφετηρία τη σκέψη ότι οι υπήκοοι κάθε Συμβαλλομένου Κράτους θα πρέπει να επωφελούνται από τις σχετικές Συμφωνίες που συνήφθησαν μεταξύ δύο ή περισσοτέρων από τα άλλα Συμβαλλόμενα Κράτη, υπεγράφησαν στο Παρίσι, στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης, δύο Προσωρινές Ευρωπαϊκές Συμφωνίες, από τις οποίες η μία αφορά τα συστήματα κοινωνικής ασφαλείας τα σχετικά με το γήρας, την αναπηρία και τους επιζώντες, ενώ η άλλη την κοινωνική ασφάλεια, εξαιρουμένων των τομέων του γήρατος, της αναπηρίας και των επιζώντων. Οι δύο αυτές Συμφωνίες με τα προσαρτημένα σ' αυτές Πρωτόκολλα κυρώθηκαν από την Ελλάδα με τους νόμους 4159 και 4161 του 1961 αντιστοίχως.

Η πρώτη Συμφωνία καλύπτει, ως προς την Ελλάδα, νόμους και κανονισμούς που αφορούν (α) τις κοινωνικές ασφαλίσεις (β) τα ειδικά συνταξιοδοτικά καθεστώτα για ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων και ορισμένων ελευθερίων επαγγελματιών (δικηγόρων, ιατρών, μηχανικών κλπ). Κατά τη Συμφωνία λοιπόν αυτή (άρθρο 2 παρ. 1), «οι υπήκοοι εκάστου των Συμβαλλομένων Μερών θα επωφελούνται των νόμων και κανονισμών παντός ετέρου Μέρους, υπό τους αυτούς όρους υφ' ούς και οι υπήκοοι του Μέρους τούτου: α) Όσον αφορά τας παροχάς λόγω αναπηρίας τας προβλεπομένας υπό συστημάτων

είτε στηριζομένων εις εισφοράς [όπως είναι το ελληνικό σύστημα] είτε όχι, εφ' όσον τόπος της συνήθους διαμονής των κατέστη το έδαφος του τελευταίου Συμβαλλομένου Μέρους προ της πρώτης ιατρικής διαπιστώσεως της ασθενείας εξ ής προέκυψεν η αναπηρία. -β) Όσον αφορά τας παροχάς τας προβλεπομένας υπό συστήματος μη στηριζομένου εις εισφοράς, εφ' όσον διέμειναν επί του εδάφους τούτου επί δεκαπέντε τουλάχιστον συνολικώς έτη από της ηλικίας των είκοσι ετών, διαμένουσιν επ' αυτού συνήθως και άνευ διακοπής κατά τα πέντε τουλάχιστον έτη τα προηγηθέντα της αιτήσεως προς παροχήν και εξακολουθούν να έχουν την συνήθη διαμονήν των επ' αυτού. -γ) Όσον αφορά τας παροχάς τας προβλεπομένας υπό συστήματος στηριζομένου επί εισφορών, εφ' όσον διαμένουσιν επί του εδάφους ενός των Συμβαλλομένων Μερών». Μάλιστα προστίθεται (παρ. 2), ότι «εις πάσας τας περιπτώσεις καθ' άς οι νόμοι και κανονισμοί τινος των Συμβαλλομένων Μερών υποβάλλουσιν εις περιορισμούς τα δικαιώματα υπηκόου του Μέρους τούτου, όστις δεν εγεννήθη επί του εδάφους του, υπήκοος παντός άλλου Συμβαλλομένου Μέρους γεννηθείς επί του εδάφους του τελευταίου τούτου, εξομοιούται προς υπήκοον του πρώτου Συμβαλλομένου Μέρους, γεννηθέντα επί του εδάφους αυτού».

Η δεύτερη πάλιν Συμφωνία, η οποία ως προς την Ελλάδα, καλύπτει νόμους και κανονισμούς που αφορούν τις κοινωνικές ασφαλίσεις, συμπεριλαμβανομένης της ασφαλίσεως κατά της ανεργίας, καθώς και τα ειδικά ασφαλιστικά καθεστώτα για ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων, επαναλαμβάνει τις ανωτέρω ρυθμίσεις (άρθρο 2 παρ. 1-2) «α) όσον αφορά τας παροχάς λόγω εργατικών ατυχημάτων ή επαγγελματικών νόσων, εφ' όσον διαμένουσιν επί του εδάφους ενός των Συμβαλλομένων Μερών. - β) Όσον αφορά πάσαν άλλην παροχήν, πλήν των παροχών λόγω εργατικών ατυχημάτων ή επαγγελματικών νόσων, εφ' όσον η συνήθης διαμονή των ευρίσκεται επί του εδάφους του τελευταίου Συμβαλλομένου Μέρους. -γ) Όσον αφορά τας παροχάς λόγω ασθενείας, μητρότητος ή ανεργίας, εφ' όσον η συνήθης διαμονή των είναι επί του εδάφους του τελευταίου Συμβαλλομένου Μέρους προ της πρώτης ιατρικής διαπιστώσεως της ασθενείας, της τεκμαιρομένης ημερομηνίας της συλλήψεως ή της ενάρξεως της ανεργίας, αναλόγως της περιπτώσεως. -δ) Όσον αφορά τας παροχάς τας μη στηριζομένας εις εισφοράς, εξαιρέσει των παροχών λόγω εργατικών ατυχημάτων ή επαγγελματικών νόσων, εφ' όσον διαμένουσιν από 6 μηνών επί του εδάφους του τελευταίου Συμβαλλομένου Μέρους». Προσθέτει μάλιστα (παρ. 3), ότι «καθ' όλας τας περιπτώσεις καθ' άς, διά τον καθορισμόν του δικαιώματος επί παροχής τινος, οι νόμοι και κανονισμοί ενός των Συμβαλλομένων Μερών ποιούνται διάκρισιν μεταξύ των τέκνων, αναλόγως της ιθαγενείας εκάστου, τα τέκνα των υπηκόων των λοιπών Συμβαλλομένων Μερών εξομοιούνται προς τα κεκτημένα την ιθαγένειαν του πρώτου Μέρους».

Ακόμη η Ελλάδα έχει κυρώσει (α) τον Ευρωπαϊκό Κώδικα Κοινωνικής Ασφαλείας (Στρασβούργο 16.4.1964, ν. 1136/1981), (β) την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Παρισίων της 11.12.1953 «περί Κοινωνικής και Ιατρικής Αντιλήψεως» (ν.δ. 4017/1959) και (γ) την υπ' αρ. 102 Διεθνή Σύμβαση που αφορά «τα ελάχιστα όρια Κοινωνικής Ασφαλείας» (ν. 3251/1955).

5. ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΓΚΥΡΗΣ ΣΥΝΑΨΗΣ – ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ

(ΑΤΟΜΙΚΗ) ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

5.1.1. Η (ατομική) σύμβαση εργασίας

Όπως είναι ήδη γνωστό από τις θεμελιώδεις έννοιες του Αστικού Δικαίου, σύμβαση είναι μια πράξη η οποία σύμφωνα με το δίκαιο προκαλεί τα έννομα αποτελέσματα που επιθυμούν αυτοί που την τελούν (δικαιοπραξία) και η οποία τελείται από περισσότερα του ενός πρόσωπα με αντίρροπα συμφέροντα. Η σύμβαση είναι πολυμερής δικαιοπραξία και όχι μονομερής, διότι τελείται από πρόσωπα περισσότερα του ενός, δηλαδή από τον εργοδότη και τον εργαζόμενο, οι οποίοι είναι αντισυμβαλλόμενοι.

Σύμβαση εργασίας είναι η σύμβαση με την οποία ο εργαζόμενος έχει υποχρέωση να παρέχει για ορισμένο ή αόριστο χρόνο την εργασία του στον εργοδότη και αυτός να του καταβάλει τον συμφωνημένο μισθό.

Η σύμβαση εργασίας ονομάζεται και ατομική σύμβαση εργασίας, για να αντιδιασταλεί προς τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας, οι οποίες συμπληρώνουν τους γενικούς όρους εργασίας που ορίζονται με νόμο και συνάπτονται μεταξύ των εκπροσώπων εργαζομένων και των εκπροσώπων των εργοδοτών, ύστερα από ελεύθερες διαπραγματεύσεις.

Η ατομική σύμβαση εργασίας είναι ενοχική σύμβαση, διότι ρυθμίζεται με βάση τους κανόνες του Ενοχικού Δικαίου και από αυτήν απορρέουν ενοχικά δικαιώματα και υποχρεώσεις των αντισυμβαλλομένων, δηλαδή, από τη μια μεριά, το δικαίωμα του εργοδότη να λαμβάνει από τον εργαζόμενο την παροχή της εργασίας του για ορισμένο ή αόριστο χρόνο και η υποχρέωσή του να του καταβάλει τον συμφωνημένο μισθό και, από την άλλη, το δικαίωμα του εργαζομένου να λαμβάνει από τον εργοδότη τον συμφωνημένο μισθό και να του παρέχει την εργασία του για ορισμένο ή αόριστο χρόνο. Δεδομένου ότι από την ατομική σύμβαση εργασίας δημιουργούνται δικαιώματα και υποχρεώσεις και για τους δυο αντισυμβαλλόμενους, η ατομική σύμβαση εργασίας είναι αμφοτεροβαρής σύμβαση.

Η ατομική σύμβαση εργασίας είναι άτυπη σύμβαση (άτυπη δικαιοπραξία), διότι για την έγκυρη σύναψή της δεν απαιτείται η τήρηση κάποιου συστατικού τύπου (λ.χ. συμβολαιογραφικό έγγραφο ή έγγραφο βέβαιης χρονολογίας ή απλό ιδιωτικό έγγραφο). Η σύναψη της ατομικής σύμβασης εργασίας μπορεί να συναφθεί και προφορικά ή να συνάγεται η σύναψή της εκ των πραγμάτων, από το ότι δηλ. ο εργαζόμενος παρέσχε την εργασία του στον συγκεκριμένο εργοδότη. Υπάρχουν, όμως, και ορισμένες

κατηγορίες ατομικών συμβάσεων εργασίας, για τις οποίες απαιτείται, σύμφωνα με ρητή απαίτηση του Νόμου, να συνάπτονται με ορισμένο τύπο π.χ. η ατομική σύμβαση εξαρτημένης εργασίας προπονητή, η ατομική σύμβαση εξαρτημένης εργασίας εκ περιτροπής, η ατομική σύμβαση μερικής απασχόλησης.

5.1.2. Τα στοιχεία της σύμβασης εξαρτημένης εργασίας

Ήδη από τον προσδιορισμό της σύμβασης εξαρτημένης εργασίας προκύπτουν τα στοιχεία της:

α) Ανάλυση υποχρέωσης του εργαζόμενου για παροχή εργασίας.
β) Υποχρέωση του εργοδότη να καταβάλει αμοιβή («μισθός»). Ο όρος «αμοιβή» για την υποχρέωση αντιπαροχής του εργοδότη είναι πιο ακριβής από τον όρο «μισθός», ο οποίος έχει προσλάβει –όπως γνωρίζουμε- ένα πιο εξειδικευμένο περιεχόμενο. Η αμοιβή, λοιπόν, συνήθως καταβάλλεται ανά χρονική μονάδα, δηλαδή είτε ανά ημέρα (οπότε καλείται «ημερομίσθιο», «μεροκάματο») είτε ανά ώρα (οπότε καλείται «ωρομίσθιο») είτε ανά μήνα (οπότε καλείται «μηνιαίος μισθός» ή απλά «μισθός»). Μπορεί, όμως, να προσδιορίζεται και κατά μονάδα της παρεχόμενης εργασίας ή «κατ' αποκοπήν». Ως αμοιβή καταβάλλει κατά κανόνα ο εργοδότης στον εργαζόμενο αυτήν που συμφωνήθηκε μεταξύ τους είτε κατά τη σύναψη της σύμβασης εργασίας είτε μεταγενέστερα («συμφωνημένη αμοιβή» ή αλλιώς «συμφωνημένος μισθός»). Όμως, η «συμφωνημένη αμοιβή» δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τη «νόμιμη αμοιβή», δηλαδή από αυτήν που ορίζεται ως ελάχιστη από τον Νόμο ή από συλλογική σύμβαση εργασίας εάν η συμφωνημένη αμοιβή είναι μικρότερη από τη νόμιμη, τότε ο εργοδότης υποχρεούται να καταβάλει τη νόμιμη. Εάν δεν έχει συμφωνηθεί μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου η αμοιβή που θα καταβάλλεται στον εργαζόμενο, τότε ο εργοδότης είναι υποχρεωμένος να καταβάλει την αμοιβή που συνηθίζεται να καταβάλλεται για παρόμοια εργασία σε άλλους μισθωτούς («συνηθισμένη(ος)» ή «ειθισμένη(ος)» αμοιβή – μισθός). Ούτε η συνηθισμένη αμοιβή δεν μπορεί να είναι κατώτερη από τη νόμιμη αμοιβή. Ισχύουν δηλαδή οι σχέσεις:

$\text{ΣΥΜΦΩΝΗΜΕΝΗ ΑΜΟΙΒΗ} \geq \text{ΝΟΜΙΜΗ ΑΜΟΙΒΗ}$
$\text{ΣΥΝΗΘΙΣΜΕΝΗ ΑΜΟΙΒΗ} \geq \text{ΝΟΜΙΜΗ ΑΜΟΙΒΗ}$

Η αμοιβή του εργαζομένου καταβάλλεται κατά κανόνα σε χρήμα. Τμήμα του μισθού μπορεί να καταβληθεί σε είδος, ποτέ όμως ολόκληρος ο μισθός.

γ) Εξάρτηση του εργαζομένου από τον εργοδότη-Διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη.

δ) Χρονική διάρκεια της εργασίας: Η εργασία του μισθωτού μπορεί να συμφωνείται ότι θα παρέχεται στον εργοδότη είτε για ορισμένο χρόνο είτε για αόριστο χρόνο, οπότε αντίστοιχα υφίσταται είτε

σύμβαση εργασίας αόριστου χρόνου είτε σύμβαση εργασίας αόριστου χρόνου. Εάν η χρονική διάρκεια της εργασίας του μισθωτού δεν προσδιορίζεται στη σύμβαση εργασίας, τότε πρόκειται για σύμβαση αόριστου χρόνου. Ο εργαζόμενος που απασχολείται με σύμβαση εργασίας αόριστου χρόνου έχει δικαιώματα διαφορετικά από αυτά που έχει ο εργαζόμενος που απασχολείται με σύμβαση εργασίας αόριστου χρόνου, δεδομένου ότι ο εργοδότης μπορεί ελεύθερα να απολύσει τον απασχολούμενο επ' αόριστο χρόνο μισθωτό καταβάλλοντάς του τη νόμιμη αποζημίωση, ενώ ο εργοδότης που απασχολεί μισθωτό με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου δεν έχει προς αυτόν καμιά υποχρέωση ύστερα από τη λήξη της συμβάσεώς του. Στις περιπτώσεις που συνάπτονται αλληπάλληλες συμβάσεις ορισμένου χρόνου (για να καταστρατηγηθεί το δικαίωμα του στην πραγματικότητα επ' αορίστω χρόνω απασχολούμενου εργαζόμενου), ο Νόμος τις εξομοιώνει με σύμβαση αόριστου χρόνου. Εξάλλου, η σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, μετατρέπεται σε σύμβαση αόριστου χρόνου εάν ο μισθωτός συνεχίζει να παρέχει την εργασία του, μολονότι πέρασε ο ορισμένος χρόνος.

5.1.3. Η σχέση εργασίας

Με τη σύμβαση εργασίας γεννιέται η σχέση εργασίας που συνδέει τον εργαζόμενο και τον εργοδότη, από την οποία απορρέουν επιμέρους δικαιώματα και υποχρεώσεις. Η σχέση εργασίας είναι μια έννομη σχέση, η οποία έχει έννομες συνέπειες και για τα δύο υποκείμενά της. Για τη βασική υποχρέωση του εργοδότη και την αντίστοιχη υποχρέωση του εργαζόμενου, όπως επίσης για το βασικό δικαίωμα του εργοδότη και το αντίστοιχο δικαίωμα του εργαζόμενου έχει ήδη γίνει λόγος παραπάνω.

Από την έννομη σχέση εργασίας απορρέουν οι ακόλουθες υποχρεώσεις του μισθωτού και τα αντίστοιχα δικαιώματα του εργοδότη:

- 1)Υποχρέωση να παρέχει αυτοπροσώπως (και όχι μέσω άλλου) την εργασία του στον εργοδότη.
- 2)Υποχρέωση επιμέλειας: Ο μισθωτός πρέπει να φροντίζει να είναι πρόθυμος απέναντι στον εργοδότη του, συνεργάσιμος με τους συναδέλφους του, εξυπηρετικός προς όλους, ευπρεπής και συνεπής. Η όλη του συμπεριφορά και απόδοση πρέπει να τείνει προς την προαγωγή των συμφερόντων της επιχείρησης, μέσα στα πλαίσια που ορίζει ο Νόμος και η ατομική σύμβαση εργασίας.
- 3)Υποχρέωση υπακοής στις εντολές του εργοδότη. Ωστόσο, ο εργαζόμενος δεν οφείλει να υπακούει σε εντολές παράνομες ή ανήθικες ούτε να εκτελεί εργασίες που βρίσκονται έξω από τα πλαίσια της συμβάσεως εργασίας του. Επίσης, δεν νοείται υποχρέωση υπακοής του εργαζόμενου σε εντολές που δίνονται με καταχρηστική άσκηση του διευθυντικού δικαιώματος. Για την εκπλήρωση της υποχρεώσεως υπακοής πρέπει να λαμβάνεται

κάθε φορά υπόψη ότι ο εργαζόμενος είναι Ελεύθερος Άνθρωπος, ίσος προς τον εργοδότη του ενώπιον του Νόμου.

4)Υποχρέωση πίστης: Η υποχρέωση πίστης είναι συναφής με την υποχρέωση υπακοής, την οποία συμπληρώνει. Η υποχρέωση πίστης είναι έκφανση της γενικότερης αρχής της καλής πίστης του Ιδιωτικού Δικαίου. Σύμφωνα με την υποχρέωσή του αυτή, ο μισθωτός οφείλει να μην απασχολείται παράλληλα σε ανταγωνιστική προς τα συμφέροντα του εργοδότη του επιχείρηση, να μην ανταγωνίζεται τον εργοδότη του στο επαγγελματικό πεδίο του (δηλ. του εργοδότη), να μη δυσφημεί τον εργοδότη του, να μην αποτρέπει τρίτους να συναλλάγουν με τον εργοδότη του, να τηρεί εχεμύθεια σχετικά με τα απόρρητα του εργοδότη του κλπ.

Παράλληλα, υφίστανται στα πλαίσια της έννομης σχέσης εργασίας οι ακόλουθες υποχρεώσεις του εργοδότη και τα αντίστοιχα δικαιώματα του μισθωτού:

1)Υποχρέωση πρόνοιας, δηλ. υποχρέωση του εργοδότη να λαμβάνει όλα τα κατάλληλα μέτρα για τη διαφύλαξη της υγείας και της ασφάλειας των μισθωτών (κατάλληλη διαρρύθμιση χώρων εργασίας, μέτρα καθαριότητας και φωτισμού), για τη φύλαξη των προσωπικών αντικειμένων τους, να ασφαλίζει τους μισθωτούς για τους κινδύνους ασθένειας και γήρατος.

2)Υποχρέωση εμπρόθεσμης και προσήκουσας καταβολής του μισθού.

3)Υποχρέωση χορήγησης αδειών.

4)Υποχρέωση προστασίας αναφορικά με τα εργατικά ατυχήματα

5.1.4. Προϋποθέσεις για την έγκυρη σύναψη της συμβάσεως εργασίας

Για να συναφθεί έγκυρα μια ατομική σύμβαση εργασίας πρέπει να συντρέξουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

1.Ικανότητα για δικαιοπραξία: Οι αντισυμβαλλόμενοι πρέπει να έχουν την απαιτούμενη ικανότητα για δικαιοπραξία. Ικανότητα για κάθε δικαιοπραξία (πλήρης ικανότητα για δικαιοπραξία) έχει αυτός που συμπλήρωσε το 18^ο έτος της ηλικίας του και δεν έχει υποβληθεί σε δικαστική συμπάρασταση. Σύμφωνα με τον Αστικό Κώδικα, ο ανήλικος: i)αν συμπλήρωσε το 10^ο έτος της ηλικίας του, μπορεί να τελεί δικαιοπραξία από την οποία έχει μόνο έννομο όφελος, ii) αν συμπλήρωσε το 14^ο έτος της ηλικίας του, μπορεί να διαθέτει ελεύθερα καθετί που κερδίζει από την προσωπική του εργασία ή που του δόθηκε για να το χρησιμοποιεί ή για να το διαθέτει ελεύθερα, iii) αν συμπλήρωσε το 15^ο έτος μπορεί με τη γενική συναίνεση των προσώπων που ασκούν την επιμέλειά του ή ύστερα από απόφαση του δικαστηρίου, να συνάψει σύμβαση εργασίας ως εργαζόμενος, iii) αν είναι έγγαμος ,να επιχειρεί κάθε δικαιοπραξία που είναι αναγκαία για τη συντήρηση του ίδιου και της οικογένειάς του. Κατά κανόνα απαγορεύεται η εργασιακή

απασχόληση του ανηλίκου που δεν έχει συμπληρώσει το 15^ο έτος της ηλικίας του. Η σύμβαση εργασίας που συνάπτεται, χωρίς κάποιος από τους αντισυμβαλλόμενους να έχει την απαιτούμενη ικανότητα για δικαιοπραξία είναι άκυρη. Η άκυρη δικαιοπραξία θεωρείται κατά Νόμον ότι δεν υπάρχει.

2) Να μην υπάρχει διάσταση («διαφορά») μεταξύ της βουλήσεως («αυτό που θέλει να κάνει») κάποιου συμβαλλόμενου και της δηλώσεως βουλήσεώς του («αυτό που λέει»). Τέτοια διάσταση υπάρχει στις περιπτώσεις εικονικότητας, ουσιώδους πλάνης, απάτης ή απειλής.

3) Να μην υπάρχει αντίθεση στο Νόμο ή στα χρηστά ήθη.

4) Τύπος: Δεδομένου ότι η σύμβαση εργασίας δεν είναι δικαιοπραξία τυπική, αλλά άτυπη (αφού ο Νόμος δεν απαιτεί ρητά να περιβάλλεται ορισμένο τύπο), δεν υφίσταται ακυρότητα της συμβάσεως εργασίας, εάν αυτή συναφθεί προφορικώς ή ακόμη κι αν η σύναψή της απλώς συνάγεται εκ των πραγμάτων. Εάν τηρηθεί κάποιος τύπος κατά τη σύναψη της συμβάσεως εργασίας (συμβολαιογραφικό έγγραφο, έγγραφο βέβαιης χρονολογίας, ιδιωτικό έγγραφο), αυτός ο τύπος έχει χαρακτήρα αποδεικτικό (ad probationem) και όχι συστατικό (ad solemnitatem): γίνεται δηλαδή για να αποδειχθεί ευκολότερα η σύναψη της συμβάσεως εργασίας και όχι για να συναφθεί αυτή έγκυρα. Στις περιπτώσεις που ο Νόμος απαιτεί κάποιες συμβάσεις εργασίας να συνάπτονται εγγράφως (σύμβαση εργασίας εκ περιτροπής, σύμβαση μερικής απασχόλησης, σύμβαση εργασίας αλλοδαπού), αυτό δεν έχει ως συνέπεια την ακυρότητα της συμβάσεως εργασίας, αλλά είτε την ακυρότητα του ειδικού όρου της συμβάσεως εργασίας (οπότε η συμφωνία για εκ περιτροπής εργασία ή για μερική απασχόληση δεν ισχύει και η σύμβαση εργασίας έχει ως περιεχόμενο την παροχή συνεχούς και πλήρους απασχόλησης του μισθωτού) είτε την επιβολή κυρώσεων σε βάρος του εργοδότη (απασχόληση αλλοδαπών).

Πρέπει να επισημανθεί ότι σε περίπτωση μη έγκυρης σύναψης της συμβάσεως εργασίας, ο μισθωτός έχει δικαίωμα να λάβει τις αποδοχές του με βάση τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό.

5.2. Άκυρη σύμβαση εργασίας - παράνομη απασχόληση αλλοδαπού.

Από τα πολιτικά δικαστήρια έχει κριθεί ότι η σύμβαση εργασίας των ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ που απασχολούνται χωρίς να είναι εφοδιασμένοι με ειδική άδεια εργασίας κ.λπ. είναι άκυρη. Συνεπώς αν ο εργοδότης απασχολήσει μισθωτό μετά την κατάρτιση της άκυρης σύμβασης εργασίας, δημιουργείται έννομη σχέση που λέγεται απλή σχέση εργασίας, η οποία παρά την ακυρότητα, διέπεται από όλους σχεδόν τους κανόνες από τους οποίους διέπεται και η έγκυρη σύμβαση εργασίας (Έγγρ.1325/97 Υπ. Εργασίας ΕΕΔ 1998 σελ.239. Για την απόλυση βλ.σελ.84).

Στην περίπτωση αυτή η αξίωση αμοιβής του μισθωτού για την ακύρωση παρασχεθείσα εργασία του, καθώς επίσης την τυχόν υπερωριακή και νυκτερινή εργασία του, δεν στηρίζεται στις σχετικές διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας, αλλά στις διατάξεις του Αστικού Κώδικα περί αδικαιολόγητου πλουτισμού. Έτσι ο εργοδότης υποχρεούται να αποδώσει στο μισθωτό την αμοιβή που θα κατέβαλε σε άλλο εργαζόμενο του με τα ίδια προσόντα και ικανότητες, απασχολούμενο με έγκυρη σύμβαση εργασίας και με τις ίδιες συνθήκες, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα επιδόματα γάμου, παιδιών και προϋπηρεσίας.

Νοείται βέβαια ότι η αμοιβή οφείλεται, έστω και αν ο μισθωτός γνώριζε την ακυρότητα της σύμβασης εργασίας (Α.Π. 439/2004, Α.Π. 362/2005, Α.Π. 854/2005, Α.Π.250/2006 ΕΕΔ 2006 σελ.82,1112,1294, Μον.Πρωτ.Αθ.2265/2000, 136/2005 ΔΕΝ 2005 σελ.527).

Αντίθετα, οι εργαζόμενοι με άκυρη σύμβαση εργασίας δικαιούνται ευθέως εκ του νόμου και όχι βάσει των διατάξεων του αδικαιολόγητου πλουτισμού, τις αποδοχές αδείας και το επίδομα αδείας, τα δώρα εορτών, την προσαύξηση κατά 75% και 25% για τυχόν απασχόληση τις Κυριακές και την νύκτα, καθώς επίσης την προσαύξηση για παράνομη υπερωριακή εργασία (Εφ. Αθηνών 5952/99,68/2001 ΕΕΔ 2002 σελ.1042, Α.Π. 735/2003, 859/2003, 1148/2004, ΔΕΝ 2005 σελ.444).

Σύμφωνα με πάγια πλέον άποψη της δικαστηριακής νομολογίας, όταν πρόκειται για σχέση εργασίας που προέρχεται από άκυρη σύμβαση εργασίας (όπως λ.χ. προκειμένου για ηλεκτρολόγο που εργάζεται χωρίς άδεια άσκησης επαγγέλματος ή για ανήλικο που παρέχει απαγορευμένη εργασία), εάν ο εργοδότης επιθυμεί ο μισθωτός του να παύσει να παρέχει τις υπηρεσίες του, υποχρεούται καταρχήν να καταγγείλει εγγράφως την εργασιακή σχέση και παράλληλα να καταβάλει την προβλεπόμενη από τον Ν.2112/1920 ή Β.Δ.16/18.7.1920 αποζημίωση, ανάλογα με την ιδιότητα του μισθωτού ή εργάτη.

Κατ' εξαίρεση στην προκειμένη περίπτωση η μη τήρηση του εγγράφου τύπου της απόλυσης, καθώς και η μη καταβολή της οφειλόμενης αποζημίωσης, ΔΕΝ ΕΠΙΦΕΡΕΙ ακυρότητα της γενόμενης λύσης της σχέσης εργασίας. Έτσι ο εργοδότης δεν περιέρχεται σε υπερήμερία και δεν έχει βέβαια υποχρέωση να καταβάλει αποδοχές υπερήμερίας στο μισθωτό του, αφού η σχέση εργασίας δεν αναγνωρίζεται από το νόμο και συνεπώς δεν μπορεί να εξακολουθήσει χωρίς τη θέλησή του. Ο απολυόμενος όμως δικαιούται να αξιώσει την καταβολή της αποζημίωσής του.

Επίσης η καταγγελία της άκυρης συμβάσεως εργασίας ορισμένου χρόνου μπορεί να γίνει οποτεδήποτε και χωρίς αποζημίωση

(Α.Π.1271/83), ενώ της αορίστου χρόνου, εάν γίνει χωρίς καταβολή της σχετικής αποζημιώσεως δεν είναι άκυρη, αλλά γεννά μόνο αξίωση για την καταβολή αυτής (Α.Π.186/82).

Σημείωση: Στο παράρτημα νομοθεσία υπάρχουν ενδεικτικά αποφάσεις του Αρείου Πάγου για θέματα αλλοδαπών (σελ.159).

6. ΟΙ ΟΜΟΓΕΝΕΙΣ

6.1. Γενικά

Ο νόμος ορίζει, ότι «αλλοδαπός, που επικαλείται την ιδιότητα του ομογενούς, υποχρεούται να δηλώσει τούτο κατά την παρουσίασή του στην αρμόδια προς καταγραφή Αστυνομική Αρχή, προσκομίζοντας και τα επίσημα έγγραφα που αποδεικνύουν τον ισχυρισμό του» (άρθρο 17 παρ. 1 ν. 1975/91). Η απαίτηση αυτή είναι δυσχερώς πραγματοποιήσιμη, εν όψει του ότι η έννοια του ομογενούς θεμελιώνεται σε πραγματικά στοιχεία συχνά υποκειμενικά και αρκετά ανασφαλή. Σε περίπτωση αμφισβητήσεως ή αμφιβολίας ως προς την ιδιότητα του αλλοδαπού ως ομογενούς, αποφασίζει (αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου) ο Υπουργός Εσωτερικών μετά από γνώμη του Υπουργού Δημοσίας Τάξεως. Κατά τη διάρκεια της εξετάσεως των σχετικών στοιχείων, ο Υπουργός Δημοσίας Τάξεως δύναται, εφ' όσον κρίνει τούτο ως επιβαλλόμενο χάριν του δημοσίου συμφέροντος, να διατάξει την άμεση αναχώρηση του αλλοδαπού, ο οποίος δεν δικαιούται να επανέλθει, μέχρις ότου εκδοθεί η οριστική απόφαση (άρθρο 17 παρ. 2-3 ν. 1975/91).

Οι προϋποθέσεις, η διάρκεια και η διαδικασία παροχής δικαιώματος εισόδου, διαμονής και εργασίας των ομογενών που δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια, καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, εθνικής Αμύνης, Εσωτερικών, Οικονομικών, Εργασίας και Δημοσίας Τάξεως.

6.2. Προστασία ομογενών

A. Η Ελλάς έλαβε κατά καιρούς ειδικά μέτρα προστασίας ορισμένων κατηγοριών ομογενών, που είχαν πληγεί στα Κράτη της εγκαταστάσεώς τους.

1. Έτσι, το ν.δ. 4377/1964 είχε ορίσει, ότι έλληνες υπήκοοι ως και ομογενείς μόνιμως εγκατεστημένοι την 1.1.1956 στην Αίγυπτο, που εγκατέλειπαν οριστικώς την εκεί μόνιμη εγκατάστασή τους, εδικαιούντο κατ' αρχήν να ασκήσουν στην Ελλάδα το επάγγελμα που ασκούσαν στην Αίγυπτο (άρθρο 1 παρ. 1). Μπορούσαν ακόμη τα πρόσωπα αυτά να ασφαλισθούν στην Ελλάδα στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς κυρίας και επικουρικής ασφαλίσεως, για το επάγγελμα που είχαν ασκήσει στην Αίγυπτο, κατόπιν αιτήσεώς τους που έπρεπε να υποβληθεί στον οργανισμό εντός ανατρεπτικής προθεσμίας ενός έτους από της δημοσιεύσεως του νόμου ή από της αφίξεως των προσώπων αυτών στην Ελλάδα (αν είχαν έλθει μετά τη δημοσίευση του νόμου) (άρθρο 5 παρ. 1). Όσοι ασφαλιζονταν κατ' αυτόν τον τρόπο εδικαιούντο, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων, να αναγνωρίσουν και να εξαγοράσουν στους οικείους οργανισμούς εν όλω ή εν μέρει την πραγματική προϋπηρεσία τους στην Αίγυπτο στο ασφαλιστέο

επάγγελμα, ακόμη και αν -σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις- δεν προβλεπόταν αναγνώριση ούτε εξαγορά προϋπηρεσίας (άρθρο 5 παρ. 2).

2. Οι διατάξεις αυτού του ν.δ. εφαρμόζονταν αναλόγως -δυνάμει του άρθρου 2 παρ. 1 ν.δ. 4577/1966- επί των ομογενών από τη Βόρειο Ήπειρο, που είχαν αναγκασθεί να καταφύγουν στην Ελλάδα μετά το 1939, καθώς και -δυνάμει του άρθρου μόνου του ν.δ. 4581/1966 επί των ελλήνων υπηκόων και ομογενών, «οίτινες ετύγχανον μονίμως εγκατεστημένοι εν Ρουμανία την 1.1.1945, ως και επί των εφέδρων εθελοντών εκ Ρουμανίας της πολεμικής περιόδου 1940-1950, εφ' όσον πάντες ούτοι εγκατέλειψαν ή θέλουσιν εγκαταλείψει την εκεί μόνιμον διαμονήν των, εγκαθιστάμενοι μονίμως εν Ελλάδι».

3. Ανάλογη ήταν η ρύθμιση και για τους Έλληνες της Τουρκίας.

Το γράμμα όμως του νόμου φαινόταν να περιορίζει την προστασία στους έχοντες την ελληνική ιθαγένεια και μόνον, μολονότι η διατύπωση σε ένα σημείο (άρθρο 1 στ. β') εμφανίζεται κάπως ευρύτερη. Πράγματι, το ν.δ. 4378/1964 «περί ειδικών μέτρων προστασίας των εκ Τουρκίας ελλήνων υπηκόων», ορίζει στο άρθρο 1: «Αι διατάξεις του ν.δ. «περί ειδικών μέτρων προστασίας των εκ Αιγύπτου Ελλήνων υπηκόων και ομογενών», εφαρμόζονται αναλόγως και προκειμένου περί των κάτωθι θυμάτων των τουρκικών ανθελληνικών μέτρων: α) των εκ Τουρκίας απελαθέντων και εφ' εξής απελαυομένων ελλήνων υπηκόων και β) των εξαναγκασθέντων ή εξαναγκαζομένων εις αναχώρησιν συνεπεία στερήσεως της αδείας ασκήσεως επαγγέλματος ή μη ανανεώσεως της αδείας παραμονής των εν Τουρκία».

Σήμερα οι διατάξεις αυτές για αναγνώριση και εξαγορά προϋπηρεσίας των ομογενών από την Αίγυπτο κλπ δεν ισχύουν πλέον.

4. Ειδική νομοθετική μέριμνα ελήφθη τα τελευταία χρόνια για την αποκατάσταση των παλιννοστούντων ομογενών από την τέως Σοβιετική Ένωση. Με τον ν. 2790/2000 προβλέφθηκε η στεγαστική και η επαγγελματική αποκατάσταση των ομογενών αυτών, η εκπαίδευσή τους και η ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία (άρθρα 3 επ., 8 επ., 11 και 12 παρ. 1 ν. 2790/2000). Είναι όμως αμφίβολο αν πραγματοποιήθηκαν τελικώς όλες οι εξαγγελίες του άνω νόμου. Πέραν αυτού, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 του ίδιου νόμου, «ομογενείς που κατοικούν σε Χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης μπορούν να αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια μετά από σχετική αίτηση προς την Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου κατοικίας τους εφ' όσον: (α) έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους και (β) δεν μπορεί να διαπιστωθεί η ελληνική τους ιθαγένεια βάσει των Συνθηκών Αγκύρας και Λωζάννης». Η ελληνική καταγωγή διαπιστώνεται μετά από συνέντευξη του αιτούντος προσώπου ενώπιον τριμελούς Επιτροπής στην οποία μετέχει ο Έλληνας Πρόξενος και η οποία «μπορεί να

συνεκτιμά οποιαδήποτε στοιχεία προσκομίσει ο ενδιαφερόμενος, από τα οποία τεκμαίρεται η ιδιότητά του αυτή» [άρθρο 1 παρ. 2-3 ν. 2790/2000, όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 76 παρ. 1 και 3 ν. 2910/2001. Πρβλ. περαιτέρω και γΑ Φ79174/27256/2002 (Οικον., Εσωτερ., Δημ. Τάξεως) της 26/27.11.2002].

Β. Ενώ κατ' αρχήν «ουδείς διορίζεται [δημόσιος] υπάλληλος αν δεν έχει την ελληνικήν ιθαγένειαν» (άρθρο 18 παρ. 1 π.δ, 611/1977), κατά παρέκκλιση του νόμου επιτρέπεται ο διορισμός σε δημόσιες θέσεις και θέσεις οργανισμών δημοσίου δικαίου βορειοηπειρωτών, κυπρίων καθώς και ομογενών προερχομένων από την Κωνσταντινούπολη, την Ίμβρο και την Τένεδο, χωρίς την προσαγωγή πιστοποιητικού ελληνικής ιθαγενείας, υπό την προϋπόθεση ότι θα αποδεικνύεται η ιδιότητά τους «ως ελλήνων το γένος και την συνείδησιν» (ν.δ. 3832/1958 άρθρα 1-3).

Κατ' άρθρο 29 π.δ, 282/1996 περί Οργανισμού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ενώ κατ' αρχήν μέλος του Ν.Σ.Κ δεν διορίζεται όποιος δεν έχει ελληνική ιθαγένεια, «έλληνας το γένος, που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια, είναι δυνατόν να διορισθεί σύμφωνα με τις εξαιρέσεις, που προβλέπονται από ειδικούς νόμους» (παρ. 2).

Κατ' άρθρο 2 στοιχ. α' π.δ. 390/97 (που αφορά τον "τρόπο διενέργειας διαγωνισμού για την πλήρωση κενών θέσεων παρέδρων στο Δικαστικό Σώμα Ενόπλων Δυνάμεων"), οι υποψήφιοι πρέπει (μεταξύ άλλων) "να είναι έλληνες το γένος και να έχουν την ελληνική ιθαγένεια, είναι δυνατό να διορισθεί δικαστικός λειτουργός, σύμφωνα με τις εξαιρέσεις που προβλέπονται από ειδικούς νόμους".

Κατ' άρθρο 19 παρ. 2 ν. 2830/2000 (Κώδικας Συμβολαιογράφων) "έλληνας το γένος που δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια μπορούν να διοριστούν συμβολαιογράφοι, σύμφωνα με τις περιπτώσεις που προβλέπονται από ειδικούς νόμους, εφ' όσον έχουν τα προσόντα της προηγούμενης παραγράφου", δηλ. εφ' όσον τηρηθεί η νόμιμη διαδικασία επιλογής και έχουν πτυχίο νομικού τμήματος.

7. ΟΙ ΥΠΗΚΟΟΙ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ-ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

7.1. Ελεύθερη εγκατάσταση και ελεύθερη παροχή υπηρεσιών

7.1.1. Δικαίωμα εγκαταστάσεως

i. Οι κοινοτικές ρυθμίσεις

Με την ιδρυτική Συνθήκη της Ε.Ο.Κ (Συνθήκη της Ρώμης της 25.3.1957) (άρθρα 39 επ., παλ. αρ. 48 επ.) προβλέφθηκε η καθιέρωση της ελευθέρως κυκλοφορίας των προσώπων μέσα στην Κοινότητα, που συνεπάγεται «την κατάργηση κάθε διακρίσεως λόγω ιθαγενείας μεταξύ των εργαζομένων των Κρατών-μελών, όσον αφορά την απασχόληση, την αμοιβή και τους άλλους όρους εργασίας». Έτσι π.χ., η Ελλάδα, όσο διατηρούσε σε ισχύ διατάξεις που εξαρτούσαν την πρόσβαση στο επάγγελμα του δικηγόρου και την άσκησή του από την κατοχή της ελληνικής ιθαγενείας [ακόμη κι αν επρόκειτο για υπηκόους Κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (κατά συντομία «κοινοτικούς υπηκόους»)] καθώς και διατάξεις που δεν θέσπιζαν ρητώς το δικαίωμα των υπηκόων των άλλων Κρατών-μελών να εγγράφονται στο Τεχνικό Επιμελητήριο ως τακτικά μέλη, ενώ η εγγραφή υπ' αυτή την ιδιότητα αποτελούσε προϋπόθεση της προσβάσεως στα επαγγέλματα του αρχιτέκτονα, του πολιτικού μηχανικού και του τοπογράφου και της ασκήσεώς τους στην Ελλάδα, παραβίαζε τις διατάξεις της Σ.ΕΟΚ (άρθρα 43 και 49, παλ. αρ. 52 και 59).

Όπως επισημάνθηκε, η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων αποτελεί έννοια με γενικό περιεχόμενο, η οποία αναλύεται σε τρία επί μέρους δικαιώματα, ή σε τρεις πτυχές του ίδιου δικαιώματος, δηλ. στο δικαίωμα διελεύσεως των συνόρων και διαμονής ή εγκαταστάσεως σε άλλο Κράτος-μέλος, στο δικαίωμα αναλήψεως οικονομικής δραστηριότητας στο Κράτος υποδοχής, και στο δικαίωμα ίσης μεταχειρίσεως (ανεξαρτήτως ιθαγενείας) κατά την άσκηση της δραστηριότητας αυτής.

Το άρθρο 18 (προηγ. αρ. 8 Α) παρ. 1 Σ.ΕΟΚ ορίζει, ότι «κάθε πολίτης της Ένωσης έχει το δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στο έδαφος των Κρατών-μελών, υπό την επιφύλαξη των περιορισμών και με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στην παρούσα Συνθήκη και στις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή της».

Η κατ' άρθρο 39 (παλ. αρ. 48) Σ.ΕΟΚ ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων «περιλαμβάνει το δικαίωμά τους (α) να αποδέχονται κάθε πραγματική προσφορά εργασίας (β) να διακινούνται ελεύθερα για το σκοπό αυτόν εντός της επικρατείας των Κρατών-μελών (γ) να διαμένουν σε ένα από τα Κράτη-μέλη, με το σκοπό να ασκούν εκεί ορισμένη εργασία σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που διέπουν την απασχόληση των εργαζομένων υπηκόων αυτού του Κράτους-

μέλους (δ) να παραμένουν στην επικράτεια ενός Κράτους-μέλους και μετά την άσκηση σ' αυτό ορισμένης εργασίας, κατά τους όρους που θα αποτελέσουν αντικείμενο κανονισμών εφαρμογής που θα εκδώσει η Επιτροπή» (παρ. 3). Οι διατάξεις πάντως αυτές δεν εφαρμόζονται προκειμένου περί απασχολήσεως στη δημόσια διοίκηση (άρθρο 39 παρ. 4, παλ. αρ. 48 παρ. 4 Σ.ΕΟΚ).

Ειδικότερες διατάξεις που αναφέρονται στην εγκατάσταση αλλοδαπών, υπηκόων Κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιέχονται στα άρθρα 43 επ. (παλ. αρ. 52 επ.) Σ.ΕΟΚ. Ειδικότερα, κατ' άρθρο 43 (παλ. αρ. 52), «οι περιορισμοί της ελευθερίας εγκαταστάσεως των υπηκόων ενός Κράτους-μέλους στην επικράτεια ενός άλλου Κράτους-μέλους απαγορεύονται ... Η ελευθερία εγκαταστάσεως περιλαμβάνει την ανάληψη και την άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων, καθώς και τη σύσταση και τη διαχείριση επιχειρήσεων ... σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τη νομοθεσία της .. Χώρας εγκαταστάσεως για τους δικούς της υπηκόους...».

Όπως έκρινε το ΔΕΚ, «όταν η ανάληψη συγκεκριμένης δραστηριότητας δεν εξαρτάται από καμιά κανονιστική ρύθμιση στο Κράτος υποδοχής, ο υπήκοος κάθε άλλου Κράτους-μέλους έχει δικαίωμα να εγκατασταθεί στην επικράτεια του πρώτου Κράτους και να ασκεί εκεί τη δραστηριότητα αυτή. Αντιθέτως, όταν η ανάληψη ή η άσκηση συγκεκριμένης δραστηριότητας εξαρτάται στο Κράτος-μέλος υποδοχής από ορισμένες προϋποθέσεις, ο υπήκοος άλλου Κράτους-μέλους που σκοπεύει να ασκήσει τη δραστηριότητα αυτή πρέπει κατ' αρχήν να πληροί τις προϋποθέσεις αυτές. -Τα εθνικά μέτρα που ενδέχεται να παρακωλύσουν ή να καταστήσουν λιγότερο ελκυστική την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών που εξασφαλίζει η Συνθήκη, πρέπει να πληρούν τέσσερις προϋποθέσεις: Να εφαρμόζονται κατά τρόπο μη δημιουργούνται διακρίσεις, να δικαιολογούνται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, να είναι κατάλληλα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και να μην είναι δεσμευτικά πέραν του βαθμού που είναι αναγκαίος για την επίτευξη του σκοπού αυτού».

ii. Η προσαρμογή του ελληνικού δικαίου

Στην Ελλάδα καταβλήθηκε προσπάθεια να προσαρμοσθεί το ελληνικό δίκαιο στις απαιτήσεις της Συνθήκης της Ρώμης. Βλ. π.χ, π.δ. 12/31.12.1992-1.2.1993 περί προσβάσεως σε θέσεις εργασίας επί ελληνικών εμπορικών πλοίων ναυτικών, υπηκόων Κρατών-μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και αναγνώρισεως θαλάσσιας υπηρεσίας που διανύεται από έλληνες ναυτικούς σε πλοία που φέρουν σημαία Κράτους -μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, προς απόκτηση αποδεικτικών ναυτικής ικανότητας. Σκοπός του διατάγματος αυτού είναι να προσαρμόσει τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας και ειδικότερα, μεταξύ άλλων, τα άρθρα 56-57 και 87-88 του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου, κατά το

μέρος που εμποδίζουν την πρόσβαση ναυτικών υπηκόων Κρατών-μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σε θέσεις εργασίας σε ελληνικά εμπορικά πλοία (άρθρο 1 Π.δ. 12/1993). Έτσι, κατ' άρθρο 2 παρ. 1 του προεδρικού αυτού διατάγματος, «υπήκοοι Κρατών-μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που έχουν την ιδιότητα του ναυτικού σύμφωνα με τη νομοθεσία του Κράτους τους, έχουν την ίδια δυνατότητα προσβάσεως, σε θέσεις εργασίας επί ελληνικών εμπορικών πλοίων με εκείνη που επιφυλάσσεται από τις σχετικές διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας για τους έλληνες ναυτικούς, εξαιρουμένης της θέσεως του πλοιάρχου και του νομίμου αναπληρωτή του». Οι ρυθμίσεις αυτές επεξετάθησαν με το π.δ. 315/1995 (άρθρο 2), που συμπλήρωσε το προηγούμενο, «και στους υπηκόους Κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων συναλλαγών, πλην Ελβετίας ... ».

Ακόμη, για την ίδρυση Σχολών ναυαγοσωστικής εκπαιδεύσεως και για τη χορήγηση από τις Λιμενικές Αρχές αδείας ναυαγοσώστη, ισχύουν για τους υπηκόους Κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και Κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων συναλλαγών, πλην Ελβετίας, οι διατάξεις που ισχύουν και για τους έλληνες υπηκόους. Συγχρόνως, ορίζεται, ότι τα σχετικά πιστοποιητικά σπουδών, που αποκτήθηκαν από έλληνες ή από αλλοδαπούς σε Κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως ή της ΕΖΕΣ (πλην της Ελβετίας), γίνονται δεκτά στην Ελλάδα, αρκεί να έχουν εκδοθεί ή αναγνωρισθεί επισήμως από (κρατική) Αρχή του Κράτους εκείνου.

Από την ελευθερία εγκαταστάσεως εξαιρούνται οι δραστηριότητες που συνδέονται, έστω και περιστασιακά, με την άσκηση δημόσιας εξουσίας (άρθρο 45, παλ. αρ. 55 Σ.ΕΟΚ). Η εξαίρεση «πρέπει να περιορίζεται σ' εκείνες μόνο τις δραστηριότητες στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 43 (παλ. αρ. 52), οι οποίες συνεπάγονται, αυτές καθαυτές, άμεση και ειδική συμμετοχή στην άσκηση της δημόσιας εξουσίας ο χαρακτηρισμός αυτός δεν μπορεί να προσδοθεί, στο πλαίσιο ελευθερίου επαγγέλματος, όπως το δικηγορικό, σε δραστηριότητες όπως η παροχή νομικών συμβουλών και νομικής αρωγής ή η εκπροσώπηση και υπεράσπιση των διαδίκων ενώπιον των δικαστηρίων, ακόμα και όταν η εκπλήρωση των δραστηριοτήτων αυτών είναι υποχρεωτική ή αποκλειστική, βάσει του νόμου».

Σχετικά με το τελευταίο αυτό σημείο θα πρέπει να μνημονευθεί ο ν. 2431/1996. Συμφώνως προς το άρθρο 1 παρ. 1 του νόμου αυτού, «οι πολίτες των άλλων Κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης διορίζονται ή προσλαμβάνονται σε θέσεις ή ειδικότητες, οι αρμοδιότητες των οποίων δεν συνεπάγονται άμεση ή έμμεση συμμετοχή στην άσκηση δημόσιας εξουσίας και άσκηση καθηκόντων που έχουν ως αντικείμενο τη διασφάλιση των γενικών συμφερόντων του Κράτους ή άλλων δημόσιων φορέων, στις κατωτέρω υπηρεσίες και νομικά πρόσωπα: (α) Δημόσιες

υπηρεσίες, (β) νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, (γ) Οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης κάθε βαθμού, (δ) Δημόσιες επιχειρήσεις και δημόσιους οργανισμούς, (ε) νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, που ανήκουν στο Κράτος ή επιχορηγούνται τακτικώς, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, από κρατικούς πόρους κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους ή στα οποία το Κράτος κατέχει το 51 % τουλάχιστον του μετοχικού τους κεφαλαίου. (στ) Σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, που ανήκουν στα ανωτέρω νομικά πρόσωπα ή επιχορηγούνται από αυτά τακτικώς, κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις ή κατά τα οικεία καταστατικά ή στα οποία τα ανωτέρω νομικά πρόσωπα κατέχουν το 51% τουλάχιστον του μετοχικού τους κεφαλαίου».

Με προεδρικά διατάγματα προσδιορίσθηκαν ειδικότητες, κατηγορίες κλπ για την πλήρωση θέσεων των οποίων επιτρέπεται η πρόσληψη υπηκόων Κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Έτσι, επετράπησαν η πρόσληψη και ο διορισμός τους (με εξαίρεση ορισμένες θέσεις).

(α) στη ΔΕΗ, για την πλήρωση θέσεων των κλάδων τεχνικών, διοικητικο-οικονομικού προσωπικού, δικηγόρων, υγειονομικών, και μισθωτών γενικών υπηρεσιών.

(β) Στην Ολυμπιακή Αεροπορία και θυγατρικές της εταιρίες για όλες τις κατηγορίες και ειδικότητες προσωπικού.

(γ) Στους Ο.Α.Σ.Α., Ε.Θ.Ε.Λ, ΗΛ.Π.Α.Π, Η.Σ.Α.Π. για πλήθος ειδικοτήτων.

(δ) Στον Ο.Σ.Ε. για μεγάλο αριθμό κλάδων και ειδικοτήτων.

(ε) Στην Ε.Υ.Δ.Α.Π..

(στ) Στα Ελληνικά Ταχυδρομεία.

(ζ) Στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο.

(η) Στα Επιμελητήρια του ν. 208/1992.

(θ) Στα Α.Ε.Ι., Τ.Ε.Ι. και λοιπά ν.π.δ.δ. και Δημόσιες Υπηρεσίες του χώρου της τριτοβαθμίου εκπαίδευσης αρμοδιότητας του ΥΠ.Ε.Π.Θ.

(ι) Σε θέσεις εκπαιδευτικού προσωπικού της δημοσίας και ιδιωτικής δευτεροβαθμίου εκπαίδευσης όλων των κατηγοριών, κλάδων και ειδικοτήτων.

(ια) Σε όλους τους προβλεπόμενους από τις οργανικές διατάξεις κλάδους του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

(ιβ) Σε πολλούς κλάδους και ειδικότητες μονίμου προσωπικού της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του Σώματος Επιθεωρήσεως Εργασίας.

(ιγ) Σε διάφορους κλάδους και κατηγορίες προσωπικού του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας.

(ιδ) Σε διάφορες θέσεις προσωπικού του Υπουργείου Οικονομικών.

(ιε) Σε διάφορες κατηγορίες προσωπικού του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών.

(ιστ) Σε διάφορες θέσεις προσωπικού του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας.

(ιζ) Σε όλους τους κλάδους και σε όλες τις ειδικότητες του Υπουργείου Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

(ιη) Σε πολλούς κλάδους και κατηγορίες του προσωπικού των Περιφερειών.

Οι ανωτέρω πρόσληψη ή διορισμός, για τους οποίους απαιτείται γνώση της ελληνικής γλώσσας, γίνονται υπό τις προϋποθέσεις και κατά τις διαδικασίες που προβλέπονται από την ελληνική νομοθεσία για τους έλληνες πολίτες, με εξαίρεση, φυσικά, την προϋπόθεση της ελληνικής ιθαγενείας. Αλλά το γνωστό κώλυμα της μη εκπληρώσεως των στρατιωτικών υποχρεώσεων δεν ισχύει για πολίτες Κράτους-μέλους, στο οποίο δεν προβλέπεται τέτοιο κώλυμα για διορισμό ή πρόσληψη (άρθρο 2ν. 2431/1996).

Αντιθέτως, με άλλα προεδρικά διατάγματα, αποκλείσθηκαν ο διορισμός και η πρόσληψη αλλοδαπών κοινοτικών υπηκόων σε ορισμένες θέσεις του Πολιτικού Γραφείου του Πρωθυπουργού, του Πολιτικού Γραφείου του "Υφυπουργού στον Πρωθυπουργό", του Πολιτικού Γραφείου του Υπουργού Επικρατείας, της Γενικής Γραμματείας του Υπουργικού Συμβουλίου και του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως.

7.1.2. Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών

Θα πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ εγκαταστάσεως (ανωτ. υπό 1) και παροχής υπηρεσιών (παρούσα παρ.). «Υπήκοος Κράτους-μέλος ο οποίος, κατά σταθερό και συνεχή τρόπο, ασκεί επαγγελματική δραστηριότητα σε άλλο Κράτος-μέλος, όπου, με βάση την επαγγελματική του κατοικία, απευθύνεται, μεταξύ άλλων, στους υπηκόους του Κράτους αυτού, υπάγεται στις διατάξεις του κεφαλαίου που αφορά το δικαίωμα εγκαταστάσεως και όχι αυτού που αφορά τις υπηρεσίες».

Η Σ.ΕΟΚ προέβλεπε αρχικώς την προοδευτική κατάργηση και σήμερα την απαγόρευση των περιορισμών της ελεύθερας παροχής υπηρεσιών στο εσωτερικό της Ενώσεως, όσον αφορά τους υπηκόους των Κρατών-μελών που είναι εγκατεστημένοι σε Κράτος-μέλος άλλο από εκείνο του αποδεκτού της παροχής (άρθρο 49 παρ. 1, παλ. αρ. 59 παρ. 1). Ως υπηρεσίες νοούνται οι παροχές που κατά κανόνα προσφέρονται αντί αμοιβής (εφ' όσον δεν διέπονται από τις διατάξεις τις σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των κεφαλαίων και των προσώπων) και περιλαμβάνουν ιδίως βιομηχανικές, εμπορικές, βιοτεχνικές δραστηριότητες και δραστηριότητες ελευθερίων επαγγελματιών (άρθρο 50 παρ. 1-2, παλ. αρ. 60 παρ. 1-2).

Με την επιφύλαξη των διατάξεων που αναφέρονται στο δικαίωμα εγκαταστάσεως, «εκείνος που παρέχει υπηρεσία, δύναται για την εκτέλεση αυτής να ασκήσει προσωρινά τη δραστηριότητά του στο Κράτος όπου παρέχεται η υπηρεσία με τους ίδιους όρους που το Κράτος αυτό επιβάλλει στους δικούς του υπηκόους» (άρθρο 50

παρ. 3, παλ. αρ. 60 παρ. 3 Σ.ΕΟΚ), διαθέτοντας μάλιστα εκεί την απαραίτητη υποδομή για την παροχή των υπηρεσιών του.

7.2. Είσοδος και διαμονή των «κοινοτικών» υπηκόων στην Ελλάδα

Για αλλοδαπούς, υπηκόους Κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, έχουν θεσπισθεί ειδικοί κανόνες, που διευκολύνουν την είσοδο, διακίνηση και διαμονή τους στην Ελλάδα. Με τον ν. 2514/1997 μάλιστα κυρώθηκαν από τη Χώρα μας η σχετική με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα Συμφωνία Σένγκεν της 14.6.1985 και η Σύμβαση εφαρμογής της 19.6.1990, καθώς και τα Πρωτόκολλα και οι Συμφωνίες προσχωρήσεως στις άνω Συμβάσεις μετά των τελικών Πράξεων, Δηλώσεων και Κοινών Δηλώσεων, που περιέχουν σημαντικές διατάξεις όχι μόνο για την εντός της Ευρωπαϊκής Ενώσεως κυκλοφορία των υπηκόων των Κρατών-μελών αλλά και για την ομοιόμορφη αντιμετώπιση της εισόδου και παραμονής υπηκόων τρίτων Κρατών στα εδάφη των Κρατών-μελών. Με τον ν. 2931/2001, εξ άλλου, κυρώθηκε η Συμφωνία συνεργασίας μεταξύ Συμβαλλομένων Μερών της Συμβάσεως Σένγκεν, της Ισλανδίας και της Νορβηγίας σχετικά με την κατάργηση των ελέγχων προσώπων στα κοινά σύνορα.

7.2.1. Οι ασκούντες μη μισθωτή δραστηριότητα

Α. Για τα πρόσωπα που απολαύουν του δικαιώματος εγκαταστάσεως στη Χώρα μας προκειμένου να ασκήσουν μη μισθωτή δραστηριότητα ή του δικαιώματος προσωρινής διαμονής για την ελεύθερη παροχή ή αποδοχή υπηρεσιών, κατ' εφαρμογή των άρθρων 43-48 και 49-55 (παλ. αρ. 52-58 και 59-66 αντιστοίχως) της Σ.ΕΟΚ, εξεδόθη σε συμμόρφωση προς κανόνες του κοινοτικού δικαίου και για να προσαρμοσθεί η ελληνική νομοθεσία προς διατάξεις Οδηγιών του Συμβουλίου των Ε.Κ (Οδ. 64/221, 73/148, 75/34, 75/35/ΕΟΚ)- το π.δ. 525/1983.

1. Η είσοδος στην Ελλάδα των προσώπων αυτών και των οικογενειών τους επιτρέπεται με απλή επίδειξη ισχύοντος διαβατηρίου ή εθνικού δελτίου ταυτότητας, χωρίς ανάγκη θεωρήσεως εισόδου (visa, εκτός αν πρόκειται για μέλη οικογενείας, που δεν έχουν την ιθαγένεια Κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ενώσεως). Και ως μέλη μεν οικογενείας θεωρούνται ο/η σύζυγος, τα ανήλικα τέκνα τους και οι ανιόντες και κατιόντες, που συντηρούνται από τους συζύγους, ανεξαρτήτως ιθαγενείας, αλλ' ευνοείται η είσοδος στην Ελλάδα και κάθε άλλου μέλους της οικογενείας του προσώπου ή του/της συζύγου του, εφ' όσον συντηρείται από αυτούς ή ζούσε μαζί τους (υπό την αυτή στέγη) στη Χώρα προελεύσεως (άρθρο 3 Π.δ. 525/1983).

2. Αυτοί που άσκησαν το δικαίωμα εγκαταστάσεως στην Ελλάδα καθώς και τα μέλη της οικογενείας τους (ανεξαρτήτως ιθαγενείας),

δικαιούνται μονίμου διαμονής (άρθρο 4).

3. Μονίμου διαμονής δικαιούνται ακόμη αυτοί που δεν ασκούν μεν πλέον αλλά άσκησαν στην Ελλάδα μη μισθωτή δραστηριότητα (υπήκοοι, βεβαίως, Κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ενώσεως) και οι οποίοι (i) τη στιγμή κατά την οποία παύουν την άσκηση της δραστηριότητός τους έχουν συμπληρώσει την προβλεπόμενη από το ελληνικό δίκαιο ηλικία συνταξιοδότησεως λόγω γήρατος, παρέμειναν στη Χώρα συνεχώς πλέον των τριών ετών και άσκησαν τη δραστηριότητά τους τελευταίους δώδεκα μήνες τουλάχιστον (ii) διαμένοντας συνεχώς στην Ελλάδα για διάστημα πέραν των δύο ετών, παύουν να ασκούν τη δραστηριότητά τους λόγω μονίμου ανικανότητας προς εργασία. Όμως, καμιά προϋπόθεση χρόνου παραμονής δεν απαιτείται, αν η ανικανότητα προήλθε από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική νόσο, που παρέχουν δικαίωμα συντάξεως καταβαλλομένης εν όλω ή εν μέρει από τον οικείο ελληνικό ασφαλιστικό φορέα (iii) μετά από τριετή συνεχή δραστηριότητα και παραμονή στην Ελλάδα, ασκούν ήδη τη δραστηριότητά τους στο έδαφος άλλου Κράτους-μέλους, διατηρούν όμως το δικαίωμα παραμονής τους στην Ελλάδα, όπου επιστρέφουν καθημερινώς ή τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα (άρθρο 9 παρ. 1).

4. Δικαίωμα μονίμου διαμονής αναγνωρίζεται επίσης και στα μέλη της οικογενείας του υπηκόου Κράτους-μέλους που ασκεί μη μισθωτή δραστηριότητα και που έχει αποκτήσει δικαίωμα μονίμου διαμονής, εφ' όσον κατοικούν μαζί του στην Ελλάδα (άρθρο 9 παρ. 3). Το δικαίωμα αυτό των μελών της οικογενείας εξακολουθεί να υφίσταται και μετά το θάνατο του ασκούντος μη μισθωτή δραστηριότητα (άρθρο 9 παρ. 3 εδ. τελ.).

5. Αν αυτός που ασκεί τη μη μισθωτή δραστηριότητα αποβιώσει, πριν αποκτήσει δικαίωμα μονίμου διαμονής στην Ελλάδα, τα μέλη της οικογενείας του δικαιούνται μονίμου διαμονής, εφ' όσον (i) ο αποβιώσας είχε παραμείνει συνεχώς στην Ελλάδα για δύο τουλάχιστον έτη μέχρι την ημέρα του θανάτου του ή (ii) ο θάνατός του οφειλόταν σε εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική νόσο ή (iii) η σύζυγος που ζει είναι ελληνίδα υπήκοος ή είχε απολέσει (σύμφωνα με διατάξεις του ελληνικού δικαίου ιθαγενείας που ίσχυαν μέχρι το 1984) την ελληνική ιθαγένεια λόγω του γάμου της με τον αποβιώσαντα (άρθρο 9 παρ. 4).

B. Εν τούτοις και αυτοί που άσκησαν το δικαίωμα εγκαταστάσεως έχουν ανάγκη αδείας παραμονής κατά το άνω π.δ. Η έγγραφη άδεια που τους χορηγείται είναι πενταετούς τουλάχιστον διάρκειας από της ημερομηνίας εκδόσεώς της, ισχύει για ολόκληρη τη Χώρα και ανανεώνεται αυτομάτως. Η άδεια αυτή δεν ανακαλείται για μόνο το λόγο ότι ο δικαιούχός της δεν ασκεί πλέον επαγγελματική δραστηριότητα λόγω προσωρινής αν ικανότητας προς εργασία εξ αιτίας ασθενείας ή ατυχήματος, ενώ διακοπές της διαμονής, που

δεν υπερβαίνουν τους έξι συνεχείς μήνες, καθώς και απουσίες για την εκπλήρωση των στρατιωτικών υποχρεώσεων, δεν επηρεάζουν την ισχύ της (άρθρο 5). -Σε όσους, από την άλλη πλευρά, παρέχουν και σε όσους δέχονται υπηρεσίες κατ' εφαρμογή των διατάξεων της Σ.ΕΟΚ, χορηγείται άδεια παραμονής ίσης διάρκειας με τη διάρκεια παροχής των υπηρεσιών (άρθρο 7 παρ. 1).

«Η απόφαση για την χορήγηση ή όχι της πρώτης άδειας διαμονής πρέπει να λαμβάνεται το ταχύτερο δυνατό, πάντοτε όμως μέσα σε έξι μήνες από την αίτηση. Επιτρέπεται στον ενδιαφερόμενο να παραμείνει προσωρινά στην Ελλάδα, μέχρι να αποφασισθεί η χορήγηση ή μη της άδειας διαμονής» (άρθρο 5 παρ. 5).

Γ. Περιορισμοί και απαγορεύσεις. Και στους υπηκόους αυτούς των Κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως μπορούν να επιβληθούν περιορισμοί, που δικαιολογούνται για λόγους δημοσίας τάξεως και ασφαλείας και δημοσίας υγείας. Ειδικότερα:

1. Τα μέτρα που λαμβάνονται για λόγους δημοσίας τάξεως ή ασφαλείας, πρέπει να βασίζονται αποκλειστικώς στην προσωπική συμπεριφορά του ατόμου στο οποίο αναφέρονται. Προηγούμενη ποινική καταδίκη δεν συνιστά καθ' αυτήν λόγο λήψεως τέτοιων μέτρων ούτε η λήξη ισχύος της ταυτότητος ή του διαβατηρίου που επέτρεψε την είσοδο στη Χώρα υποδοχής και την έκδοση της άδειας παραμονής, δύναται να αποτελέσει λόγο απομακρύνσεως από την Επικράτεια (άρθρο 11 π. δ. 525/1983). Περίεργη και κακότεχνη είναι η διατύπωση της παρ. 6 του άρθρου 11 του άνω π.δ. 525/1983, που ορίζει, ότι «ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ασκήσει κατά οποιασδήποτε απόφασης, που απαγορεύει την είσοδο ή αρνείται την έκδοση ή ανανέωση άδειας διαμονής ή διατάσσει την απομάκρυνση από την Ελλάδα, τα ένδικα μέσα που δικαιούνται να ασκούν οι Έλληνες υπήκοοι κατά των σχετικών πράξεων της Διοίκησης». Είναι γνωστό, ότι οι έλληνες υπήκοοι ούτε απελαύνονται ούτε έχουν ανάγκη άδειας παραμονής ούτε μπορεί να τους απαγορευθεί η είσοδος στη Χώρα.

2. Οι μόνες ασθένειες ή αναπηρίες, που μπορούν να δικαιολογήσουν άρνηση εισόδου στη Χώρα ή εκδόσεως άδειας παραμονής είναι οι αναφερόμενες σε Παράρτημα του Π.δ. 525 (άρθρο 12 παρ. 1 π.δ. 525/1983). Πρόκειται για ασθένειες που μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία (π.χ. σύφιλη, φυματίωση του αναπνευστικού, ασθένειες που υπόκεινται σε «καραντίνα» κλπ) ή τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια (τοξικομανία, βαρείες ψυχοπνευματικές διαταραχές, έκδηλες καταστάσεις ψυχώσεως με υπερκινητικότητα, παραλήρημα, παραισθήσεις ή σύγχυση). Όμως «ασθένειες ή αναπηρίες, που παρουσιάσθηκαν μετά την έκδοση της πρώτης άδειας διαμονής δεν δικαιολογούν άρνηση ανανέωσης της άδειας ή απομάκρυνση από τη Χώρα» (άρθρο 12 παρ. 2 Π.δ. 525/1983).

3. Η απόφαση περί αρνήσεως εκδόσεως ή ανανεώσεως αδείας παραμονής και η απόφαση περί απομακρύνσεως από την Επικράτεια κοινοποιούνται στον ενδιαφερόμενο. Η κοινοποίηση περιέχει μνεία της προθεσμίας, η οποία τάσσεται για την εγκατάλειψη της Επικρατείας. Εκτός επειγουσών περιπτώσεων, η προθεσμία αυτή δεν δύναται να είναι μικρότερη των δεκαπέντε ημερών, εφ' όσον ο ενδιαφερόμενος δεν έχει ακόμη λάβει άδεια παραμονής και ενός μηνός στις άλλες περιπτώσεις.

7.2.2. Οι ασκούντες μισθωτή δραστηριότητα

Για τους υπηκόους των Κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, που έχουν το δικαίωμα ελευθέρως διακινήσεως και διαμονής στην Ελλάδα με σκοπό την άσκηση εμμίσθου (εξαρτημένης) δραστηριότητας, εξεδόθη -σε συμμόρφωση Οδηγιών του Συμβουλίου (64/221, 68/360, 72/194/ΕΟΚ) και για την εκτέλεση των Κανονισμών 1612/68 του Συμβουλίου και 1251/70 της Επιτροπής των Ε.Κ- το π.δ. 499/ 1987.

Α. Τα πρόσωπα αυτά έχουν δικαίωμα διαμονής στην Ελλάδα. Δικαίωμα διαμονής έχουν ακόμη (ανεξαρτήτως ιθαγενείας) και τα μέλη της οικογενείας τους (άρθρο 2 Π.δ. 499/1987). Πάντως και τα πρόσωπα αυτά έχουν ανάγκη εγγράφου αδείας παραμονής (άρθρο 4 π.δ. 499/1987). Μάλιστα το άρθρο 15 παρ. 2 του Π.δ. 499/1987 ορίζει, ότι «ο κοινοτικός υπήκοος που ασκεί έμμισθη δραστηριότητα στην Ελλάδα, χωρίς να κατέχει άδεια διαμονής ή τη δήλωση πρόσληψης του εργοδότη του θεωρημένη από την αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας, τιμωρείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 458 του Ποινικού Κώδικα». Η άδεια αυτή μνημονεύει υποχρεωτικώς στο κείμενό της, ότι «η παρούσα άδεια εκδίδεται κατ' εφαρμογή του Κανονισμού (Ε.Ο.Κ) αριθ. 1612/1968 του Συμβουλίου της 15.10.1968 και των διατάξεων που θεσπίστηκαν σε εκτέλεση της Οδηγίας του Συμβουλίου της 15.10.1968. Σύμφωνα με τις διατάξεις του προαναφερθέντος κανονισμού ο κάτοχος της παρούσας άδειας έχει το δικαίωμα να αναλαμβάνει και να ασκεί μισθωτές δραστηριότητες στην Ελληνική Επικράτεια με τις ίδιες προϋποθέσεις όπως και οι Έλληνες εργαζόμενοι» (άρθρο 4 παρ. 1 π.δ. 499/1987).

Β. Η άδεια είναι διάρκειας τουλάχιστον πέντε ετών από της εκδόσεώς της, ισχύει για ολόκληρη τη Χώρα και είναι -μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου- αυτομάτως ανανεώσιμη. Διακοπές που δεν υπερβαίνουν τους έξη συνεχείς μήνες καθώς και απουσίες προς εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων, δεν επηρεάζουν την ισχύ της. Δεν δύναται εξ άλλου να αφαιρεθεί η άδεια αυτή από τον εργαζόμενο, από μόνο το γεγονός, ότι δεν εργάζεται πλέον είτε διότι κατέστη προσωρινώς ανίκανος προς εργασία λόγω ασθένειας ή ατυχήματος, είτε διότι είναι άνεργος χωρίς δική του υπαιτιότητα και έχει πιστοποιηθεί τούτο από το αρμόδιο γραφείο

απασχολήσεως εργατικού δυναμικού. Κατά την πρώτη ανανέωση η διάρκεια ισχύος της αδείας αυτής δύναται να περιορισθεί σε ένα χρόνο, αν ο κάτοχός της είναι -χωρίς δική του υπαιτιότητα- άνεργος στην Ελλάδα για δώδεκα και πλέον συνεχείς μήνες. Μετά την εκπνοή του χρόνου αυτού δεν ανανεώνεται η άδεια παραμονής, σε περίπτωση που ο κάτοχός της εξακολουθεί να παραμένει άνεργος (άρθρο 4 παρ. 2-4 π.δ. 499/1987).

Όταν ο εργαζόμενος απασχολείται στην Ελλάδα για περίοδο μεγαλύτερη των τριών μηνών και μικρότερη του έτους ή εργάζεται για λογαριασμό προσώπου, που παρέχει υπηρεσίες στην Ελλάδα, χορηγείται σ' αυτόν προσωρινή άδεια παραμονής, της οποίας η ισχύς δύναται να περιορίζεται στην προβλεπόμενη διάρκεια απασχολήσεως (άρθρο 6 παρ. 1 εδ. α/ Π. δ.499/1987).

Γ. Δικαίωμα παραμονής στην Ελλάδα χωρίς άδεια αναγνωρίζεται: (i) στο μισθωτό, όταν η διάρκεια της εργασίας του δεν προβλέπεται να είναι μεγαλύτερη των τριών μηνών (ii) στο μισθωτό που, αν και έχει την κατοικία του στην επικράτεια άλλου Κράτους-μέλους, όπου επιστρέφει κατ' αρχήν καθημερινώς ή τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα, ασκεί μισθωτή δραστηριότητα στην Ελλάδα. Στον εργαζόμενο αυτόν μπορεί να χορηγηθεί ειδική άδεια, που να ισχύει για πέντε χρόνια και να είναι αυτομάτως ανανεώσιμη (iii) στον εποχιακά εργαζόμενο μισθωτό, ο οποίος έρχεται για να ασκήσει τη δραστηριότητά του στην Ελλάδα και κατέχει από την αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας θεωρημένη δήλωση προσλήψεως του εργοδότη για την προβλεπόμενη διάρκεια και το είδος απασχολήσεως που θα προσφέρει(άρθρο 7 Π.δ. 499/1987).

Και στα πρόσωπα αυτά δεν αποκλείεται να επιβληθούν περιορισμοί για λόγους δημοσίας τάξεως και ασφαλείας και για λόγους δημοσίας υγείας (άρθρα 10-12). Όμως στην περίπτωση αυτή, ορθώς το άρθρο 11 παρ. 6 του Π.δ. ορίζει, ότι «η απόφαση που απαγορεύει την είσοδο ή αρνείται τη χορήγηση ή ανανέωση της αδείας διαμονής ή διατάσσει την απομάκρυνση του αλλοδαπού από την Ελλάδα υπόκειται σε αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας».

7.2.3. Συνταξιούχοι

Δικαίωμα παραμονής στην Ελλάδα έχει κάθε υπήκοος Κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, που έπαυσε την επαγγελματική του δραστηριότητα ως μισθωτός ή μη μισθωτός, δηλ. ο συνταξιούχος. Το ίδιο δικαίωμα έχουν, ανεξαρτήτως ιθαγενείας τους και (i) ο σύζυγός του και οι συντηρούμενοι από αυτόν κατιόντες του (ii) οι ανιόντες αυτού ή του συζύγου του, οι οποίοι συντηρούνται από αυτόν. Στα πρόσωπα αυτά χορηγείται ειδικό έγγραφο, που καλείται «δελτίο διαμονής υπηκόου Κράτους-μέλους της Ε.Ο.Κ» και είναι πενταετούς ισχύος, με δυνατότητα

ανανεώσεως (άρθρο 2 Π.δ. 278/1992, που εκδόθηκε σε συμμόρφωση προς τις Οδηγίες του Συμβουλίου 901364, 90/365 και 90/366/ΕΟΚ).

7.2.4. Σπουδαστές

Δικαίωμα παραμονής στην Ελλάδα έχει κάθε σπουδαστής, υπήκοος Κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, που εισέρχεται στην Ελλάδα για επαγγελματική εκπαίδευση και δεν έχει το δικαίωμα παραμονής βάσει άλλης διατάξεως του κοινοτικού δικαίου. Το δικαίωμα παραμονής περιορίζεται στη διάρκεια του παρακολουθουμένου κύκλου σπουδών. Το ίδιο δικαίωμα έχουν, ανεξαρτήτως ιθαγενείας τους, ο σύζυγος του σπουδαστή και τα συντηρούμενα από αυτόν τέκνα τους. Η ισχύς του χορηγούμενου δελτίου διαμονής είναι ίση με τη διάρκεια του παρακολουθουμένου κύκλου σπουδών (αν δε αυτή υπερβαίνει το έτος, είναι ενός έτους, με δυνατότητα ανανεώσεως) (άρθρο 3 Π.δ. 278/1992).

7.2.5. Άλλα πρόσωπα

A. Δικαίωμα παραμονής στην Ελλάδα, τέλος, έχει κάθε υπήκοος Κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, που δεν έχει το δικαίωμα αυτό βάσει άλλων διατάξεων του κοινοτικού δικαίου (άρθρο 4 π.δ. 278/1992).

B. Στη Συμφωνία Συνδέσεως ΕΟΚ - Τουρκίας και στην απόφαση 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως λαμβάνεται πρόνοια για την ένταξη τούρκου εργαζομένου στη νόμιμη αγορά εργασίας.

7.3. Η απομάκρυνση από την Ελλάδα

Για την έκδοση ενός προσώπου από ένα Κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως σε άλλο Κράτος-μέλος, βλ.:

1. Τη Σύμβαση του Δουβλίνου της 27.9.1996 για την έκδοση μεταξύ των Κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (κυρ. ν. 2718/1999).
2. Τη Σύμβαση των Βρυξελλών της 10.3.1995 για την απλουστευμένη διαδικασία εκδόσεως μεταξύ των Κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (κυρ. ν. 2787/2000).
3. Τη Συμφωνία του San Sebastian της 26.5.1989 μεταξύ Κρατών-μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την απλούστευση και τον εκσυγχρονισμό των τρόπων διαβίβασης των αιτήσεων για έκδοση.
4. Διατάξεις για την έκδοση περιλαμβάνει και η Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν (ν. 2514/97), άρθρα 59-66.

5. Όμως θεωρήθηκε, ότι «ο στόχος που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, να αποτελέσει ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, συνεπάγεται την κατάργηση της έκδοσης μεταξύ Κρατών-μελών και την αντικατάστασή της από σύστημα παράδοσης μεταξύ δικαστικών Αρχών. Εξ άλλου, η εισαγωγή ενός νέου απλουστευμένου συστήματος παράδοσης προσώπων που έχουν καταδικαστεί ή είναι ύποπτα, προς το σκοπό της εκτέλεσης καταδικαστικών ποινικών αποφάσεων ή ποινικής δίωξης επιτρέπει να αρθούν η πολυπλοκότητα και το ενδεχόμενο καθυστερήσεων που είναι εγγενή στις ισχύουσες διαδικασίες έκδοσης. Οι κλασσικές σχέσεις συνεργασίας που ισχύουν μέχρι σήμερα μεταξύ Κρατών-μελών θα πρέπει να δώσουν τη θέση τους σε σύστημα ελεύθερης κυκλοφορίας τόσο των προδικαστικών όσο και των οριστικών ποινικών αποφάσεων, σε ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης». Την πρώτη περίπτωση συγκεκριμένης εφαρμογής, στον τομέα του ποινικού δικαίου, της αρχής της αμοιβαίας αναγνωρίσεως, η οποία έχει χαρακτηριστεί ως «ακρογωνιαίος λίθος» της δικαστικής συνεργασίας, αποτελεί το «ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως», που προβλέπεται από την Απόφαση πλαίσιο του Συμβουλίου της 13.6.2002 «για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των Κρατών-μελών». Το Ευρωπαϊκό αυτό ένταλμα συλλήψεως είναι μια απόφαση που εκδίδεται από δικαστική Αρχή σε ένα Κράτος-μέλος προς το σκοπό σύλληψης και παραδόσεως από άλλο Κράτος-μέλος προσώπου, το οποίο καταζητείται, για την άσκηση ποινικής δίωξης ή για την εκτέλεση ποινής ή μέτρου ασφαλείας στερητικών της ελευθερίας (άρθρο 1 παρ. 1 Αποφ.-πλ.). Τα Κράτη-μέλη είναι υποχρεωμένα να λάβουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να μεταφέρουν στο εσωτερικό τους δίκαιο, μέχρι 31.12.2003, τις ρυθμίσεις της Αποφάσεως-πλαισίου (άρθρο 34 Αποφ.-πλ.) και έτσι, από 1.1.2004, η Απόφαση αυτή θα αντικαταστήσει (έκτοτε) τις αντίστοιχες διατάξεις των άνω Συμβάσεων καθώς και εκείνες της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως Εκδόσεως (του 1957) στις σχέσεις μεταξύ των Κρατών-μελών (άρθρο 31 παρ. 1 Αποφ.-πλ.).

6. Διατάξεις σχετικές με την έκδοση περιλαμβάνονται και στο άρθρο 5 της Συμβάσεως (που καταρτίσθηκε βάσει του άρθρου Κ3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση) σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ν. 2803/ 2000). Αρκετά παλαιότερα είχε κριθεί από την ΑΠ 1078/1982 (συμβ.) Ποιν. Χρον ΛΓ (1983) 319, ότι από τα άρθρα 52-57 (νέα αρ. 43-47) Σ.ΕΟΚ δεν απαγορεύεται ούτε περιορίζεται η κατά τις διατάξεις της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως Εκδόσεως έκδοση υπηκόου Κράτους-μέλους από άλλο Κράτος-μέλος.

7.4. Η κοινωνική ασφάλιση

Για την κοινωνική ασφάλιση στο πλαίσιο του δικαίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων βλ. Σ.ΕΟΚ άρθρα 137 και 144 (παλ. αρ. 118 και 121 αντιστοίχως) και τους σχετικούς Κανονισμούς Ε.Ο.Κ. του Συμβουλίου υπ' αρ. 1408/1971 (περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας) και 574/1972 (που καθορίζει τον τρόπο εφαρμογής του προηγούμενου), όπως τροποποιήθηκαν.

Με την Υ.Α. 2/25323/0026 (Οικονομ.) της 30.3./11.4.2000, ΚΝοΒ 2000 983, καθορίστηκαν τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την απόδοση των δαπανών τις οποίες κατέβαλαν για υγειονομική περίθαλψη των ασφαλισμένων του Δημοσίου οι φορείς υποδοχής στις Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, επισήμανε, ότι «οι εθνικοί κανόνες σύμφωνα με τους οποίους η έκπτωση από τη φορολογία των εισφορών συνταξιοδότησης και ασφάλειας ζωής υπόκειται στην προϋπόθεση ότι οι εισφορές αυτές καταβάλλονται σε συνταξιοδοτικό ίδρυμα εγκατεστημένο στο εθνικό έδαφος», αντιβαίνουν στα άρθρα 39, 43, 49 και 56 Σ.ΕΟΚ, που εξασφαλίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, την ελεύθερη εγκατάσταση, την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και την ελεύθερη διακίνηση του κεφαλαίου και απαγορεύουν τους περιορισμούς αυτών των ελευθεριών. Κατά την Επιτροπή, «οι εργαζόμενοι χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: τους εργαζομένους που παραμένουν στη Χώρα τους και τους διακινούμενους εργαζομένους. Όταν οι πολίτες που κατοικούν σε ένα Κράτος-μέλος υπάγονται σε ξένο σύστημα, το εν λόγω Κράτος-μέλος μπορεί, σύμφωνα με το ισχύον κοινοτικό δίκαιο, να απαιτήσει να πληροί το σύστημα τις προϋποθέσεις για τη φορολογική έγκριση όσον αφορά τη φύση και το ύψος των παροχών, την ηλικία συνταξιοδότησης, τους δικαιούχους και παρόμοιους ανάλογους όρους. Σε περίπτωση που οι πολίτες οι οποίοι υπάγονται ήδη σε σύστημα που έχει τύχει φορολογικής έγκρισης στο Κράτος καταγωγής τους, εάν στη συνέχεια μετακινηθούν προσωρινά σε άλλο Κράτος-μέλος, το Κράτος υποδοχής δεν μπορεί να αρνηθεί να χορηγήσει τη φορολογική έκπτωση των εισφορών που έχουν καταβληθεί στο ξένο σύστημα, με την αιτιολογία ότι το σύστημα αυτό δεν πληροί τις προϋποθέσεις για φορολογική έγκριση». Θεωρεί κατά συνέπεια η Επιτροπή, ότι «τα Κράτη-μέλη πρέπει να διασφαλίσουν, ότι παρέχουν τις ίδιες φορολογικές εκπτώσεις για τις εισφορές που καταβάλλονται στα συνταξιοδοτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα είτε στο έδαφός τους είτε σε άλλα Κράτη-μέλη. Ίση μεταχείριση πρέπει επίσης να επιφυλάσσεται όσον αφορά τους φόρους επί της αποδόσεως του κεφαλαίου και τη φορολογική μεταχείριση των παροχών».

«Οι διατάξεις που ισχύουν για τους Έλληνες πολίτες και τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την αναγνώριση πολυτεκνικής ιδιότητας, απονομής πολυτεκνικών επιδομάτων, επιδόματος τρίτου παιδιού και ισόβιας πολυτεκνικής σύνταξης, εφαρμόζονται με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και στους υπηκόους των Χωρών που εντάσσονται στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο».

7.5. Άσκηση δικαιωμάτων δημοσίου δικαίου

Ήδη ον. 2196/1994 όρισε (σε συμμόρφωση και προς την Οδηγία 93/109/ΕΚ του Συμβουλίου), ότι «οι κοινοτικοί εκλογείς μπορούν να ασκούν στην Ελλάδα το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σύμφωνα [κατ' αρχήν] με όσα ισχύουν για τους Έλληνες πολίτες». Μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγειν είτε στην Ελλάδα είτε στο Κράτος-μέλος καταγωγής τους. Κανένας όμως δεν μπορεί να ψηφίσει περισσότερες από μία φορές κατά τις ίδιες εκλογές και κανένας δεν μπορεί να είναι υποψήφιος σε περισσότερα από ένα Κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ενώσεως κατά τις ίδιες εκλογές (άρθρο τρίτο).

Ανάλογες διατάξεις ισχύουν και για την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές. Με το π.δ. 133/97 (που τροποποιήθηκε με τα π.δ, 164/97,320/99 και 130/2002) προσαρμόσθηκε η ελληνική νομοθεσία προς την Οδηγία 94/80/ΕΚ του Συμβουλίου για την άσκηση των δικαιωμάτων του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές από τους «πολίτες» της Ευρωπαϊκής Ενώσεως που δεν είναι Έλληνες υπήκοοι αλλά κατοικούν στην Ελλάδα.

7.6. Διευκόλυνση της ασκήσεως του δικαιώματος εγκαταστάσεως και ελευθέρας παροχής υπηρεσιών από ορισμένες κατηγορίες προσώπων

Προκειμένου να διευκολυνθεί η άσκηση του δικαιώματος εγκαταστάσεως και ελευθέρας παροχής υπηρεσιών στην Ελλάδα από υπηκόους των Κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως ("κοινοτικούς υπηκόους"), το π.δ. 29/1992 προβλέπει, ότι εφ' όσον η ανάληψη μιας δραστηριότητας στην Ελλάδα εξαρτάται από την προηγούμενη -ανεξαρτήτως χρονικής διάρκειας- άσκηση της δραστηριότητας αυτής, αναγνωρίζεται ως προϋπηρεσία η ασκηθείσα αντίστοιχη δραστηριότητα σε άλλο Κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Η κατά περίπτωση αρμόδια για την έκδοση αδειών ασκήσεως επαγγέλματος Αρχή, υποχρεούται να δέχεται πιστοποιητικά επαγγελματικής εμπειρίας που εκδίδονται από τις αρμόδιες Αρχές των λοιπών Κρατών-μελών, εφ' όσον αυτά υποβάλλονται σε επίσημη μετάφραση στην ελληνική γλώσσα και έχουν εκδοθεί εντός του τελευταίου τριμήνου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- § Σπυρίδων Βλ. Βρέλλη, *Δίκαιο Αλλοδαπών – Τα αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα Β' έκδοση (2003)*
- § Ηλίας Γ. Μπεζεβέγκης, *Μετανάστες στην Ελλάδα: Επιπολιτισμός και ψυχοκοινωνική προσαρμογή (2008)*
- § Ζωή Παττασιώπη-Πασιά, *Βασικοί νόμοι δικαίου καταστάσεως αλλοδαπών (2001)*
- § Ζωή Παττασιώπη-Πασιά, *Το νομικό καθεστώς των αλλοδαπών εργαζομένων τρίτων χωρών (1998)*
- § Ελληνικής Εταιρίας Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου (εκδ.), *Το νομικό καθεστώς των αλλοδαπών στην Ελλάδα – Επιστημονική ημερίδα, Αθήνα 9 Μαΐου 1994 (1995).*
- § Περιοδικό «Το Σύνταγμα» τ. 22, τεύχ. 1^ο, (1996)
- § Α. Αργυρού, *Το νομικό καθεστώς των παλιννοστούντων ομογενών από τις χώρες της πρώην ΕΣΣΔ, ΝοΒ 49 (2001) 1394-1411*
- § Νομοθεσία Εργατική και Ασφαλιστική, Κων. Λαναρά, έκδοση 2007.
- § Εργατικό Δίκαιο Μ. Λεοντάρη, 16η έκδοση (2007).
- § «Το Δίκαιο στις εργασιακές σχέσεις», Β. Γαμβρούδη, τ. Δντή Υπουργείου Εργασίας, έκδοση "Επιθεώρησης Ασφαλιστικού και Εργατικού Δικαίου" (ΕΑΕΔ), 2006.

Ιστοσελίδες:

<http://lawdb.intrasoftnet.com>

<http://www.dimosnet.gr>

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

ΦΕΚ Α' 91/2.5.2001 ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2910 Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις.

***Με την παρ.2 άρθρ.25 Ν.3013/2002 ορίζεται ότι:
"Όπου στις διατάξεις του ν. 2910/2001 ή στις παρούσες ρυθμίσεις αναφέρεται "άδεια παραμονής "ο όρος αυτός λειτουργεί ισοδύναμα προς τον όρο "άδεια διαμονής".

*** ΠΡΟΣΟΧΗ:Βλ. και Ν.3386/2005 "Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια ,ΦΕΚ Α 212/23.8.2005, η ισχύς του οποίου αρχίζει από 1.1.2006, με εξαίρεση τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 89, τις παραγράφους 3,4,7,10 και 11 του άρθρου 91 και την παράγραφο 5 του άρθρου 92 αυτού, η ισχύς των οποίων αρχίζει από τη δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α`

ΟΡΙΣΜΟΙ - ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Άρθρο 1

Ορισμοί

Για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού:

α. Αλλοδαπός είναι κάθε φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ή που δεν έχει ιθαγένεια.

β. Πρόσφυγες είναι οι αλλοδαποί που πληρούν τις προϋποθέσεις της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 περί του νομικού καθεστώτος των προσφύγων και του συναφούς Πρωτοκόλλου της Νέας Υόρκης του 1967, στους οποίους έχει αναγνωρισθεί η ιδιότητα του πρόσφυγα από τις αρμόδιες αρχές.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

1. Οι διατάξεις του νόμου αυτού δεν έχουν εφαρμογή στις ακόλουθες κατηγορίες προσώπων, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις αυτού:

α. Στα πρόσωπα των οποίων η είσοδος και η έξοδος, καθώς και η εν γένει κίνηση, διαμονή, εγκατάσταση και απασχόληση στο ελληνικό έδαφος ρυθμίζονται από κανόνες του κοινοτικού δικαίου.

β. Στους πρόσφυγες. Οι πρόσφυγες υπάγονται στις ειδικές διατάξεις που τους αφορούν, εκτός αν ρητά ορίζεται διαφορετικά στις διατάξεις του νόμου αυτού. Πρόσφυγας συνεχίζει να υπάγεται στο καθεστώς των προσφύγων, έστω και αν εξέλιπταν οι λόγοι βάσει των οποίων αναγνωρίστηκε, εφόσον λόγω μακράς διαμονής απέκτησε ισχυρούς κοινωνικούς, οικονομικούς και οικογενειακούς δεσμούς με τη χώρα.

γ. Στα πρόσωπα που έχουν υποβάλει αίτηση για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα κατά την έννοια της Σύμβασης της Γενεύης του 1951.

2. Πρόσωπα που έχουν περισσότερες ιθαγένειες, από τις οποίες η μία είναι ελληνική, θεωρούνται ημεδαποί και έχουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των Ελλήνων πολιτών. Πρόσωπα που έχουν περισσότερες ιθαγένειες, στις οποίες δεν συμπεριλαμβάνεται η ελληνική, είναι υποχρεωμένα να επιλέξουν με δήλωσή τους στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης ιθαγένεια, εφόσον είναι εφοδιασμένοι με διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο του οικείου κράτους.

3. Ευνοϊκότερες ειδικές ρυθμίσεις κρατικών διμερών ή πολυμερών συμφωνιών υπερισχύουν υπό τον όρο της αμοιβαιότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β`

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΕΘΟΡΙΑΚΩΝ ΔΙΑΒΑΣΕΩΝ

Άρθρο 3

Σημεία εισόδου - εξόδου

1. Κάθε άτομο επιτρέπεται να εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος και να εξέρχεται από αυτό μόνο από τις ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις.

2. Με απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Άμυνας, Εξωτερικών, Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας καθορίζονται οι αερολιμένες, οι λιμένες και τα σημεία στα σύνορα της χώρας, μέσω των οποίων επιτρέπεται η είσοδος προσώπων στο ελληνικό έδαφος και η έξοδος από αυτό.

3. Η είσοδος και η έξοδος εκτός των μεθοριακών διαβάσεων της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να επιτραπεί κατά περίπτωση, για εξαιρετικούς λόγους, με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, που καθορίζει και τον τρόπο διενέργειας του ελέγχου.

Άρθρο 4

Αστυνομικός έλεγχος

1. Κάθε άτομο που εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχεται από αυτό, υποβάλλεται σε αστυνομικό έλεγχο κατά την άφιξη και την αναχώρησή του.

2. Ο αστυνομικός έλεγχος των προσώπων που εισέρχονται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχονται από αυτό ανήκει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και ενεργείται από τις κατά τόπους αστυνομικές αρχές.

3. Με απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Οικονομικών, Δικαιοσύνης, και Εμπορικής Ναυτιλίας καθορίζεται το περιεχόμενο του αστυνομικού ή άλλης μορφής ελέγχου, τα όργανα ελέγχου και η διαδικασία εφαρμογής των δικαστικών και διοικητικών πράξεων, που έχουν σχέση με την είσοδο και την έξοδο προσώπων από τη χώρα.

4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης, καθορίζονται τα έγγραφα με τα οποία πρέπει να εφοδιάζονται οι αλλοδαποί που στερούνται ταξιδιωτικών εγγράφων και δεν καθίσταται δυνατός ο έγκαιρος εφοδιασμός τους από τις διπλωματικές αρχές της χώρας τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Άρθρο 5

Θεώρηση εισόδου

1. Ο αλλοδαπός που εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος απαιτείται να έχει διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που αναγνωρίζεται από διεθνείς συμβάσεις.

2. Τα έγγραφα αυτά πρέπει να φέρουν, εφόσον αυτό απαιτείται, και θεώρηση εισόδου (VISA).

3. Η θεώρηση εισόδου χορηγείται από την ελληνική προξενική αρχή του τόπου κατοικίας του αλλοδαπού, αφού ληφθούν υπόψη λόγοι που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας και στη δημόσια υγεία και έχει διάρκεια τριών μηνών, αν δεν ορίζεται διαφορετικά από τις διατάξεις του παρόντος.

4. Αλλοδαποί που δεν έχουν υποχρέωση θεώρησης εισόδου επιτρέπεται να εισέρχονται ελεύθερα στο ελληνικό έδαφος και να παραμένουν μέχρι τρεις μήνες συνολικά μέσα σε διάστημα έξι μηνών από την ημερομηνία της πρώτης εισόδου.

5. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, θεώρηση εισόδου επιτρέπεται να χορηγηθεί από τις υπηρεσίες ελέγχου διαβατηρίων κατά την άφιξη του αλλοδαπού στο σημείο εισόδου, ύστερα από απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

***βλ. την υπ` αριθμόν 7004/3/40-θ`/23-4-2004 Απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης(ΦΕΚ Β` 649/4.5.2004) "Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων Υπουργού Δημόσιας Τάξης σε υφιστάμενα υπηρεσιακά όργανα"

6. Με απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Δημόσιας Τάξης και Οικονομικών καθορίζεται η διαδικασία χορήγησης θεωρήσεων εισόδου, το είδος, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία χορήγησης εισόδου για ειδικές περιπτώσεις, καθώς και το κατά περίπτωση επιβαλλόμενο τέλος χαρτοσήμου.

Άρθρο 6

Διέλευση αλλοδαπών

1. Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου δεν συνιστά είσοδο στο ελληνικό έδαφος η παραμονή αλλοδαπού στη ζώνη διερχομένων αερολιμένος ή λιμένος της χώρας με σκοπό να συνεχίσει το ταξίδι του στην αλλοδαπή, με το ίδιο ή άλλο αεροσκάφος ή πλοίο.

2. Για την παραμονή στη ζώνη διερχομένων δεν απαιτείται θεώρηση εισόδου. Με απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Δημόσιας Τάξης επιτρέπεται για λόγους γενικότερου δημόσιου συμφέροντος ή δημόσιας τάξης και ασφάλειας να ορισθεί θεώρηση για διερχόμενους επιβάτες, πολίτες ορισμένων χωρών.

3. Ο αλλοδαπός που παραμένει στη ζώνη διερχομένων υποχρεούται να αναχωρήσει. Αν δεν αναχωρήσει, επιβιβάζεται σε αεροσκάφος ή πλοίο, με φροντίδα της αστυνομικής αρχής. Οι αερολιμενικές ή λιμενικές αρχές είναι υποχρεωμένες να συνδράμουν, εφόσον τους ζητηθεί.

4. Τα πρόσωπα που παραμένουν στη ζώνη διερχομένων υπόκεινται στον έλεγχο που κρίνεται αναγκαίος από τις αρμόδιες αστυνομικές, τελωνειακές, λιμενικές και υγειονομικές αρχές.

5. Οι ελληνικές αρχές ελέγχου μπορεί να υποχρεώσουν σε άμεση αναχώρηση διερχόμενο αλλοδαπό, αν διαπιστώσουν ότι δεν έχει θεώρηση εισόδου, εφόσον απαιτείται, και εισιτήριο για τη συνέχιση του ταξιδιού του, τόσο για τη χώρα προορισμού, όσο και τις ενδιάμεσες χώρες, από το έδαφος των οποίων κατ' ανάγκη θα διέλθει.

Άρθρο 7

Άρνηση εισόδου

1. Ο πρόξενος μπορεί να αρνηθεί, χωρίς αιτιολογία, τη χορήγηση θεώρησης εισόδου. Αιτιολογία απαιτείται αν ο αλλοδαπός είναι σύζυγος, ανήλικο τέκνο ή γονέας πολίτη Κράτους - Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Οι ελληνικές αρχές ελέγχου μπορούν να απαγορεύσουν την είσοδο στην Ελλάδα αλλοδαπού που έχει θεώρηση εισόδου, εφόσον διαπιστώσουν ότι στο πρόσωπο αυτού συντρέχει μία τουλάχιστον από τις παρακάτω περιπτώσεις:

α. περιλαμβάνεται στον κατάλογο των αλλοδαπών, για τους οποίους υπάρχει απαγόρευση εισόδου σύμφωνα με το άρθρο 49 του νόμου αυτού,

β. η είσοδός του μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία, σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και τον Π.Ο.Υ.,

γ. το διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που κατέχει δεν εξασφαλίζει την επάνοδό του στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής του ή σε τρίτη χώρα,

δ. έρχεται με σκοπό να παραμείνει στην Ελλάδα για λόγο για τον οποίο απαιτείται η έκδοση άδειας παραμονής και δεν έχει ακολουθήσει τη νόμιμη διαδικασία,

ε. δεν κατέχει τα απαραίτητα έγγραφα για να δικαιολογήσει το σκοπό του ταξιδιού του και τα αναγκαία για τη συντήρησή του οικονομικά μέσα. Είναι όμως δυνατόν ημεδαπός, με δήλωση υποδοχής που συντάσσεται σε ειδικό προς τούτο έντυπο και κατατίθεται ως δικαιολογητικό στις αρμόδιες για την έκδοση των θεωρήσεων ή τον διαβατηριακό έλεγχο αρχές, να αναφέρει το σκοπό του ταξιδιού του αλλοδαπού και να εγγυηθεί με την κατάθεση στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ποσού, που καλύπτει τις δαπάνες τυχόν επαναπροώθησής του ή απέλασής του και ποσού ίσου με τριμηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη για την κάλυψη μέρους ή του συνόλου των αναγκών για τη συντήρησή του εξόδων.

3. Αλλοδαπός που έχει εισέλθει στην Ελλάδα από τη ζώνη διερχομένων και δεν του επιτρέπεται η είσοδος στη χώρα προορισμού, δεν γίνεται δεκτός για επανείσοδο, εάν δεν πληροί εκ νέου τις προϋποθέσεις του παρόντος νόμου, εφόσον κατά την επιστροφή του μεσολάβησε είσοδός του σε τρίτη ενδιάμεση χώρα.

4. Δεν επιτρέπεται η απαγόρευση εισόδου στην Ελλάδα προσώπου που αποδεικνύεται ότι έχει την ελληνική ιθαγένεια, και αν ακόμη στερείται διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου.

Άρθρο 8

Χορήγηση και ανανέωση άδειας παραμονής

1. Αλλοδαπός που έχει λάβει θεώρηση εισόδου στην Ελλάδα, για έναν από τους λόγους που προβλέπονται στον παρόντα νόμο, μπορεί να ζητήσει άδεια παραμονής για τον ίδιο λόγο, εφόσον πληροί τις προβλεπόμενες από το νόμο αυτόν προϋποθέσεις.

"Όταν πρόκειται για ανανέωση άδειας διαμονής, που αφορά διαφορετικό εργασιακό καθεστώς από εκείνο για το οποίο έχει χορηγηθεί η σχετική άδεια και πληρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις του νόμου, δεν απαιτείται η αντίστοιχη για το σκοπό αυτόν ειδική θεώρηση εισόδου. Η διαδικασία αυτή δεν αφορά τους κατόχους άδειας διαμονής για τους λόγους που προβλέπονται στις διατάξεις των άρθρων 10 18, 34, 35, 36, 37 παρ. 6α και β, 37 παρ. 7α, εφόσον οι κάτοχοί τους εισήλθαν στην Ελλάδα ειδικά για το σκοπό αυτόν. Άδειες διαμονής, που χορηγήθηκαν με βάση το άρθρο 37 παρ. 1 και 4 περιπτώσεις γ' και δ' καθώς και 37 παρ. 7β, δεν μπορούν να ανανεωθούν για λόγο διαφορετικό από αυτόν, για τον οποίο είχαν αρχικώς χορηγηθεί.

*** Τα άνω εντός " " εδάφια προστέθηκαν με την παρ.1α άρθρ.32 Ν. 3202/2003,ΦΕΚ Α 284/11.12.2003,όπως αυτή αντικαταστάθηκε με την παρ.4 άρθρ.34 Ν.3274/2004,ΦΕΚ Α 195/19.10.2004.

2. Η άδεια παραμονής αλλοδαπού χορηγείται για συγκεκριμένο σκοπό, ο οποίος αναγράφεται στην αίτηση.

3. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί τη χορήγηση άδειας παραμονής στην Ελλάδα οφείλει, δύο τουλάχιστον μήνες πριν τη λήξη της θεώρησης εισόδου, να υποβάλλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του αίτηση για τη χορήγηση της άδειας παραμονής.

4. Μαζί με την αίτηση πρέπει να καταθέτει αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου με τη θεώρηση εισόδου και τα λοιπά προβλεπόμενα από τον παρόντα νόμο δικαιολογητικά.

5. Ο δήμος ή η κοινότητα εξετάζει την πληρότητα των δικαιολογητικών και τα διαβιβάζει μαζί με την αίτηση του αλλοδαπού στην αρμόδια κατά περίπτωση υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης. Η υπηρεσία αυτή εξετάζει την αίτηση μέσα σε ένα μήνα από την περιέλευσή της σε αυτήν και, αφού λάβει υπόψη τους λόγους που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας,

καλεί τον αλλοδαπό σε συνέντευξη σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης.

"Η εξέταση λόγων που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας δεν αποτελεί προαπαιτούμενο στοιχείο για την ανανέωση της άδειας διαμονής του αλλοδαπού με εξαίρεση τη μετατροπή της σε αορίστου χρόνου διαρκείας. Οι Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Περιφερειών υποχρεούνται στο τέλος κάθε μήνα να από στέλλουν στις κατά τόπους αστυνομικές διευθύνσεις του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης καταστάσεις με τα ακριβή στοιχεία των αλλοδαπών των οποίων ανανεώθηκαν οι άδειες διαμονής. Η ύπαρξη λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας που προκύπτουν από την έρευνα των κατά τόπους αστυνομικών διευθύνσεων αποτελεί νόμιμο λόγο ανάκλησης της άδειας διαμονής ανεξαρτήτως του χρονικού σημείου στο οποίο αναφέρονται"

*** Τα άνω εντός " " εδάφια προστέθηκαν με την παρ.1 άρθρ.32 Ν. 3202/2003,ΦΕΚ Α 284/11.12.2003.

6. Η κλήση του αλλοδαπού σε συνέντευξη γίνεται με απόδειξη. Μη εμφάνιση του αλλοδαπού δικαιολογείται μόνο για λόγους ανωτέρας βίας. Στην περίπτωση αυτήν ο αλλοδαπός καλείται εκ νέου σε συνέντευξη κατά την ίδια πιο πάνω διαδικασία. Σε περίπτωση αδικαιολόγητης μη εμφάνισης, η αίτηση απορρίπτεται.

7. Η άδεια παραμονής χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Μετανάστευσης.

8. Με τη διαδικασία που προβλέπεται στις παραγράφους 3 - 7 αυτού του άρθρου ανανεώνεται η άδεια παραμονής, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα νόμο.

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Σύμφωνα με την Απόφ. Οικ.14531/21 30.12.2004 (ΦΕΚ Β´ 1951), του Γεν. Γραμ. Περιφέρειας Ν. Αιγαίου, ισχύουν τα ακόλουθα:

"Στον προϊστάμενο της Διεύθυνσης Αστικής Κατάστασης και Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, μεταβιβάζουμε την αρμοδιότητα χορήγησης και ανανέωσης των αδειών παραμονής των αλλοδαπών για τους Νομούς Κυκλάδων και Δωδεκανήσου (άρθρο 8 Ν. 2910/2001)."

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με την παρ.7 άρθρ.25 Ν.3013/2002,ΦΕΚ Α 102/1.5.2002 ορίζεται ότι:

"7. Όπου στις διατάξεις του ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α`) προβλέπεται κλήση του αλλοδαπού για συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης του άρθρου 9 του ίδιου νόμου, καθώς και παροχή γνώμης της Επιτροπής, η κλήση αυτή και η παροχή της οικείας γνώμης πραγματοποιείται μόνον σε όσες περιπτώσεις κρίνεται τούτο αναγκαίο, κατά την εκτίμηση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, ο οποίος εκδίδει την άδεια παραμονής".

Άρθρο 9

Επιτροπή Μετανάστευσης

1. Σε κάθε περιφερειακή διεύθυνση αλλοδαπών και μετανάστευσης συνιστάται τριμελής Επιτροπή Μετανάστευσης, η οποία αποτελείται από δύο υπαλλήλους της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης, από τους οποίους ο ένας είναι ο προϊστάμενός της, και έναν εκπρόσωπο της αστυνομικής αρχής. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας ορίζονται τα μέλη της Επιτροπής, τακτικά και αναπληρωματικά, και ο γραμματέας με τον αναπληρωτή του. Με όμοια απόφαση ορίζεται ως πρόεδρος ο προϊστάμενος της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης, καθώς και εισηγητής, χωρίς δικαίωμα ψήφου, με τον αναπληρωτή του, από τους υπαλλήλους της διεύθυνσης αλλοδαπών και μετανάστευσης.

"Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας μπορεί να συστήνονται σε κάθε περιφερειακή διεύθυνση αλλοδαπών και μετανάστευσης επιπλέον μέχρι δύο τριμελείς Επιτροπές Μετανάστευσης, εφόσον τούτο επιβάλλεται για την ταχύτερη διεκπεραίωση του έργου τους. Οι επιτροπές αυτές αποτελούνται από δύο υπαλλήλους της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης και έναν εκπρόσωπο της αστυνομικής αρχής. Με την ίδια απόφαση ορίζονται τα μέλη της επιτροπής, τακτικά και αναπληρωματικά, και ο γραμματέας με τον αναπληρωτή του. Με όμοια απόφαση ορίζεται ως πρόεδρος ο ένας από τους δύο υπαλλήλους της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης που είναι μέλη της επιτροπής, καθώς και εισηγητής, χωρίς δικαίωμα ψήφου, από τους υπαλλήλους της διεύθυνσης αλλοδαπών και μετανάστευσης με τους αναπληρωτές τους."

*** Τα άνω εντός " " εδάφια προστέθηκαν με την παρ.1 άρθρ.19 Ν.3013/2002,ΦΕΚ Α 102/1.5.2002.

2. Έργο της Επιτροπής Μετανάστευσης είναι η διατύπωση γνώμης για τη χορήγηση ή την ανανέωση άδειας παραμονής του αλλοδαπού. Η Επιτροπή για να σχηματίσει γνώμη λαμβάνει υπόψη τα προβλεπόμενα από τις επί μέρους διατάξεις του παρόντος νόμου στοιχεία και την εν γένει προσωπικότητα του αλλοδαπού.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με την παρ.7 άρθρ.25 Ν.3013/2002,ΦΕΚ Α 102/1.5.2002 ορίζεται ότι:

"7. Όπου στις διατάξεις του ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α`) προβλέπεται κλήση του αλλοδαπού για συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης του άρθρου 9 του ίδιου νόμου, καθώς και παροχή γνώμης της Επιτροπής, η κλήση αυτή και η παροχή της οικείας γνώμης πραγματοποιείται μόνον σε όσες περιπτώσεις κρίνεται τούτο αναγκαίο, κατά την εκτίμηση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, ο οποίος εκδίδει την άδεια παραμονής".

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Βλ. ΥΑ 14939 (ΦΕΚ 1540/15.10.2004) περί συστάσεως επιτροπών μετανάστευσης του άρθρου 9 του Ν.2910/2001 όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 19 παρ. 1.α του Ν. 3013/2002 της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΓΙΑ ΛΟΓΟΥΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Άρθρο 10

Είσοδος για λόγους σπουδών

1. Η είσοδος αλλοδαπού στην Ελλάδα για σπουδές σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.), Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.), "Ανώτερες Εκκλησιαστικές Σχολές και Εκκλησιαστικές Σχολικές Μονάδες" Ανωτέρα Σχολή Εκπαιδευτικών Τεχνολόγων Μηχανικών της Σχολής Εκπαιδευτικών Λειτουργών Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαιδεύσεως (Α.Σ.Ε.ΤΕ.Μ./Σ.Ε.Λ.Ε.Τ.Ε.), στην Ανώτερη Σχολή Τουριστικών Επαγγελματιών του Ε.Ο.Τ., σε Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.), σε σχολείο ελληνικής γλώσσας των Πανεπιστημίων Αθηνών ή Θεσσαλονίκης ή στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας Θεσσαλονίκης επιτρέπεται, εφόσον προηγουμένως λάβει θεώρηση εισόδου για το λόγο αυτόν. Στις σπουδές περιλαμβάνονται πτυχιακές και μεταπτυχιακές, καθώς και απόκτηση ειδικότητας στην περίπτωση ιατρικών σπουδών.

*** Οι άνω εντός " " λέξεις προστέθηκαν με την παρ.1 άρθρ.19 Ν.3013/2002,ΦΕΚ Α 102/1.5.2002.

2. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, που εκδίδεται κατ' έτος, καθορίζεται ο αριθμός των θέσεων ανά σχολή, τμήμα ή εκπαιδευτήριο, που θα καταλαμβάνουν οι αλλοδαποί φοιτητές ή σπουδαστές.

3. Για τη χορήγηση στον αλλοδαπό θεώρησης εισόδου για σπουδές πρέπει να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α. Να έχει γίνει δεκτός σε ένα από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

β. Να μπορεί να εξασφαλίσει τα έξοδα των σπουδών και της διαβίωσής του στην Ελλάδα.

4. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να έλθει για σπουδές στην Ελλάδα οφείλει να προσκομίσει στο ελληνικό προξενείο του τόπου κατοικίας του:

α. διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο,

β. βεβαίωση του οικείου ελληνικού εκπαιδευτικού ιδρύματος ότι τον αποδέχεται να εγγραφεί σε αυτό,

γ. δήλωση ότι έχει εξασφαλίσει τα απαραίτητα οικονομικά μέσα για την αντιμετώπιση των δαπανών σπουδών και διαβίωσής του στην Ελλάδα,

δ. πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών αρχών.

Άρθρο 11

Χορήγηση άδειας παραμονής

1. Αλλοδαπός που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για σπουδές στην Ελλάδα μπορεί να ζητήσει άδεια παραμονής για το σκοπό αυτόν, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α. έχει εγγραφεί στο οικείο εκπαιδευτικό ίδρυμα,

β. διαθέτει επαρκείς πόρους για την κάλυψη των εξόδων παραμονής και σπουδών για το χρόνο που καλύπτει η άδεια παραμονής,

γ. είναι υγιής και ασφαλισμένος για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης,

δ. έχει εξασφαλίσει κατάλυμα.

2. Η αίτηση του αλλοδαπού για τη χορήγηση άδειας παραμονής συνοδεύεται από:

α. βεβαίωση εγγραφής στο οικείο εκπαιδευτικό ίδρυμα,

β. στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι μπορεί να καλύψει τα έξοδα διαμονής και σπουδών για το χρόνο που καλύπτει η άδεια παραμονής,

γ. αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένος για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης ή ότι έχει υποβληθεί σχετική αίτηση,

δ. δήλωση, στην οποία αναφέρεται η διεύθυνση του καταλύματός του,

ε. πιστοποιητικό υγείας, που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με την παρ.3 άρθρ.8 Ν.3146/2003,ΦΕΚ Α 125/23.5.2003. ορίζεται ότι:

" Το προβλεπόμενο από τις διατάξεις των άρθρων 11 παρ. 2 περ. ε`, 21 παρ.2 περ. ε, 26 παρ. 2περ. δ`, 29 παρ. 1, 34 παρ. 4 περ. β`, 36 παρ. 3 περ. β` και 37 παρ. 2 περ. δ` του Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α) πιστοποιητικό υγείας δεν

απαιτείται για την ανανέωση της αντίστοιχης άδειας διαμονής".

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με το άρθρο 34 παρ.1 Ν.3274/2004, ΦΕΚ Α 195/19.10.1004,ορίζεται ότι:

"1. Αλλοδαποί, οι οποίοι έχουν λάβει θεώρηση εισόδου (VISA) για σπουδές ή επαγγελματική κατάρτιση στην Ελλάδα μετά την 1.7.2002, αλλά δεν υπέβαλαν εμπροθέσμως αίτηση για χορήγηση άδειας παραμονής ως τη δημοσίευση του παρόντος, μπορούν να την υποβάλουν μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από τη δημοσίευση του παρόντος, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 11 του Ν. 2910/2001 και, παραλλήλως, αποδεικνύεται, με βεβαίωση του οικείου εκπαιδευτικού ιδρύματος, δημόσιου ή ιδιωτικού ινστιτούτου επαγγελματικής κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) ή εργαστηρίου ελευθέρων σπουδών, ότι συνεχίζουν να φοιτούν κανονικά σε αυτά".

Άρθρο 12

Διάρκεια της άδειας παραμονής

Η άδεια παραμονής ισχύει για ένα έτος και μπορεί να ανανεώνεται για ισόχρονο διάστημα. Ο συνολικός χρόνος παραμονής δεν μπορεί να υπερβεί την προβλεπόμενη από τις οικείες διατάξεις συνολική διάρκεια σπουδών προσαυξημένη κατά το ήμισυ. Στο χρόνο αυτόν προστίθεται ένα επιπλέον έτος για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας.

Άρθρο 13

Ανανέωση της άδειας παραμονής

Για την ανανέωση της άδειας παραμονής ο αλλοδαπός οφείλει, δύο τουλάχιστον μήνες πριν τη λήξη της, να υποβάλλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας του αίτηση που συνοδεύεται από βεβαίωση του οικείου εκπαιδευτικού ιδρύματος, από την οποία να προκύπτει η εγγραφή του και η συμμετοχή του στις εξετάσεις.

Άρθρο 14

Επαγγελματική κατάρτιση

1. Επαγγελματική κατάρτιση για την εφαρμογή του παρόντος είναι η φοίτηση σε Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Ν. 2009/1992 (ΦΕΚ 18 Α), όπως ισχύει κάθε φορά. Της εν λόγω κατάρτισης μπορεί να προηγείται ένα προπαρασκευαστικό έτος εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας σε Σχολείο της Νέας Ελληνικής Γλώσσας Ελληνικού Πανεπιστημίου.

2. Η είσοδος αλλοδαπού στην Ελλάδα για κατάρτιση σε δημόσια ή ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. επιτρέπεται εφόσον ο αλλοδαπός γίνει δεκτός από αυτά και χορηγηθεί σχετική έγκριση φοίτησης από τον οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

3. Η είσοδος αλλοδαπού στην Ελλάδα για την παρακολούθηση αδιαβάθμητου εκπαιδευτικού επιπέδου προγραμμάτων σε εργαστήρια ελεύθερων σπουδών επιτρέπεται, εφόσον ο αλλοδαπός γίνει δεκτός από αυτά και η σχετική

βεβαίωση του εργαστηρίου ότι γίνεται δεκτός και για τη διάρκεια των σχετικών προγραμμάτων θεωρηθεί από την αρμόδια υπηρεσία της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

4. Η θεώρηση εισόδου και η άδεια παραμονής, καθώς και η ανανέωσή της χορηγούνται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στα άρθρα 10 έως 13 του νόμου αυτού, που εφαρμόζονται αναλόγως.

ΝΟΜΟΣ 3386/2005 (ΦΕΚ Α 212/23.8.2005)

Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Βλέπε και σχετική ΥΑ οικ.933/16-19.1.2009 (ΦΕΚ Β΄ 53/19.1.2009) "Καθορισμός απαιτούμενων δικαιολογητικών για τη χορήγηση και ανανέωση της άδειας διαμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3386/2005 όπως ισχύει".

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Σχετικώς εξεδόθη η Κ.Υ.Α. υπ' αριθμ. 160/2006 (ΦΕΚ Β΄6) περί καθορισμού ελάχιστου αριθμού ημερομισθίων ή ελάχιστου χρονικού διαστήματος ασφάλισης ανά έτος και ασφαλιστικό φορέα για την ανανέωση άδειας διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών καθώς και των όρων και προϋποθέσεων πρόσβασης στην μισθωτή εργασία και σε ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα της περίπτωσης β΄ του άρθρου 59 του ν.3386/2005.[Οι διατάξεις του κεφ.Α΄ της αποφάσεως εφαρμόζονται για την ανανέωση των αδειών διαμονής που λήγουν μετά την 1.1.2006, οι δε διατάξεις του κεφ.Β΄ αυτής εφαρμόζονται από 1.1.2006].

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α ΟΡΙΣΜΟΙ - ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Άρθρο 1

Ορισμοί

1. Για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού:

α. Αλλοδαπός είναι το φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ή που δεν έχει ιθαγένεια.

β. Υπήκοος τρίτης χώρας είναι το φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ούτε την ιθαγένεια άλλου κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 17 παράγραφος 1 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

γ. Ανιθαγενής είναι το φυσικό πρόσωπο που πληροί τις προϋποθέσεις της Σύμβασης της Νέας Υόρκης του 1954 περί του καθεστώτος των ανιθαγενών, η οποία έχει κυρωθεί με το ν. 139/1975 (ΦΕΚ 176 Α').

δ. Άδεια διαμονής είναι κάθε είδους πιστοποίηση που παρέχεται από τις ελληνικές αρχές και με βάση την οποία επιτρέπεται σε υπήκοο τρίτης χώρας να διαμένει νόμιμα στην Ελληνική Επικράτεια, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 παράγραφος 2 περίπτωση α' του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1030/2002 του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 «Για την καθιέρωση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου για τους υπηκόους τρίτων χωρών» (ΕΕ L 157/15.6.2002).

ε. Οικογενειακή επανένωση είναι η είσοδος και η διαμονή στη Χώρα των μελών της οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα, προκειμένου να διατηρηθεί η ενότητα της οικογένειας του, ασχέτως εάν οι οικογενειακοί δεσμοί δημιουργήθηκαν πριν ή μετά από την είσοδο του στη Χώρα.

στ. Συντηρών είναι ο υπήκοος τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα και υποβάλλει αίτηση οικογενειακής επανένωσης, προκειμένου να επιτραπεί η είσοδος και η διαμονή στα μέλη της οικογένειας του στην Ελλάδα, όπως αυτά προσδιορίζονται στον παρόντα νόμο.

ζ. Επί μακρόν διαμένων είναι ο υπήκοος τρίτης χώρας που αποκτά την ανωτέρω ιδιότητα, σύμφωνα με το άρθρο 67 του παρόντος.

η. Σπουδαστής είναι ο υπήκοος τρίτης χώρας που έγινε δεκτός σε ένα από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, όπως αυτά ορίζονται στον παρόντα νόμο, και στον οποίο έχει επιτραπεί η είσοδος και διαμονή στο έδαφος της Χώρας, προκειμένου να έχει ως κύρια δραστηριότητα του την παρακολούθηση προγράμματος σπουδών.

θ. Ασυνόδευτος ανήλικος είναι ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής που δεν έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του και ο οποίος είτε εισέρχεται στην Ελληνική Επικράτεια χωρίς να συνοδεύεται από τον κατά το νόμο ή το έθιμο υπεύθυνο για την επιμέλεια του ενήλικο και για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η ανωτέρω κατάσταση είτε βρέθηκε χωρίς συνοδεία μετά την είσοδο του στη Χώρα.

ι. Θύμα εμπορίας ανθρώπων είναι τόσο το φυσικό πρόσωπο για το οποίο υπάρχουν βάσιμοι λόγοι, ώστε να θεωρηθεί θύμα οποιουδήποτε από τα εγκλήματα που προβλέπονται στα άρθρα 323, 323Α, 323Β, 348Α, 349, 351 και 351Α του Π.Κ., πριν ασκηθεί η ποινική δίωξη γι' αυτό όσο και εκείνο σε βάρος του οποίου τελέστηκε κάποιο από τα παραπάνω εγκλήματα για τα οποία κινήθηκε η ποινική δίωξη, ανεξάρτητα από το εάν αυτό έχει εισέλθει στη χώρα νόμιμα ή παράνομα.

ια. Θύμα παράνομης διακίνησης μεταναστών είναι τόσο το φυσικό πρόσωπο, για το οποίο υπάρχουν βάσιμοι λόγοι ώστε να θεωρηθεί θύμα οποιουδήποτε από τα εγκλήματα που προβλέπονται στα άρθρα 87 παράγραφοι 5 και 6 και

88, όταν τελούνται από εγκληματικές οργανώσεις κατά το άρθρο 187 παρ. 1 του Π.Κ., πριν ασκηθεί η ποινική δίωξη γι' αυτό όσο και εκείνο σε βάρος του οποίου τελέστηκε κάποιο από τα παραπάνω εγκλήματα για τα οποία κινήθηκε η ποινική δίωξη, εφόσον αυτό έχει εισέλθει στη χώρα παράνομα.

2.α. Ο χαρακτηρισμός «θύμα εμπορίας ανθρώπων», όπως ορίζεται στην περίπτωση ι' της προηγούμενης παραγράφου, αποδίδεται με Πράξη του αρμόδιου Εισαγγελέα Πρωτοδικών, τόσο αμέσως μετά την κίνηση της ποινικής δίωξης για έγκλημα που προβλέπεται στα άρθρα 323, 323Α, 323Β, 348Α, 349, 351 και 351Α του Π.Κ., όσο και πριν ασκηθεί ποινική δίωξη για κάποιο από αυτά τα αδικήματα. Στην τελευταία περίπτωση, για την έκδοση της εν λόγω Πράξης απαιτείται έγγραφη γνωμοδότηση, που συντάσσεται από δύο επιστήμονες με ειδικότητα ψυχιάτρου, ψυχολόγου ή κοινωνικού λειτουργού, οι οποίοι υπηρετούν σε Υπηρεσία ή σε Μονάδα Προστασίας και Αρωγής των άρθρων 2, 3 και 4 του π.δ. 233/2003, όπως αυτό ισχύει, ή σε ΜΚΟ ή στο ΔΟΜ ή σε Διεθνείς Οργανώσεις ή σε άλλους εξειδικευμένους και αναγνωρισμένους από το Κράτος φορείς προστασίας και αρωγής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 2, 3 και 4 του π.δ. 233/2003. Η Πράξη χαρακτηρισμού εκδίδεται και όταν το θύμα δεν συνεργάζεται με τις διωκτικές Αρχές, σε όσες περιπτώσεις ο ανωτέρω Εισαγγελέας κρίνει, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του Εισαγγελέα Εφετών, ότι συντρέχουν οι όροι του άρθρου 1 παρ. 2 του π.δ. 233/2003 ή ότι το θύμα δεν συνεργάζεται εξαιτίας απειλών που στρέφονται κατά προσώπων της οικογένειας του που βρίσκονται στην Ελλάδα ή στη χώρα της προέλευσης του ή οπουδήποτε αλλού και ότι, εάν αυτό δεν προστατευθεί ή εάν απελαθεί, αντιμετωπίζουν άμεσο κίνδυνο τα προαναφερόμενα πρόσωπα.

β. Η παραπάνω ρύθμιση ισχύει και για το χαρακτηρισμό προσώπου ως «θύματος παράνομης διακίνησης μεταναστών, όπως ορίζεται στην περίπτωση ια' της προηγούμενης παραγράφου.».

*** Το άρθρο 1 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο τέταρτο παρ.1 Ν.3875/2010,ΦΕΚ Α 158/20.9.2010.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

1. Οι διατάξεις του νόμου αυτού δεν έχουν εφαρμογή στις ακόλουθες κατηγορίες προσώπων, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε επί μέρους διατάξεις του:

α. Στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 17 παρ. 1 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως αυτό τροποποιήθηκε και ισχύει.

β. Στους διαπιστευμένους σε Πρεσβείες, Προξενεία ή διεθνείς οργανισμούς με έδρα την Ελλάδα υπαλλήλους, καθώς και στους υπηκόους τρίτων χωρών που προσλαμβάνονται στις ως άνω υπηρεσίες ως διοικητικό προσωπικό, στις συζύγους και τα τέκνα αυτών.

γ. Στους πρόσφυγες και στα πρόσωπα που έχουν υποβάλει αίτηση για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα, κατά την έννοια της Σύμβασης της Γενεύης του 1951, η οποία έχει κυρωθεί με το ν.δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 201 Α'), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

δ. Στα πρόσωπα που έχουν την άδεια να παραμείνουν στην Ελλάδα με βάση προσωρινή προστασία ή ζήτησαν την άδεια να παραμείνουν για το λόγο αυτόν και αναμένουν τη σχετική απόφαση.

ε. Στα πρόσωπα που έχουν την άδεια να παραμείνουν στην Ελλάδα με βάση επικουρικές μορφές προστασίας, σύμφωνα με τις διεθνείς Υποχρεώσεις και την εθνική νομοθεσία, ή ζήτησαν την άδεια να παραμείνουν για το λόγο αυτόν και αναμένουν τη σχετική απόφαση.

2. Πρόσωπα που έχουν περισσότερες ιθαγένειες, από τις οποίες η μία είναι ελληνική, ή κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεωρούνται Έλληνες ή πολίτες των κρατών μελών αντίστοιχα και εξαιρούνται από το Πεδίο εφαρμογής του νόμου αυτού.

3. Πρόσωπα που έχουν περισσότερες ιθαγένειες, στις οποίες δεν συμπεριλαμβάνεται η ελληνική, είναι υποχρεωμένα να επιλέξουν ιθαγένεια, με δήλωση τους στην αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, εφόσον είναι εφοδιασμένοι με διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο του οικείου κράτους.

4. Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται, με την επιφύλαξη ευνοϊκότερων ρυθμίσεων που προβλέπονται:

α. Σε διμερείς και πολυμερείς συμφωνίες μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της αφ' ενός, και τρίτων χωρών αφ' ετέρου.

β. Σε διμερείς και πολυμερείς συμφωνίες μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και τρίτων χωρών, πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του νόμου αυτού, υπό τον όρο της αμοιβαιότητας.

γ. Στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη της 18ης Οκτωβρίου 1961, ο οποίος κυρώθηκε με το ν. 1426/1984 (ΦΕΚ 32 Α).

Άρθρο 3

Σύσταση Διυπουργικής Επιτροπής Παρακολούθησης της Μεταναστευτικής Πολιτικής

"1. Για το συντονισμό της μεταναστευτικής πολιτικής στην Ελλάδα συνιστάται Διυπουργική Επιτροπή, αποτελούμενη από τους Υπουργούς Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Ανάπτυξης, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Δικαιοσύνης, Πολιτισμού, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας, η οποία συνέρχεται τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο."

*** Η παρ.1 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.1 άρθρου 2 Ν.3536/2007, ΦΕΚ Α 42/23.2.2007.

2. Έργο της Επιτροπής είναι η επεξεργασία θεμάτων μετανάστευσης (νόμιμης και παράνομης), με βάση την εξελικτική πορεία του φαινομένου, η έκδοση κατευθυντήριων οδηγιών με σκοπό το συντονισμό των κατά περίπτωση εμπλεκόμενων φορέων, η παρακολούθηση του έργου τους και η εισήγηση μέτρων θεσμικού και τεχνικού χαρακτήρα προς την κατεύθυνση αποτελεσματικής αντιμετώπισης των σχετικών προβλημάτων.

«Έργο της Επιτροπής αποτελεί, επίσης, η λήψη πρωτοβουλιών για την εκπαίδευση των υπαλλήλων των αρμόδιων υπηρεσιών σε μεθόδους Πρόληψης της παράνομης διακίνησης μεταναστών από εγκληματικές οργανώσεις και στην ανθρωπιστική αντιμετώπιση και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των μεταναστών που υπήρξαν θύματα παράνομης διακίνησης από εγκληματικές οργανώσεις, για την παροχή υλικότεχνικής βοήθειας σε κράτη που είναι συχνά χώρες προέλευσης ή διαμετακόμισης μεταναστών και για την ανάπτυξη προγραμμάτων ενημέρωσης του κοινού για το φαινόμενο της παράνομης διακίνησης μεταναστών, καθώς και προγραμμάτων συνεργασίας αρμόδιων φορέων σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο.».

*** Το πιο πάνω εντός " " εδάφιο προστέθηκε με το άρθρο τέταρτο παρ.2 Ν.3875/2010,ΦΕΚ Α 158/20.9.2010.

Η Επιτροπή συντονίζει την εκπόνηση και την εφαρμογή των Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Δράσης του άρθρου 66, για την κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών.

3. Για τη διευκόλυνση του έργου της, η Διυπουργική Επιτροπή επικουρείται από Ειδική Επιτροπή, η οποία συνέρχεται τουλάχιστον μία φορά ανά τρίμηνο, και έχει ως έργο την προετοιμασία των θεμάτων που εξετάζονται, καθώς και την εισήγηση των κατάλληλων μέτρων. Η ανωτέρω Ειδική Επιτροπή

συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και αποτελείται από τεχνοκράτες, εμπειρογνώμονες και στελέχη των αναφερόμενων στην παράγραφο 1 του παρόντος Υπουργείων.

"Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο Πρόεδρος και η γραμματειακή της υποστήριξη."

*** Το τελευταίο εδάφιο της παρ.3 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.2 άρθρου 2 Ν.3536/2007,ΦΕΚ Α 42/23.2.2007.

"4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Ανάπτυξης, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, Δικαιοσύνης, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας καθορίζονται τα ειδικότερα θέματα λειτουργίας της Επιτροπής της παραγράφου 1 και η γραμματειακή της υποστήριξη."

*** Η παρ.4 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.3 άρθρου 2 Ν.3536/2007, ΦΕΚ Α 42/23.2.2007.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β`

ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΙΣ ΜΕΘΟΡΙΑΚΕΣ ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ

Άρθρο 4

Σημεία εισόδου-εξόδου

1. Σε κάθε πρόσωπο επιτρέπεται να εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος και να εξέρχεται από αυτό μόνον από τις ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις.

2. Η είσοδος και η έξοδος εκτός των μεθοριακών διαβάσεων της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να επιτραπεί κατά περίπτωση, για εξαιρετικούς λόγους, με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, που καθορίζει και τον τρόπο διενέργειας του ελέγχου.

3. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης, είναι δυνατόν να καθορίζονται στα σύνορα της Χώρας προσωρινά σημεία διέλευσης προσώπων, για λόγους δημόσιου συμφέροντος, υπό την προϋπόθεση ότι θα πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την άσκηση ελέγχου της κυκλοφορίας των διερχόμενων προσώπων. Οι ώρες και ο συνολικός χρόνος λειτουργίας αυτών των σημείων καθορίζονται με βάση τις ιδιαίτερες συνθήκες που επιβάλλουν την ανάγκη λειτουργίας τους και σε καμία περίπτωση δεν θα υπερβαίνει τους οκτώ μήνες, εκτός και αν εξαιρετικοί λόγοι δημόσιου συμφέροντος επιβάλλουν τη λειτουργία τους για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Άρθρο 5

Άσκηση ελέγχου-εισόδου

1. Κάθε πρόσωπο που εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχεται από αυτό υποβάλλεται σε έλεγχο κατά την άφιξη και την αναχώρηση του.

2. Ο έλεγχος των προσώπων που εισέρχονται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχονται από αυτό ανήκει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και ενεργείται από τις κατά τόπους αρμόδιες, για το σκοπό αυτόν, αστυνομικές αρχές.

3. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Δικαιοσύνης, Μεταφορών και Επικοινωνιών, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας καθορίζονται οι αερολιμένες, οι λιμένες και τα χερσαία σημεία στα σύνορα της Χώρας, μέσω των οποίων επιτρέπεται η είσοδος προσώπων στο ελληνικό έδαφος και η έξοδος από αυτό, καθώς και το περιεχόμενο του κάθε μορφής ελέγχου, τα όργανα ελέγχου και η διαδικασία εφαρμογής των δικαστικών και διοικητικών πράξεων, που έχουν σχέση με την είσοδο και την έξοδο προσώπων από τη Χώρα. Με όμοια απόφαση είναι δυνατόν να καθορίζεται απλούστερη διαδικασία ελέγχου προσώπων που μετέχουν περιηγητικού πλου (κρουαζιέρας) ή επιβαίνουν πλοίων αναψυχής ή αεροσκαφών ειδικά ναυλωμένων, καθώς και οι προϋποθέσεις και η διαδικασία εισόδου και εξόδου των υπό ναυτολόγηση ή απόλυση ναυτικών.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με το άρθρο 2 παρ.4 ΠΔ 216/2006,ΦΕΚ Α 218, ορίζεται ότι:

"Η υπουργική απόφαση, η έκδοση της οποίας προβλέπεται στην παρ. 3 του άρθρου 5 του ν. 3386/2005 (ΦΕΚ 212 Α'), ως προς τον καθορισμό των αερολιμένων, μέσω των οποίων επιτρέπεται η είσοδος προσώπων στο ελληνικό έδαφος και η έξοδος από αυτό, εκδίδεται εφεξής μόνο από τους Υπουργούς Δημόσιας Τάξης, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Άμυνας και Οικονομίας και Οικονομικών".

4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης, καθορίζονται τα έγγραφα, με τα οποία πρέπει να εφοδιάζονται οι υπήκοοι τρίτων χωρών που στερούνται ταξιδιωτικών εγγράφων και δεν καθίσταται δυνατός ο έγκαιρος εφοδιασμός τους από τις διπλωματικές αρχές της Χώρας τους.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με την παρ.2 άρθρου 5 Ν.3649/2008,ΦΕΚ Α 39/3.3.2008,ορίζεται ότι:

"2. Εντεταλμένο προσωπικό της Ε.Υ.Π., εφόσον κριθεί αναγκαίο και ύστερα από αίτηση της αρμόδιας αρχής, μπορεί να μετέχει στον έλεγχο που προβλέπεται από το άρθρο 5 του ν. 3386/2005 (ΦΕΚ 212 Α), διατυπώνοντας απλή γνώμη για το αν ένας αλλοδαπός είναι επικίνδυνος για την εθνική

ασφάλεια, καθώς και αν συντρέχουν στο πρόσωπο του οι προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί ανεπιθύμητος κατά το άρθρο 82 του ίδιου νόμου".

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΥΠΗΚΟΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

Άρθρο 6

Θεώρηση εισόδου

1. Υπήκοος τρίτης χώρας, ο οποίος εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος οφείλει να έχει διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που αναγνωρίζεται από διεθνείς συμβάσεις.
2. Τα έγγραφα αυτά πρέπει να φέρουν, εφόσον αυτό απαιτείται από τις ισχύουσες διεθνείς συμβάσεις, το κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές ρυθμίσεις, Θεώρηση εισόδου (VISA).
3. Η Θεώρηση εισόδου χορηγείται από την προξενική αρχή, στην οποία υπάγεται ο τόπος κατοικίας του υπηκόου τρίτης χώρας, αφού ληφθούν υπόψη λόγοι που αφορούν ιδίως στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της Χώρας και τη δημόσια υγεία και διακρίνεται σε θεώρηση βραχείας διαμονής (θεώρηση "Σένγκεν") και σε θεώρηση μακράς διαμονής (εθνική θεώρηση).
4. Η εθνική θεώρηση εκδίδεται βάσει των αντίστοιχων για την άδεια διαμονής νομοθετικών ρυθμίσεων του παρόντος και η διάρκεια της συναρτάται, κατά περίπτωση, με εκείνη της προβλεπόμενης διαμονής.
5. Υπήκοοι τρίτων χωρών, που δεν έχουν υποχρέωση θεώρησης εισόδου, επιτρέπεται να εισέρχονται και να παραμένουν στην Ελληνική Επικράτεια μέχρι τρεις μήνες συνολικά ή τμηματικά εντός διαστήματος έξι μηνών από την ημερομηνία της πρώτης εισόδου.
6. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, Θεώρηση εισόδου επιτρέπεται να χορηγηθεί από τις υπηρεσίες ελέγχου διαβατηρίων κατά την άφιξη του υπηκόου τρίτης χώρας στο σημείο εισόδου, ύστερα από απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.
7. Με απόφαση του Υπουργού Εξωτερικών καθορίζονται οι προϋποθέσεις, τα δικαιολογητικά και η διαδικασία χορήγησης των θεωρήσεων εισόδου.

Άρθρο 7

Διέλευση υπηκόων τρίτων χωρών

1. Για την εφαρμογή του νόμου αυτού δεν συνιστά είσοδο στο ελληνικό έδαφος η διαμονή υπηκόου τρίτης χώρας στη ζώνη διερχομένων αερολιμένος ή λιμένος της Χώρας με σκοπό να συνεχίσει το ταξίδι του στην αλλοδαπή, με το ίδιο ή άλλο αεροσκάφος ή πλοίο.
2. Για τη διαμονή στη ζώνη διερχομένων απαιτείται θεώρηση εισόδου σε όσες περιπτώσεις προβλέπεται από την κοινοτική νομοθεσία.
3. Ο υπήκοος τρίτης χώρας, που παραμένει στη ζώνη διερχομένων, υποχρεούται να αναχωρήσει. Αν δεν αναχωρήσει, επιβιβάζεται σε αεροσκάφος ή πλοίο, με φροντίδα της αστυνομικής αρχής. Οι αερολιμενικές ή λιμενικές αρχές είναι υποχρεωμένες να συνδράμουν, εφόσον τους ζητηθεί.
4. Οι αρμόδιες αστυνομικές, τελωνειακές, λιμενικές και υγειονομικές αρχές διατηρούν το δικαίωμα να ελέγχουν τα πρόσωπα που παραμένουν στη ζώνη διερχομένων, εφόσον κρίνουν τούτο αναγκαίο.
5. Οι ελληνικές αρχές ελέγχου μπορεί να υποχρεώσουν σε άμεση αναχώρηση διερχόμενο υπήκοο τρίτης χώρας αν διαπιστώσουν ότι δεν έχει θεώρηση εισόδου, όταν αυτή απαιτείται, και εισιτήριο για τη συνέχιση του ταξιδιού του, τόσο για τη χώρα προορισμού όσο και τις ενδιάμεσες χώρες, από το έδαφος των οποίων κατ' ανάγκη θα διέλθει.

Άρθρο 8

Άρνηση εισόδου

1. Οι αποφάσεις απόρριψης αιτημάτων χορήγησης θεώρησης εισόδου, που λαμβάνονται από τις διπλωματικές και προξενικές αρχές, δεν χρήζουν ειδικής αιτιολογίας, εκτός από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στις ακόλουθες κατηγορίες υπηκόων τρίτων χωρών και υπό την επιφύλαξη της συνδρομής λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας:
 - α. Υπηκόους τρίτων χωρών, Μέλη οικογένειας Έλληνα.
 - β. Υπηκόους τρίτων χωρών, Μέλη οικογένειας πολίτη άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
 - γ. Υπηκόους τρίτων χωρών, των οποίων η είσοδος, διαμονή, εγκατάσταση και απασχόληση στην Ελλάδα ζητείται κατ' εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου.
 - δ. Αναγνωρισμένους πρόσφυγες και τα μέλη της οικογένειας τους.
 - ε. Υπηκόους τρίτων χωρών, που απασχολούνται σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και

μετακινούνται στην Ελλάδα για την εκτέλεση εργασίας ή έργου, στο πλαίσιο σχετικής συμβατικής υποχρέωσης.

2. Οι ελληνικές αρχές ελέγχου μπορούν να απαγορεύσουν, αιτιολογημένα, την είσοδο στην Ελλάδα υπηκόου τρίτης χώρας που έχει Θεώρηση εισόδου, εφόσον διαπιστώσουν ότι στο πρόσωπο αυτού συντρέχει μία, τουλάχιστον, από τις παρακάτω περιπτώσεις:

α. Περιλαμβάνεται στον κατάλογο των υπηκόων τρίτων χωρών, για τους οποίους υπάρχει απαγόρευση εισόδου σύμφωνα με το άρθρο 82 του νόμου αυτού.

β. Η είσοδος του μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία.

γ. Το διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που κατέχει δεν εξασφαλίζει την επάνοδο του στη Χώρα προέλευσης ή ιθαγένειας του ή σε τρίτη χώρα.

δ. Έρχεται με σκοπό να παραμείνει στην Ελλάδα για λόγο, ως προς τον οποίο απαιτείται η έκδοση άδειας διαμονής και δεν έχει την απαιτούμενη ειδική Θεώρηση εισόδου.

ε. Δεν κατέχει τα απαραίτητα έγγραφα για να δικαιολογήσει το σκοπό του ταξιδιού του και τα αναγκαία για τη συντήρηση του οικονομικά μέσα. Είναι, όμως, δυνατόν ημεδαπός, με δήλωση υποδοχής που συντάσσεται σε ειδικό προς τούτο έντυπο και κατατίθεται ως δικαιολογητικό στις αρμόδιες για το διαβατηριακό έλεγχο αρχές, να αναφέρει το σκοπό του ταξιδιού του υπηκόου τρίτης χώρας και να εγγυηθεί, με την κατάθεση στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ποσού που καλύπτει τις δαπάνες επαναπροώθησής του ή απέλασης του και ποσού ίσου με τριμηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη για την κάλυψη μέρους ή του συνόλου των αναγκαίων για τη συντήρηση του εξόδων.

«στ. Εμπλέκεται με οποιονδήποτε τρόπο σε παράνομη διακίνηση μεταναστών από οργανωμένη εγκληματική ομάδα, οπότε ανακαλείται η Θεώρηση εισόδου που έχει χορηγηθεί, ενώ ενημερώνεται και ο κατάλογος ανεπιθύμητων αλλοδαπών του άρθρου 82 παρ. 1.»

*** Η περ. στ` προστέθηκε με το άρθρο τέταρτο παρ.3 Ν.3875/2010,ΦΕΚ Α 158/20.9.2010.

Σε περίπτωση συνδρομής μίας εκ των ανωτέρω περιπτώσεων επιδίδεται στον υπήκοο τρίτης χώρας το προβλεπόμενο από τις διεθνείς συμβάσεις και κανονισμούς σχετικό έντυπο άρνησης εισόδου.

Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης μπορεί, με απόφαση του, να επιτρέψει στις ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις και στα προσωρινά σημεία διέλευσης προσώπων την είσοδο υπηκόου τρίτης χώρας, παρά την ύπαρξη απαγορευτικού λόγου της παραγράφου αυτής, εφόσον τούτο επιβάλλεται για σπουδαίους λόγους δημόσιου συμφέροντος ή ανωτέρας βίας ή διευκόλυνσης

κίνησης ελληνικού πλοίου, η οποία δεν μπορεί να εξυπηρετηθεί με άλλο τρόπο.

3. Υπήκοος τρίτης χώρας, που έχει εισέλθει στην Ελλάδα από τη ζώνη διερχομένων και δεν του επιτρέπεται η είσοδος στη Χώρα προορισμού, δεν γίνεται δεκτός για επανείσοδο, εάν δεν πληροί εκ νέου τις προϋποθέσεις του παρόντος, εφόσον κατά την επιστροφή του μεσολάβησε είσοδος του σε τρίτη, ενδιάμεση, χώρα.

4. Δεν απαγορεύεται η είσοδος στην Ελλάδα προσώπου που αποδεικνύεται ότι έχει την ελληνική ιθαγένεια ή την ιθαγένεια κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αν ακόμη στερείται διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου.

5. Οι ελληνικές αρχές ελέγχου εφόσον, κατά την είσοδο στην Ελλάδα υπηκόου τρίτης χώρας που είναι κάτοχος άδειας διαμονής, διαπιστώσουν τη συνδρομή λόγων που δικαιολογούν την ανάκληση της, οφείλουν να το γνωστοποιήσουν αμέσως στην αρμόδια Υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης, προκειμένου να κινηθεί η σχετική διαδικασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΑΔΕΙΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Άρθρο 9

Τύποι αδειών διαμονής

1. Υπήκοος τρίτης χώρας, που έχει λάβει Θεώρηση εισόδου στην Ελλάδα για έναν από τους λόγους που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος, οφείλει να ζητήσει άδεια διαμονής για τον ίδιο λόγο, εάν πληροί τις προβλεπόμενες από το νόμο αυτόν προϋποθέσεις.

2. Καθιερώνονται οι παρακάτω κατηγορίες αδειών διαμονής, καθώς και οι τύποι αδειών που περιλαμβάνονται σε αυτές. Οι Τύποι αδειών διαμονής παρέχουν στον κάτοχο το δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας κατά τις ειδικότερες ρυθμίσεις του νόμου αυτού:

A) Άδεια διαμονής για εργασία:

A1. Εξαρτημένη εργασία ή παροχή υπηρεσιών ή έργου

A2. Εποχιακή εργασία

A3. Στελέχη εταιριών

A4. Προσωρινή μετακίνηση για παροχή υπηρεσίας

A5. Αθλητές Προπονητές

A6. Μέλη καλλιτεχνικών συγκροτημάτων

A7. Πνευματικοί δημιουργοί

A8. Μέλη ξένων αρχαιολογικών σχολών

B) Άδεια διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα:

B1. Ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα B2. Ανάπτυξη επενδυτικής δραστηριότητας

Γ) Άδεια διαμονής για ειδικούς λόγους:

Π. Σπουδές

Γ2. Επαγγελματική κατάρτιση

Γ3. Υπότροφοι Ειδικά προγράμματα

Γ4. Σπουδές σε στρατιωτικές σχολές

Γ5. Απόκτηση ιατρικής ειδικότητας

Γ6. Οικονομικά ανεξάρτητα άτομα

VI. Ενήλικα τέκνα διπλωματικών υπαλλήλων

Γ8. Υπηρετικό προσωπικό διπλωματικών αποστολών

Γ9. Ανταποκριτές ξένου τύπου

Γ10. Λειτουργοί γνωστών θρησκειών

Γ11. Αθωνιάδα Σχολή

Π 2. Σπουδή, γνωριμία και άσκηση του μοναχικού βίου

Π 3. Αρχηγοί οργανωμένων ομάδων τουρισμού

Π4. Ερευνητές

Δ) Άδεια διαμονής για εξαιρετικούς λόγους: Δ1. Ανθρωπιστικοί Δ2. Δημόσιο Συμφέρον Δ3. Θύματα εμπορίας

*** Η περ.Δ3 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο τέταρτο παρ.4 Ν.3875/2010,ΦΕΚ Α 158/20.9.2010.

Ε) Άδεια διαμονής για οικογενειακή επανένωση: Ε1. Μέλη οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας Ε2. Αυτοτελής άδεια διαμονής μελών οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας Ε3. Μέλη οικογένειας Έλληνα ή πολίτη Ε.Ε.

ΣΤ) Άδεια διαμονής αόριστης διάρκειας. Ζ) Άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος.

3. Οι παραπάνω άδειες εκδίδονται με τη μορφή αδειών διαμονής ενιαίου τύπου κατ' εφαρμογή του Κανονισμού ΕΚ 1030/2002, με εξαίρεση τις άδειες τύπου Ε3, οι οποίες εκδίδονται με τη μορφή Δελτίου Διαμονής και Δελτίου Μόνιμης Διαμονής. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης καθορίζεται η μορφή και το περιεχόμενο των ανωτέρω Δελτίων.

4. Σε κάθε άδεια διαμονής αναγράφεται εάν επιτρέπεται στον κάτοχο η πρόσβαση στην αγορά εργασίας, με επιφύλαξη των ειδικών ρυθμίσεων του νόμου αυτού.

Άρθρο 10

Γενικές προϋποθέσεις δικαιώματος διαμονής

Το δικαίωμα διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται νόμιμα στην Ελλάδα, για έναν από τους λόγους του νόμου αυτού, τελεί υπό τις εξής προϋποθέσεις:

α) Να είναι κάτοχοι ισχύοντος διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου που αναγνωρίζεται από διεθνείς συμβάσεις.

β) Να μη συντρέχει κίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια.

Η εξέταση λόγων που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της Χώρας αποτελεί προαπαιτούμενο στοιχείο κατά την αρχική χορήγηση της άδειας διαμονής του υπηκόου τρίτης χώρας, για την υπαγωγή στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος και για τη χορήγηση άδειας διαμονής αόριστης διάρκειας, κατά την πρόβλεψη της παρ. 2 του άρθρου 91. Οι αρμόδιες Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Περιφερειών υποχρεούνται στο τέλος κάθε μήνα να αποστέλλουν στις κατά τόπους αστυνομικές διευθύνσεις ή διευθύνσεις ασφάλειας της Ελληνικής Αστυνομίας καταστάσεις με τα ακριβή στοιχεία των υπηκόων τρίτων χωρών, των οποίων ανανεώθηκαν οι άδειες διαμονής.

"Εφόσον συντρέχουν λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η έκδοση τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης για κακούργημα ή πλημμέλημα σε ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός (1) έτους, η αρμόδια υπηρεσία μπορεί να αρνηθεί τη χορήγηση ή ανανέωση της άδειας διαμονής. Η συνδρομή λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας που

ανακύπτουν μετά τη χορήγηση της άδειας διαμονής συνιστούν λόγο ανάκλησης της. Εάν στο πρόσωπο του υπηκόου τρίτης χώρας συντρέχουν λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας, για τους οποίους δεν υφίσταται τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση ή εγγραφή του στον κατάλογο ανεπιθύμητων που προβλέπεται στο άρθρο 49 του ν.2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α`), τότε οι λόγοι αυτοί θα πρέπει να μνημονεύονται ειδικώς και αιτιολογημένως στη σχετική απόφαση."

*** Το τελευταίο εδάφιο της περ.β' αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.1 άρθρου 3 Ν.3536/2007, ΦΕΚ Α 42/23.2.2007.

γ) Να μην αποτελούν κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Οι μόνες ασθένειες που μπορούν να δικαιολογήσουν άρνηση εισόδου ή του δικαιώματος διαμονής είναι εκείνες που προβλέπονται από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, καθώς και άλλες λοιμώδεις, μεταδοτικές ή παρασιτικές ασθένειες, οι οποίες επιβάλλουν τη λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας. Η διαπίστωση, μετά την έκδοση της αρχικής άδειας διαμονής, ότι ο ενδιαφερόμενος πάσχει από ασθένεια, από την οποία προσεβλήθη μετά την είσοδο του στη Χώρα, δεν αποτελεί λόγο για τη μη ανανέωση της άδειας διαμονής του ή την απομάκρυνση του από το έδαφος της Χώρας.

δ) Να διαθέτουν πλήρη ασφάλιση ασθένειας, για το σύνολο των κινδύνων που καλύπτονται για τους ημεδαπούς.

ε) Να διαθέτουν πόρους για την κάλυψη των εξόδων επιστροφής τους στη Χώρα προέλευσης. Σε περίπτωση που για την επιστροφή τους προκαλείται δημόσια δαπάνη, υποχρεούνται να την καλύψουν.

Άρθρο 11

Υποβολή αίτησης για Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής

1. Ο υπήκοος τρίτης χώρας που αιτείται τη Χορήγηση άδειας διαμονής στην Ελλάδα, για έναν από τους λόγους του νόμου αυτού, οφείλει, μετά την είσοδο του στη Χώρα και πριν από τη λήξη της θεώρησης εισόδου, εκτός αν από τις διατάξεις του παρόντος ορίζεται διαφορετικά, να υποβάλει αίτηση για τη χορήγηση της.

"Για την ανανέωση της άδειας διαμονής, ο υπήκοος τρίτης χώρας οφείλει, μέσα σε χρονικό διάστημα δύο μηνών πριν από τη λήξη της άδειας διαμονής, να υποβάλει σχετική αίτηση. Εκπρόθεσμες αιτήσεις για ανανέωση άδειας διαμονής, μπορούν να κατατεθούν μέχρι και ένα μήνα από τη λήξη της. Στην περίπτωση αυτή δεν εφαρμόζεται η παρ. 3 του άρθρου 73 και ο υπήκοος τρίτης χώρας υπόκειται στην καταβολή προστίμου υπέρ του Δημοσίου ίσου με το ένα τρίτο του παραβόλου της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 92 του ν. 3386/2005. Μετά την πάροδο μηνός από τη λήξη της άδειας διαμονής δεν είναι δυνατή η κατάθεση σχετικής αίτησης."

*** Τα άνω εντός " " εδάφια της παρ.1 προστέθηκαν με την παρ.1 άρθρου 4 Ν.3536/2007,ΦΕΚ Α 42/23.2.2007.

Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης είναι η Υπηρεσία Αλλοδαπών της Περιφέρειας που λειτουργεί στο νομό του τόπου κατοικίας ή διαμονής του.

Οι αιτήσεις για τη χορήγηση και ανανέωση των αδειών διαμονής κατατίθενται στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του αιτούντος.

Οι δήμοι και οι κοινότητες ελέγχουν την πληρότητα των δικαιολογητικών και διαβιβάζουν το σχετικό φάκελο στην αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών της Περιφέρειας, το αργότερο εντός δεκαπέντε ημερών, αφότου υποβληθούν. Για τις άδειες διαμονής που εκδίδονται από το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Η σχετική αίτηση κατατίθεται στην αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου.

2. Μαζί με την αίτηση χορήγησης ή ανανέωσης άδειας διαμονής, ο αιτών πρέπει να καταθέτει παράβολο, όπως τούτο ορίζεται στο άρθρο 92 του νόμου αυτού, και να επισυνάπτει τα απαιτούμενα για κάθε περίπτωση δικαιολογητικά που καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με όμοια απόφαση καθορίζεται ο τύπος και το περιεχόμενο των αιτήσεων, η διαδικασία επίδοσης των αδειών διαμονής στους δικαιούχους, καθώς και ο τύπος της βεβαίωσης της επόμενης παραγράφου.

3. Η αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθώς και οι δήμοι και οι κοινότητες, εφόσον τα απαιτούμενα δικαιολογητικά είναι πλήρη, χορηγούν στον υπήκοο τρίτης χώρας σχετική βεβαίωση κατάθεσης.

4. Ο υπήκοος τρίτης χώρας, ο οποίος κατέθεσε εμπρόθεσμα αίτηση χορήγησης ή ανανέωσης της άδειας διαμονής με όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και έχει λάβει τη βεβαίωση της προηγούμενης παραγράφου, θεωρείται ότι νομίμως διαμένει στη Χώρα, έως ότου η Διοίκηση αποφανθεί επί του αιτήματός του. Σε περίπτωση έκδοσης απορριπτικής απόφασης, η ανωτέρω βεβαίωση παύει, αυτοδικαίως, να ισχύει.

Άρθρο 12

Διαδικασία χορήγησης και ανανέωσης άδειας διαμονής

1. Η Περιφέρεια, αφού λάβει υπόψη της λόγους που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της Χώρας, μπορεί να καλέσει, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου αυτού, τον υπήκοο τρίτης χώρας για συνέντευξη σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης. Εάν δεν εμφανισθεί προς συνέντευξη, η αίτηση απορρίπτεται. Η σχετική απόφαση εκδίδεται από την Περιφέρεια μέσα σε δύο

μήνες από την περιέλευση σε αυτήν του συνόλου των απαιτούμενων δικαιολογητικών.

"Εκπρόθεσμες αιτήσεις, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 11, απορρίπτονται, εκτός εάν συντρέχουν, αποδεδειγμένως, λόγοι ανωτέρας βίας."

*** Το τελευταίο εδάφιο της παρ.1 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.2 άρθρου 4 Ν.3536/2007,ΦΕΚ Α 42/23.2.2007.

2. Η κλήση του υπηκόου τρίτης χώρας για συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης γίνεται με απόδειξη. Μη εμφάνιση του δικαιολογείται μόνο για λόγους ανωτέρας βίας. Στην περίπτωση αυτή, ο υπήκοος τρίτης χώρας καλείται εκ νέου για συνέντευξη κατά την ανωτέρω διαδικασία και, εφόσον δεν εμφανισθεί, η αίτηση απορρίπτεται.

3. Η Επιτροπή Μετανάστευσης παρέχει τη γνώμη της για κάθε περίπτωση που της ζητηθεί από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

4. Η άδεια διαμονής χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

(5. Δεν επιτρέπεται, κατά την ανανέωση άδειας διαμονής, η μετατροπή της από άδεια για εξαρτημένη εργασία σε ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα και το αντίστροφο, πριν από την παρέλευση τριετίας από την έναρξη ισχύος της αρχικής άδειας διαμονής. Σε περίπτωση 5. ανανέωσης, κατά τα ανωτέρω, δεν απαιτείται η αντίστοιχη για το σκοπό αυτόν ειδική Θεώρηση εισόδου).

5 6. Η ισχύς της αρχικής άδειας διαμονής, με την επιφύλαξη ειδικών ρυθμίσεων του νόμου αυτού, είναι ετήσια και η εκάστοτε ανανέωση της διετής, έως την πλήρωση των προϋποθέσεων για τη Χορήγηση άδειας διαμονής αόριστης διάρκειας ή για την υπαγωγή στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος.

6 7. Σε κάθε περίπτωση δεν επιτρέπεται η αλλαγή σκοπού για τους κατόχους αδειών διαμονής για τους λόγους που προβλέπονται στα άρθρα 16 έως και 23, 28, 30, 32, 33, 34, 36 έως και 43 και 45 του νόμου αυτού.

Άρθρο 13

Γνωμοδοτική Επιτροπή Μετανάστευσης

1. Σε κάθε νομό της Περιφέρειας συνιστάται πενταμελής Επιτροπή Μετανάστευσης, η οποία αποτελείται από τέσσερις υπαλλήλους της αρμόδιας Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας, από τους οποίους ο ένας είναι ο προϊστάμενος της, ο οποίος και προεδρεύει, και από έναν εκπρόσωπο της αστυνομικής αρχής. Για την Περιφέρεια Αττικής, συνιστάται μία Επιτροπή για κάθε αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και

Μετανάστευσης. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, συγκροτείται η Επιτροπή και ορίζονται τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη της, ο γραμματέας με τον αναπληρωτή του, καθώς και ο εισηγητής, χωρίς δικαίωμα ψήφου, μαζί με τον αναπληρωτή του. Ο εισηγητής και ο γραμματέας είναι υπάλληλοι της αρμόδιας Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης.

"Με αποφάσεις των Γενικών Γραμματέων των Περιφερειών Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, αντίστοιχα, μπορεί να συνιστώνται, σε κάθε υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας Αττικής και στο Νομό Θεσσαλονίκης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, μέχρι δύο επιπλέον, Επιτροπές Μετανάστευσης, εφόσον τούτο επιβάλλεται για την ταχύτερη διεκπεραίωση του έργου τους."

Η συγκρότηση των Επιτροπών, σε κάθε Νομό Περιφέρειας, μπορεί να γίνεται και με υπαλλήλους της, που υπηρετούν σε οποιαδήποτε υπηρεσία του ίδιου Νομού, εφόσον δεν επαρκεί το προσωπικό της αντίστοιχης Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης."

*** Το πέμπτο εδάφιο της παρ.1 ,όπως αυτή είχε συμπληρωθεί με το άρθρο 33 Ν.3448/2006,ΦΕΚ Α 57/15.3.2006,αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.4 άρθρου 4 Ν.3536/2007,ΦΕΚ Α 42/23.2.2007.

2. Έργο της Επιτροπής Μετανάστευσης είναι η διατύπωση γνώμης για τη χορήγηση ή ανανέωση της άδειας διαμονής του υπηκόου τρίτης χώρας. Η Επιτροπή, για να διαμορφώσει τη γνώμη της, λαμβάνει υπόψη τα προβλεπόμενα από τις επί μέρους διατάξεις του νόμου αυτού στοιχεία και την εν γένει προσωπικότητα του υπηκόου τρίτης χώρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε ΑΔΕΙΑ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ

Άρθρο 14

Διαδικασία μετάκλησης υπηκόου τρίτης χώρας για εργασία

1. Επιτρέπεται η είσοδος υπηκόου τρίτης χώρας στην Ελλάδα για απασχόληση με σχέση εξαρτημένης εργασίας σε συγκεκριμένο εργοδότη και για ορισμένο είδος απασχόλησης, εφόσον του έχει χορηγηθεί η αντίστοιχη Θεώρηση εισόδου.

2. Στην έδρα κάθε Περιφέρειας συγκροτείται Επιτροπή, η οποία αποτελείται από:

α. Τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή τον Διευθυντή της αρμόδιας Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, ως πρόεδρο.

β. Τον προϊστάμενο του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.).

γ. Εκπρόσωπο της Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος (Ε.Ν.Α.Ε.).

δ. Εκπρόσωπο του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.).

ε. Εκπρόσωπο του Εργατικού Κέντρου της έδρας της Περιφέρειας.

στ. Εκπρόσωπο των τοπικών Επιμελητηρίων.

ζ. Εκπρόσωπο της Γενικής Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.) ή της Πανελλήνιας Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.), ως τακτικά μέλη μαζί με τους υποδεικνυόμενους, αντίστοιχους, αναπληρωτές τους.

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Βλ. σχετική αποφ.οικ.7639/2005 Γεν. Γραμματέα Περιφ. Στερεάς Ελλάδας (ΦΕΚ 1419 Β΄/2005)

"η. Εκπρόσωπο της Πανελλήνιας Ένωσης Πλοιοκτητών Μέσης Αλιείας

θ. Εκπρόσωπο της Ένωσης Πλοιοκτητών "Γρι - Γρι" Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους."

*** Οι περ. η΄ και θ΄ προστέθηκαν με την παρ.1 άρθρου 5 Ν.3536/2007, ΦΕΚ Α 42/23.2.2007.Ισχύς από 1.1.2008

3. Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας το Δεκέμβριο κάθε δεύτερου έτους, η θητεία της είναι διετής και αρχίζει την 1 η Ιανουαρίου του επόμενου έτους. Σε περίπτωση που δεν υποδειχθούν τα μέλη από τους οικείους φορείς της προηγούμενης παραγράφου, μέσα σε τριάντα ημέρες αφότου υποβληθεί σχετικό αίτημα, ο ορισμός γίνεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Έργο της Επιτροπής είναι η κατάρτιση, κατά το τελευταίο τρίμηνο κάθε έτους, έκθεσης στην οποία καταχωρίζονται οι υπάρχουσες ανάγκες σε εργατικό δυναμικό στην Περιφέρεια και οι κενές θέσεις εργασίας ανά ειδικότητα, νομό και διάρκεια απασχόλησης, που μπορεί να καλυφθούν από υπήκοο τρίτης χώρας.

"Κατά την κατάρτιση της έκθεσης λαμβάνονται υπόψη, υποχρεωτικά, τα κριτήρια που καθορίζονται με την κ.υ.α. της παραγράφου 5 και το συμφέρον της εθνικής οικονομίας."

*** Το τέταρτο εδάφιο της παρ.3 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.3 άρθρου 5 Ν.3536/2007,ΦΕΚ Α 42/23.2.2007. Ισχύς από 1.1.2008.

Η ανωτέρω έκθεση διαβιβάζεται στο Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, το οποίο επισπεύδει την έκδοση της κοινής υπουργικής απόφασης της επόμενης παραγράφου. Η ίδια έκθεση κοινοποιείται και στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

"Με την απόφαση του πρώτου εδαφίου ορίζονται εισηγητές και γραμματέας της Επιτροπής, οι οποίοι είναι υπάλληλοι της Διεύθυνσης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας."

*** Το τελευταίο εδάφιο της παρ.3 προστέθηκε με την παρ.2 άρθρου 5 Ν.3536/2007,ΦΕΚ Α 42/23.2.2007.Ισχύς από 1.1.2008.

4. Με βάση την έκθεση της ανωτέρω παραγράφου καθορίζεται, με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, ο ανώτατος αριθμός αδειών διαμονής για εργασία, που χορηγούνται κάθε έτος σε υπηκόους τρίτων χωρών, ανά νομό, ιθαγένεια, είδος και διάρκεια απασχόλησης, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια. Η απόφαση αυτή διαβιβάζεται στις οικείες Περιφέρειες, στον Ο.Α.Ε.Δ., στα συναρμόδια Υπουργεία, καθώς και στις οικείες ελληνικές προξενικές αρχές.

"5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Δημόσιας Τάξης καθορίζονται τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη, η διαδικασία κατάρτισης της έκθεσης της παραγράφου 3, καθώς και οι ειδικότεροι όροι για τη μετάκληση για εξαρτημένη εργασία των υπηκόων τρίτων χωρών στη χώρα."

*** Η παρ.5 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.4 άρθρου 5 Ν.3536/2007,ΦΕΚ Α 42/23.2.2007.Ισχύς από 1.1.2008.

6. Κάθε εργοδότης, με βάση τον κατάλογο της προηγούμενης παραγράφου, καταθέτει στο δήμο ή στην κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του αίτηση για να προσλάβει προσωπικό με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, η οποία συνοδεύεται από εγγυητικές επιστολές τράπεζας ή του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και οι οποίες αντιστοιχούν σε ποσό ίσο τουλάχιστον με τις τριμηνιαίες αποδοχές ανειδίκευτου εργάτη για την κάλυψη των δαπανών τρίμηνης διαβίωσης του υπηκόου τρίτης χώρας στην Ελλάδα και σε ποσό που καθορίζεται με την κοινή υπουργική απόφαση της παρ. 2 του άρθρου 90 του νόμου αυτού, που καλύπτει τις δαπάνες επαναπροώθησής του ή απέλασής του στη Χώρα προέλευσης. Η εγγυητική επιστολή, που αντιστοιχεί στις τριμηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη, επιστρέφεται στον εργοδότη μετά την έκδοση της άδειας διαμονής και όχι πριν από την πάροδο τριμήνου από την έναρξη ισχύος της.

Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης είναι η οικεία Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας.

7. Ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας εκδίδει πράξη, με την οποία εγκρίνεται η απασχόληση του υπηκόου τρίτης χώρας για παροχή εργασίας σε συγκεκριμένο εργοδότη, την οποία και διαβιβάζει στην αρμόδια ελληνική προξενική αρχή).

8. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας μπορεί να συνιστώνται, σε έδρες πρεσβειών και έμμισθων ελληνικών προξενικών αρχών, στο πλαίσιο διμερών συμφωνιών και με την επιφύλαξη των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας, Γραφεία Εύρεσης Εργασίας, να

καθορίζονται οι αρμοδιότητες τους, να προβλέπονται οι οργανικές θέσεις προσωπικού, να προσδιορίζονται οι κατηγορίες, οι κλάδοι και τα προσόντα του εν λόγω προσωπικού, ο τρόπος πλήρωσης των ανωτέρω οργανικών θέσεων και να ρυθμίζεται κάθε συναφές θέμα.

9. Όπου στις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου αναφέρεται η οικεία ελληνική προξενική αρχή, μετά τη σύσταση των Γραφείων Εύρεσης Εργασίας εξωτερικού της προηγούμενης παραγράφου, νοούνται, εφεξής, τα ανωτέρω Γραφεία.

**ΦΕΚ Α` 287/20.12.2001 ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ`ΑΡΙΘ.403
Ρύθμιση θεμάτων διαμονής στην Ελλάδα υπηκόων κρατών
- μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά τροποποίηση των
Π.Δ. 525/1983, 499/1987 και 278/1992.**

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις των άρθρων 3 και 4 του Ν. 1338/1983 "Εφαρμογή του Κοινοτικού Δικαίου" (Α` 34), όπως τροποποιήθηκαν το μεν πρώτο με το άρθρο 65 του Ν. 1892/1990 (Α` 101), το δε δεύτερο με τα άρθρα 6 παρ. 4 του Ν. 1440/1984 (Α` 70), 7 του Ν. 1775/1988 (Α` 101), 31 του Ν. 2076/1992 (Α` 130), 19 του Ν. 2367/1995 (Α` 261) και 22 του Ν. 2469/2000 (Α` 21).

2. Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του Ν. 1558/1985 "Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα" (Α` 137), το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/1992 (Α` 154) και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 2469/1997 (Α` 38).

3. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

4. Την 476/2001 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας ύστερα από πρόταση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Οι διατάξεις του εδαφίου γ` της παρ. 2 του άρθρου 6 του Π.Δ. 525/1983 (Α` 203), του στοιχείου (3) της περίπτωσης α` της παρ. 2 του άρθρου 5 του Π.Δ. 499/1987 (Α` 238), καθώς και του εδαφίου γ` της παρ. 7 του άρθρου 2 του Π.Δ. 278/1992 (Α` 144), που προβλέπουν την προσκόμιση ιατρικού πιστοποιητικού ως δικαιολογητικού για τη χορήγηση άδειας διαμονής στην

Ελλάδα υπηκόων κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των μελών οικογενείας αυτών, καταργούνται.

1. Το στοιχείο (1) της περίπτωσης β` της παρ. 2 του άρθρου 5 του Π.Δ. 499/1987 αντικαθίσταται ως εξής:

"Το υπό στοιχείο (1) της περίπτωσης α` της παρούσας παραγράφου δικαιολογητικό".

2. Το εδάφιο α` της παρ. 8 του άρθρου 2 του Π.Δ. 278/1992 αντικαθίσταται ως εξής:

"Το αναφερόμενο στο εδάφιο α` της προηγούμενης παραγράφου έγγραφο".

3. Το εδάφιο α` της παρ. 3 του άρθρου 4 του Π.Δ. 278/1992 αντικαθίσταται ως εξής:

"α. Το αναφερόμενο στο εδάφιο α` της παρ. 7 του άρθρου 2 του παρόντος έγγραφο".

Άρθρο 3

Έναρξη ισχύος.

Η ισχύς του παρόντος διατάγματος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 17 Δεκεμβρίου 2001

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΙΚ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ
ΜΙΧΑΛΗΣ ΧΡΥΣΟΧΟΙΔΗΣ

**ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ` ΑΡΙΘΜ. 106 (ΦΕΚ Β` 135/21.6.2007)
Ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή στην ελληνική επικράτεια των
πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των μελών των οικογενειών
τους.**

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν.1338/1983 "Εφαρμογή του Κοινοτικού Δικαίου" (Α` - 34), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 6 παρ. 4 του ν.1440/1984 (Α` - 70) και τροποποιήθηκε με τα άρθρα 7 του ν.1775/1988 (Α` - 101), 31 του ν.2076/1992 (Α` - 130), 19 του ν.2367/1995 (Α` - 261), 22 του ν.2789/2000 (Α` - 21) και 48 του ν.3427/2005 (Α` - 312).

2. Τις διατάξεις του άρθρου δευτέρου παρ. 2 του ν.2077/1992 "Κύρωση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και των σχετικών Πρωτοκόλλων και Δηλώσεων που περιλαμβάνονται στην τελική Πράξη" (Α` - 136).

3. Τις διατάξεις του άρθρου 22 της παρ. 3 του ν.2362/1995 "Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις" (Α` - 247).

4. Την υπ` αριθμ. 37930/ΔΙΟΕ1264/14.10.2005 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών "Καθορισμός αρμοδιοτήτων των Υφυπουργών Οικονομίας και Οικονομικών (Β` 1432/14.10.2005) και ιδίως τις διατάξεις του άρθρου 7, όπως τροποποιήθηκε με την αριθμ. 5733/ΔΙΟΕ 179/9.2.2006 όμοια (Β` - 204).

5. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά Όργανα [π.δ.63/2005 (Α` - 98)].

6. Τις διατάξεις της Οδηγίας 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 (ΕΕ L 158 της 30.4.2004) σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, όπως τροποποιήθηκε με το Διορθωτικό της 29.6.2004 (ΕΕ L 229).

7. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος προκαλούνται τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα:

Α. Επί του κρατικού προϋπολογισμού:

1. Δαπάνη από την καθιέρωση της αρχής της ίσης μεταχείρισης με τους ημεδαπούς για τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διαμένουν στην

Ελλάδα. Η δαπάνη αυτή, που εξαρτάται από πραγματικά γεγονότα (αριθμός δικαιούχων, είδος επιδοτήσεων, παροχών, κλπ.) και για το λόγο αυτό δεν μπορεί να προσδιοριστεί επακριβώς, θα καλύπτεται από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού των οικείων Υπουργείων.

2. Ενδεχόμενη δαπάνη από την παροχή του ευεργετήματος της πενίας σε όσους εκ των ανωτέρω ασκούν ένδικο μέσο κατά της απόφασης απέλασης τους, εφόσον δε διαθέτουν επαρκείς πόρους για το σκοπό αυτό. Η δαπάνη αυτή, η οποία όμως εξαρτάται από πραγματικά γεγονότα και δεν μπορεί να εξακριβωθεί επακριβώς, θα καλύπτεται από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

Β. Επί του προϋπολογισμού των δημόσιων νοσοκομείων (ν.π.δ.δ. επιχορηγούμενα από τον κρατικό προϋπολογισμό): Ενδεχόμενη δαπάνη από τη διενέργεια δωρεάν ιατρικών εξετάσεων στους πολίτες κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στα μέλη της οικογένειάς τους, που έχουν θεμελιώσει δικαίωμα διαμονής στην Ελλάδα, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν πάσχουν από ασθένεια που δικαιολογεί τη λήψη περιοριστικού μέτρου της ελευθερίας της κυκλοφορίας τους. Η δαπάνη αυτή, η οποία ομοίως εξαρτάται από πραγματικά γεγονότα και δεν μπορεί να προσδιοριστεί επακριβώς, θα καλύπτεται από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού των οικείων δημοσίων νοσοκομείων.

8. Τις υπ` αριθμ. 67/2007, 69/2007 και 95/2007 γνωμοδοτήσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, αποφασίζουμε:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Σκοπός
(Άρθρο 1 της Οδηγίας 2004/38/ΕΚ)

Σκοπός του παρόντος διατάγματος είναι να καθορίσει:

(α) τους όρους που διέπουν την άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στην ελληνική επικράτεια από τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ένωσης) και τα μέλη των οικογενειών τους,

(β) το δικαίωμα μόνιμης διαμονής στην Ελλάδα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους,

(γ) τους περιορισμούς των δικαιωμάτων που αναφέρονται στα εδάφια α και β του παρόντος, για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας υγείας, προκειμένου να ενσωματωθούν στην ελληνική νομοθεσία οι διατάξεις της υπ` αριθμ. 2004/38/ΕΚ οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή στην Ελλάδα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους.

Άρθρο 2

Ορισμοί (Άρθρο 2 της Οδηγίας 2004/38/ΕΚ)

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος προεδρικού διατάγματος, νοούνται ως:

1. "Πολίτης της Ένωσης": κάθε πρόσωπο το οποίο έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους της Ένωσης.

2. "Μέλος της οικογένειας":

(α) ο [η] σύζυγος ανεξαρτήτως ιθαγένειας,

(β) ανεξαρτήτως ιθαγένειας: τα κοινά τέκνα των συζύγων, τα οποία είναι κάτω των 21 ετών, τα λοιπά κοινά τέκνα των συζύγων, ανεξαρτήτως ηλικίας, εφόσον είναι συντηρούμενα, τα τέκνα του [της] συζύγου, κατά την ανωτέρω διάκριση, ως προς την ηλικία, καθώς και τα τέκνα που έχουν υιοθετηθεί, επίσης κατά την ανωτέρω διάκριση,

(γ) ανεξαρτήτως ιθαγένειας, οι απευθείας ανιόντες του πολίτη της Ένωσης, καθώς και εκείνοι του [της] συζύγου, εφόσον είναι συντηρούμενοι.

3. Υπήκοος τρίτης χώρας, είναι το φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ούτε την ιθαγένεια άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 17 παρ. 1 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (άρθρο 1, στοιχείο (β), Ν.3386 ΦΕΚ 212/Α/23.8.2005)

Άρθρο 3

Δικαιούχοι (Άρθρο 3 της Οδηγίας 2004/38/ΕΚ)

1. Το παρόν προεδρικό διάταγμα ισχύει για τους πολίτες της Ένωσης, οι οποίοι εισέρχονται ή διαμένουν στην Ελλάδα και δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια καθώς και για τα μέλη των οικογενειών τους, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου 2, που τους συνοδεύουν ή έρχονται να τους συναντήσουν.

2. Με την επιφύλαξη τυχόν ατομικού δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής των ενδιαφερομένων, εξετάζεται κατά προτεραιότητα και γενικώς διευκολύνεται, σύμφωνα με την ισχύουσα ελληνική νομοθεσία, η είσοδος και η διαμονή των ακόλουθων προσώπων:

(α) Κάθε άλλου μέλους της οικογένειας του πολίτη της Ένωσης, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, το οποίο δεν εμπίπτει στα αναφερόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 2 πρόσωπα, εφόσον το μέλος τούτο συντηρείται από τον έχοντα ίδιο δικαίωμα διαμονής πολίτη της Ένωσης ή ζει υπό τη στέγη του στη χώρα προέλευσης ή εφόσον σοβαροί λόγοι υγείας καθιστούν απολύτως αναγκαία την προσωπική φροντίδα του εν λόγω μέλους της οικογένειας από τον πολίτη της Ένωσης και

(β) ανεξαρτήτως ιθαγένειας, του [της] συντρόφου, με τον οποίο ο πολίτης της Ένωσης έχει σταθερή σχέση, προσηκόντως αποδεδειγμένη.

3. Σε κάθε περίπτωση γίνεται ενδελεχής εξέταση της προσωπικής κατάστασης και αιτιολογείται κάθε άρνηση εισόδου ή διαμονής των προσώπων αυτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΞΟΔΟΥ ΚΑΙ ΕΙΣΟΔΟΥ

Άρθρο 4

Δικαίωμα εξόδου
(Άρθρο 4 της Οδηγίας 2004/38/ΕΚ)

1. Με την επιφύλαξη των ισχυουσών για τους εθνικούς συνοριακούς ελέγχους διατάξεων, που αφορούν τα ταξιδιωτικά έγγραφα, όλοι οι πολίτες της Ένωσης οι οποίοι φέρουν ισχύον δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο καθώς και τα μέλη της οικογένειας τους, τα οποία είναι υπήκοοι τρίτης χώρας και φέρουν ισχύον διαβατήριο, δικαιούνται να εγκαταλείπουν το έδαφος της Ελλάδας προκειμένου να μεταβούν σε άλλο κράτος μέλος.

2. Στα πρόσωπα της παρ. 1 δεν επιβάλλεται καμία θεώρηση εξόδου ή άλλη ισοδύναμη διατύπωση.

Άρθρο 5

Δικαίωμα εισόδου
(Άρθρο 5 της Οδηγίας 2004/38/ΕΚ)

1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων που αφορούν τα ταξιδιωτικά έγγραφα, τα οποία ισχύουν για τους εθνικούς συνοριακούς ελέγχους, επιτρέπεται η είσοδος στην ελληνική επικράτεια:

(α) σε κάθε πολίτη της Ένωσης, ο οποίος φέρει ισχύον δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο, χωρίς να απαιτείται καμία θεώρηση εισόδου ή άλλη ισοδύναμη διατύπωση και

(β) στα μέλη οικογένειας που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, εφόσον φέρουν ισχύον διαβατήριο. Στα πρόσωπα αυτά επιβάλλεται μόνο θεώρηση εισόδου, όταν απαιτείται σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 539/2001, όπως ισχύει, ή ενδεχομένως σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

Στα πρόσωπα αυτά παρέχεται κάθε διευκόλυνση, προκειμένου να αποκτήσουν τις απαιτούμενες θεωρήσεις. Οι θεωρήσεις αυτές εκδίδονται, ατελώς, το συντομότερο δυνατόν, και βάσει ταχείας διαδικασίας.

2. Η κατοχή ισχύοντος δελτίου διαμονής μέλους οικογένειας πολίτη της Ένωσης, απαλλάσσει τα πρόσωπα της περίπτωσης (β) της παρ. 1 του παρόντος άρθρου από την υποχρέωση θεώρησης εισόδου.

3. Δεν επιτίθεται σφραγίδα εισόδου ή εξόδου στο διαβατήριο των κατά το άρθρο 2 παρ. 2 του παρόντος, μελών της οικογένειας πολίτη της Ένωσης που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, εφόσον προσκομίζουν δελτίο διαμονής μέλους οικογένειας πολίτη της Ένωσης.

4. Όταν ο πολίτης της Ένωσης ή μέλος της οικογένειας του, που είναι υπήκοος τρίτης χώρας, δεν διαθέτει τα απαιτούμενα ταξιδιωτικά έγγραφα ή, ανάλογα με την περίπτωση, την αναγκαία θεώρηση, οι ελληνικές αστυνομικές αρχές, πριν λάβουν εις βάρος του το μέτρο της απέλασης, του παρέχουν κάθε εύλογη δυνατότητα είτε για την απόκτηση και την προσκόμιση ή την αποστολή των προαναφερομένων στοιχείων, το αργότερο εντός μηνός από την είσοδο του στην ελληνική επικράτεια, δυνάμει του παρόντος, είτε για να αποδείξει, με οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέσο, ότι καλύπτεται από το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Άρθρο 6

Δικαίωμα διαμονής έως τρεις μήνες
(Άρθρα 6 και 14 παρ. 1 της Οδηγίας 2004/38/ΕΚ)

1. Οι πολίτες της Ένωσης και τα μέλη της οικογένειας τους, που είναι επίσης πολίτες της Ένωσης, έχουν δικαίωμα διαμονής στην Ελλάδα για χρονικό διάστημα έως τρεις μήνες χωρίς κανένα όρο ή διατύπωση εφόσον κατέχουν ισχύον δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο.

2. Τα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, που είναι υπήκοοι τρίτης χώρας, έχουν δικαίωμα διαμονής στην Ελλάδα για χρονικό διάστημα έως τρεις μήνες χωρίς κανένα όρο ή διατύπωση, εφόσον είναι κάτοχοι ισχύοντος

διαβατηρίου ή θεώρησης, όπου απαιτείται και συνοδεύουν ή πηγαίνουν να συναντήσουν τον πολίτη της Ένωσης.

3. Οι πολίτες της Ένωσης και τα μέλη της οικογένειάς τους, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, έχουν το δικαίωμα διαμονής που προβλέπεται στις ανωτέρω διατάξεις, ενόσω δεν αποτελούν υπέρμετρο βάρος για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της Ελλάδος.

Άρθρο 7

Δικαίωμα διαμονής άνω των τριών μηνών (άρθρα 7 και 14 παρ. 2 της Οδηγίας 2004/38/EK)

1. Οι πολίτες της Ένωσης έχουν δικαίωμα διαμονής στην Ελλάδα για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών, εφόσον:

(α) είναι μισθωτοί ή ασκούν ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, ή

(β) διαθέτουν επαρκείς πόρους για τον εαυτό τους και τα μέλη των οικογενειών τους, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 του παρόντος, ούτως ώστε να μην επιβαρύνουν κατά τη διάρκεια της περιόδου διαμονής τους το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της Χώρας, καθώς και πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθένειας, ή

(γ) έχουν εγγραφεί σε ιδιωτικό ή δημόσιο εκπαιδευτικό ίδρυμα, εγκεκριμένο ή χρηματοδοτούμενο από το Ελληνικό κράτος, βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας ή διοικητικής πρακτικής, για να παρακολουθήσουν κατά κύριο λόγο σπουδές, συμπεριλαμβανομένων μαθημάτων επαγγελματικής κατάρτισης και διαθέτουν πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθένειας στην Ελλάδα, βεβαιώνουν δε την αρμόδια αστυνομική αρχή, με δήλωση ή ισοδύναμα αποδεικτικά της επιλογής τους, ότι διαθέτουν επαρκείς πόρους για τον εαυτό τους και τα μέλη της οικογένειάς τους, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 του παρόντος, ώστε να μην επιβαρύνουν το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της Χώρας κατά τη διάρκεια της παραμονής τους, ή

(δ) είναι μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, που πληροί τους αναφερόμενους στις περιπτώσεις (α), (β) ή (γ) όρους, τα οποία τον συνοδεύουν ή έρχονται να τον συναντήσουν.

2. Τα μέλη οικογένειας πολίτη της Ένωσης που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών και τον συνοδεύουν ή πηγαίνουν να τον συναντήσουν, έχουν δικαίωμα διαμονής για διάστημα άνω των τριών μηνών, εφόσον ο πολίτης της Ένωσης διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 περιπτώσεις (α), (β) και (γ) του παρόντος άρθρου.

3. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, περίπτωση (α), η ιδιότητα του μισθωτού ή του ασκούντος ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα διατηρείται για τον πολίτη της Ένωσης που δεν είναι πλέον μισθωτός ή δεν ασκεί ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

(α) αν ο ενδιαφερόμενος είναι προσωρινά ανίκανος για εργασία εξαιτίας ασθενείας ή ατυχήματος,

(β) αν ο ενδιαφερόμενος έχει καταγραφεί αρμοδίως ως ακουσίως άνεργος, έχοντας ασκήσει επαγγελματική δραστηριότητα άνω του ενός έτους, και έχει καταγραφεί ως πρόσωπο το οποίο αναζητεί εργασία στην αρμόδια υπηρεσία απασχόλησης,

(γ) αν ο ενδιαφερόμενος έχει καταγραφεί αρμοδίως ως ακουσίως άνεργος μετά τη λήξη ισχύος της σύμβασης εργασίας ορισμένου χρόνου με διάρκεια μικρότερη του ενός έτους ή αφού κατέστη ακουσίως άνεργος κατά τη διάρκεια των πρώτων δώδεκα μηνών και έχει καταγραφεί στην αρμόδια υπηρεσία απασχόλησης ως πρόσωπο το οποίο αναζητεί εργασία. Στην περίπτωση αυτή, η ιδιότητα του εργαζομένου διατηρείται επί ένα εξάμηνο.

(δ) αν ο ενδιαφερόμενος παρακολουθεί μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης, εκτός της περιπτώσεως που ο ενδιαφερόμενος είναι ακουσίως άνεργος, οπότε η διατήρηση της ιδιότητας του εργαζομένου προϋποθέτει την ύπαρξη σχέσης μεταξύ της προηγούμενης επαγγελματικής δραστηριότητας και της κατάρτισης.

4. Όταν ο πολίτης της Ένωσης διαμένει στην Ελλάδα, επειδή πληροί τους όρους της παρ. 1 περίπτωση (γ) του παρόντος άρθρου, κατά παρέκκλιση από την παρ. 1 περίπτωση (δ) και την παρ. 2 του παρόντος άρθρου, δικαίωμα διαμονής στην ελληνική επικράτεια, ως μέλη της οικογένειάς του, έχουν μόνο ο [η] σύζυγος και τα συντηρούμενα τέκνα, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 παρ. 2 του παρόντος. Η είσοδος και διαμονή των συντηρούμενων απευθείας ανιόντων του πολίτη της Ένωσης, που διαμένει στην Ελλάδα επειδή πληροί τους όρους της παρ. 1 περίπτωση (γ), καθώς και του [της] συζύγου του, διευκολύνεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 3 του παρόντος.

5. Το δικαίωμα διαμονής των πολιτών της Ένωσης και των μελών της οικογένειάς τους, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, διατηρείται για όσο διάστημα πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 7 του παρόντος. Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει εύλογη αμφιβολία για το κατά πόσο πληρούνται οι όροι αυτοί, διενεργούνται σχετικοί έλεγχοι από τις αρμόδιες για το χειρισμό θεμάτων αλλοδαπών αστυνομικές αρχές του τόπου κατοικίας τους, όταν πρόκειται για πολίτη της Ένωσης ή μελών της οικογένειάς του που είναι επίσης πολίτες της Ένωσης ή τις αρμόδιες Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας Περιφέρειας, όταν πρόκειται για μέλη οικογένειας πολίτη της Ένωσης που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών. Οι έλεγχοι αυτοί δεν μπορεί να είναι συστηματικοί.

6. Εφόσον ο πολίτης της Ένωσης διαμένει στην ελληνική επικράτεια για λόγους σπουδών, ως μέλη της οικογένειάς του, που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, νοούνται μόνον οι σύζυγοι και τα συντηρούμενα τέκνα, όπως

ορίζονται σύμφωνα με τα στοιχεία (α) και (β) της παρ. 2 του άρθρου 2 του παρόντος.

Άρθρο 8

Χορήγηση βεβαίωσης εγγραφής
στους πολίτες της Ένωσης
(Άρθρο 8 της Οδηγίας 2004/38/ΕΚ)

1. Πολίτες της Ένωσης που πρόκειται να διαμένουν στην Ελλάδα για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τους τρεις μήνες από την ημερομηνία άφιξης τους, υποχρεούνται πριν τη λήξη του τριμήνου να εμφανίζονται αυτοπροσώπως, στις αρμόδιες για το χειρισμό θεμάτων αλλοδαπών αστυνομικές αρχές του τόπου κατοικίας τους, για καταγραφή. Οι ανωτέρω υπηρεσίες ενεργούν σχετική εγγραφή και χορηγούν άμεσα βεβαίωση για την πράξη τους, στην οποία αναγράφονται το ονοματεπώνυμο και η διεύθυνση του εγγραφέντος και η ημερομηνία εγγραφής. Η μη συμμόρφωση με την απαίτηση εγγραφής τιμωρείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 27 του παρόντος.

2. Για τη χορήγηση βεβαίωσης εγγραφής απαιτείται να προσκομισθούν στις ανωτέρω αναφερόμενες αρχές, ακριβές φωτοαντίγραφο ισχύοντος δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου καθώς και

(α) βεβαίωση πρόσληψης από τον εργοδότη ή άλλο έγγραφο από το οποίο να προκύπτει απασχόληση σε μισθωτή δραστηριότητα ή άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας από τους πολίτες της Ένωσης για τους οποίους έχει εφαρμογή το άρθρο 7 παρ. 1 στοιχείο (α),

(β) επίσημα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι ο ενδιαφερόμενος πληροί τους όρους που καθορίζονται στο άρθρο 7 παρ. 1 στοιχείο (β), για τους πολίτες της Ένωσης που εμπίπτουν στη ρύθμιση αυτή,

(γ) απόδειξη για την εγγραφή τους σε εκπαιδευτικό ίδρυμα και για πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθενείας, καθώς και δήλωση ή άλλο ισοδύναμο μέσο, από το οποίο να προκύπτει ότι διαθέτουν επαρκείς πόρους, εφόσον πρόκειται για τους πολίτες που εμπίπτουν στις ρυθμίσεις του άρθρου 7 παρ. 1 στοιχείο (γ). Στη δήλωση, για την απόδειξη κατοχής από μέρους του ενδιαφερόμενου επαρκών οικονομικών πόρων, δεν απαιτείται να αναφέρεται το συγκεκριμένο ύψος αυτών.

3. Για τον υπολογισμό της κατοχής επαρκών πόρων από μέρους των ενδιαφερομένων, λαμβάνεται υπόψη το ύψος της χορηγούμενης στην Ελλάδα ελάχιστης σύνταξης.

4. Για να χορηγηθεί βεβαίωση εγγραφής στα μέλη της οικογένειας ενός πολίτη της Ένωσης, που είναι επίσης πολίτες της Ένωσης, απαιτείται η προσκόμιση των εξής στοιχείων:

- (α) ακριβές φωτοαντίγραφο ισχύοντος δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου,
- (β) επίσημο έγγραφο το οποίο πιστοποιεί την ύπαρξη δεσμού συγγένειας,
- (γ) ακριβές φωτοαντίγραφο της βεβαίωσης εγγραφής του πολίτη της Ένωσης που συνοδεύουν ή έρχονται να συναντήσουν, εφόσον έχει χορηγηθεί,
- (δ) ακριβές φωτοαντίγραφο του πιστοποιητικού γεννήσεως των τέκνων του πολίτη της Ένωσης και/ή του [της] συζύγου του, ή αντίστοιχο πιστοποιητικό ηλικίας,
- (ε) για τα άνω των 21 ετών τέκνα του πολίτη της Ένωσης και/ή του [της] συζύγου του, καθώς και για τους απευθείας ανιόντες, έγγραφο από την αρμόδια αρχή της χώρας καταγωγής ή προέλευσης, το οποίο πιστοποιεί ότι συντηρούνται από τον πολίτη της Ένωσης, για δε τα λοιπά μέλη της οικογένειας του πολίτη της Ένωσης, που εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 3 παρ. 2 περίπτωση (α), έγγραφο από την αρμόδια αρχή της χώρας καταγωγής ή προέλευσης, το οποίο πιστοποιεί ότι ζούσαν υπό τη στέγη του στη χώρα προέλευσης ή στοιχεία που αποδεικνύουν την ύπαρξη σοβαρών λόγων υγείας, που καθιστούν απολύτως αναγκαία την προσωπική φροντίδα του μέλους της οικογένειας από τον πολίτη της Ένωσης.
- στ. έγγραφη απόδειξη για την ύπαρξη σταθερής σχέσης με τον πολίτη της Ένωσης, στις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο άρθρο 3 παρ. 2 στοιχείο (β).

Άρθρο 9

Χορήγηση Δελτίου Διαμονής στα μέλη οικογένειας πολίτη της Ένωσης που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών (Άρθρα 10 και 9 παρ. 1, 2 και 3 της Οδηγίας 2004/38/EK)

1. Στα μέλη οικογένειας πολίτη της Ένωσης που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών και έχουν δικαίωμα διαμονής σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 7 του παρόντος, χορηγείται ατομικό δελτίο διαμονής, το οποίο καλείται "Δελτίο Διαμονής μέλους οικογένειας πολίτη της Ένωσης".

2. Το μέλος οικογένειας πολίτη της Ένωσης, το οποίο είναι υπήκοος τρίτης χώρας και επιθυμεί τη χορήγηση του, κατά την παρ. 1 του παρόντος άρθρου, δελτίου διαμονής, οφείλει να υποβάλει αίτηση στις, κατά το άρθρο 9 παρ. 6 του παρόντος, αρμόδιες αρχές, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία άφιξης του στην Ελλάδα, εφόσον πληροί τις παρακάτω προϋποθέσεις:

(α) Είναι κάτοχος ισχύοντος διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου αναγνωρισμένου από την Ελλάδα.

(β) Αποδεικνύει εγγράφως την οικογενειακή του σχέση με τον πολίτη της Ένωσης.

(γ) Αποδεικνύει τη νόμιμη διαμονή του πολίτη της Ένωσης στην Ελλάδα.

(δ) Αποδεικνύει με κάθε πρόσφορο τρόπο ότι συντηρείται από τον πολίτη της Ένωσης, στις περιπτώσεις στις οποίες πρέπει να συντρέχει το πραγματικό αυτό γεγονός, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ.2 περιπτώσεις (β) και (γ).

(ε) Αποδεικνύει, με σχετικό έγγραφο της αρμόδιας αρχής της χώρας καταγωγής ή προέλευσης, ότι συντηρείται από τον πολίτη της Ένωσης ή ότι ζούσε υπό τη στέγη του στη χώρα καταγωγής ή ότι υπάρχουν σοβαροί λόγοι υγείας που καθιστούν απολύτως αναγκαία την προσωπική φροντίδα του μέλους της οικογένειας από τον πολίτη της Ένωσης, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 2 περίπτωση (α).

3. Η αίτηση για τη χορήγηση δελτίου διαμονής συνοδεύεται από τα απαιτούμενα προς απόδειξη της συνδρομής των προϋποθέσεων της παρ. 2 δικαιολογητικά, σύμφωνα με την υπ. αριθμ. οικ. 24103/2005 απόφαση του Υφυπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης "Καθορισμός απαιτούμενων δικαιολογητικών για τη χορήγηση και ανανέωση της άδειας διαμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3386/2005" (ΦΕΚ 1804 Β'), όπως ισχύει, καθώς και από πιστοποιητικό υγείας, εφόσον απαιτείται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 παρ. 9 του παρόντος.

4. Η, κατά την παρ. 6 του παρόντος άρθρου, υπηρεσία ελέγχει την πληρότητα των δικαιολογητικών και χορηγεί άμεσα βεβαίωση υποβολής δικαιολογητικών για τη χορήγηση δελτίου διαμονής. Η αίτηση με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά διαβιβάζεται στην αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας Περιφέρειας, το αργότερο εντός 15 ημερών αφότου υποβληθεί η αίτηση. Η Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας Περιφέρειας εξετάζει την αίτηση και, εφόσον δεν συντρέχουν λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας ή λόγοι δημόσιας υγείας, εκδίδει απόφαση, με την οποία χορηγείται δελτίο διαμονής στα μέλη οικογένειας του πολίτη της Ένωσης, το αργότερο εντός έξι (6) μηνών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης με όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά.

5. Σε περίπτωση μη υποβολής της αίτησης της παρ. 2 του παρόντος, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, επιβάλλεται χρηματικό πρόστιμο ύψους εκατόν πενήντα (150) ευρώ. Θεωρείται επιβαρυντική περίπτωση και δεν χορηγείται δελτίο διαμονής, στην περίπτωση που η μη συμμόρφωση με την ανωτέρω απαίτηση υπερβεί το διάστημα του ενός έτους. Η διαδικασία βεβαίωσης και καταβολής του ανωτέρω προστίμου ενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.).

6. Αρμόδια υπηρεσία για την παραλαβή της αίτησης, είναι η υπηρεσία που ορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 3386/2005 (ΦΕΚ 212 Α') για την παραλαβή των αιτήσεων, όπως ισχύει.

Άρθρο 10

Διάρκεια και ισχύς του Δελτίου Διαμονής των μελών οικογένειας πολίτη της Ένωσης που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών (Άρθρο 11 της Οδηγίας 2004/38/EK)

1. Το δελτίο διαμονής των μελών οικογένειας πολίτη της Ένωσης που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών έχει διάρκεια πέντε έτη ή την προβλεπόμενη περίοδο διαμονής του πολίτη της Ένωσης, εφόσον αυτή είναι μικρότερη των πέντε ετών.

2. Η ισχύς του δελτίου διαμονής δεν θίγεται από προσωρινές απουσίες που δεν υπερβαίνουν τους έξι μήνες ετησίως ούτε από απουσίες μεγαλύτερης διάρκειας για την εκπλήρωση υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας ή από μία απουσία δώδεκα συναπτών μηνών κατ' ανώτατο όριο για σοβαρούς λόγους, ιδίως εγκυμοσύνη και μητρότητα, σοβαρή ασθένεια, σπουδές ή επαγγελματική κατάρτιση ή τοποθέτηση σε άλλο κράτος μέλος ή τρίτη χώρα.

Άρθρο 11

Διατήρηση του δικαιώματος διαμονής από τα μέλη της οικογένειας σε περίπτωση θανάτου ή αναχώρησης του πολίτη της Ένωσης (Άρθρα 12, 13 και 14 παρ. 2 της Οδηγίας 2004/38/EK)

1. Με την επιφύλαξη του επόμενου εδαφίου, ο θάνατος του πολίτη της Ένωσης ή η αναχώρηση του από την Ελλάδα, δεν θίγει το δικαίωμα διαμονής των μελών της οικογένειας του, τα οποία είναι υπήκοοι κράτους μέλους. Πριν από την απόκτηση του δικαιώματος μόνιμης διαμονής, οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να πληρούν, κατά περίπτωση, τους όρους που καθορίζονται στα στοιχεία (α), (β), (γ) ή (δ) της παρ. 1 του άρθρου 7 του παρόντος.

2. Με την επιφύλαξη του επόμενου εδαφίου, εάν ο πολίτης της Ένωσης αποβιώσει, τα μέλη της οικογένειας του, τα οποία είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, εφόσον διαμένουν στην Ελλάδα, ως μέλη της οικογένειας, επί ένα έτος τουλάχιστον πριν από το θάνατο του, διατηρούν το δικαίωμα διαμονής σε προσωπική βάση. Πριν από την απόκτηση του δικαιώματος μόνιμης διαμονής, κατά το άρθρο 13 του παρόντος, το δικαίωμα διαμονής των προσώπων της παρ. 1 και του ανωτέρου εδαφίου διατηρείται, υπό την προϋπόθεση ότι τα πρόσωπα αυτά αποδεικνύουν την ιδιότητα τους ως μισθωτών ή την άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, ή αποδεικνύουν ότι διαθέτουν επαρκείς πόρους για τους ίδιους και τα μέλη της οικογένειας τους, ούτως ώστε να μην επιβαρύνουν, κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στην Ελλάδα, το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της Χώρας, καθώς και ότι έχουν πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθένειας στην Ελλάδα, ή, τέλος, αποδεικνύουν ότι είναι μέλη της ήδη συσταθείσης, στην Ελλάδα, οικογένειας ενός προσώπου, το οποίο πληροί τις ανωτέρω προϋποθέσεις. Η έννοια των επαρκών πόρων ορίζεται στο άρθρο 8 παρ. 3 του παρόντος.

Για την, κατά τα ανωτέρω, διατήρηση του δικαιώματος διαμονής:

(α) τα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, τα οποία είναι επίσης πολίτες της Ένωσης, υποχρεούνται να υποβάλουν στις κατά τόπον αρμόδιες για τον χειρισμό θεμάτων αλλοδαπών αστυνομικές αρχές, τα κατά περίπτωση προβλεπόμενα στο άρθρο 8 παρ. 2 του παρόντος δικαιολογητικά, συνοδευόμενα από ληξιαρχική πράξη θανάτου στην περίπτωση θανάτου του πολίτη της Ένωσης ή υπεύθυνη δήλωση του ετέρου των συζύγων ότι ο πολίτης της Ένωσης αναχώρησε από την Ελλάδα,

(β) τα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, τα οποία είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, υποχρεούνται να υποβάλουν στις, κατά το άρθρο 9 παρ. 6 του παρόντος, αρμόδιες αρχές, τα εξής δικαιολογητικά:

- Ακριβές φωτοαντίγραφο ισχύοντος δελτίου διαμονής

- Επικυρωμένο αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος της Εφορίας ή άλλα επίσημα αποδεικτικά στοιχεία για την ύπαρξη πόρων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 8 παρ. 3 του παρόντος.

- Βεβαίωση ασφαλιστικού φορέα στον οποίον είναι ασφαλισμένοι για την πλήρη κάλυψη των δαπανών υγειονομικής περίθαλψης, για τους ίδιους και τα προστατευμένα μέλη της οικογένειας τους, που τους βαρύνουν.

- Για την πιστοποίηση των γεγονότων του παρόντος άρθρου, ληξιαρχική πράξη θανάτου στην περίπτωση θανάτου του πολίτη της Ένωσης ή υπεύθυνη δήλωση του εταίρου των συζύγων ότι ο πολίτης της Ένωσης αναχώρησε από την Ελλάδα

3. Η αναχώρηση του πολίτη της Ένωσης από την Ελλάδα ή ο θάνατος του δεν συνεπάγεται απώλεια του δικαιώματος διαμονής των τέκνων του ή του γονέα ο οποίος έχει πράγματι την επιμέλεια των τέκνων, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, εφόσον τα τέκνα διαμένουν στην Ελλάδα, και είναι εγγεγραμμένα σε εκπαιδευτικό ίδρυμα, με σκοπό την πραγματοποίηση σπουδών, έως την ολοκλήρωση των σπουδών τους. Προς απόδειξη του γεγονότος αυτού, οι ενδιαφερόμενοι υποχρεούνται να υποβάλουν στις κατά τόπον αρμόδιες για τον χειρισμό θεμάτων αλλοδαπών αστυνομικές αρχές, όταν πρόκειται για πολίτες της Ένωσης ή στις, κατά το άρθρο 9 παρ. 6 του παρόντος, αρμόδιες αρχές, όταν πρόκειται για υπηκόους τρίτων χωρών, βεβαίωση εγγραφής των τέκνων σε εκπαιδευτικό ίδρυμα.

4. Τα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης διατηρούν το δικαίωμα διαμονής δυνάμει των διατάξεων του παρόντος άρθρου, ενόσω πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου αυτού. Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, όπου υπάρχει εύλογη αμφιβολία για το κατά πόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος άρθρου, διενεργούνται σχετικοί έλεγχοι από τις αρμόδιες για το χειρισμό θεμάτων αλλοδαπών αστυνομικές αρχές του τόπου κατοικίας τους, όταν πρόκειται για πολίτη της Ένωσης ή μελών της οικογένειας του που είναι επίσης πολίτες της Ένωσης ή τις αρμόδιες Υπηρεσίες Αλλοδαπών και

Μετανάστευσης της οικείας Περιφέρειας όταν πρόκειται για μέλη οικογένειας πολίτη της Ένωσης που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών. Οι έλεγχοι αυτοί δεν διενεργούνται συστηματικά.

Άρθρο 12

Διατήρηση του δικαιώματος διαμονής από τα μέλη της οικογένειας σε περίπτωση διαζυγίου, ακύρωσης του γάμου ή λήξης της καταχωρημένης συμβίωσης με τον πολίτη της Ένωσης (Άρθρα 12, 13, 14 παρ. 2 της Οδηγίας 2004/38/ΕΚ).

1. Με την επιφύλαξη του δευτέρου εδαφίου, το διαζύγιο ή η ακύρωση του γάμου του πολίτη της Ένωσης, δεν θίγει το δικαίωμα διαμονής των μελών της οικογένειάς του, τα οποία είναι υπήκοοι κράτους μέλους. Πριν από την απόκτηση του δικαιώματος μόνιμης διαμονής, οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να πληρούν, κατά περίπτωση, τους όρους που καθορίζονται στα στοιχεία (α), (β), (γ) ή (δ) της παρ. 1 του άρθρου 7 του παρόντος.

2. Με την επιφύλαξη του δευτέρου εδαφίου, το διαζύγιο ή η ακύρωση του γάμου δεν συνεπάγεται απώλεια του δικαιώματος διαμονής των μελών της οικογένειας του πολίτη της Ένωσης, τα οποία είναι υπήκοοι τρίτων χωρών. Τα εν λόγω μέλη της οικογένειας διατηρούν το δικαίωμα διαμονής, σε προσωπική βάση, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

(α) εάν ο γάμος διήρκησε, έως την έναρξη της διαδικασίας έκδοσης διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου, τρία έτη τουλάχιστον, εκ των οποίων το ένα έτος στην Ελλάδα,

(β) εάν η επιμέλεια των τέκνων του πολίτη της Ένωσης έχει ανατεθεί στον σύζυγο που είναι υπήκοος τρίτης χώρας, με έναν από τους προβλεπόμενους νόμιμους τρόπους,

(γ) εάν τούτο υπαγορεύεται από ιδιαιτέρως δυσχερείς καταστάσεις, όπως στην περίπτωση που το μέλος της οικογένειας κατέστη θύμα οικογενειακής βίας, ενόσω υφίστατο ο γάμος,

(δ) εάν ο σύζυγος που είναι υπήκοος τρίτης χώρας απολαύει, με έναν από τους προβλεπόμενους νόμιμους τρόπους, του δικαιώματος επικοινωνίας με ανήλικο τέκνο, υπό τον όρο ότι στη σχετική συμφωνία ή απόφαση κρίθηκε ότι οι επισκέψεις πρέπει να πραγματοποιούνται στην Ελλάδα και για όσο διάστημα απαιτείται.

Πριν από την απόκτηση του δικαιώματος μόνιμης διαμονής, κατά το άρθρο 13 του παρόντος, το δικαίωμα διαμονής των προσώπων της παρ. 1 και 2 διατηρείται, υπό την προϋπόθεση ότι τα πρόσωπα αυτά αποδεικνύουν την ιδιότητα τους ως μισθωτών ή την άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, ή αποδεικνύουν ότι διαθέτουν επαρκείς πόρους για τους ίδιους και τα μέλη της οικογένειάς τους, ούτως ώστε να μην επιβαρύνουν,

κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στην Ελλάδα, το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της Χώρας, καθώς και ότι έχουν πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθενείας στην Ελλάδα, ή, τέλος αποδεικνύουν ότι είναι μέλη της ήδη συσταθείσας, στην Ελλάδα, οικογένειας ενός προσώπου, το οποίο πληροί τις ανωτέρω προϋποθέσεις. Η έννοια των επαρκών πόρων ορίζεται στο άρθρο 8 παρ. 3 του παρόντος.

3. Για τη διατήρηση του δικαιώματος διαμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, το μέλος της οικογένειας του πολίτη της Ένωσης υποβάλλει στις αρμόδιες αρχές, τα εξής δικαιολογητικά:

(α) όταν πρόκειται για μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, τα οποία είναι επίσης πολίτες της Ένωσης, υποχρεούνται να υποβάλουν στις κατά τόπον αρμόδιες για τον χειρισμό θεμάτων αλλοδαπών αστυνομικές αρχές, τα κατά περίπτωση προβλεπόμενα στο άρθρο 8 παρ. 2 του παρόντος δικαιολογητικά, συνοδευόμενα από:

- απόφαση διαζυγίου με τον πολίτη της Ένωσης ή
- δικαστική απόφαση ακύρωσης γάμου ή
- επικυρωμένο αντίγραφο της καταγγελίας που έχει υποβάλλει σε αρμόδια ελληνική αρχή, στην περίπτωση άσκησης ενδοοικογενειακής βίας ή οποιοδήποτε άλλο στοιχείο, από το οποίο να προκύπτει συνδρομή ιδιαίτερος δυσχερών καταστάσεων ή δικαστική απόφαση ή
- επίσημο αποδεικτικό έγγραφο ή υπεύθυνη δήλωση του πολίτη της Ένωσης, σχετικά με τη λήξη της καταχωρισμένης συμβίωσης.

(β) όταν πρόκειται για μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, τα οποία είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, υποχρεούνται να υποβάλουν στις, κατά το άρθρο 9 παρ. 6 του παρόντος, αρμόδιες αρχές, τα εξής δικαιολογητικά:

- Ακριβές φωτοαντίγραφο ισχύοντος δελτίου διαμονής,
- Επικυρωμένο αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος της Εφορίας ή άλλα επίσημα αποδεικτικά στοιχεία για την ύπαρξη πόρων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 8 παρ. 3 του παρόντος,
- Βεβαίωση ασφαλιστικού φορέα στον οποίον είναι ασφαλισμένοι για την πλήρη κάλυψη των δαπανών υγειονομικής περίθαλψης, για τους ίδιους και τα προστατευμένα μέλη της οικογένειας τους, που τους βαρύνουν,
- απόφαση διαζυγίου στην περίπτωση διαζυγίου, ή
- απόφαση διαζυγίου και δικαστική απόφαση για την επιμέλεια των τέκνων στην περίπτωση που αυτή έχει ανατεθεί στον έτερο των συζύγων, ή
- επικυρωμένο αντίγραφο της καταγγελίας που έχει υποβάλει σε αρμόδια Ελληνική αρχή στην περίπτωση άσκησης ενδοοικογενειακής βίας ή

οποιοδήποτε άλλο στοιχείο, από το οποίο να προκύπτει η συνδρομή ιδιαίτερος δυσχερών καταστάσεων ή δικαστική απόφαση, ή

- έγγραφη συμφωνία των συζύγων ή δικαστική απόφαση, από τα οποία να προκύπτει η ρύθμιση του δικαιώματος επικοινωνίας του ετέρου των συζύγων όταν αυτός είναι υπήκοος τρίτης χώρας, με ανήλικο τέκνο τους στην Ελλάδα.

4. Τα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης διατηρούν το δικαίωμα διαμονής δυνάμει των διατάξεων του παρόντος άρθρου, ενόσω πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου αυτού. Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, όπου υπάρχει εύλογη αμφιβολία για το κατά πόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος άρθρου, διενεργούνται σχετικοί έλεγχοι από τις αρμόδιες για το χειρισμό θεμάτων αλλοδαπών αστυνομικές αρχές του τόπου κατοικίας τους, όταν πρόκειται για πολίτη της Ένωσης ή μελών της οικογένειας του που είναι επίσης πολίτες της Ένωσης ή τις αρμόδιες Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας Περιφέρειας όταν πρόκειται για μέλη οικογένειας πολίτη της Ένωσης που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών. Οι έλεγχοι αυτοί δεν διενεργούνται συστηματικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΜΟΝΙΜΗΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Άρθρο 13

Γενικός κανόνας για τους πολίτες της Ένωσης και τα μέλη των οικογενειών τους (Άρθρο 16 της Οδηγίας 2004/38/ΕΚ)

1. Οι πολίτες της Ένωσης οι οποίοι έχουν διαμείνει νομίμως για συνεχές χρονικό διάστημα πέντε ετών στην Ελλάδα και τα κατά την παρ. 2 άρθρου 2 του παρόντος μέλη οικογένειας που διαμένουν νομίμως με τον πολίτη της Ένωσης για συνεχές χρονικό διάστημα πέντε ετών έχουν δικαίωμα μόνιμης διαμονής. Το δικαίωμα αυτό δεν υπόκειται στους όρους που προβλέπονται από τις διατάξεις του Κεφαλαίου III.

2. Το αδιάλειπτο της διαμονής της παρ. 1 του παρόντος άρθρου δεν θίγεται από προσωρινές απουσίες που δεν υπερβαίνουν συνολικά τους έξι μήνες ετησίως, ούτε από απουσίες μεγαλύτερης διάρκειας για την εκπλήρωση υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας ή από μία απουσία δώδεκα συναπτών μηνών κατ' ανώτατο όριο, για σοβαρούς λόγους, ιδίως εγκυμοσύνη και μητρότητα, σοβαρή ασθένεια, σπουδές ή επαγγελματική κατάρτιση ή τοποθέτηση σε άλλο κράτος μέλος ή τρίτη χώρα.

3. Μετά την απόκτηση του δικαιώματος της μόνιμης διαμονής η απώλεια αυτού επέρχεται μόνο σε περίπτωση απουσίας του ενδιαφερόμενου από την Ελλάδα, για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τα δύο συναπτά έτη.

Άρθρο 14

Παρεκκλίσεις για τα πρόσωπα τα οποία δεν εργάζονται πλέον στην Ελλάδα και για τα μέλη των οικογενειών τους (Άρθρο 17 της Οδηγίας 2004/38/EK)

1. Κατά παρέκκλιση από τα οριζόμενα στο άρθρο 13, οι πολίτες της Ένωσης έχουν δικαίωμα μόνιμης διαμονής πριν τη συμπλήρωση των πέντε ετών συνεχούς διαμονής, στις εξής περιπτώσεις:

(α) είναι μισθωτοί ή ασκούν ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα και κατά το χρόνο παύσης της εργασίας τους στην Ελλάδα, έχουν συμπληρώσει την ηλικία που ορίζεται από το εθνικό δίκαιο για την απόκτηση δικαιωμάτων σε σύνταξη γήρατος, ή είναι μισθωτοί και έχουν παύσει να ασκούν μισθωτή δραστηριότητα λόγω πρόωρης συνταξιοδότησης, υπό την προϋπόθεση ότι εργάστηκαν στην ελληνική επικράτεια τουλάχιστον τους προηγούμενους δώδεκα μήνες και έχουν διαμείνει σε αυτή συνεχώς για περισσότερα από τρία έτη. Αν δεν αναγνωρίζεται το δικαίωμα σύνταξης γήρατος σε ορισμένες κατηγορίες ασκούντων ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, οι ενδιαφερόμενοι θεμελιώνουν το δικαίωμα μόνιμης διαμονής όταν συμπληρώσουν το 60ο έτος της ηλικίας τους,

(β) είναι μισθωτοί ή ασκούν ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα και διέμεναν συνεχώς για περισσότερα από δύο έτη στην Ελλάδα, εφόσον έπαυσαν να εργάζονται εξαιτίας μόνιμης ανικανότητας προς εργασία. Αν η ανικανότητα αυτή είναι συνέπεια εργατικού ατυχήματος ή άλλης επαγγελματικής ασθένειας, που παρέχει ευεργέτημα το οποίο αναγνωρίζεται στον ενδιαφερόμενο εν όλω ή εν μέρει από τον αρμόδιο φορέα της Χώρας, δεν επιβάλλονται όροι στη διάρκεια της παραμονής.

(γ) είναι μισθωτοί ή ασκούν ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα και μετά τη συμπλήρωση τριών ετών συνεχούς απασχόλησης και διαμονής στη Χώρα, ασκούν μισθωτή ή ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα σε άλλο κράτος μέλος και διατηρούν ως τόπο διαμονής τους την Ελλάδα, όπου και επιστρέφουν, καταρχήν, καθημερινώς ή τουλάχιστον άπαξ εβδομαδιαίως.

Για τους σκοπούς της απόκτησης των δικαιωμάτων που προβλέπονται στα στοιχεία α και β, οι περίοδοι απασχόλησης στο κράτος μέλος όπου εργάζεται ο ενδιαφερόμενος λογίζονται ως περίοδοι απασχόλησης που πραγματοποιήθηκαν στη Χώρα.

Οι περίοδοι ακούσιας ανεργίας, που έχουν καταγραφεί από την αρμόδια υπηρεσία απασχόλησης, οι περίοδοι διακοπής δραστηριότητας που δεν οφείλονται στη βούληση του ενδιαφερομένου καθώς και οι απουσίες από την εργασία ή η διακοπή δραστηριότητας λόγω ασθένειας ή ατυχήματος, λογίζονται ως περίοδοι απασχόλησης.

2. Οι όροι της διάρκειας παραμονής και απασχόλησης που προβλέπονται στο στοιχείο (α) της παρ. 1, καθώς και ο όρος της διάρκειας διαμονής που προβλέπεται στο στοιχείο (β) της παρ. 1, δεν ισχύουν αν ο [η] σύζυγος του μισθωτού ή του ασκούντος ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, έχει την

ελληνική ιθαγένεια ή απώλεσε την ελληνική ιθαγένεια λόγω γάμου με τον εν λόγω μισθωτό ή τον ασκούντα ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα.

3. Ανεξαρτήτως ιθαγένειας, τα μέλη της οικογένειας μισθωτού ή ασκούντος ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, που διαμένουν μαζί του στην Ελλάδα, έχουν δικαίωμα μόνιμης διαμονής, πριν από τη συμπλήρωση των πέντε ετών συνεχούς διαμονής, εφόσον ο ίδιος ο μισθωτός ή ο ασκών ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα έχει αποκτήσει δικαίωμα μόνιμης διαμονής στη χώρα κατά την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου.

4. Σε περίπτωση που ο μισθωτός ή ο ασκών ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα απεβίωσε ενόσω ακόμη εργαζόταν αλλά πριν αποκτήσει το καθεστώς μόνιμης διαμονής στην Ελλάδα βάσει της παραγράφου 1, τα διαμένοντα μαζί του μέλη της οικογένειας του ανεξαρτήτως ιθαγένειας, έχουν δικαίωμα μόνιμης διαμονής, με την προϋπόθεση ότι:

(α) ο μισθωτός ή ο ασκών ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα διέμενε συνεχώς, μέχρι τον θάνατο του, επί δύο έτη στην ελληνική επικράτεια, ή

(β) ο θάνατος του οφείλεται σε εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια, ή

(γ) ο επιζών σύζυγος έχει απολέσει την ελληνική ιθαγένεια λόγω του γάμου του με τον μισθωτό ή τον ασκούντα ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα.

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ &
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΜΕΤΑΝ/ΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
& ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΜΕΤΑΝ/ΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
& ΕΛΕΓΧΟΥ**

Ταχ. Δ/ση: Ευαγγελιστρίας 2
Τ.Κ. 10563, Αθήνα
Πληροφορίες: Δ. Διαμαντίδου
Τηλέφωνο: 210 3741219
e-mail: metanastefsi@ypes.gr

Αθήνα, 28 Απριλίου 2010
Α.Π. Οικ: 9703

Προς: Περιφέρειες της χώρας
Δ/νσεις Αλλοδαπών
και Μετανάστευσης
(με την παράκληση να
κοινοποιηθεί άμεσα στους
ΟΤΑ Α' βαθμού χωρικής
σας αρμοδιότητας)

Εγκύκλιος αριθμ. 5

ΘΕΜΑ: Εφαρμογή των διατάξεων του ν.3801/2009(ΦΕΚ Α' 163)

Όπως γνωρίζετε στο ΦΕΚ Α' 163/4.9.2009, δημοσιεύτηκε ο ν.3801/2009 «Ρυθμίσεις θεμάτων προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου και άλλες διατάξεις οργάνωσης και λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης».

Με τις διατάξεις των άρθρων 43 και 44 του υπόψη νόμου, ρυθμίζονται θέματα μεταναστευτικής πολιτικής, για την ορθή εφαρμογή των οποίων σας αποστέλλουμε την παρούσα.

Επιπλέον, με την ευκαιρία έκδοσης της παρούσας, θεωρούμε σκόπιμο να σας παράσχουμε περαιτέρω οδηγίες, σχετικά με ζητήματα που αφορούν στην ορθή εφαρμογή των διατάξεων του ν.3386/2005 και κανονιστικών αποφάσεων που εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση του νόμου αυτού.

Εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 43 του ν.3801/2009

Διευκόλυνση της πρόσβασης κατόχων άδειας διαμονής στην απασχόληση
--

Με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 43 και με γνώμονα την απλούστευση των διαδικασιών και την ταχύτερη εξυπηρέτηση των υπηκόων τρίτων χωρών, θεσμοθετείται η απευθείας πρόσβαση, χωρίς έκδοση ειδικής έγκρισης, των κατόχων αυτοτελών αδειών διαμονής στη μισθωτή εργασία και στην παροχή υπηρεσιών ή έργου.

Έτσι, από την ημερομηνία έναρξης του ν.3801/2009 οι άδειες διαμονής που εκδίδονται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 11 του 131/2006 π.δ σχετικά με το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση καθώς και οι άδειες διαμονής που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων της παραγράφου 6 του άρθρου 60 του ν.3386/2005 παρέχουν απευθείας πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Ειδικότερα, άμεση πρόσβαση στη μισθωτή απασχόληση και στην παροχή υπηρεσιών ή έργου παρέχεται στους υπηκόους τρίτων χωρών που έλαβαν αυτοτελή άδεια διαμονής, λόγω:

- α. παρέλευσης πενταετίας από τη χορήγηση της αρχικής άδειας διαμονής για οικογενειακή επανένωση, εφόσον δεν έχει χορηγηθεί άδεια διαμονής για έναν από τους λοιπούς λόγους του νόμου Ν. 3386/2005,
- β. ενηλικίωσης.
- γ. θανάτου του συντηρούντος, εφόσον τα μέλη της οικογένειας διαμένουν στη Χώρα τουλάχιστον επί ένα έτος πριν το θάνατό του,
- ε. διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου ή αποδεδειγμένης διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, εφόσον:
 - i. ο γάμος διήρκεσε, έως την έναρξη της δίκης έκδοσης διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου ή αποδεδειγμένης διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, επί τρία, τουλάχιστον, έτη από τα οποία το ένα έτος έχει διανυθεί στη Χώρα.
 - ii. συντρέχουν ιδιαιτέρως δυσχερείς καταστάσεις, όπως σε περίπτωση που το μέλος της οικογένειας υπήρξε θύμα οικογενειακής βίας, ενόσω υφίστατο ο γάμος, καθώς και,
- στ. σε περίπτωση που η αυτοτελής άδεια διαμονής, η οποία χορηγήθηκε λόγω ενηλικίωσης ανανεωθεί για σπουδές και ο υπήκοος τρίτης χώρας, μετά το πέρασμα των σπουδών του, την ανανέωσε αυτοτελώς για ένα έτος.

Επίσης, το δικαίωμα άμεσης πρόσβασης στη μισθωτή απασχόληση και στην παροχή υπηρεσιών ή έργου παρέχεται, στους συζύγους επαναπατρισθέντος ή παλιννοστήσαντος ή ομογενούς, που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών και αποκτούν αυτοτελή άδεια διαμονής, λόγω:

- i. Έκδοσης αμετάκλητης απόφασης διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου και εφόσον ο γάμος διήρκεσε, έως την ημερομηνία κατάθεσης της αγωγής διαζυγίου ή της αγωγής ακύρωσης του γάμου, επί τρία, τουλάχιστον, έτη από τα οποία το ένα έτος έχει διανυθεί στην Ελλάδα.
- ii. Συντρέχουν ιδιαιτέρως δυσχερείς καταστάσεις, όπως σε περίπτωση που το μέλος της οικογένειας κατέστη θύμα οικογενειακής βίας, εν όσω υφίστατο ο γάμος.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις και δεδομένου ότι οι αυτοτελείς άδειες διαμονής χορηγούνται στο πλαίσιο μετάβασης από ένα καθεστώς σε άλλο, δεν επιτρέπεται στους κατόχους η άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας.

Ωστόσο, προκειμένου να συνεχίζεται απρόσκοπτα τυχόν υφιστάμενη επιχειρηματική δραστηριότητα, παρέχεται η συγκεκριμένη δυνατότητα στους υπηκόους τρίτων χωρών που το προηγούμενο καθεστώς διαμονής τους, επέτρεπε την άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας.

Για παράδειγμα, εάν υπήκοος τρίτης χώρας κάτοχος άδειας διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης, στον οποίο είχε εγκριθεί η δυνατότητα

άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, μεταβεί για οποιονδήποτε από τους παραπάνω λόγους, σε αυτοτελή άδεια διαμονής, μπορεί, εφόσον η δραστηριότητα εξακολουθεί να υφίσταται, να συνεχίσει να την ασκεί.

Ομοίως, κάτοχος αυτοτελούς άδειας διαμονής, λόγω ενηλικίωσης ο οποίος ασκεί ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα ύστερα από σχετική έγκριση που του χορηγήθηκε πριν τη δημοσίευση του ν.3801/09 μπορεί να συνεχίσει να την ασκεί.

Επισημαίνεται ότι μετά τη δημοσίευση του υπόψη νόμου δεν είναι δυνατή η υποβολή αιτήματος για έγκριση άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας από κάτοχο αυτοτελούς άδειας διαμονής.

Για το λόγο αυτό και προκειμένου να ενημερωθεί η αρμόδια υπηρεσία, ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει κατά την υποβολή της αίτησης για χορήγηση αυτοτελούς άδειας διαμονής να προσκομίσει, πλέον των δικαιολογητικών που απαιτούνται για την αυτοτελή άδεια διαμονής και,

- Βεβαίωση περί μη διακοπής της εγκριθείσας δραστηριότητας
- Βεβαίωση ασφαλιστικής και φορολογικής ενημερότητας
- Βεβαίωση εκπλήρωσης των ασφαλιστικών τους υποχρεώσεων

Βάσει των παραπάνω, για τη συγκεκριμένη κατηγορία θα εκδίδονται δύο τύποι αδειών διαμονής στις οποίες θα αναγράφεται, κατά περίπτωση, εάν παρέχεται δικαίωμα πρόσβασης στη μισθωτή απασχόληση ή στην παροχή υπηρεσιών ή έργου ή στην ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα.

Κατά την ανανέωση των αδειών διαμονής που επιτρέπουν την άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας και εφόσον ο ενδιαφερόμενος αιτηθεί ανανέωση για τον ίδιο λόγο δεν θα αναζητούνται τα δικαιολογητικά της αρχικής χορήγησης άδειας διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, αλλά της ανανέωσης, με εξαίρεση τα παραστατικά που αποδεικνύουν την επένδυση του ποσού των 60.000 ευρώ.

Προς το σκοπό αυτό, θα ήταν χρήσιμο, στις συγκεκριμένες περιπτώσεις, να ενημερώνεται ο ενδιαφερόμενος για τις ενέργειες στις οποίες θα πρέπει να προβεί προκειμένου να μην αντιμετωπίσει προβλήματα κατά την ανανέωση της άδειας διαμονής του.

Στο σημείο αυτό και επειδή γίναμε αποδέκτες ερωτημάτων που αφορούν στη διαδικασία πρόσβασης στην αγορά εργασίας των κατόχων άδειας διαμονής για οικογενειακή επανένωση, σας γνωρίζουμε ότι ισχύουν τα αναφερόμενα στην υπ' αριθ. στην 1356/2009 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, με την οποία τροποποιήθηκε η υπ' αριθ.160/2006 όμοια και στην υπ' αριθ. 15/2009 ερμηνευτική των παραπάνω διατάξεων εγκύκλιο της υπηρεσίας μας.

Εντελώς συνοπτικά σας υπενθυμίζουμε, ότι η πρόσβαση στην αγορά εργασίας, για τους κατόχους αδειών διαμονής για οικογενειακή επανένωση, εξακολουθεί να προϋποθέτει την έκδοση απόφασης έγκρισης πρόσβασης στην εργασία η οποία εκδίδεται άπαξ και έχει αόριστη διάρκεια ισχύος.

Σε κάθε περίπτωση και εφόσον πληρούνται οι λοιπές εκ της παραπάνω κ.υ.α. οριζόμενες προϋποθέσεις, η απόφαση έγκρισης

πρόσβασης στην αγορά εργασίας, εκδίδεται από την ημερομηνία της αίτησης για τη χορήγησή της και δεν έχει αναδρομική ισχύ.

Με άλλα λόγια, αν ο ενδιαφερόμενος κατέχει άδεια διαμονής για οικογενειακή επανένωση και κατά τη διάρκεια ισχύος της αιτηθεί έγκριση για πρόσβαση στην αγορά εργασίας, η σχετική απόφαση χορηγείται με ημερομηνία έναρξης ισχύος την ημερομηνία υποβολής του αιτήματος και όχι την ημερομηνία έναρξης ισχύος της άδειας διαμονής.

Εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 44 του ν.3801/2009

Επί μέρους ζητήματα αδειών διαμονής

Όπως σας έχουμε γνωρίσει με προγενέστερες της παρούσας εγκυκλίου (αριθ. 38/2005, 53/2007 και 10/2008), το καθεστώς διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι γονείς ανήλικων ημεδαπών, παρά το γεγονός ότι το άρθρο 94 του ν.3386/2005 παραπέμπει στις διατάξεις του άρθρου 61 του ίδιου νόμου, διαφοροποιείται σημαντικά από το καθεστώς διαμονής των μελών οικογένειας πολίτη της Ε.Ε. ή Έλληνα.

Τούτο διότι με την εν λόγω διάταξη ρυθμίζεται μεν το καθεστώς διαμονής μιας κατηγορίας υπηκόων τρίτων χωρών η οποία αφορά σε μέλη οικογένειας Ελλήνων, πλην όμως, για τυπικούς και αντικειμενικούς λόγους, δεν είναι δυνατή η πλήρης εφαρμογή των διατάξεων του 106/2007 π.δ. οι οποίες ενσωμάτωσαν στην εθνική νομοθεσία την οδηγία 2004 /38/Ε.Κ και των άρθρων 61-63 του ν. 3386/2005.

Για παράδειγμα, βάσει των διατάξεων των άρθρων 61 – 63 του ν. 3386/2005 και του π.δ. 106/2007 η διαμονή και η μόνιμη διαμονή των μελών οικογένειας Έλληνα ή πολίτη της Ε.Ε. συναρτώνται πάντοτε με τη διαμονή του πολίτη της Ένωσης ή του Έλληνα στη χώρα και την υποχρέωση συντήρησης εκ μέρους του των εν λόγω μελών ή κατοχυρώνονται λόγω απόκτησης προσωποπαγούς δικαιώματος διαμονής ή παρέλευσης πενταετούς νόμιμης διαμονής στη χώρα ως μέλη οικογένειας Έλληνα ή πολίτη της Ε.Ε..

Για τους γονείς ανήλικων ημεδαπών, αντικειμενικά, οι παραπάνω προϋποθέσεις δεν είναι δυνατό να συντρέχουν και ως εκ τούτου, με την εθνική ρύθμιση του άρθρου 94 του ν.3386/2005, διασφαλίζονταν η διαμονή τους τουλάχιστον μέχρι την ενηλικίωση του ημεδαπού τέκνου, ούτως ώστε στη συνέχεια να μεταβούν ομαλά στην κατηγορία των συντηρούμενων ανιόντων Έλληνα ή σε μακρόχρονους τίτλους διαμονής (άδεια διαμονής δεκαετούς διάρκειας, καθεστώς επί μακρόν διαμενόντων).

Επειδή όμως κατά την εφαρμογή της εν λόγω διάταξης διαπιστώθηκε ότι ικανός αριθμός υπηκόων τρίτων χωρών δεν κατοχύρωνε δικαίωμα σε μακρόχρονους τίτλους διαμονής και παράλληλα ήταν αντικειμενικά αδύνατον να μεταβούν στην κατηγορία των συντηρούμενων μελών οικογένειας Έλληνα, αφού τα μόλις ενηλικιωθέντα τέκνα δεν ήταν σε θέση να συντηρούν το γονέα τους κρίθηκε σκόπιμο, με την **παράγραφο 1 του άρθρου 44 του ν. 3801/2009**, να παρασχεθεί στη συγκεκριμένη κατηγορία δικαίωμα παράτασης της άδειας διαμονής για μία επιπλέον πενταετία μετά την ενηλικίωση του τέκνου.

Ως εκ τούτου, οι υπήκοοι τρίτων χωρών, που αδειοδοτούνται ως γονείς ανήλικων ημεδαπών, έχουν τη δυνατότητα να ανανεώσουν, **με τους ίδιους**

όρους και προϋποθέσεις, την άδεια διαμονής τους για μία επιπλέον πενταετία.

Με την παράγραφο **2 του άρθρου 44 του ν.3801/2009**, ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα που αφορούν στο δικαίωμα διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται και διαμένουν στην Ελλάδα, βάσει των διατάξεων του άρθρου 17 του ν.3386/2005, ως μέλη διοικητικού συμβουλίου, διαχειριστές και προσωπικό εταιριών που το καθεστώς λειτουργίας τους υπάγεται σε ειδική νομοθεσία.

Ειδικότερα:

Από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του ν.3801/2009, προκειμένου να εκδοθεί άδεια διαμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών που εισέρχονται και επιθυμούν να διαμείνουν στη χώρα ως,

α. Μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές, νόμιμοι εκπρόσωποι και ανώτατα διευθυντικά στελέχη (γενικοί διευθυντές, διευθυντές και υποδιευθυντές) θυγατρικών εταιριών και υποκαταστημάτων αλλοδαπών εταιριών που ασκούν νόμιμα εμπορική δραστηριότητα στην Ελλάδα.

β. Υπαλληλικό προσωπικό, ή νόμιμοι εκπρόσωποι που απασχολούνται αποκλειστικά σε εταιρίες που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του ν.3427/2005 (ΦΕΚ 312 Α'), ν. 378/1968 (ΦΕΚ 82 Α') και του άρθρου 25 του ν.27/1975 (ΦΕΚ 77 Α'), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 4 του ν.2234/1994 (ΦΕΚ 142 Α'), καθώς και σε επιχειρήσεις του ν.δ. 2687/1953 (ΦΕΚ 317 Α').

γ. Τεχνικοί, που απασχολούνται σε βιομηχανίες ή μεταλλεία υπό τους όρους που προβλέπονται στον α.ν. 448/1968 (ΦΕΚ 130 Α').

δ. Προσωπικό, που απασχολείται αποκλειστικά σε εταιρίες, οι οποίες εγκαθιδρύονται στην Ελλάδα κατ' εφαρμογή του άρθρου 26 του ν.3386/2005, απαιτείται η εκπλήρωση των πιο κάτω προϋποθέσεων :

Για τους γενικούς διευθυντές, διευθυντές και υποδιευθυντές θυγατρικών εταιριών και υποκαταστημάτων αλλοδαπών εταιριών που ασκούν νόμιμα εμπορική δραστηριότητα στην Ελλάδα, καθώς και για το υπαλληλικό ή τεχνικό προσωπικό,

- i. Σύναψη σύμβασης εργασίας με την εταιρία, από την οποία να προκύπτει ότι η αμοιβή τους είναι ίση τουλάχιστον με τις μηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη
- ii. Βεβαίωση ασφάλισης για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και εργατικού ατυχήματος από τον κατά περίπτωση προβλεπόμενο από την οικεία νομοθεσία ασφαλιστικό φορέα.

Για τα μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές ή νομίμους εκπροσώπους,

- i. Προσκόμιση αντιγράφου του ΦΕΚ δημοσίευσης του διορισμού ή της εκλογής τους ή σε περίπτωση μη δημοσίευσης, αντίγραφο του καταστατικού της εταιρίας ή αντίγραφο απόφασης του αρμοδίου οργάνου της εταιρίας για την ιδιότητά τους ως μελών διοικητικού συμβουλίου ή διαχειριστών ή νομίμων εκπροσώπων
- ii. Βεβαίωση της εταιρίας από την οποία να προκύπτει το ύψος των αποδοχών τους

Σε περίπτωση θυγατρικών εταιριών ή υποκαταστημάτων αλλοδαπών εταιριών, η βεβαίωση των αποδοχών μπορεί να προέρχεται από το όργανο

διοίκησης της μητρικής εταιρίας ή από την οικονομική υπηρεσία της εταιρίας στην Ελλάδα, εφόσον η εταιρία διαθέτει οικονομική υπηρεσία ή από το νόμιμο εκπρόσωπο της εταιρίας, εφόσον προσκομίζεται πληρεξούσιο από τη μητρική εταιρία βάσει του οποίου του παρέχεται δικαίωμα καθορισμού και βεβαίωσης των αποδοχών του.

- iii. Βεβαίωση ασφάλισης για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και εργατικού ατυχήματος, από τον κατά περίπτωση προβλεπόμενο από την οικεία νομοθεσία ασφαλιστικό φορέα.

Η άδεια διαμονής, για όλες τις παραπάνω περιπτώσεις και υπό την επιφύλαξη ειδικών σχετικών ρυθμίσεων, ανανεώνεται ανά διετία, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι προσκομίσουν τα κατά περίπτωση δικαιολογητικά, όπως προαναφέρθηκαν που αποδεικνύουν :

- i. Τη συνδρομή των ανωτέρω προϋποθέσεων
- iii. Την εκπλήρωση των φορολογικών τους υποχρεώσεων. Για τη διακρίβωση της εκπλήρωσης των φορολογικών υποχρεώσεων θα προσκομίζεται αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος της εφορίας ή αντίγραφο φορολογικής δήλωσης από την οποία θα πρέπει να προκύπτουν εισοδήματα αντίστοιχα με τις δηλωθείσες αποδοχές τους.

Με την **παράγραφο 3 του άρθρου 44 του ν.3801/2009** και για λόγους ίσης μεταχείρισης, ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν στη διαδικασία και στις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής των μελών της οικογένειας των υπηκόων τρίτων χωρών που αδειοδοτούνται βάσει των διατάξεων του άρθρου 17 του ν.3386/2005.

Έτσι, προκειμένου πλέον να επιτραπεί η είσοδος και η διαμονή των μελών της οικογένειας των υπηκόων τρίτων χωρών στους οποίους χορηγείται άδεια διαμονής βάσει των διατάξεων του άρθρου 17 του ν.3386/2005, ο συντηρών θα πρέπει να αποδεικνύει ότι διαθέτει προσωπικό εισόδημα σταθερό και επαρκές που δεν μπορεί να είναι μικρότερο των οκτώ χιλιάδων πεντακοσίων (8.500) ευρώ ετησίως, προσαυξημένο κατά 15% για κάθε μέλος της οικογένειάς του.

Ειδικότερα, προκειμένου να χορηγηθεί θεώρηση εισόδου στα μέλη της οικογένειας του υπηκόου τρίτης χώρας που τον συνοδεύουν κατά την πρώτη είσοδό του στη χώρα ή έρχονται να τον συναντήσουν, απαιτείται πλέον η προσκόμιση της σύμβασης εργασίας ή της βεβαίωσης αποδοχών από την εταιρία, από την οποία θα πρέπει να προκύπτει ότι το ύψος των αποδοχών του υπηκόου τρίτης χώρας, ανέρχεται σε ποσό τουλάχιστον οκτώ χιλιάδων πεντακοσίων (8.500) ευρώ προσαυξημένο κατά 15% για κάθε μέλος της οικογένειάς του.

Σε περίπτωση που τα μέλη της οικογένειας επιθυμούν να εισέλθουν στη χώρα μετά από χρονικό διάστημα που υπερβαίνει το έτος, θα προσκομίζεται αντίστοιχα αντίγραφο του εκκαθαριστικού σημειώματος της εφορίας ή αντίγραφο φορολογικής δήλωσης, βάσει του οποίου θα αποδεικνύεται η επάρκεια των πόρων του συντηρούντος υπηκόου τρίτης χώρας.

Με τις διατάξεις της **παραγράφου 4 του ίδιου άρθρου** τροποποιείται και συμπληρώνεται η παράγραφος 1 του άρθρου 86 του ν.3386/2005.

Οι ρυθμίσεις της παραγράφου 1 και συνολικά οι ρυθμίσεις του άρθρου 86 του ν.3386/2005, ορίζουν τις κυρώσεις στις οποίες υπόκεινται οι εργοδότες που προσλαμβάνουν και απασχολούν μη νόμιμα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών καθώς και οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν και εργάζονται μη νόμιμα στη χώρα.

Ωστόσο, επειδή στο υπάρχον νομικό πλαίσιο, ανεξαρτήτως εάν οι υπήκοοι τρίτων χωρών διαθέτουν νόμιμο τίτλο διαμονής, υφίστανται συγκεκριμένες ρυθμίσεις που περιορίζουν την πρόσβαση στην απασχόληση, ήτοι δεν επιτρέπουν την πρόσληψη ή την απασχόληση υπηκόων τρίτων χωρών, εάν ο τίτλος διαμονής που κατέχουν δεν παρέχει απευθείας πρόσβαση στη μισθωτή απασχόληση ή δεν συνοδεύεται από αντίστοιχη έγκριση πρόσβασης στην απασχόληση, κρίθηκε σκόπιμο, για την προστασία των υπηκόων τρίτων χωρών και ιδίως για την αποφυγή φαινομένων μη νόμιμης απασχόλησης, η πλήρης διασαφήνιση των τίτλων διαμονής που επιτρέπουν την πρόσληψη ή την απασχόληση και των νόμιμα διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών Έτσι, με την παράγραφο 4 του άρθρου 44 του ν.3801/2009, αποσαφηνίζεται πλήρως ότι η πρόσληψη και η απασχόληση υπηκόων τρίτων χωρών επιτρέπεται μόνο στις περιπτώσεις που οι ενδιαφερόμενοι κατέχουν:

- Άδεια διαμονής για εργασία
- Άδεια διαμονής και έγκριση απασχόλησης για τις περιπτώσεις των κατόχων άδειας διαμονής για οικογενειακή επανένωση ή σπουδές
- Άδεια διαμονής στην οποία αναγράφεται ότι παρέχεται πρόσβαση στην αγορά εργασίας
- Βεβαίωση, τύπου Α', υποβολής αίτησης έκδοσης άδειας διαμονής που παρέχει αντίστοιχη πρόσβαση

Συνέχεια των παραπάνω, αποτελεί η **δια της παραγράφου 5 του άρθρου 44 του ν.3801/2009**, προσθήκη δεύτερου εδαφίου στην παράγραφο 6 του άρθρου 86 του ν.3386/2005.

Με την προστεθείσα διάταξη αποσαφηνίζεται πλήρως και κατ' επέκταση περιορίζεται η αυθαίρετη ερμηνεία των διατάξεων της παραγράφου 6 του άρθρου 86 του ν.3386/2005 που είχε ως αποτέλεσμα την απόρριψη πολλών αιτημάτων ανανέωσης αδειών διαμονής και την παραπομπή στη δικαιοσύνη, νόμιμα διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών.

Συγκεκριμένα, γίνεται σαφές ότι από την ημερομηνία έναρξης του ν. 3801/2009 και μετέπειτα η διαπίστωση από τις υπηρεσίες σας, τυχόν πρόσληψης ή απασχόλησης υπηκόου τρίτης χώρας σε διαφορετικό τομέα από αυτόν που επέτρεπε η άδεια διαμονής του ή η παροχή εργασίας χωρίς την απαιτούμενη άδεια διαμονής ή έγκριση απασχόλησης επισύρει για μεν τον εργοδότη τις προβλεπόμενες κυρώσεις για δε τον υπήκοο τρίτης χώρας επιβολή προστίμου και όχι ανάκληση ή απόρριψη του αιτήματός του, πολλώ δε μάλλον ποινή φυλάκισης τριών μηνών.

Η προβλεπόμενη στις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 6 του άρθρου 86 του ν.3386/2005 ποινή φυλάκισης αφορά μόνο σε υπηκόους τρίτης χώρας που απασχολούνται σε μισθωτή εργασία ή υπηρεσίες ή ασκούν ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα χωρίς να κατέχουν οποιονδήποτε τίτλο διαμονής.

Η ανάκληση ή απόρριψη του αιτήματος επιβάλλεται μόνο σε περίπτωση υποτροπής.

Για παράδειγμα, εάν υπήκοος τρίτης χώρας κάτοχος άδειας διαμονής για οικογενειακή επανένωση υποβάλλει αίτηση για ανανέωση της άδειας διαμονής του και ταυτόχρονα αίτηση για έγκριση απασχόλησης και η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας, κατά τη διενέργεια ελέγχου των στοιχείων του φακέλου διαπιστώνει ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας εργαζόταν καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της άδειας διαμονής του χωρίς να έχει εκδοθεί απόφαση έγκρισης απασχόλησης επιβάλλει το προβλεπόμενο από τις διατάξεις της παραγράφου 4 του ν.3386/2005, όπως ισχύει, πρόστιμο και εφόσον πληρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις, προβαίνει στην έκδοση άδειας διαμονής και απόφασης έγκρισης.

Ομοίως, εάν η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας κατά τον έλεγχο φακέλου που αφορά σε ανανέωση άδειας διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, διαπιστώσει ότι ο ενδιαφερόμενος έχει παράσχει και μισθωτές υπηρεσίες, οφείλει να του επιβάλλει πρόστιμο, να τον ενημερώσει ότι σε περίπτωση υποτροπής θα ανακληθεί η άδεια διαμονής του και, εφόσον πληρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις, να προβεί σε έκδοση της άδειας διαμονής.

Σας υπενθυμίζουμε ότι το πρόστιμο επιβάλλεται βάσει των οριζόμενων στην υπ' αριθ. 10486/2007(ΦΕΚ Β' 901/2007) κοινή υπουργική απόφαση.

Επισημαίνουμε ότι η παραπάνω διάταξη αφορά σε αιτήματα ανανέωσης αδειών διαμονής που υποβάλλονται μετά την ημερομηνία δημοσίευσης του ν.3801/2009 και αφορούν σε διαπιστωθείσες παραβάσεις της νομοθεσίας κατά το διάστημα ισχύος της προς ανανέωση άδειας διαμονής.

Σε καμία περίπτωση τέλος, δεν είναι δυνατή, διοικητικά, η επανεξέταση αιτημάτων που απορρίφθηκαν για τους παραπάνω λόγους πριν την έναρξη ισχύος του ν.3801/2009.

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

Θ. ΤΖΑΚΡΗ

**ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ
ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ**

Σύμφωνα με το άρθρο 23 § 1 του ν. 1975/1991 που αναφέρεται στους αλλοδαπούς, οι οποίοι δεν διέπονται από το κοινοτικό δίκαιο (άρθρο 2 του ίδιου νόμου), και ορίζει ότι "η άσκηση οποιουδήποτε επαγγέλματος ή η ανάληψη οποιασδήποτε εργασίας από αλλοδαπό σε ελληνικό έδαφος απαγορεύεται ρητώς, εκτός αν ενδιαφερόμενος έχει εφοδιαστεί με σχετική άδεια από τον Υπουργό Εργασίας ή άλλη εξουσιοδοτημένη από αυτόν Αρχή", η σύμβαση εργασίας στην Ελλάδα του αλλοδαπού που δεν είναι υπήκοος κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δεν είναι εφοδιασμένος με την απαιτούμενη κατά νόμο άδεια εργασίας, είναι απολύτως άκυρη, γιατί αντιβαίνει στην ως άνω απαγορευτική διάταξη, που είναι δημόσιας τάξης, σύμφωνα με τα άρθρα 3, 174 και 180 ΑΚ. Εάν ο αλλοδαπός σε εκτέλεση της άκυρης αυτής σύμβασης παρέχει την εργασία στον εργοδότη δεν δικαιούται να λάβει τις συμφωνηθείσες ή νόμιμες αποδοχές αλλά έχει αξίωση από τις διατάξεις των άρθρων 904 και επ. ΑΚ για απόδοση της ωφελείας που αποκόμισε ο εργοδότης από την παροχή της εργασίας του σε εκτέλεση της άκυρης εργασιακής σύμβασης. Η ωφέλεια αυτή ισούται με τις αποδοχές που θα κατέβαλε ο εργοδότης σε άλλο μισθωτό με έγκυρη σύμβαση εργασίας για την παροχή της ίδιας εργασίας και με τις αυτές συνθήκες και δεν υπολογίζονται τα οικογενειακά επιδόματα, το επίδομα προϋπηρεσίας και οι πρόσθετες παροχές που θα ελάμβανε ο αλλοδαπός λόγω της συνδρομής στο πρόσωπό του ορισμένων προϋποθέσεων σε εκτέλεση έγκυρης σύμβασης εργασίας, αφού τα επιδόματα και τις παροχές αυτές ο εργοδότης δεν θα κατέβαλε οπωσδήποτε σε άλλο μισθωτό για την παροχή της ίδιας εργασίας και με τις ίδιες συνθήκες. Εξάλλου, από τις διατάξεις του άρθρου 1 § 1 του ν. 1082/1980, του άρθρου 1 § 2 της 19040/1981 Α.Υ. Οικονομικών και Εργασίας, της 18130/1946 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, όπως αυτή ερμηνεύθηκε και συμπληρώθηκε με την υπ' αριθμ. 25825/1951 απόφαση των ιδίων Υπουργών και την Φ. 27019/1953 απόφαση του Υπουργού Εργασίας, της 8900/1946 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, όπως αυτή ερμηνεύθηκε με την 25825/1951 απόφαση των ιδίων Υπουργών σε συνδυασμό με το άρθρο 10 § 1 του β.δ. 748/1966 και το άρθρ. 2 του ν. 435/1976, του άρθρου 1 § 1 και του άρθρου 2 του α.ν. 539/1945, του άρθρου 3 § 16 του ν. 4504/1966, του άρθρου μόνου του ν. 133/1975 (που κύρωσε την από 26.2.1975 ΕΣΣΕ) και 1 § 2 ν. 435/1976 συνάγεται ότι επιδόματα (δώρα) εορτών, άδεια, αποδοχές αδειάς και επίδομα αδειάς, προσαύξηση 25% νυκτερινής εργασίας και 75% εργασίας κατά Κυριακές και προσαύξηση ίση προς 100% του καταβαλλομένου ημερομισθίου για παρασχεθείσα παράνομη υπερωριακή απασχόληση, δικαιούνται όχι μόνο οι μισθωτοί οι απασχολούμενοι σε κάποιον εργοδότη με έγκυρη σύμβαση εξηρημένης εργασίας αλλά και οι προσφέροντες τις υπηρεσίες τους- βάσει άκυρης συμβάσεως εργασίας - με απλή σχέση εργασίας. Τούτο καθίσταται σαφές τόσο από το περιεχόμενο όλων αυτών των διατάξεων, που σε κανένα σημείο τους δεν θέτουν την ύπαρξη έγκυρης σύμβασης εργασίας ως προϋπόθεση για να δοθούν οι ανωτέρω παροχές προς τους εργαζομένους, αλλά και από το ότι, αντιθέτως, στις διατάξεις των άρθρων 1 § 1 του ν.

1082/1980, του άρθρου 1 § 2 της ΥΑ 19040/1981 και του άρθρου 3 § 16 του ν. 4504/1966 γίνεται ρητά λόγος για σχέση εργασίας ή για εργασιακή σχέση.

Συνεπώς και σε περίπτωση άκυρης σύμβασης εργασίας, ο εργαζόμενος δικαιούται ευθέως εκ του νόμου τις αποδοχές για το επίδομα αδείας, τα επιδόματα εορτών τις προσαυξήσεις 25% για παροχή νυκτερινής εργασίας, 75% για παροχή εργασίας κατά τις Κυριακές και την προσαύξηση του 100% λόγω παράνομης υπερωριακής απασχόλησης. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 1 § 2 του ν. 435/1976 οι μισθωτοί που απασχολούνται νομίμως πέρα από τα επιτρεπόμενα για κάθε κατηγορία ανώτατα χρονικά όρια της ημερησίας εργασίας δικαιούνται αμοιβής για κάθε ώρα τέτοιας απασχόλησης ίσης προς το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο αυξημένο κατά τα οριζόμενα σε αυτό ποσοστά, ενώ οι μισθωτοί που παρέχουν μη νόμιμη υπερωριακή εργασία δικαιούνται από την πρώτη ώρα, πέρα από τον πλουτισμό που αποκόμισε ο εργοδότης χωρίς νόμιμη αιτία και πρόσθετη αποζημίωση ίση προς το 100% του καταβαλλόμενου ωρομισθίου τους. Κατά το άρθρο 6 της από 14.2.1984 Εθνικής Γενικής Συλλογικής Συμβάσεως Εργασίας, που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με την 11710/20.3.1984 απόφαση του Υπουργού Εργασίας (Φ.Ε.Κ. Β. 81) η εβδομαδιαία διάρκεια της εργασίας των μισθωτών ορίσθηκε από 1.1.1984 σε 40 ώρες, για την απασχόληση δε πέρα από το συμβατικό (συλλογικό) αυτό εβδομαδιαίο ωράριο έως τη συμπλήρωση του νομίμου ανώτατου ορίου εβδομαδιαίας εργασίας καταβάλλεται αμοιβή σύμφωνα με το άρθρο 9 της 1/1982 αποφάσεως του Δ.Δ.Δ.Δ Αθηνών, που κυρώθηκε με το άρθρο 29 του ν. 1346/1983. Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι υπερωριακή εργασία θεωρείται η πέραν των οκτώ (8) ωρών ημερησίως και η πέραν των εννέα (9) ωρών ημερησίως για όσους απασχολούνται επί πέντε ημέρες την εβδομάδα, έστω και αν με την υπεραπασχόληση αυτή δεν πραγματοποιείται υπέρβαση του οριζόμενου από τον νόμο ανώτατου ορίου εβδομαδιαίας εργασίας, αφού δεν χωρεί συμψηφισμός της ημερησίας υπερωρίας με τις ολιγότερες ώρες εργασίας ή με τη πραγματοποιηθείσα εργασία σε άλλη εργάσιμη ημέρα της ίδιας εβδομαδιαίας περιόδου. Επί παροχής παράνομης υπερωριακής εργασίας οφείλεται στο μισθωτό κατά τις αρχές του αδικαιολόγητου πλουτισμού (άρθρα 904 επ. ΑΚ) το ποσό που θα κατέβαλε ως βασική αμοιβή σε άλλο μισθωτό με τις ικανότητες και τα προσόντα του απασχοληθέντος (χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι λοιπές προσωπικές περιστάσεις του τελευταίου), αφού κατά το ποσό αυτό, που δεν μπορεί να είναι κατώτερο από το νόμιμο ωρομίσθιο, καθίσταται χωρίς νόμιμη αιτία πλουσιότερος ο εργοδότης από την υπερωριακή εργασία του απασχοληθέντος μισθωτού. Κατά το άρθρο 4 του ν. 2874/2000 από 1-4-2001 καταργήθηκε η υπερεργασία, η απασχόληση πέραν της 40ης και μέχρι 43ης ώρας θεωρείται ιδιόρρυθμη υπερωριακή απασχόληση, η δε απασχόληση πέραν της 43ης ώρας θεωρείται υπερωριακή που μπορεί να είναι νόμιμη και παράνομη. Από τη διάταξη αυτή σαφώς προκύπτει, ότι μετά την ισχύ του ανωτέρω νόμου ο εργαζόμενος για την παράνομη υπερωριακή απασχόλησή του δεν έχει πλέον δύο διακριτές αξιώσεις, όπως όριζε το άρθρο 1 § 2 του ν. 435/1976, αλλά μία για τη θεμελίωση της οποίας δεν απαιτείται η επίκληση των προϋποθέσεων του αδικαιολόγητου πλουτισμού. Στην προκείμενη περίπτωση, όπως προκύπτει από το δικόγραφο της αγωγής (που η εκτίμηση του περιεχομένου του ελέγχεται από τον Αρειο Πάγο σύμφωνα με το άρθρο 561 § 2 του ΚΠολΔ), ο

ενάγων και ήδη αναιρεσείων με την επίκληση καταρτίσεως μεταξύ αυτού και της αναιρεσίβλητης συμβάσεως εξαρτημένης εργασίας αόριστου χρόνου, βάσει της οποίας απασχολήθηκε από την τελευταία ως φύλακας, ειδικός ελεγκτής πύλης και μετρητής των ποσοτήτων και παραδιδόμενων καυσίμων στις εγκαταστάσεις υγρών και αερίων καυσίμων που διατηρεί αυτή στον , κατά το ένδικο χρονικό διάστημα, ζήτησε με την κύρια βάση της αγωγής ευθέως από τη σύμβαση και, σε περίπτωση ακυρότητας από οποιαδήποτε αιτία της συμβάσεώς του ή μη νόμιμης παροχής της εργασίας του (εν όλω ή εν μέρει), με την επικουρική βάση της από τις διατάξεις του αδικαιολόγητου πλουτισμού 1)την αναγνώριση ότι η αναιρεσίβλητη οφείλει να του καταβάλει για διαφορές αποδοχών, αμοιβή ιδιόρρυθμης και παράνομης υπερωρίας, εργασία κατά τη νύκτα και κατά Κυριακές, επιδόματα εορτών, αποδοχές και επιδόματα άδειας το ποσό των 75.208,63 ευρώ και 2) να υποχρεωθεί η αναιρεσίβλητη να του καταβάλλει για διαφορές αποδοχών, υπερεργασία, ιδιόρρυθμη και παράνομη υπερωρία, εργασία κατά τη νύκτα και κατά τις Κυριακές, επιδόματα αδειάς και εορτών και αποδοχές αδειάς το συνολικό ποσό των 25.069,54 ευρώ. Το Εφετείο, με την προσβαλλόμενη απόφασή του, δέχθηκε τα εξής: "Ο ενάγων, ο οποίος είναι Πακιστανός υπήκοος, εργάστηκε στην εναγομένη ως φύλακας κλπ εγκαταστάσεων καυσίμων από 13-7-1998 μέχρι 31-8-2002 παρανόμως, δηλαδή χωρίς προηγούμενη άδεια εργασίας καθ' όλο το διάστημα της εργασίας του. Ο ενάγων μη έχοντας τηρήσει τις νόμιμες προϋποθέσεις εργασίας στη χώρα, δεν μπορεί να επικαλείται τους νόμους της χώρας αυτής ώστε να δικαιωθεί των εργατικών του απαιτήσεων (όπως δικαιούται κάθε νομοταγής ιθαγενής ή αλλοδαπός), έστω και με τη βάση του αδικαιολόγητου πλουτισμού, διότι με τον τρόπο αυτό εμφανίζεται το άτοπο φαινόμενο, ενώ ο ίδιος καταστρατηγεί τις διατάξεις των νόμων περί εργασίας και παραμονής του ως αλλοδαπού στην Ελλάδα και προβαίνει με τον τρόπο αυτό στη διάπραξη αξιόποινων πράξεων, να έχει την απαίτηση να εφαρμόζουν οι δημόσιες αρχές του κράτους τις διατάξεις του νόμου επιλεκτικώς οπότε αυτές τον ευνοούν". Με βάση τις παραδοχές του αυτές το Εφετείο έκρινε ότι ο αναιρεσείων δεν δικαιούται των αιτουμένων με την ένδικη αγωγή του εργατικών διαφορών και επικυρώνοντας την πρωτόδικη απόφαση, η οποία είχε κρίνει ομοίως, απέρριψε την έφεση του αναιρεσείοντος. Κρίνοντας έτσι το Εφετείο παραβίασε τις παραπάνω ουσιαστικού δικαίου διατάξεις και, επομένως, αμφότεροι οι λόγου αναιρέσεως από τον αριθ. 1 του άρθρ. 559 ΚΠολΔ , σύμφωνα με τους οποίους ο αναιρεσείων έχει αξίωση για τις συμφωνηθείσες ή νόμιμες αποδοχές του και υπερεργασία (για το χρονικό διάστημα από 1-1-1999 έως 31-3-2001) από τις διατάξεις των άρθρων 904 επ. ΑΚ και, περαιτέρω, δικαιούται ευθέως εκ του νόμου των αποδοχών από ιδιόρρυθμη (μετά την 1-4-2001) και παράνομη υπερωρία, εργασία κατά τη νύκτα και κατά Κυριακές, επιδόματα αδειάς και εορτών και των αποδοχών αδειάς, είναι βάσιμοι και πρέπει να γίνουν δεκτοί.. Μετά από αυτά, πρέπει να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση, να παραπεμφθεί η υπόθεση για περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο Εφετείο, του οποίου είναι δυνατή η σύνθεση από άλλους δικαστές (άρθρο 580 § 3 ΚΠολΔ), και να καταδικαστεί η αναιρεσίβλητη στα δικαστικά έξοδα του αναιρεσείοντος.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αναιρεί την υπ` αριθμ. 7731/2006 απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

Παραπέμπει την υπόθεση προς περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο Εφετείο, το οποίο θα συγκροτηθεί από άλλους δικαστές, εκτός από εκείνους που εξέδωσαν την αναιρούμενη απόφαση. Και

Καταδικάζει την αναιρεσίβλητη στα δικαστικά έξοδα του αναιρεσιόντος, τα οποία ορίζει σε χίλια πεντακόσια (1.500) ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα, στις 15 Ιανουαρίου 2009.

Αριθμός 196/2008

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Β1` Πολιτικό Τμήμα

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Κατά τις διατάξεις του άρθρου 19 παρ. 1, 7, 8, του Ν. 2910/2001 "επιτρέπεται η είσοδος αλλοδαπού στην Ελλάδα για απασχόληση με σχέση εξαρτημένης εργασίας σε συγκεκριμένο εργοδότη και για συγκεκριμένο είδος απασχόλησης, αν του χορηγηθεί άδεια εργασίας από το νομάρχη. Η άδεια εργασίας χορηγείται για περίοδο μέχρι ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για χρονικό διάστημα μέχρι ενός έτους. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανανέωση είναι η ύπαρξη σύμβασης εργασίας και η εκπλήρωση των φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων εκ μέρους του αλλοδαπού". Κατά τις διατάξεις του άρθρου 21 παρ. 1 και 22 παρ. 1 και 3 του ίδιου νόμου "στον αλλοδαπό που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για παροχή εξαρτημένης εργασίας στην Ελλάδα χορηγείται άδεια παραμονής εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: α) έχει άδεια εργασίας, β) έχει συνάψει σύμβαση εργασίας, γ) είναι υγιής και ασφαλισμένος για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας κ.λ.π. Η άδεια παραμονής για την παροχή εξαρτημένης εργασίας χορηγείται για ένα έτος και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για όσο χρόνο ισχύει η άδεια εργασίας. Για την ανανέωση ο αλλοδαπός οφείλει να υποβάλλει στο δήμο ή κοινότητα δικαιολογητικά από τα οποία να προκύπτει ότι έχει άδεια εργασίας, έχει εκπληρώσει τις φορολογικές και ασφαλιστικές του υποχρεώσεις, ως και ότι έχει σύμβαση εξαρτημένης εργασίας. Ο αλλοδαπός επιτρέπεται να συνάπτει σύμβαση εργασίας με άλλο εργοδότη κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας εργασίας και της άδειας παραμονής του". Κατά τη διάταξη του άρθρου 53 παρ. 1 του ίδιου νόμου "δεν επιτρέπεται η πρόσκληση και η απασχόληση αλλοδαπών, εφόσον δεν έχουν άδεια παραμονής. Αν η κατάρτιση της σύμβασης εργασίας..... αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας παραμονής, η ισχύς αυτής της σύμβασης τελεί από την αναβλητική αίρεση της χορήγησης αυτής της άδειας". Εξάλλου από τις διατάξεις των άρθρων 81 και 72 του παραπάνω νόμου προκύπτει ότι η ισχύς των παρατεθεισών διατάξεων αρχίζει ένα μήνα μετά τη δημοσίευση του νόμου αυτού στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2-5-2001) και ότι από το χρόνο

αυτό καταργούνται οι αντίστοιχες διατάξεις του προϊσχύοντος Ν. 1975/1991 όπως είχε τροποποιηθεί και συμπληρωθεί από τους Ν. 2452/1996 και 2713/1999. Από τις παραπάνω διατάξεις προκύπτει, ότι οι συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας, που συνάπτονται με αλλοδαπούς που εμπíπτουν στη ρύθμιση του νόμου αυτού, μπορεί να είναι είτε αορίστου είτε ορισμένου χρόνου και ο χαρακτηρισμός αυτών ή καθορίζεται ρητώς από τους συμβαλλόμενους ή συνάγεται από το είδος της εργασίας και το σκοπό της συμβάσεως (άρθρ. 648 και 669 ΑΚ). Αντίθετη άποψη, ότι δηλαδή η σύμβαση εργασίας του αλλοδαπού είναι υποχρεωτικά βάσει του νόμου ορισμένης διάρκειας, τουτέστιν όσο διαρκεί η άδεια εργασίας δεν βρίσκει έρεισμα στις διατάξεις του παραπάνω νόμου, αφού η χορηγούμενη άδεια εργασίας και παραμονής έχει αποσυνδεθεί από τη σύμβαση εξαρτημένης εργασίας με συγκεκριμένο εργοδότη, δοθέντος ότι ο αλλοδαπός κατά τη διάρκεια που ισχύει η άδεια εργασίας του μπορεί να απασχοληθεί σε άλλο εργοδότη, αφού λυθεί η σύμβαση εργασίας με τον προηγούμενο. Άλλωστε κατά τη διάταξη του άρθρου 24 παρ. 1 του παραπάνω νόμου σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου προβλέπεται μόνο προκειμένου για εποχιακή εργασία αλλοδαπού που δεν διατηρεί μόνιμη κατοικία στην Ελλάδα. Εξάλλου κατά τις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 1 ν. 2112/1920, 6 παρ. 2 β.δ. 16/18-7-1920 και 7 ν. 3198/1955 ο εργοδότης δικαιούται να καταγγείλει χωρίς προθεσμία την αορίστου χρόνου σύμβαση εργασίας, αν εναντίον του υπαλλήλου ή εργάτη υπεβλήθη μήνυση για αξιόποινη πράξη, η οποία διεπράχθη κατά την ενάσκηση της υπηρεσίας του, ή απαγγέλληκε κατ' αυτού κατηγορία για αδίκημα που φέρει το χαρακτήρα πλημμελήματος. Η καταγγελία δε της αορίστου χρόνου εργασιακής συμβάσεως, για τον πιο πάνω λόγω της αξιόποινης συμπεριφοράς του μισθωτού και της εξαιτίας αυτής διαταράξεως της εργασιακής σχέσης, δεν υπόκειται στις διατυπώσεις του ν. 3198/1955, ούτε προσκρούει στις διατάξεις του άρθρου 281 ΑΚ, εκτός αν στην πραγματικότητα η καταγγελία της συμβάσεως από τον εργοδότη έγινε για λόγους που εμπíπτουν στις διατάξεις του άρθρου 281 ΑΚ, όπως από εκδίκαση ή εχθρότητα προς το μισθωτό ή για καταστρατήγηση των νόμιμων δικαιωμάτων του, οπότε η απόλυση του είναι άκυρη, γιατί προσκρούει στο άρθρο 281 ΑΚ. Στην προκειμένη περίπτωση το Εφετείο, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφασή του, δέχθηκε τα εξής: Με προφορική σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, που συνήφθη στις 26.9.1997, ο ενάγων και ήδη αναιρεσίβλητος προσλήφθηκε ως μάγειρας στην επιχείρηση εστιατορίου, που διατηρεί ο εναγόμενος και ήδη αναιρεσείων στην, επί της οδού αριθ. Η σύμβαση αυτή ήταν αρχικά άκυρη, διότι ο ενάγων ήταν Αλβανός υπήκοος, δεν είχε άδεια παραμονής και εργασίας και δεν κατείχε το απαιτούμενο για τους εργαζομένους σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος βιβλιάριο υγείας. Αυτός απέκτησε βιβλιάριο υγείας για πρώτη φορά στις 26.8.1998, το οποίο θεωρείται έκτοτε από τις αρμόδιες υπηρεσίες, καθώς και άδεια παραμονής και εργασίας στην Ελλάδα από 4.6.1999, η οποία ανανεώνεται συνεχώς και η αρχική άκυρη σύμβαση εργασίας κατέστη έγκυρη από την αρχή. Ο ενάγων, στα πλαίσια της συμβάσεως αυτής, απασχολήθηκε στον εναγόμενο μέχρι τις 16.9.2002, οπότε ο τελευταίος με το πρόσχημα ότι, κατά τη διάρκεια της εργασίας του, τέλεσε την αξιόποινη πράξη της κλοπής, αφαιρώντας από το ταμείο του εστιατορίου 46 ευρώ, υπέβαλε εναντίον του μήνυση, κατήγγειλε τη σύμβαση εργασίας, χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις και έπαυσε να αποδέχεται τις υπηρεσίες του. Στη συνέχεια το

Εφετείο δέχθηκε, ότι ο λόγος αυτός της καταγγελίας ήταν προσχηματικός και εντελώς ψευδής, όπως κρίθηκε με την 4290/27.9.2002 αμετάκλητη αθωωτική απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Πατρών και έγινε για να μη υποχρεωθεί ο εναγόμενος να καταβάλει τη νόμιμη αποζημίωση, επειδή ο ενάγων από το Σεπτέμβριο του έτους 2002 ζητούσε να του χορηγήσει την άδεια και το επίδομα της αδείας του και τους δεδουλευμένους μισθούς της συζύγου του. Με τις παραδοχές αυτές το Εφετείο έκρινε, ότι η καταγγελία της συμβάσεως εργασίας του ενάγοντος ήταν άκυρη, ως καταχρηστική, αλλά και λόγω του ότι δεν τηρήθηκαν οι νόμιμες διατυπώσεις του ν. 3198/1955 και επιδίκασε σ' αυτόν, εκτός των άλλων αξιώσεών του, ως μισθούς υπερημερίας το ποσό των 5.634 ευρώ. Έτσι που έκρινε το Εφετείο δεν παραβίασε τις ουσιαστικού δικαίου διατάξεις των άρθρων 656 Α.Κ., 1 και 3 ν. 2112/1920, σε συνδυασμό προς το άρθρο 5 παρ. 3 του ν. 3198/1955, που έχουν εφαρμογή επί καταγγελίας συμβάσεως εργασίας αορίστου χρόνου, αφού η σύμβαση του ενάγοντος εκ της φύσεως και της διάρκειάς της ήταν αορίστου και όχι ορισμένου χρόνου, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι αυτός ήταν αλλοδαπός και η διάρκεια παραμονής του στην Ελλάδα ήταν ορισμένου χρόνου και ανανεώνονταν διαδοχικά, ούτε επίσης παραβίασε τις ουσιαστικές διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 1 του ν. 2112/1920 και 7 ν. 3198/1955. Επομένως ο από το άρθρο 559 αριθμ. 1 ΚΠολΔ πρώτος και δεύτερος (στοιχείο β) λόγοι της αναιρέσεως πρέπει ν' απορριφθούν ως αβάσιμοι.- Κατά το άρθρο 559 αριθμ. 8 ΚΠολΔ λόγος αναιρέσεως για λήψη υπόψη από το δικαστήριο της ουσίας παρά το νόμο πραγμάτων που δεν προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης ιδρύεται και όταν λήφθηκαν υπόψη θεμελιωτικά της αγωγής γεγονότα που δεν περιέχονται σ' αυτή, ούτε στις προτάσεις του ενάγοντος υπό τους όρους του άρθρου 224 του ΚΠολΔ..

Με το δεύτερο λόγο (στοιχείο α) της αναιρέσεως αποδίδεται στο Εφετείο η πλημμέλεια από το άρθρο 559 αριθμ. 8 ΚΠολΔ, επειδή έκρινε άκυρη, ως καταχρηστική, την απόλυση του ενάγοντος, ενώ στο δικόγραφο της αγωγής δεν περιέχονταν τα θεμελιωτικά της βάσης αυτής περιστατικά. Από την επισκόπηση όμως του δικογράφου της αγωγής προκύπτει, ότι ο ενάγων επικαλείται την ακυρότητα της καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας του και για το γεγονός ότι ο εναγόμενος μεθόδευσε τη σύλληψή του και την παραπομπή του στην αυτόφωρη διαδικασία για κλοπή χρημάτων από το ταμείο της επιχειρήσεώς του, ενώ η κατηγορία αυτή ήταν ψευδής και κρίθηκε ως αβάσιμη με την 4290/27.9.2002 αμετάκλητη αθωωτική απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Πατρών και έτσι η καταγγελία ήταν άκυρη και ανήθικη. Επομένως το Εφετείο δεν έλαβε υπόψη γεγονότα που δεν περιέχονται στην αγωγή, δεν υπέπεσε στην πλημμέλεια του άρθρου 559 αριθμ. 8 ΚΠολΔ και ο λόγος αυτός της αναιρέσεως, πρέπει ν' απορριφθεί ως αβάσιμος.- Κατά το άρθρο 559 αριθμ. 8 του ΚΠολΔ παρέχεται λόγος αναιρέσεως και όταν το δικαστήριο παρά το νόμο έλαβε υπόψη πράγματα που δεν προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Πράγματα με την έννοια της παραπάνω διατάξεως είναι και οι ενστάσεις ή αντενστάσεις.

Επομένως τον ανωτέρω λόγο αναιρέσεως στοιχειοθετεί και η παραδοχή αντενστάσεως, που δεν προτάθηκε καθόλου ή δεν προτάθηκε νομίμως. Τέτοια αντένσταση αποτελεί και ο ισχυρισμός περί επικυρώσεως, κατά το

άρθρο 183 παρ. 2 ΑΚ, ακύρου συμβάσεως μισθωτών απασχολούμενων σε επιχειρήσεις υγειονομικού ενδιαφέροντος, που δεν κατέχουν βιβλιάριο υγείας. Με τρίτο λόγο της αναιρέσεως από το άρθρο 559 αριθ. 8 ΚΠολΔ αποδίδεται στο Εφετείο η αιτίαση ότι έλαβε υπόψη αυτεπαγγέλτως, χωρίς να προβληθεί με αντένσταση από τον αναιρεσίβλητο, ότι η αρχική άκυρη σύμβαση εργασίας του, λόγω μη κατοχής βιβλιαρίου υγείας, επικυρώθηκε με τη μεταγενέστερη απόκτησή του και την λειτουργία έκτοτε της συμβάσεως. Ο αναιρεσείων όμως δεν προσκομίζει τα πρακτικά της πρωτόδικης συζήτησης και τις προτάσεις του αναιρεσιβλήτου στην ίδια συζήτηση, ώστε να διαπιστωθεί αν αυτός προέβαλε παραδεκτώς και νομίμως την ως άνω αντένσταση. Επομένως ο λόγος αυτός της αναιρέσεως πρέπει ν' απορριφθεί ως αναπόδεικτος. Από τις διατάξεις των άρθρων 904 και 908 ΑΚ προκύπτει ότι επί αγωγής αδικαιολογήτου πλουτισμού, που επιδιώκει ως αποδοτέα ωφέλεια του εναγόμενου εργοδότη αμοιβή (αποζημίωση) για παράνομες υπερωρίες του μισθωτού ίση με τις κατώτερες (νόμιμες) αποδοχές που δικαιούνται οι εργαζόμενοι με έγκυρη σύμβαση στο ίδιο επάγγελμα και ειδικότητα, δεν είναι αναγκαίο για το ορισμένο αυτής, να γίνει και μνεία στην αγωγή ότι το ίδιο αιτούμενο με την αγωγή ποσό θα κατέβαλλε ο εργοδότης και σε εκείνον που θα προσελάμβανε με έγκυρη σύμβαση αντί του ενάγοντος. Με τον τέταρτο λόγο της αναιρέσεως από το άρθρο 559 αριθμ. 14 ΚΠολΔ αποδίδεται στο Εφετείο η αιτίαση, ότι παρά τον νόμο δεν κήρυξε απαράδεκτη την αγωγή, λόγω αοριστίας του δικογράφου της, ως προς τα κεφάλαια των παρανόμων υπερωριών και της αποζημιώσεως για τη στέρηση της εβδομαδιαίας ανάπαυσης του αναιρεσιβλήτου, επειδή στο ανωτέρω δικόγραφο δεν αναφέρεται ότι ο αναιρεσείων εργοδότης έγινε αδικαιολόγητα πλουσιότερος και ειδικότερα ότι ωφελήθηκε το αντίστοιχο ποσό που θα κατέβαλε σε άλλον εργαζόμενο, ο οποίος θα προσλαμβάνονταν με έγκυρη σύμβαση εργασίας. Από την επισκόπηση του δικογράφου της αγωγής προκύπτει, ότι ο αναιρεσίβλητος ζήτησε την αμοιβή του για παράνομες υπερωρίες με βάση τις νόμιμες αποδοχές των ΣΣΕ για τους όρους αμοιβής και εργασίας του προσωπικού των επισιτιστικών καταστημάτων και έτσι το δικαστήριο μπορεί να εξεύρει με αριθμητικό υπολογισμό και τη νόμιμη προσαύξηση επί των νομίμων αποδοχών του μισθωτού για παράνομη υπερωριακή απασχόληση, ή το 1/25 του νομίμου μισθού για τη στέρηση της εβδομαδιαίας ανάπαυσης και δεν ήταν αναγκαίο να αναφέρεται στην αγωγή, ότι το ίδιο ποσό θα κατέβαλε ο αναιρεσείων εργοδότης και σε άλλο μισθωτό που θα προσλάμβανε με έγκυρη σύμβαση εργασίας. Έτσι το Εφετείο που έκρινε ορισμένη την αγωγή δεν υπέπεσε στην πλημμέλεια του άρθρου 559 αριθμ. 14 ΚΠολΔ και ο αντίθετος λόγος της αναιρέσεως πρέπει ν' απορριφθεί ως αβάσιμος.- Από τις διατάξεις των άρθρων 3 παρ. 10, 8 παρ. 2 και 11 παρ. 2 και 3 του Ν. 1876/90 προκύπτει ότι κλαδικές και ομοιοεπαγγελματικές ΣΣΕ δεσμεύουν μόνο τους μισθωτούς και τους εργοδότες που είναι μέλη των συμβαλλομένων συνδικαλιστικών οργανώσεων, εκτός αν κηρύχθηκαν υποχρεωτικές γενικώς, οπότε η ισχύς τους επεκτείνεται από του χρόνου εκδόσεως της σχετικής Υπουργικής αποφάσεως (όχι αναδρομικώς) και στους εργαζόμενους και εργοδότες του ιδίου κλάδου ή επαγγέλματος που δεν είναι μέλη των : συμβληθεισών οργανώσεων. Όταν επιδικάζονται διάφορες -αποδοχών με βάση ΣΣΕ ή ΔΑ, ο, οποίες έχουν κηρυχθεί γενικώς υποχρεωτικές με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, δεν είναι απαραίτητο να αναφέρονται στην απόφαση (όπως και στην αγωγή) οι εφαρμοστέες ΣΣΕ, ούτε ο χρόνος από

του οποίου αυτές κηρύχθηκαν εκτελεστές, διότι οι ΣΣΕ, ως προς το κανονιστικό τους μέρος, έχουν ισχύ νόμου και το δραστήριο εφαρμόζει αυτεπαγγέλτως τις ΣΣΕ που αρμόζουν στη συγκεκριμένη περίπτωση, με βάση τα πραγματικά γεγονότα, που επισύρουν την εφαρμογή τους. Στην περίπτωση αυτή αρκεί να αναφέρεται στην απόφαση (όπως και στην αγωγή) το είδος της ασκούμενης από τον εργοδότη επιχειρήσεως, το επάγγελμα ή ειδικότητα του εργαζομένου και η παρεχόμενη εργασία, ώστε να μπορεί να συναχθεί ότι η ισχύς των πιο πάνω ΣΣΕ ή ΔΑ, που έχουν κηρυχθεί γενικώς υποχρεωτικές, μπορεί να επεκταθεί στον εργοδότη αυτό και στους εργαζόμενους στην επιχείρηση του. Στην προκειμένη περίπτωση, με την προσβαλλόμενη απόφαση επιδικάσθηκαν στον αναιρεσίβλητο διαφορές αποδοχών του χρονικού διαστήματος από 26.9.1997 - 30.9.1999 με βάση τις αναφερόμενες σ' αυτή ΣΣΕ από 6.5.1997, 8.7.1998 και 26.4.1999 "Για τους όρους αμοιβής και εργασίας του προσωπικού των τουριστικών και επισιτιστικών καταστημάτων, οι οποίες έχουν κηρυχθεί αντίστοιχα υποχρεωτικές με τις υ.α. 12033/1997 ΦΕΚ 654 τ. Β), 12268/1998 (ΦΚ 1173 τ Β), 11413/1999 (ΦΕΚ 1546 τ. Β). Στην αγωγή αναφέρεται ότι ο εναγόμενος διατηρεί στην επιχείρηση εστιατορίου και ο ενάγων προσελήφθη να εργασθεί ως μάγειρας. Τα στοιχεία αυτά αρκούσαν για τη θεμελίωση της αγωγής για καταβολή διαφορών αποδοχών με βάση τις ως άνω ΣΣΕ, οι οποίες, ως κηρυχθείσες υποχρεωτικές δέσμευαν τους διαδίκους. Επομένως το Εφετείο που τις εφάρμοσε, μολονότι δεν αναφέρονταν στην αγωγή, ότι ο ενάγων ήταν μέλος της συνδικαλιστικής οργάνωσης που συνομολόγησε τις ΣΣΕ, ούτε ότι αυτές κηρύχθηκαν υποχρεωτικές, δεν υπέπεσε στην πλημμέλεια του άρθρου 559 αριθμ. 8 ΚΠολΔ και ο πέμπτος λόγος της αναιρέσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Από τις διατάξεις της υπ' αριθμ. 8900/1946 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, όπως αυτή ερμηνεύτηκε με την 25825/1951 απόφαση των αυτών Υπουργών, σε συνδυασμό και προς τη διάταξη του άρθρου 10 παρ. 1 του β.δ. 748/1996 προκύπτει ότι ο εργαζόμενος τις Κυριακές επιτρεπτός και με μηνιαίο μισθό αμειβόμενος μισθωτός, δικαιούται να λάβει για κάθε Κυριακή προσαύξηση του 1/25 του νομίμου μισθού του, όχι δε και το 1/25 του μισθού του, το οποίο οφείλεται, κατά το άρθρο 904 ΑΚ, μόνο σε περίπτωση παράνομης στέρησής του από τη δικαιούμενη εβδομαδιαία ανάπαυση των άλλων ημερών της εβδομάδας. Στην προκειμένη περίπτωση το Εφετείο, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφασή του, δέχθηκε ότι ο αναιρεσίβλητος εργάζονταν 10 ώρες τις Κυριακές, χωρίς να λάβει εβδομαδιαία ανάπαυση, δικαιούται προσαύξηση 75% επί των νομίμων αποδοχών του, καθώς και τις αντίστοιχες αποδοχές του για την απασχόλησή του τις ημέρες της εβδομαδιαίας ανάπαυσής του και έπρεπε να λάβει ως αμοιβή το συνολικό ποσό των 17327 ευρώ. Κατά τον υπολογισμό της αμοιβής των Κυριακών το Εφετείο έλαβε ως βάση το νόμιμο ωρομίσθιο του αναιρεσιβλήτου προσαυξημένο με 75%, το οποίο πολλαπλασίασε με τις ώρες εργασίας τις Κυριακές, χωρίς να διευκρινίζει περαιτέρω, ποίο από το επιδικασθέν ως άνω ποσό αντιστοιχεί με την αποζημίωση του αναιρεσιβλήτου για τη στέρηση της εβδομαδιαίας ανάπαυσής του, πως υπολογίστηκε αυτό και ότι ο αναιρεσιβλήτων υποχρεούται να καταβάλει, κατά το άρθρο 904 ΑΚ. Με τις παραδοχές αυτές το Εφετείο διέλαβε στην προσβαλλόμενη απόφασή του ασαφείς και ανεπαρκείς αιτιολογίες ως προς το ζήτημα αυτό, που καθιστούν ανέφικτο τον αναιρετικό έλεγχο, ως προς την ορθή εφαρμογή των ανωτέρω ουσιαστικών διατάξεων.

Επομένως ο από το άρθρο 559 αριθμ. 19 ΚΠολΔ έκτος λόγος της αναιρέσεως είναι βάσιμος.

Κατά το άρθρο 1 παρ. 2 του ν. 435/1976 οι μισθωτοί που απασχολούνται νομίμως πέρα από τα επιτρεπόμενα για κάθε κατηγορία ανώτατα χρονικά όρια της ημερησίας εργασίας δικαιούνται αμοιβής για κάθε ώρα τέτοιας απασχόλησης ίσης προς το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο αυξημένο κατά τα οριζόμενα σε αυτό ποσοστά, ενώ οι μισθωτοί που παρέχουν μη νόμιμη υπερωριακή εργασία δικαιούνται από την πρώτη ώρα, πέρα από τον πλουτισμό που αποκόμισε ο εργοδότης χωρίς νόμιμη αιτία και πρόσθετη αποζημίωση ίση προς το 100% του καταβαλλομένου ωρομισθίου τους. Εξάλλου κατά το άρθρο 6 της από 14.2.1984 Εθνικής Γενικής Συλλογικής Συμβάσεως Εργασίας, που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με την 11710/20.3.1984 απόφαση του Υπουργού Εργασίας (Φ.Ε.Κ. Β. 81) η εβδομαδιαία διάρκεια της εργασίας των μισθωτών ορίσθηκε από 1.1.1984 σε 40 ώρες, για την απασχόληση δε πέρα από το συμβατικό (συλλογικό) αυτό εβδομαδιαίο ωράριο έως τη συμπλήρωση του νομίμου ανωτάτου ορίου εβδομαδιαίας εργασίας καταβάλλεται αμοιβή σύμφωνα με το άρθρο 9 της 1/1982 αποφάσεως του Δ.Δ.Δ.Δ Αθηνών, που κυρώθηκε με το άρθρο 29 του ν. 1346/1983. Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι υπερωριακή εργασία θεωρείται η πέραν των οκτώ (8) ωρών ημερησίως και η πέραν των εννέα (9) ωρών ημερησίως για όσους απασχολούνται επί πέντε ημέρες την εβδομάδα, έστω και αν με την υπεραπασχόληση αυτή δεν πραγματοποιείται υπέρβαση του οριζόμενου από τον νόμο ανωτάτου ορίου εβδομαδιαίας εργασίας, αφού δεν χωρεί συμψηφισμός της ημερησίας υπερωρίας με τις ολιγότερες ώρες εργασίας ή με τη πραγματοποιηθείσα εργασία σε άλλη εργάσιμη ημέρα της ίδιας εβδομαδιαίας περιόδου. Περαιτέρω επί παροχής παράνομης υπερωριακής εργασίας οφείλεται στο μισθωτό κατ τις αρχές του αδικαιολογήτου πλουτισμού (άρθρα 904 επ ΑΚ) το ποσό που θα κατέβαλε ως βασική αμοιβή σε άλλο μισθωτό με τις ικανότητες και τα προσόντα του απασχοληθέντος (χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι λοιπές προσωπικές περιστάσεις του τελευταίου), αφού κατά το ποσό αυτό, που δεν μπορεί να είναι κατώτερο από το νόμιμο ωρομίσθιο, καθίσταται χωρίς νόμιμη αιτία πλουσιότερος ο εργοδότης από την υπερωριακή εργασία του απασχοληθέντος μισθωτού. Εξάλλου κατά το άρθρο 4 του ν. 2874/2000 από 1.4.2001 καταργήθηκε η υπερεργασία, η απασχόληση πέραν της 40ης και μέχρι 43ης ώρας θεωρείται ιδιόρρυθμη υπερωριακή απασχόληση, αμειβόμενη με το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο προσαυξημένο κατά 50%, η δε απασχόληση πέραν της 43ης ώρας θεωρείται υπερωριακή και εφόσον είναι νόμιμη αμείβεται μέχρι τις 120 ώρες, όπως και η υπερεργασία, εφόσον δε είναι παράνομη αμείβεται με το 250% του καταβαλλομένου ωρομισθίου για κάθε ώρα μη νόμιμης υπερωρίας. Από τη διάταξη αυτή σαφώς προκύπτει, ότι μετά την ισχύ του ανωτέρω νόμου ο εργαζόμενος για την παράνομη υπερωριακή απασχόλησή του δεν έχει πλέον δύο διακριτές αξιώσεις όπως όριζε το άρθρο 1 § 2 του ν. 435/1976, αλλά μία για τη θεμελίωση της οποίας δεν απαιτείται η επίκληση των προϋποθέσεων του αδικαιολογήτου πλουτισμού οφείλεται αποζημίωση για κάθε ώρα ίση με το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο προσαυξημένο κατά 150%. Το Εφετείο, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφασή του δέχθηκε, ότι στη επιχείρηση του αναιρεσειόντος ίσχυε το σύστημα της πενθήμερης εβδομαδιαίας

απασχολήσεως των εργαζομένων, (ΔΑ 102/1984), ότι ο αναιρεσίβλητος εργαζόταν όλες τις εργάσιμες ημέρες και τις ημέρες του Σαββάτου 10 ώρες, δηλαδή εργαζόταν υπερωριακά 1 ώρα κάθε εργάσιμη ημέρα και δύο ώρες κάθε Σάββατο και ότι η υπερωριακή του εργασία ήταν παράνομη. Έτσι για το επίδικο διάστημα και μέχρι 1.4.2000 επιδίκασε σ' αυτόν αμοιβή ίση με το ωρομίσθιο του για κάθε ώρα εργασίας με προσαύξηση 100%. Από 1.4.2000 επιδίκασε αμοιβή ίση με το ωρομίσθιο, προσαυξημένο κατά 250%. Με τις παραδοχές αυτές το Εφετείο διέλαβε σαφείς και επαρκείς αιτιολογίες ως προς το κρίσιμο ζήτημα της παράνομης υπερωριακής απασχολήσεως του αναιρεσιβλήτου για το διάστημα από 26.9.1997 μέχρι την 1.4.2000, που καθιστούν εφικτό τον αναιρετικό έλεγχο ως προς την ορθή εφαρμογή και ερμηνεία των ανωτέρω ουσιαστικών διατάξεων, αφού δέχεται ότι ο αναιρεσίβλητος παρείχε εντός του πενθημέρου της εβδομαδιαίας απασχολήσεως παράνομη υπερωριακή εργασία μία (1) ώρα ημερησίως πέραν της εννεάωρης απασχολήσεως και δύο (2) ώρες την ημέρα του Σαββάτου. Επομένως ο από το άρθρο 559 αριθμ. 1 και 19 ΚΠολΔ έβδομος λόγος με το στοιχείο (α) της αναίρεσεως είναι αβάσιμος και απορριπτός. Περαιτέρω το Εφετείο κατά το ίδιο χρονικό διάστημα υπολόγισε το ωρομίσθιο του αναιρεσιβλήτου για την παράνομη υπερωριακή του απασχόληση με βάση τις νόμιμες αποδοχές του, χωρίς να αναφέρει αν ο αναιρεσείων θα κατέβαλε το ίδιο ωρομίσθιο σε άλλο μισθωτό, που θα παρείχε σ' αυτόν εγκύρως την ίδια εργασία, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι προσωπικές του περιστάσεις. Επομένως η προσβαλλόμενη απόφαση στερείται νόμιμης βάσης, κατά το βάσιμο από το άρθρο 559 αριθμ. 19 ΚΠολΔ με στοιχείο (β) του εβδόμου λόγου της αναίρεσεως. Τέλος το Εφετείο, επιδικάζοντας στον αναιρεσίβλητο, για το χρονικό διάστημα από 1.4.2001 - 26.9.2002 αποζημίωση για παράνομη υπερωριακή απασχόληση ίση με το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο, προσαυξημένο κατά 250%, παραβίασε την ουσιαστικού δικαίου διάταξη του άρθρου 4 του ν. 2874/2000, υπέπεσε στην πλημμέλεια του άρθρου 559 αριθμ. 1 ΚΠολΔ, κατά το βάσιμο έβδομο λόγο, στοιχείο (β) της αναίρεσεως.- Κατά το άρθρο 559 αριθμ. 8 του ΚΠολΔ αναίρεση επιτρέπεται αν το δικαστήριο παρά το νόμο δεν έλαβε υπόψη πράγματα που προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Ως "πράγματα", κατά την έννοια αυτής της διάταξης, νοούνται οι αυτοτελείς πραγματικοί ισχυρισμοί των διαδίκων, οι οποίοι τείνουν στη θεμελίωση της αγωγής, ένστασης, αντένστασης και γενικά αυτοτελούς αίτησης, δυνάμενοι μάλιστα να θεμελιώνουν παράλληλα και λόγος έφεσης. Αυτοτελείς δε ισχυρισμοί που, παρά την πρότασή τους, είναι αόριστοι ή μη νόμιμοι, θεωρούνται ότι έχουν απορριφθεί σιωπηρά και, μη έχοντας άλλωστε ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης, δεν ιδρύουν τον εδώ εξεταζόμενο λόγο αναίρεσης. Με τον όγδοο λόγο της αναίρεσης αποδίδεται στο Εφετείο η αιτίαση ότι δεν έλαβε υπόψη την από το άρθρο 281 ΑΚ ένσταση του αναιρεσειόντος, περί καταχρηστικής ασκήσεως του δικαιώματος του αναιρεσιβλήτου, ως προς τις ένδικες αξιώσεις του, την οποία προέβαλε στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο και επανέφερε με την έφεση. Από την επισκόπηση του δικογράφου της εφέσεως προκύπτει ότι ο αναιρεσείων ως προς την παραπάνω ένσταση προέβαλε τα ακόλουθα περιστατικά : "Η αγωγή υπερβαίνει προφανώς και εκδήλως τα όρια της καλής πίστης, των χρηστών συναλλακτικών ηθών και του οικονομικού σκοπού του δικαιώματος, αφού η παραδοχή της, μετ' απολύτου βεβαιότητας όχι απλώς κλονίζει την οικονομική μου υπόσταση, αλλά με καταστρέφει

ολοσχερώς και για πάντα". Τα περιστατικά αυτά δεν θεμελιώνουν την από το άρθρο 281 ΑΚ ένσταση και συνεπώς το Εφετείο που δεν εξέτασε το λόγο αυτό της εφέσεως, θεωρώντας μη νόμιμη την ανωτέρω ένσταση, δεν υπέπεσε στην πλημμέλεια του άρθρου 559 αριθμ. 8 ΚΠολΔ και ο περί του αντιθέτου λόγος της αναιρέσεως είναι απορριπτός ως απαράδεκτος. Μετά ταύτα πρέπει να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση κατά τα παραπάνω κεφάλαια και παραπεμφθεί η υπόθεση, ως προς τα αναιρούμενα μέρη της προς περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο Εφετείο, αφού είναι δυνατή η συγκρότησή του από άλλους δικαστές (άρθρο 580 παρ. 3 ΚΠολΔ).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αναιρεί εν μέρει την 1190/2006 απόφαση του Εφετείου Πατρών, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό κεφάλαια.

Παραπέμπει την υπόθεση ως προς το αναιρούμενο μέρος της προς περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο δικαστήριο, που θα συγκροτηθεί από άλλους δικαστές. Και

Καταδικάζει τον αναιρεσίβλητο σε μέρος της δικαστικής δαπάνης του αναιρεσειόντος, την οποία ορίζει στο ποσό των εξακοσίων (6.000) ευρώ-

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα, στις 19 Δεκεμβρίου 2007. Και

Δημοσιεύθηκε στην Αθήνα, σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 5 Φεβρουαρίου 2008.

Αριθμός: 36/2007

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

ΣΕ ΠΛΗΡΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Με το 47/1.3.2007 κοινό πρακτικό του Προέδρου και του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, παραπέμφθηκε για εκδίκαση στην πλήρη Ολομέλεια του Δικαστηρίου αυτού, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 563 παρ. 1, 2 περ. β` και 3 Κ.Πολ.Δ. και 23 παρ. 2 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών (Ν. 1756/1988), όπως ισχύει μετά το Ν. 2331/1995, η από 20.9.2006 αίτηση των αναιρεσειόντων, με την οποία ζητείται η αναίρεση της 4604/2006 απόφασης του Εφετείου Αθηνών, αφού κρίθηκε ότι με την αίτηση αυτή τίθεται ζήτημα γενικότερου ενδιαφέροντος.

Ο εκ του άρθρου 559 αρ. 1 Κ.Πολ.Δ. λόγος αναίρεσης ιδρύεται όταν το δικαστήριο της ουσίας εφάρμοσε κανόνα ουσιαστικού δικαίου μη εφαρμοστέο ή παρέλειψε την εφαρμογή του εφαρμοστέου ή εφάρμοσε τέτοιο κανόνα εσφαλμένα, προσδίδοντας σ` αυτόν έννοια διαφορετική από εκείνη που πράγματι έχει.

Περαιτέρω, από τις διατάξεις των άρθρων 648, 649 και 653 ΑΚ, συνάγεται ότι ο εργοδότης υποχρεούται να καταβάλει στον εργαζόμενο ως αντιπαροχή της εργασίας του τον συμφωνημένο ή νόμιμο ή ειθισμένο μισθό, δεδομένου ότι, κατά την δεύτερη των εν λόγω διατάξεων, η συμφωνία για μισθό τεκμαίρεται από το γεγονός ότι υπάρχει συμφωνία για παροχή εργασίας, η οποία κατά τις συνηθισμένες περιστάσεις παρέχεται μόνο με μισθό. Συμφωνημένος ή συμβατικός είναι ο μισθός που ως προς το ποσό και τη μορφή του καθορίζεται με συμφωνία του εργοδότη και του μισθωτού, ρητή ή σιωπηρή. Αντίθετα, νόμιμος μισθός είναι ο μισθός, τα επιδόματα και οι προσαυξήσεις που καθορίζονται άμεσα με κανόνες δικαίου, στους οποίους περιλαμβάνονται οι κανονιστικές διατάξεις Σ.Σ.Ε., Δ.Α. και Υπουργικών αποφάσεων, δια των οποίων θεσπίζονται κατά τρόπο υποχρεωτικό κατώτατα όρια νομίμου μισθού. Τέτοια διάταξη είναι και εκείνη του άρθρου 8 του Ν. 1876/1990 "ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις και άλλες διατάξεις", κατά την οποία οι εθνικές γενικές συλλογικές συμβάσεις εργασίας καθορίζουν τους ελάχιστους όρους εργασίας - άρα και τα ελάχιστα όρια αμοιβών - και ισχύουν για τους εργαζόμενους όλης της χώρας. Παρέπεται εξ αυτών ότι ο συμβατικός μισθός δεν μπορεί να υπολείπεται του ελάχιστου ορίου νομίμου μισθού που καθορίζεται με τις εθνικές γενικές συλλογικές συμβάσεις εργασίας, εκτός αν συνδυάζεται με υποχρέωση παροχής από τον εργαζόμενο χρονικώς μειωμένης εργασίας, κάθε δε αντίθετη ατομική συμφωνία για καταβολή μικρότερου μισθού, είναι άκυρη και δεν ισχύει (αρθρ. 174, 180 ΑΚ). Εξάλλου, με το άρθρο 42 παρ. 3 του Ν. 3239/1955 "περί τρόπου ρυθμίσεως των συλλογικών διαφορών εργασίας κλπ.", όπως η διάταξη αυτή συμπληρώθηκε με το άρθρο 10 παρ. 12 του Ν.Δ. 3755/1957 "περί αυξήσεως αναδρομικώς των αποδοχών των μισθωτών κλπ.", ορίσθηκε ότι οι διατάξεις του νόμου αυτού δεν έχουν εφαρμογή για τη ρύθμιση των όρων, συνθηκών και αμοιβής εργασίας των αμέσως στην καλλιέργεια γεωργικών προϊόντων ή στην κτηνοτροφία απασχολούμενων μισθωτών, πλην εκείνων που υπηρετούν σε γεωργικές, κτηνοτροφικές εργασίες που ασκούνται από εμπορικές επιχειρήσεις ή από το Δημόσιο ή από Ν.Π.Δ.Δ. ή εφόσον οι σχέσεις αυτών διέπονται ήδη από Σ.Σ.Ε., διαιτητικές αποφάσεις, υπουργικές αποφάσεις ή άλλες σχετικές πράξεις ή υπάγονται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, ανεξάρτητα από τη μορφή υπό την οποία ασκείται η εκμετάλλευση. Ομοίως, με το άρθρο 8 παρ. 3 της από 26.2.1975 Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. "περί της εφαρμογής των αρχών ίσης αμοιβής αρρένων και θηλέων, αυξήσεως των ημερών αδειας αναπαύσεως των εργατών και καθιερώσεως 45ώρου εβδομαδιαίας εργασίας των μισθωτών", η οποία δημοσιεύθηκε με την 11400/1710/4.3.1975 απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης (ΦΕΚ Β` 276) και κυρώθηκε με το Ν. 133/1975, ως πληρούσα τους όρους του Ν. 3239/1955, όπως τροποποιήθηκε μεταγενεστέρως, ορίσθηκε, κατ' επανάληψη της άνω διάταξης (αρθρ. 42 παρ. 3 Ν. 3239/1955), ότι στις διατάξεις αυτής (Ε.Γ.Σ.Σ.Ε.) δεν υπάγονται οι αμέσως στην καλλιέργεια γεωργικών προϊόντων ή στην κτηνοτροφία, την αλιεία και τις δασικές εργασίες απασχολούμενοι, με εξαίρεση για τους αμέσως στην καλλιέργεια γεωργικών προϊόντων και την κτηνοτροφία απασχολούμενους, α) τους υπηρετούντες σε γεωργικές και κτηνοτροφικές επιχειρήσεις ασκούμενες από εμπορικές εταιρίες ή Ν.Π.Δ.Δ., β) τους διεπόμενους ήδη από Σ.Σ.Ε., Δ.Α., Υπουργικές αποφάσεις ή άλλες σχετικές πράξεις και γ) τους υπαγόμενους στην ασφάλιση του ΙΚΑ, ανεξαρτήτως από

τη νομική μορφή υπό την οποία ασκείται η εκμετάλλευση στην οποία απασχολούνται.

Το παραπάνω εξαιρετικό νομοθετικό καθεστώς σε σχέση με τους όρους εργασίας και αμοιβής των αμέσως στην παραγωγή αγροτικών προϊόντων απασχολουμένων μισθωτών, το οποίο διατηρήθηκε και με τις επακολουθήσασες μέχρι το έτος 1989 ΔΑ και ΕΓΣΣΕ περί των γενικών κατωτάτων ορίων μισθών και ημερομισθίων μισθωτών απάσης της χώρας, μετέβαλε ο Ν. 1876/1990 ο οποίος, σύμφωνα με το άρθρο 35 αυτού και την κατ' εξουσιοδότηση της ίδιας διάταξης εκδοθείσα 12386/1990 απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης, άρχισε να ισχύει από 8.5.1990.

Ειδικότερα ο εν λόγω νόμος, στα άρθρα 1 παρ. 1, 3 παρ. 1 περ. α' και 8 παρ. 1 εδ. α' αυτού, ορίζει ότι "ο νόμος αυτός αφορά όλους όσους εργάζονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου σε οποιονδήποτε ημεδαπό ή αλλοδαπό εργοδότη, επιχείρηση, εκμετάλλευση ή υπηρεσία του ιδιωτικού ή δημοσίου τομέα της οικονομίας, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται και οι εργαζόμενοι στη γεωργία, κτηνοτροφία και συναφείς εργασίες, καθώς και οι κατ' οίκον εργαζόμενοι", ότι "οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας διακρίνονται α) σε εθνικές γενικές, που αφορούν τους εργαζόμενους όλης της χώρας ..." και ότι "οι εθνικές γενικές συλλογικές συμβάσεις εργασίας καθορίζουν τους ελάχιστους όρους εργασίας που ισχύουν για τους εργαζόμενους όλης της χώρας....".

Εξάλλου, με το άρθρο 23 παρ. 1 περ. β' αυτού, καταργήθηκε ρητά η προαναφερθείσα διάταξη του άρθρου 10 παρ. 12 του Ν.Δ. 3755/1957. Επομένως οι παραπάνω διατάξεις του Ν. 1876/1990, όπως προκύπτει από το περιεχόμενό τους, επεξέτειναν από τις 8.5.1990 το θεσμό των συλλογικών συμβάσεων εργασίας και στους αμέσως εργαζόμενους στη γεωργία, ανεξαρτήτως από την υπαγωγή ή μη αυτών στην ασφάλιση του ΙΚΑ και την ιδιότητα του εργοδότη τους, υπάγοντας εφεξής και αυτούς στους κανονιστικούς όρους της εκάστοτε ισχύουσας εθνικής γενικής συλλογικής συμβάσεως εργασίας και ως προς τους οποίους ουδεμία πλέον ισχύ έχει η αντιθέτου περιεχομένου διάταξη του άρθρου 8 παρ. 3 της με τον Ν. 133/1975 κυρωθείσας από 26.2.1975 Ε.Γ.Σ.Σ.Ε., ούτε οι όμοιες διατάξεις των ΔΑ και ΕΓΣΣΕ που επακολούθησαν. Κατ' ακολουθίαν, τα χρονικά όρια εργασίας των άνω εργαζομένων, έως ότου συναφθούν κλαδικές ή ομοιοεπαγγελματικές συλλογικές συμβάσεις εργασίας, διέπονται από το άρθρο 6 εδ. α' της από 14.2.1984 Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας, που δημοσιεύθηκε στην ΕτΚ με την 11770/1984 απόφαση του Υπουργού Εργασίας (ΦΕΚ Β', 81), κατά το οποίο "η διάρκεια της εβδομαδιαίας εργασίας των εργαζομένων που απασχολούνται σε οποιοδήποτε εργοδότη με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου όλης της Χώρας, ορίζεται σε 40 ώρες". Περαιτέρω, κατά την ίδια Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. σε συνδυασμό και με τις διατάξεις της 1/1982 Απόφασης του Δ.Δ.Δ.Δ. Αθηνών, που κυρώθηκε με τον Ν. 1346/1983, από 1.1.1984, η εργασία που προσφέρουν οι άνω εργαζόμενοι μετά την 40η ώρα του εβδομαδιαίου ωραρίου και μέχρι την 48η ώρα, χαρακτηρίζεται ως υπερεργασία και αμείβεται με το ωρομίσθιο προσαυξημένο κατά 25%, ενώ, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 2874/2000, όπως ίσχυσε μέχρι την αντικατάστασή του με το άρθρο 1 του Ν. 3385/2005, από 1.4.2001, οι πέραν

του 40ώρου εβδομαδιαίως, τρεις ώρες εργασίας χαρακτηρίζονται ως ιδιόρρυθμη υπερωριακή απασχόληση, για την οποία οφείλεται το ωρομίσθιο προσαυξημένο κατά 50%, η δε απασχόληση πέραν των 43 ωρών ανά εβδομάδα θεωρείται υπερωριακή απασχόληση ως προς όλες τις συνέπειες, διατυπώσεις και διαδικασίες έγκρισης και αμείβεται μέχρι τη συμπλήρωση 120 ωρών ετησίως με το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο προσαυξημένο κατά 50%. Προκειμένου για υπερωριακή απασχόληση πέραν των 120 ωρών, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 435/1976, σε κάθε δε περίπτωση μη νόμιμης υπερωριακής απασχόλησης, οφείλεται αποζημίωση για κάθε ώρα ίση με το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο προσαυξημένο κατά 150%. Εξάλλου, οι αυτοί ως άνω εργαζόμενοι, εφόσον προσφέρουν εργασία κατά τις Κυριακές και άλλες μη εργάσιμες εορτές, δικαιούνται να λάβουν την προσαύξηση εξ 75%, την οποία καθορίζουν η 8900/1946 απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, όπως αυτή ερμηνεύθηκε με το άρθρο 1 της 25825/1951 απόφασης των ίδιων υπουργών, καθώς και το άρθρο 2 παρ. 1 του Ν.Δ. 3755/1957, όπως διαμορφώθηκε με το άρθρο 2 του Ν. 435/1976.

Στην προκειμένη περίπτωση, το Εφετείο, με την προσβαλλόμενη απόφασή του, δέχθηκε μεταξύ άλλων τα εξής: Οτι στις 2.9.2000 και 10.9.2000, αντίστοιχα, οι αναιρεσίβλητοι αλβανοί υπήκοοι, οι οποίοι δεν είχαν άδεια παραμονής και εργασίας, προσλήφθηκαν με προφορική σύμβαση εργασίας από τους αναιρεσειόντες, που είναι σύζυγοι και διατηρούν γεωργική επιχείρηση παραγωγής και πώλησης κηπευτικών στην ευρύτερη περιοχή του Αττικής, προκειμένου να εργαστούν ως γεωργικοί εργάτες στα θερμοκήπια και στα κτήματα των αναιρεσειόντων. Ότι οι αναιρεσειόντες, διατηρούν εκτάσεις στο , στο και στο Αττικής, όπου καλλιεργούν κηπευτικά είδη και στη συνέχεια τα διοχετεύουν στην αγορά, απασχολώντας για την καλλιέργεια αυτή και προσωπικό, την εργασία του οποίου και επιβλέπουν. Ότι η επιχείρηση των αναιρεσειόντων είναι ενιαία (γεωργική επιχείρηση), αφού ουσιαστικά έχουν τις ίδιες εκτάσεις γης, απασχολούν το ίδιο (αλλοδαπό πάντοτε) προσωπικό, με το ίδιο ωράριο, τις ίδιες εργασιακές συνθήκες και με το ίδιο ημερομίσθιο, το οποίο τους καταβάλλει τότε ο ένας και τότε ο άλλος και ακολουθούν την ίδια πολιτική τιμών προς τους εμπόρους της Κεντρικής Λαχαναγοράς και των διάφορων πολυκαταστημάτων, δίνοντας την εντύπωση ότι πρόκειται για μια ενιαία επιχείρηση. Οτι η εργασία των αναιρεσιβλήτων συνίστατο στο σκάψιμο, φύτεμα, πότισμα, ράντισμα και κόψιμο των φυτών και γενικά σε όλες τις γεωργικές εργασίες που τους υποδείκνυαν οι αναιρεσειόντες. Ότι οι αναιρεσίβλητοι, από την πρόσληψή τους, απασχολήθηκαν στην επιχείρηση των αναιρεσειόντων μέχρι 6.5.2003, οπότε αποχώρησαν οικειοθελώς. Ότι, καθ' όλη τη διάρκεια της εργασιακής σχέσης, οι αναιρεσίβλητοι εργάστηκαν με το σύστημα της εργασίας των έξι (6) ημερών εβδομαδιαίως -αφού στην επιχείρηση των αναιρεσειόντων δεν ίσχυε το νόμιμο πενθήμερο εργασίας, λόγω έλλειψης σχετικής Σ.Σ.Ε., ούτε αποδείχθηκε ότι οι αναιρεσειόντες εφάρμοζαν συμβατικά το συγκεκριμένο σύστημα εργασίας- και κατά τις ημέρες από Δευτέρα έως και Σάββατο επί οκτάωρο καθημερινά, δηλαδή από ώρα 07.00 πρωινή έως 15.00 απογευματινή, ενώ απασχολούνταν δύο Κυριακές το μήνα κατά μέσο όρο. Ότι, πέραν του παραπάνω οκτάωρου καθημερινής απασχόλησης, αποδείχτηκε ότι εργάζονταν, για δύο ημέρες κατά

μέσο όρο, επί δύο ώρες επί πλέον ημερησίως και μάλιστα πραγματοποιώντας την εβδομάδα συνολικά 52 ώρες εργασίας. Ότι περαιτέρω αποδείχτηκε, άλλωστε συνομολογείται από τους διαδίκους, ότι ο πρώτος αναιρεσίβλητος Ψ1 ελάμβανε ως ημερομίσθιο α) από 1.10.2000 έως 3.11.2002, 11,75€, β) από 1.12.2002 έως και 28.2.2003, 14,67€ και γ) από 1.3.2003 έως τη λήξη της εργασιακής του σχέσης (6.5.2003), 16,15€, ο δε δεύτερος αναιρεσίβλητος Ψ2 α) από 1.10.2000 έως 30.8.2002, 14,67€, β) από 1.9.2002 έως 2.5.2003, 16,15€ και γ) από 3.5.2003 έως τη λήξη της εργασιακής του σχέσης, 17€. Με αυτά που δέχθηκε το Εφετείο, κατ' ακολουθίαν των οποίων επιδίκασε στους αναιρεσιβλήτους με βάση τα από τις ισχύσασες κατά το χρονικό διάστημα παροχής της εργασίας τους Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. καθοριζόμενα κατώτατα όρια μισθών και ημερομισθίων, διαφορές αποδοχών και αμοιβών για υπερεργασιακή και νόμιμη υπερωριακή απασχόληση (για το χρόνο της άκυρης σύμβασης εργασίας τους, λόγω έλλειψης της νόμιμης άδειας παραμονής, κατά τις διατάξεις του αδικαιολογήτου πλουτισμού), αποζημίωση για παράνομη υπερωριακή απασχόληση και προσαύξηση αμοιβής για εργασία κατά Κυριακές, ερμήνευσε και εφάρμοσε σωστά τις διατάξεις α) των άρθρων 1 παρ. 1, 3 παρ. 1 περ. α' και 8 παρ. 1 του Ν. 1876/1990, β) της από 14.2.1984 Ε.Γ.Σ.Σ.Ε., γ) των με αρ. 8900/1946 και 25825/1951 αποφάσεων των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και δ) τις διατάξεις του Ν. 435/1976 και του Ν. 2874/2000. Εξάλλου, δεν παραβίασε τη διάταξη του άρθρου 8 παρ. 3 της κυρωθείσας με το Ν. 133/1975, από 26.2.1975 Ε.Γ.Σ.Σ.Ε., ούτε τις διατάξεις των άρθρων 648, 649, 653 και 659 ΑΚ. Επομένως, οι πρώτος και δεύτερος, εκ του άρθρου 559 αρ. 1 Κ.Πολ.Δ., λόγοι αναίρεσης, με τους οποίους πλήττεται η προσβαλλόμενη απόφαση για το ότι, με το να δεχθεί ότι οι άνω διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας έχουν εφαρμογή και επί των γεωργικών εργατών και ότι οι αναιρεσίβλητοι δικαιούνταν ημερομίσθιο διαφορετικό από το συμβατικώς καταβαλλόμενο, το οποίο κάλυπτε ολόκληρη την ημερήσια εργασιακή τους απασχόληση και κατά τις ημέρες των Κυριακών και το οποίο λάμβαναν χωρίς ποτέ να διατυπώσουν την ελάχιστη διαφωνία, παραβίασε τις παραπάνω διατάξεις, είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι.

Κατά το άρθρο 559 αρ. 19 Κ.Πολ.Δ., ιδρύεται λόγος αναίρεσης για έλλειψη νόμιμης βάσης της απόφασης, όταν δεν προκύπτουν σαφώς από το αιτιολογικό της τα αναγκαία περιστατικά για την κρίση στη συγκεκριμένη περίπτωση, ως προς τη συνδρομή των όρων και προϋποθέσεων της διάταξης που εφαρμόσθηκε ή για τη μη συνδρομή τους, που αποκλείει την εφαρμογή της, ιδίως δε όταν η απόφαση έχει ανεπαρκείς ή αντιφατικές αιτιολογίες στο νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών περιστατικών που έγιναν δεκτά και έχουν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης. Στην προκειμένη περίπτωση, με τον τρίτο λόγο αναίρεσης, προβάλλεται η αιτίαση ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, με το να δεχθεί ότι οι αναιρεσίβλητοι προσλήφθηκαν από τους αναιρεσείοντες συζύγους, που διατηρούν γεωργική επιχείρηση παραγωγής και πώλησης (χονδρικής) κηπευτικών στην ευρύτερη περιοχή του Αττικής, προκειμένου να εργασθούν ως γεωργικοί εργάτες στα θερμοκήπια και τα κτήματα αυτών και ότι η επιχείρησή τους είναι ενιαία, αφού έχουν τις ίδιες εκτάσεις γης, απασχολούν το ίδιο (αλλοδαπό πάντοτε) προσωπικό, με το ίδιο ωράριο, τις ίδιες εργασιακές συνθήκες και με το ίδιο ημερομίσθιο το οποίο καταβάλλει πότε ο ένας και πότε ο άλλος, χωρίς να περιλαμβάνει (η απόφαση) οποιονδήποτε χαρακτηρισμό ως προς τη νομική

μορφή της άνω ενιαίας επιχείρησής τους, ήτοι αν είναι Ο.Ε., Ε.Ε., Ε.Π.Ε. ή Α.Ε. και περαιτέρω, με το να δεχθεί, σε αντίθεση προς τα ανωτέρω, ότι το καταβαλλόμενο ημερομίσθιο δεν ήταν το ίδιο και για τους δύο αναιρεσιβλήτους, δεν έχει νόμιμη βάση, δεδομένου ότι δεν είναι δυνατός ο αναιρετικός έλεγχος σε ό,τι αφορά τη νομική ακολουθία μεταξύ, αφενός των πραγματικών γεγονότων, τα οποία η ίδια δέχθηκε ως αποδειχθέντα και, αφετέρου, του συμπεράσματος της δικανικής κρίσης ως προς τη συνδρομή των όρων και προϋποθέσεων των διατάξεων που εφαρμόστηκαν ή δεν εφαρμόστηκαν. Ο λόγος αυτός αναίρεσης, εκ του άρθρου 559 αρ. 19 Κ.Πολ.Δ, είναι, κατά το πρώτο μέρος του, απορριπτός ως αβάσιμος. Και τούτο, γιατί, δεχόμενη η προσβαλλόμενη απόφαση το ενιαίο της επιχείρησης των αναιρεσειόντων, για τη θεμελίωση της παθητικής νομιμοποίησης αυτών, δεν ήταν αναγκαίο να προσδιορίσει και την ύπαρξη εταιρικού τύπου αυτής, καθόσον, μετά την ισχύ του Ν. 1876/1990, είναι χωρίς σημασία για την εφαρμογή και στους γεωργικούς εργάτες της εργατικής νομοθεσίας, ο εταιρικός τύπος και η εμπορική μορφή της επιχείρησης στην οποία απασχολούνται. Κατά δε το δεύτερο μέρος του, είναι απορριπτός, ως επί εσφαλμένης προϋποθέσεως ερειδόμενος, δεδομένου ότι τη διαφορετικότητα του καταβαλλόμενου ημερομισθίου η προσβαλλόμενη απόφαση δέχθηκε σε σχέση με έκαστο των αναιρεσιβλήτων και όχι σε σχέση με τους καταβάλλοντες αυτό αναιρεσειόντες. Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση στο σύνολό της.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει την από 20-9-2006 αίτηση των Χ1 και Χ2, για αναίρεση της 4604/2006 απόφασης του Εφετείου Αθηνών.

Και

Καταδικάζει τους αναιρεσειόντες στα δικαστικά έξοδα των αναιρεσιβλήτων, τα οποία ορίζει σε επτακόσια εβδομήντα (770) ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 5 Μαΐου 2007.

Ο ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Δημοσιεύθηκε στο ακροατήριό του στις 4 Οκτωβρίου 2007.

Ο ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

P.K.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Με τη πτυχιακή εργασία αυτή ολοκληρώνεται το στάδιο των προπτυχιακών σπουδών μας στο τμήμα Λογιστικής της Σχολής Διοίκησης & Οικονομίας του Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Πάτρας.

Καταρχήν αισθανόμαστε την υποχρέωση να ευχαριστήσουμε την καθηγήτρια μας και επιβλέπουσα αυτής της εργασίας κα. **Γεωργιάδου Νίκη** για τις γνώσεις που μας μετέδωσε όλα αυτά τα χρόνια καθώς και για την ευκαιρία που μας έδωσε να ασχοληθούμε με το παρακάτω θέμα το οποίο κρίνεται ιδιαίτερος ενδιαφέρον στην κοινωνία της σημερινής Ελλάδας.

Επίσης, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τους καθηγητές και καθηγήτριες του τμήματος για την συνεργασία όλων αυτών των χρόνων των σπουδών μας.

Τέλος, ευχαριστούμε όλους εκείνους που μας βοήθησαν να συγκεντρώσουμε όλη την βιβλιογραφία που χρησιμοποιήσαμε στην εργασία μας.

Πάτρα, Φεβρουάριος 2011